

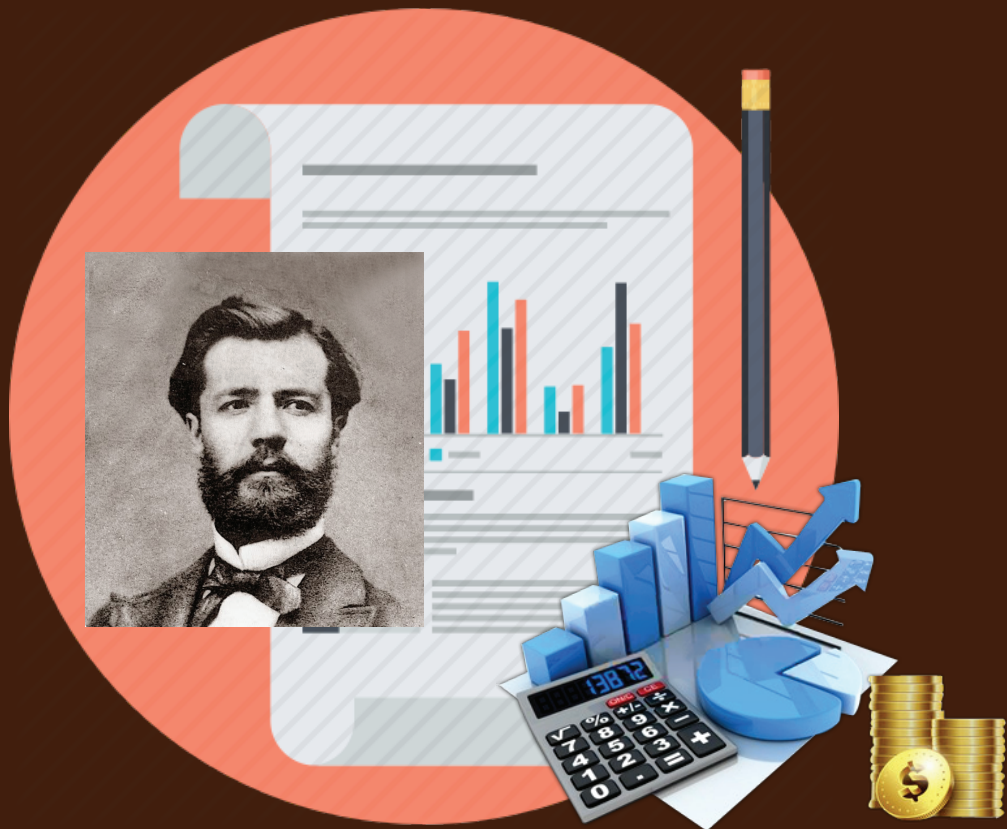

13 ශ්‍රේණිය

ශ්‍රේණිය

ගූරු මාර්ගෝපදේශය

(2018 සිට ක්‍රියාත්මක වේ.)

වාණිජ දෙපාර්තමේන්තුව
ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය
මහරගම, ශ්‍රී ලංකාව
www.nie.lk
Email: info@nie.lk

ශිෂ්‍යමිකරණය

ගුරු මාර්ගෝපදේශය

13 ශ්‍රේණිය

(2018 සිට ක්‍රියාත්මක වේ)

වාණිජ දෙපාර්තමේන්තුව
ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය
මහරගම
ශ්‍රී ලංකාව

web : www.nie.lk
Email : info@nie.lk

ශිෂ්‍යමිකරණය

13 ශ්‍රේණිය

ගුරුමාර්ගෝපදේශය

ප්‍රථම මුද්‍රණය - 2018

© ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය

ISBN :

වාණිජ දෙපාර්තමේන්තුව

විද්‍යා හා තාක්ෂණ පීඨය

ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය

මහරගම

ශ්‍රී ලංකාව

web : www.nie.lk

Email : info@nie.lk

පටුන

පිටුව

අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්ගේ පණිවිඩය	v
අධ්‍යක්ෂගේ පණිවිඩය	vi
විෂයමාලා කමිටුව	vii-viii
හැඳින්වීම	ix
ජාතික පොදු අරමුණු	x
පොදු නිපුණතා	xi-xii
විෂය අරමුණු	xiii
ඉගෙනුම් පල හා ආදර්ශ ක්‍රියාකාරකම්	1-196

අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්ගේ පණිවිඩය

ජාතික අධ්‍යාපන කොමිෂන් සභාව විසින් නිර්දේශිත ජාතික අධ්‍යාපන අරමුණු සාක්ෂාත් කර ගැනීම සහ පොදු නිපුණතා සංවර්ධනය මූලික අරමුණු සහිතව එවකට පැවැති අන්තර්ගතය පදනම් වූ විෂයමාලාව නවීකරණයට භාජනය කොට වර්ෂ අටකින් යුතු වකුසකින් සමන්විත නව නිපුණතා පාදක විෂයමාලාවෙහි පළමු වන අදියර, වර්ෂ 2007 දී ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය විසින් ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රාථමික හා ද්විතීයික අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රයට හඳුන්වා දෙන ලදී.

පර්යේෂණවලින් අනාවරණය වූ කරුණු ද, අධ්‍යාපනය පිළිබඳ විවිධ පාර්ශ්ව ඉදිරිපත් කළ යෝජනා ද පදනම් කොට ගෙන සිදු කරන විෂයමාලා තාර්කිකරණ ක්‍රියාවලියක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස විෂයමාලා වකුසේ දෙවැනි අදියර අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රයට හඳුන්වා දීම 2015 වසරේ සිට ආරම්භ කර ඇත.

මේ තාර්කිකරණ ක්‍රියාවලියේ දී සියලු විෂයවල නිපුණතා පදනම් මට්ටමේ සිට උසස් මට්ටම දක්වා ක්‍රමානුකූලව ගොඩනැගීම සඳහා පහළ සිට ඉහළට ගමන් කරන සිරස් සමෝධාන ක්‍රමය භාවිත කර ඇති අතර, විවිධ විෂයවල දී එක ම විෂය කරුණු නැවත නැවත ඉදිරිපත් වීම හැකි තාක් අවම කිරීම, විෂය අන්තර්ගතය සීමා කිරීම සහ ක්‍රියාත්මක කළ හැකි ශිෂ්‍ය මිතුරු විෂයමාලාවක් සැකසීම සඳහා තීරණ සමෝධාන ක්‍රමය භාවිත කර ඇත.

ගුරු භවතුන්ට පාඩම් සැලසුම් කිරීම, ඉගෙනුම් - ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලියෙහි සාර්ථකව නිරත වීම, පන්ති කාමර මිනුම් හා ඇගයීම් ප්‍රයෝජනවත් පරිදි යොදා ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය මාර්ගෝපදේශ ලබා දීමේ අරමුණින් නව ගුරු මාර්ගෝපදේශය හඳුන්වා දී ඇත. පන්ති කාමරය තුළ දී වඩාත් පලදායී ගුරුවරයකු ලෙස කටයුතු කිරීමට මේ ගුරු මාර්ගෝපදේශය උපකාර වනු ඇත. සිසුන්ගේ නිපුණතා වර්ධනය කිරීම සඳහා ගුණාත්මක යෙදවුම් හා ක්‍රියාකාරකම් තෝරා ගැනීමට ගුරුවරුන්ට අවශ්‍ය නිදහස මෙමඟින් ලබා දී තිබේ. එමෙන් ම නිර්දේශිත පාඨ ග්‍රන්ථවල ඇතුළත් වන විෂය කරුණු පිළිබඳ වැඩි බර තැබීමක් මේ ගුරු මාර්ගෝපදේශවල අන්තර්ගත නො වේ. ඒ නිසා මේ ගුරු මාර්ගෝපදේශය වඩාත් ඵලදායී වීමට නම් අධ්‍යාපන ප්‍රකාශන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සකසා ඇති අදාළ පාඨ ග්‍රන්ථ සමඟ සමගාමීව භාවිත කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

තාර්කිකරණ කරන විෂය නිර්දේශ, නව ගුරු මාර්ගෝපදේශ හා නව පාඨ ග්‍රන්ථවල මූලික අරමුණු වන්නේ ගුරු කේන්ද්‍රීය අධ්‍යාපන රටාවෙන් මිදී සිසු කේන්ද්‍රීය අධ්‍යාපන රටාවකට හා වඩාත් ක්‍රියාකාරකම් මත පදනම් වූ අධ්‍යාපන රටාවකට එළඹීම මඟින් වැඩ ලෝකයට අවශ්‍ය වන්නා වූ නිපුණතා හා කුසලතාවලින් යුක්ත මානව සම්පතක් බවට ශිෂ්‍ය ප්‍රජාව සංවර්ධනය කිරීම යි.

නව විෂය නිර්දේශ සහ මේ ගුරු මාර්ගෝපදේශය සම්පාදනය කිරීමේ දී ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනයේ ශාස්ත්‍රීය කටයුතු මණ්ඩලයේ ද, ආයතන සභාවේ ද, රචනයේ දී දායකත්වය සැපයූ සියලු සම්පත්දායකයන් හා වෙනත් පාර්ශ්වල ද ඉමහත් කැප වීම ඇගයීමට ද මෙය අවස්ථාවක් කර ගනු කැමැත්තෙමි.

ආචාර්ය ජයන්ති ගුණසේකර
අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්
ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය

අධ්‍යක්ෂගේ පණිවිඩය

ශ්‍රී ලංකාවේ අධ්‍යාපන විෂයමාලා සම්බන්ධයෙන් දැනට පිළිගෙන ඇති ප්‍රතිපත්තිය අනුව සෑම වසර අටකට ම වරක් සමස්ත විෂයමාලා සංශෝධනයන් අවශ්‍ය වන්නේ දේශීය හා ගෝලීය වශයෙන් ඇති වන වෙනස්වීම් හා අභියෝගයන්ට මුහුණ දිය හැකි දරු පරපුරක් අප රටේ ද බිහි කළ යුතු ය යන අර්ථවත් අපේක්ෂාව නිසා ය. ගත වූ කාලය තුළ දී ආර්ථික, දේශපාලන සමාජීය හා වාණිජ වශයෙන් මෙන් ම සමස්ත ගෝලීය වශයෙන් ද විශාල වෙනසකට පත් වෙමින් පවතී. මේ නිසා සියලු විෂයමාලා සම්පූර්ණයෙන් සංශෝධනය කළ යුතු අවධියක් උදා වී ඇත. අ.පො.ස (උසස් පෙළ) විෂයමාලා සංශෝධනය කර ඉදිරිපත් කරනුයේ 2017 වසරේය.

ඉහත සඳහන් තත්ත්වය ගැන සලකා, 13 ශ්‍රේණිය සඳහා ගිණුම්කරණය විෂයය සම්බන්ධයෙන් මේ ගුරු මාර්ගෝපදේශය ලියා ඉදිරිපත් කිරීමට හැකිවීම ගැන අතිශයින් ම සතුටු වෙමි.

විශේෂයෙන් ම මේ කාර්යය සපුරාලීම සඳහා කැපවීමෙන් යුතුව කටයුතු කළ ලේඛක මණ්ඩලයට හා මෙය ඉතා සාර්ථක ලෙස නිම කර ගැනීමට අවශ්‍ය උපදෙස් හා මග පෙන්වීම සැලසූ අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්තුමියට, හා සහාය දැක්වූ අනෙකුත් සියලු දෙනාට මගේ හෘදයාගම ස්තූතිය ඉතා සතුටින් පිරිනමමි.

13 ශ්‍රේණිය සඳහා වූ මේ ගිණුම්කරණය ගුරු මාර්ගෝපදේශය දරුවන්ට වඩාත් සාර්ථක ලෙස ඉගෙනුම් අත්දැකීම් ලබා දීම සඳහා විෂය අධ්‍යක්ෂවරුන්ට, ගුරු උපදේශකවරුන්ට හා ගුරුහවතුන්ට මහත් අත්වැලක් වන බව මම තරයේ ම විශ්වාස කරමි.

පී.එච්. කුසුමාවතී

අධ්‍යක්ෂ (වැඩ ආවරණ)

වාණිජ දෙපාර්තමේන්තුව

විද්‍යා හා තාක්ෂණ පීඨය

ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය

උපදේශනය	:	අධ්‍යයන කටයුතු මණ්ඩලය ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය
මගපෙන්වීම	:	ආචාර්ය ජයන්ති ගුණසේකර අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්
අධීක්ෂණය	:	පී.එච්. කුසුමාවතී මිය අධ්‍යක්ෂ (වැඩ ආවරණ) වාණිජ දෙපාර්තමේන්තුව
විෂය නායකත්වය	:	එස්.කේ. ප්‍රභාහරන් මහතා ව්‍යාපෘති නායක - ගිණුම්කරණය වාණිජ දෙපාර්තමේන්තුව
අභ්‍යන්තර සම්පත් දායකත්වය :		එස්.කේ. ප්‍රභාහරන් මහතා ජ්‍යෙෂ්ඨ කටීකාචාර්ය - වාණිජ දෙපාර්තමේන්තුව පී. එච්. කුසුමාවතී මිය ජ්‍යෙෂ්ඨ කටීකාචාර්ය - වාණිජ දෙපාර්තමේන්තුව එම්.ඒ. ඉන්ද්‍රා පද්මිණී පෙරේරා මිය ජ්‍යෙෂ්ඨ කටීකාචාර්ය - වාණිජ දෙපාර්තමේන්තුව ඩී.එල්.සී.ආර්. අජිත් කුමාර මහතා කටීකාචාර්ය-වාණිජ දෙපාර්තමේන්තුව ආනන්ද මද්දුමගේ මහතා කටීකාචාර්ය-වාණිජ දෙපාර්තමේන්තුව එස්.ආර්. රත්නපීච මහතා සහකාර කටීකාචාර්ය - වාණිජ දෙපාර්තමේන්තුව
බාහිර සම්පත් දායකත්වය	:	ආචාර්ය කුමාර උළුවත්ත ජ්‍යෙෂ්ඨ කටීකාචාර්ය, වයඹ විශ්වවිද්‍යාලය ආචාර්ය හරේන්ද්‍ර කාරියවසම් ජ්‍යෙෂ්ඨ කටීකාචාර්ය, ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය ආචාර්ය ඩබ්.වී.ඒ.ඩී. කරුණාරත්න අංශ ප්‍රධානී- ගණකාධිකරණ අධ්‍යයන අංශය, කැලණිය විශ්ව විද්‍යාලය.

ටී. ධර්මරාජා මහතා
වරලත් ගණකාධිකාරී, කොළඹ 03

කේ.කේ. අරුල්චේල් මහතා
ජ්‍යෙෂ්ඨ කම්කරුවන්-යාපනය විශ්ව විද්‍යාලය

ඉසුරු මානවඩු මහතා
කම්කරුවන්, මොරටුව විශ්වවිද්‍යාලය

සිරිමා නානායකකාර මිය
කම්කරුවන් - ජාතික අධ්‍යාපන විද්‍යා පීඨය, මහරගම

ආර්.පී. ගුණපාල මහතා
(විග්‍රාමික) ගුරු උපදේශක - කලාප අධ්‍යාපන කාර්යාලය
තංගල්ල

අකුල ඒකනායක මහතා
ගුරු සේවය - ශාන්ත තෝමස් විදුහල - මාතලේ

ඊ.එම්. නවරත්න මහතා
ගුරු සේවය - මධ්‍ය විද්‍යාලය - කුලියාපිටිය.

යූ.බී. ධර්මදාස මහතා
ගුරු සේවය, මධ්‍ය මහා විද්‍යාලය - තඹුත්තේගම

ඩී.එම්.එස්. දිසානායක මහතා
ගුරු සේවය - මලියදේව (පිරිමි) විදුහල - කුරුණෑගල

අයි. ඩී. ප්‍රේමතිලක මයා
(විග්‍රාමික) ගුරුසේවය - කරන්දෙණිය මහා විද්‍යාලය

භාෂා සංස්කරණය : ජයන් පියදසුන් මහතා
නියෝජ්‍ය ප්‍රධාන උපකර්තෘ
සිළුමිණ - ලේක්හවුස්

පරිගණක වදන් සැකසුම : ජානකී ප්‍රියංකා දසනායක මිය
: තේජා සේපාලිකා මැණිකේ මිය
ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය

කාර්යාල විවිධ සහාය : ඩබ්.ඒ.ආර්. වික්‍රමආරච්චි මහතා - ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය

හැඳින්වීම

නිපුණතා පාදක විෂයමාලාව ශ්‍රී ලංකාවේ පාසල්වල උසස් පෙළ පන්ති සඳහා 2009 වර්ෂයේ දී ප්‍රථම වරට හඳුන්වා දෙනු ලැබී ය. ප්‍රතිපත්තිමය කරුණක් වශයෙන් ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය සෑම අවුරුදු අටකට ම වරක් පාසල්වල විෂයමාලා සංශෝධනය කරනු ලැබේ. ඒ අනුව අ.පො.ස. උසස් පෙළ (12, 13 ශ්‍රේණි) ගිණුම්කරණය විෂය නිර්දේශය, විෂයමාලා සම්පාදකයන් හා විෂය ප්‍රවීණයන්ගෙන් සමන්විත මණ්ඩලයක් මගින් ගිණුම්කරණ විෂයයට අදාළ නව ප්‍රවණතා හා ඉගෙනුම් ක්‍රමවේදයන් පිළිබඳව ද සැලකිල්ලට ගෙන සකස් කර ඇත. ගිණුම්කරණය 12 ශ්‍රේණිය විෂය නිර්දේශය හා ගුරු මාර්ගෝපදේශය පාසල් පද්ධතිය තුළ 2017 වර්ෂයේ දී ක්‍රියාත්මක කරන ලදී.

මේ විෂයමාලාව හා විෂය නිර්දේශය සම්බන්ධයෙන් ක්‍රමවේද හඳුනා ගැනීම සඳහා විෂය අධ්‍යක්ෂවරුන්, ගුරු උපදේශකවරුන්, ගුරු භවතුන්, ශිෂ්‍යයන් හා විදුහල්පතිවරුන් ද ඒකාබද්ධ කර ගනිමින් ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනයේ ව්‍යාපාර අධ්‍යයන දෙපාර්තමේන්තුව මගින් පර්යේෂණාත්මක අධ්‍යයනයක් ද සිදු කරන ලදී. එහි ප්‍රධාන අරමුණ වූයේ මේ විෂය හදාරන සිසුන්ට තමන්ගේ විෂය සම්බන්ධයෙන් උපරිම පලදායී ඉගෙනුමක් සඳහා නිසි මගපෙන්වීමක් ලබා දීම ය.

ඒ අනුව ගිණුම්කරණය 13 ශ්‍රේණිය සඳහා වන විෂය නිර්දේශය හා ඉගෙනුම්-ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය 2018 වර්ෂයේ දී ක්‍රියාත්මක කිරීමට අපේක්ෂිත ය. එය අධ්‍යාපන සැලසුම්කරුවන්ට මෙන් ම ශිෂ්‍යයන්ට ද අවශ්‍ය උපදේශනය හා මගපෙන්වීම ලබා දෙන අතර, උගත් ක්‍රියාශීලී දේශ හිතෙහි ශිෂ්‍යයකු ජාතියට දායාද කිරීමට ද අවස්ථාව සලසා දෙනු ඇත.

එස්.කේ. ප්‍රභාහරන් මහතා
ජ්‍යෙෂ්ඨ කටීකාචාර්ය
ව්‍යාපෘති නායක - ගිණුම්කරණය
වාණිජ දෙපාර්තමේන්තුව

ජාතික අරමුණු

- (i) මානව අභිමානයට ගරු කිරීමේ සංකල්පයක් මත පිහිටා ශ්‍රී ලාංකික බහුවිධ සමාජයේ සංස්කෘතික විවිධත්වය අවබෝධ කර ගනිමින් ජාතික ඒකාබද්ධතාව, ජාතික සෘජු ගුණය, ජාතික සමභීය, එකමුතුකම සහ සාමය ප්‍රවර්ධනය කිරීම මගින් ජාතිය ගොඩනැගීම සහ ශ්‍රී ලාංකික අනන්‍යතාව තහවුරු කිරීම
- (ii) වෙනස් වන ලෝකයක අභියෝගවලට ප්‍රතිචාර දක්වන අතර ජාතික උරුමයේ මාහැඟි දායාද හඳුනා ගැනීම සහ සංරක්ෂණය කිරීම
- (iii) මානව අයිතිවාසිකම්වලට ගරු කිරීම, යුතුකම් හා වගකීම් පිළිබඳ දැනුවත් වීම, හෘදයාංගම බැඳීමකින් යුතුව එකිනෙකා කෙරෙහි සැලකිලිමත් වීම යන ගුණාංග ප්‍රවර්ධනය කිරීමට ඉවහල් වන සමාජ සාධාරණත්ව සම්මත සහ ප්‍රජාතාන්ත්‍රික ජීවන රටාවක් ගැබ් වූ පරිසරයක් නිර්මාණය කිරීම සහ පවත්වා ගෙන යෑමට සහාය වීම
- (iv) පුද්ගලයන්ගේ මානසික හා ශාරීරික සුව සම්පත සහ මානව අගයන්ට ගරු කිරීම මත පදනම් වූ තිරසර ජීවන ක්‍රමයක් ප්‍රවර්ධනය කිරීම
- (v) සුසමාහිත වූ සමබර පෞරුෂයක් සඳහා නිර්මාණ හැකියාව, ආරම්භක ශක්තිය, විචාරශීලී චින්තනය, වගකීම හා වගවීම ඇතුළු වෙනත් ධනාත්මක අංග ලක්ෂණ සංවර්ධනය කිරීම
- (vi) පුද්ගලයාගේ සහ ජාතියේ ජීව ගුණය වැඩි දියුණු කෙරෙන සහ ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථික සංවර්ධනය සඳහා දායක වන එලදායී කාර්යයන් සඳහා අධ්‍යාපනය තුළින් මානව සම්පත් සංවර්ධනය කිරීම
- (vii) ශීඝ්‍රයෙන් වෙනස් වන ලෝකයක් තුළ සිදු වන වෙනස්කම් අනුව හැඩ ගැසීමට හා ඒවා පාලනය කර ගැනීමට පුද්ගලයන් සූදානම් කිරීම සහ සංකීර්ණ හා අනපේක්ෂිත අවස්ථාවලට සාර්ථකව මුහුණ දීමේ හැකියාව වර්ධනය කිරීම
- (viii) අන්තර්ජාතික ප්‍රජාව අතර ගෞරවනීය ස්ථානයක් හිමි කර ගැනීමට දායක වන යුක්තිය, සමානත්ව සහ අන්‍යෝන්‍ය ගරුත්වය මත පදනම් වූ ආකල්ප හා කුසලතා පෝෂණය කිරීම

ජාතික අධ්‍යාපන කොමිෂන් සභාවේ වාර්තාව - (2003)

පොදු නිපුණතා සමූහ

අධ්‍යාපනය මඟින් වර්ධනය කෙරෙන පහත දැක්වෙන මූලික නිපුණතා ඉහත සඳහන් ජාතික අරමුණු මුද්‍රත්පත් කර ගැනීමට දායක වනු ඇත.

(i) සන්නිවේදන නිපුණතා

සාක්ෂරතාව, සංඛ්‍යා පිළිබඳ දැනුම, රූපක භාවිතය සහ තොරතුරු තාක්ෂණ ප්‍රවීණත්වය යන අනුකාණ්ඩ හතරක් මත සන්නිවේදන නිපුණතා පදනම් වේ.

සාක්ෂරතාව: සාවධානව ඇහුම්කන් දීම, පැහැදිලිව කතා කිරීම, තේරුම් ගැනීම සඳහා කියවීම, නිවැරදිව සහ නිරවුල්ව ලිවීම, පලදායී අයුරින් අදහස් හුවමාරු කර ගැනීම

සංඛ්‍යා පිළිබඳ දැනුම : භාණ්ඩ, අවකාශය හා කාලය, ගණන් කිරීම, ගණනය සහ මිනුම් සඳහා ක්‍රමානුකූල ඉලක්කම් භාවිතය

රූපක භාවිතය : රේඛා සහ ආකෘති භාවිතයෙන් අදහස් පිළිබිඹු කිරීම සහ රේඛා, ආකෘති සහ වර්ණ ගලපමින් විස්තර, උපදෙස් හා අදහස් ප්‍රකාශනය හා වාර්තා කිරීම

තොරතුරු තාක්ෂණ ප්‍රවීණත්වය : පරිගණක දැනුම සහ ඉගෙනීමේ දී ද සේවා පරිශ්‍රයන් තුළ දී ද පෞද්ගලික ජීවිතයේ දී ද තොරතුරු සහ සන්නිවේදන තාක්ෂණය උපයෝගී කර ගැනීම

(ii) පෞරුෂත්ව වර්ධනයට අදාළ නිපුණතා

- නිර්මාණශීලී බව, අපසාරී චිත්තනය, ආරම්භක ශක්තිය, තීරණ ගැනීම, ගැටලු නිරාකරණය, විචාරශීලී හා විග්‍රාහක චිත්තනය, කණ්ඩායම් හැඟීමෙන් කටයුතු කිරීම, පුද්ගලාන්තර සබඳතා, නව සොයා ගැනීම් සහ ගවේෂණය වැනි වර්ගීය කුසලතා
- සෘජු ගුණය, ඉවසා දරා සිටීමේ ශක්තිය සහ මානව අභිමානයට ගරු කිරීම වැනි අගයයන්
- චිත්තවේගී බුද්ධිය

(iii) පරිසරයට අදාළ නිපුණතා

මෙම නිපුණතා සාමාජික, ජෛව සහ භෞතික පරිසරයන්ට අදාළ වේ.

සමාජ පරිසරය : ජාතික උරුමයන් පිළිබඳ අවබෝධය, බහුවාර්ගික සමාජයක සාමාජිකයන් වීම හා සම්බන්ධ සංවේදිතාව හා කුසලතා, සාධාරණ යුක්තිය පිළිබඳ හැඟීම, සමාජ සම්බන්ධතා, පෞද්ගලික වර්යාව, සාමාන්‍ය හා නෛතික සම්ප්‍රදායයන්, අයිතිවාසිකම්, වගකීම්, යුතුකම් සහ බැඳීම්

ජෛව පරිසරය : සජීව ලෝකය, ජනතාව සහ ජෛව පද්ධතිය, ගස්වැල්, වනාන්තර, මුහුදු, ජලය, වාතය සහ ජීවය - ශාක, සත්ත්ව හා මිනිස් ජීවිතයට සම්බන්ධ වූ අවබෝධය, සංවේදී බව හා කුසලතා

භෞතික පරිසරය :

අවකාශය, ශක්තිය, ඉන්ධන, ද්‍රව්‍ය, භාණ්ඩ සහ මිනිස් ජීවිතයට ඒවායේ ඇති සම්බන්ධතාව, ආහාර, ඇඳුම්, නිවාස, සෞඛ්‍ය, සුවපහසුව, නින්ද, නිස්කලංකය, විවේකය, අපද්‍රව්‍ය සහ මලපහ කිරීම යනාදිය හා සම්බන්ධ වූ අවබෝධය, සංවේදිතාව හා කුසලතාව, ඉගෙනීම, වැඩ කිරීම සහ ජීවත් වීම සඳහා මෙවලම් සහ තාක්ෂණය ප්‍රයෝජනයට ගැනීමේ කුසලතා මෙහි අඩංගු වේ.

(iv) වැඩ ලෝකයට සුදානම් වීමේ නිපුණතා

ආර්ථික සංවර්ධනයට දායක වීම

තම වෘත්තීය ළැදියා සහ අභියෝග්‍යතා හඳුනා ගැනීම

හැකියාවන්ට සරිලන අයුරින් රැකියාවක් තෝරා ගැනීම සහ වාසිදායක හා තිරසාර ජීවනෝපායක නිරත වීම

යන හැකියා උපරිම කිරීමට හා ධාරිතාව වැඩි කිරීමට අදාළ සේවා නියුක්තිය හා සම්බන්ධ කුසලතා

(v) ආගම සහ ආචාර ධර්මයන්ට අදාළ නිපුණතා

පුද්ගලයන්ට තම දෛනික ජීවිතයේ දී ආචාරධර්ම, සදාචාරාත්මක හා ආගමානුකූල හැසිරීම් රටාවලට අනුගත වෙමින් වඩාත් උචිත දේ තෝරා, එයට සරිලන සේ කටයුතු කිරීම සඳහා අගයන් උකහා ගැනීම හා ස්වීයකරණය

(vi) ක්‍රීඩාව සහ විවේකය ප්‍රයෝජනයට ගැනීමේ නිපුණතා

සෞන්දර්යය, සාහිත්‍යය, ක්‍රීඩා හා මලල ක්‍රීඩා, විනෝදාංශ හා වෙනත් නිර්මාණාත්මක ජීවන රටා ඇසුරෙන් ප්‍රකාශ වන විනෝදය, සතුට, ආවේග සහ එවන් මානුෂික අත්දැකීම්

(vii) "ඉගෙනීමට ඉගෙනීම" පිළිබඳ නිපුණතා

ශිෂ්‍යයන් වෙතස් වන, සංකීර්ණ හා එකිනෙකා මත යැපෙන ලෝකයක පරිවර්තන ක්‍රියාවලියක් මඟින් වෙනස්වීම් හසුරුවා ගැනීමේ දී හා ඊට සංවේදීව හා සාර්ථකව ප්‍රතිචාර දැක්වීමත් ස්වාධීනව ඉගෙන ගැනීමත් සඳහා පුද්ගලයන් හට ශක්තිය ලබාදීම

විෂය අරමුණු

- ගිණුම්කරණයේ න්‍යායාත්මක පදනම පිළිබඳ මූලික අවබෝධයක් ලබා ගැනීම
- ගිණුම්කරණ ශිල්පීය ක්‍රම පිළිබඳ දැනුම ලබා ගැනීම හා එය නිවැරදිව භාවිත කිරීම
- ගිණුම්කරණ විෂය ක්ෂේත්‍රය ඇසුරෙන් විවෘතව ඇති නව්‍ය අධ්‍යාපන අවස්ථාවන්ට මාර්ගෝපදේශයක් ලබා ගැනීම
- ගිණුම්කරණ විෂය ක්ෂේත්‍රය තුළින් ලබා ගන්නා වූ නිපුණතා විවිධ වෘත්තීන් සඳහා පලදායී ලෙස භාවිතයට ගැනීම
- පවත්නා සමාජ, ආර්ථික හා දේශපාලනික පරිසරය තුළ තිරසර සංවර්ධනයට යෝග්‍ය වන පරිදි සම්පත් කාර්යක්ෂමව හා පලදායීව යොදා ගැනීමේ නිපුණතාව ලබා ගැනීම
- ව්‍යාපාර සංවිධානවල මූල්‍ය වාර්තා පිළියෙල කිරීම, ඉදිරිපත් කිරීම හා අර්ථකථනය පිළිබඳ නිපුණතාව ලබා ගැනීම
- විෂය ක්ෂේත්‍රය තුළ ගවේෂණය මඟින් ලබන හුරුව අනාගතයේ දී පර්යේෂණ හා සංවර්ධන කටයුතුවලට දායක කර ගැනීම

ඉගෙනුම් පල හා
ආදර්ශ ක්‍රියාකාරකම්

නිපුණතාව 11.0 : මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ දී හා ඉදිරිපත් කිරීමේ දී ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත භාවිත කරයි.

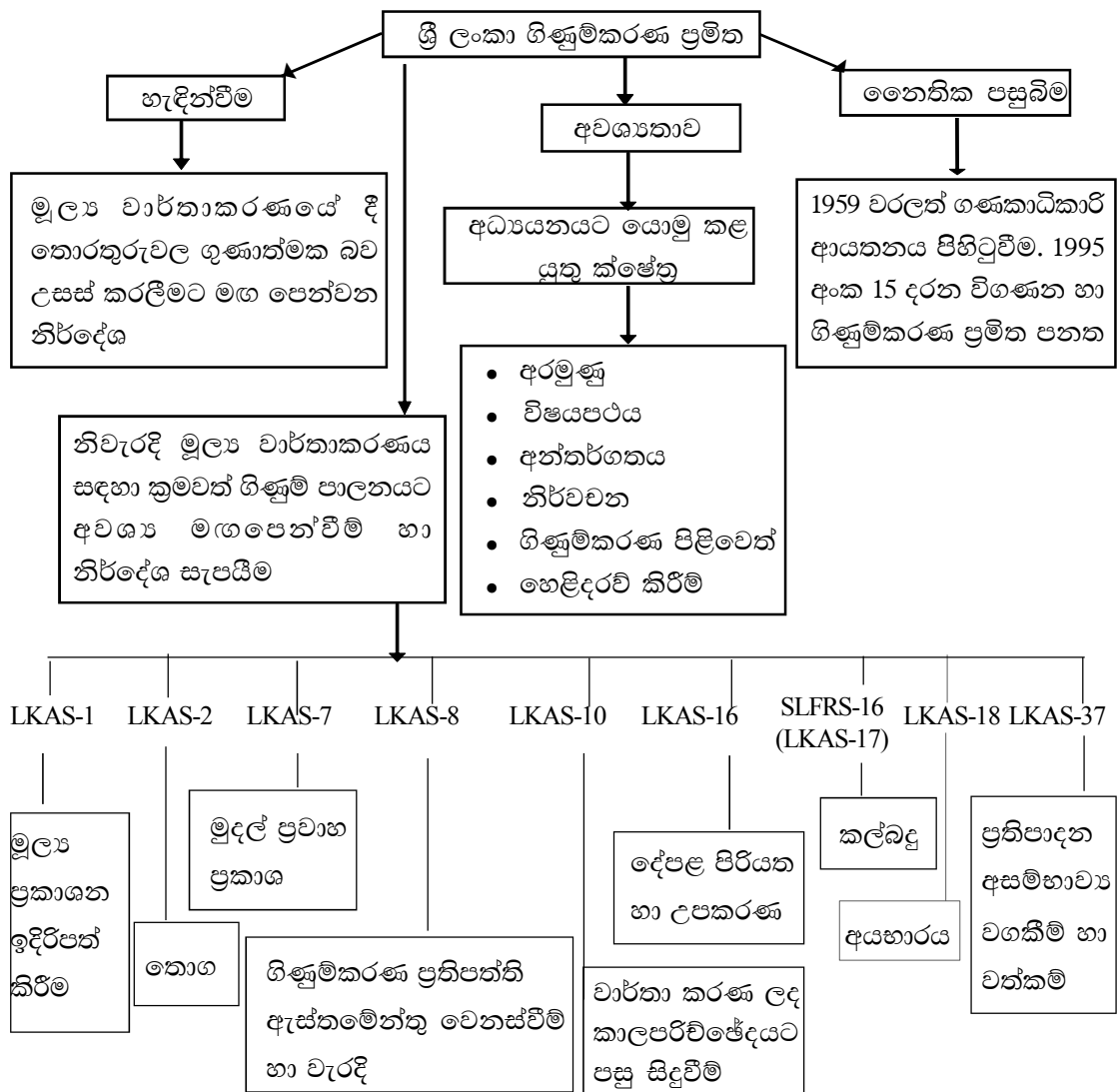
නිපුණතා මට්ටම 11.1 : ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවල නෛතික පසුබිම විග්‍රහ කරයි.

කාලච්ඡේද සංඛ්‍යාව : 05

ඉගෙනුම් පල :

- ගිණුම්කරණය කෙරෙහි ගිණුම්කරණ හා විගණන ප්‍රමිත පනතෙහි ඇති වැදගත්කම පැහැදිලි කරයි.
- ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත කමිටුවේ කාර්යභාරය නම් කරයි.
- ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ හා විගණන ප්‍රමිත අධීක්ෂණ මණ්ඩලයේ කාර්යභාරය නම් කරයි.
- ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරී ආයතනයේ කාර්යභාරය නම් කරයි.

මූලික පද හා සංකල්ප : සංකල්ප සිතියම

ඉගෙනුම් ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය :

පිවිසුම

- මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත භාවිත කළ යුත්තේ ඇයි? යන ප්‍රශ්නය සිසුන්ට ඉදිරිපත් කර, සිසු පිළිතුරු සැලකිල්ලට ගෙන පහත කරුණු මතු කර දක්වන්න.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ගුණාත්මකභාවය හා ඒකාකාරී බව රැක ගැනීම සඳහා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතවල අවශ්‍යතාව පැහැදිලි කරන්න.

ඉගෙනුම සඳහා යෝජිත උපදෙස් :

- පහත සඳහන් මාතෘකාවලින් ඒ ඒ කණ්ඩායමට ලැබෙන මාතෘකාව කෙරෙහි අවධානය යොමු කරවන්න.
  - ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත කමිටුව
  - ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ හා විගණන ප්‍රමිත සමීක්ෂණ මණ්ඩලය
  - ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරී ආයතනය
- කියවීම් ද්‍රව්‍ය පරිශීලනය කිරීමට යොමු කිරීමෙන් පසු, මාතෘකාවට අදාළ තොරතුරු අනාවරණය කිරීම සඳහා මග පෙන්වීමක් කරන්න.
- 1995 අංක 15 දරන ගිණුම්කරණ හා විගණන ප්‍රමිත පනත හැඳින්වීමට උපදෙස් දෙන්න.
- ඒ ඒ කණ්ඩායමට ලැබූ මාතෘකාව හැඳින්වීමට උපදෙස් දෙන්න.
- එක් එක් කණ්ඩායමට ලැබූ මාතෘකාව ගිණුම්කරණයට ඇති කරන බලපෑම ලිවීමට යොමු කරන්න.
- ඇමුණුම 11.1.1 හි ඇතුළත් ප්‍රශ්න ඒ ඒ කණ්ඩායම්වලට බෙදා දෙන්න.
- කණ්ඩායම් අනාවරණ සාමූහිකවද, නිර්මාණශීලීව ද සමස්ත පන්තියට ඉදිරිපත් කිරීමට සූදානම් කරවන්න.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

- නිශ්චිත ව්‍යාපාරික ව්‍යවසායන්හි (Specified Business Enterprises) මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ දී හා ඉදිරිපත් කිරීමේ දී ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතවල නිර්දේශ අනුගමනය කළ යුතු බව 1995 අංක 15 දරන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ හා විගණන ප්‍රමිත පනත මගින් අනාවරණය කෙරේ.
- 1995 අංක 15 දරන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ හා විගණන ප්‍රමිත පනතට අනුව ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත කමිටුව ස්ථාපිත කර ඇත. මෙම කමිටුව මගින් ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරී ආයතනයට ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත සකස් කිරීම හා ඒවා නිර්දේශ කිරීම සඳහා සහය ලබා දේ.
- 1995 අංක 15 දරන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ හා විගණන ප්‍රමිත පනතෙහි දක්වෙන විධිවිධානවලට අනුව ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ විගණන ප්‍රමිත සමීක්ෂණ මණ්ඩලය පිහිටුවා ඇත.
- නිශ්චිත ව්‍යාපාරික ව්‍යවසායන්හි මූල්‍ය ප්‍රකාශන සකස් කිරීමේ දී ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අනුගමනය කර ඇත් ද යන්න පරීක්ෂා කිරීමේ හා එසේ නොවන්නේ නම් ඒ සඳහා අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමේ බලය ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ හා විගණන ප්‍රමිත අධීක්ෂණ මණ්ඩලයට පැවරී ඇත.

- ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකරණ ආයතනයේ කාර්යභාරයන් සඳහා නිදසුන් :
  - සුදුසුකම් ලබා දීම සඳහා විභාග පැවැත්වීම හා ඊට අදාළ අධ්‍යාපන පාඨමාලා නියම කිරීම
  - ශිෂ්‍ය අධ්‍යාපනය සහ පුහුණුව අධීක්ෂණය සහ පාලනය
  - වෘත්තීය ප්‍රමිත නිසි අයුරු පවත්වා ගෙන යෑම හා ප්‍රමිත පවත්වාගෙන යෑමට අවශ්‍ය ක්‍රම සහ පරිචය සාමාජිකයන්ට හඳුන්වා දීම
  - ගණකාධිකරණය සහ ඊට අදාළ විෂයයන් පිළිබඳ පර්යේෂණ කිරීම දිරිගැන්වීම
  - වෘත්තීය යහපත සහ අභිවෘද්ධිය සුරැකීම
- 1995 අංක 15 දරන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ හා විගණන ප්‍රමිත පනත මඟින් ලැබූ නෛතික බලය මත නිශ්චිත ව්‍යාපාරික ව්‍යවසායයන්හි අවශ්‍යතා සඳහා ප්‍රමිත සකස් කිරීම, පවත්වාගෙන යෑම හා සංශෝධනය.

ඇමුණුම 11.1.1

- ඔබ කණ්ඩායමට ලැබුණ මාතෘකාවට අදාළව පහත ප්‍රශ්නවලට අදාළ පිළිතුරු ගොනු කරන්න.

01 කණ්ඩායම

- ගිණුම්කරණය කෙරෙහි විගණන ප්‍රමිත පනත වැදගත් වන ආකාරය කෙටියෙන් පැහැදිලි කරන්න.

02 කණ්ඩායම

- ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ හා විගණන ප්‍රමිත අධීක්ෂණ මණ්ඩලයේ කාර්යභාරය කෙටියෙන් විස්තර කරන්න.

03 කණ්ඩායම

- ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරී ආයතනයේ කාර්ය 4ක් නම් කරන්න.

- තක්සේරුව හා ඇගයීම් නිර්ණායක :
  - ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත යන්න කෙටියෙන් හැඳින්වීම
  - ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත කමිටුවේ කාර්යභාරය නම් කිරීම
  - ගිණුම්කරණ හා විගණන ප්‍රමිත අධීක්ෂණ මණ්ඩලයේ කාර්යයන් නම් කිරීම
  - ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරී ආයතනයේ කාර්යයන් 4ක් නම් කිරීම

නිපුණතාව 11.0 : මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ දී හා ඉදිරිපත් කිරීමේ දී ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත භාවිත කරයි.

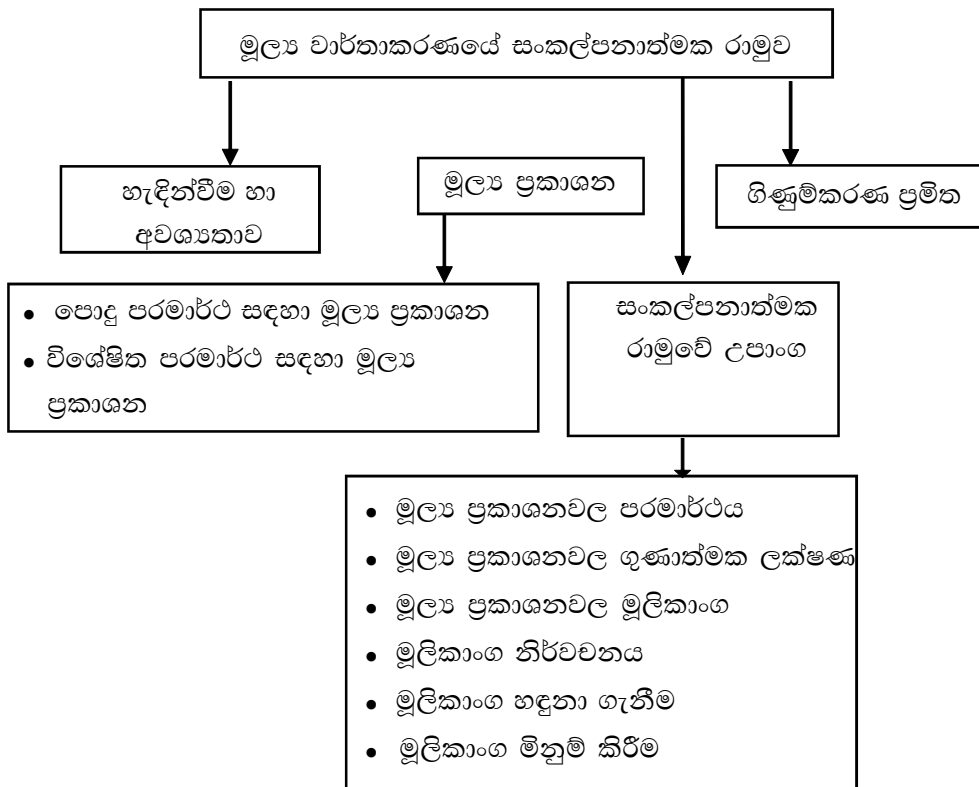
නිපුණතා මට්ටම 11.2 : මූල්‍ය වාර්තාකරණයේ සංකල්පනාත්මක රාමුව විග්‍රහ කරයි
 කාලකාලච්ඡේද සංඛ්‍යාව : 05

ඉගෙනුම් පල :

- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රභේද දක්වයි.
- මූල්‍ය වාර්තාකරණයේ සංකල්පනාත්මක රාමුව පැහැදිලි කරයි.
- මූල්‍ය වාර්තාකරණ සංකල්පනාත්මක රාමුවේ උපාංග නම් කර පැහැදිලි කරයි.

මූලික පද හා සංකල්ප :

සංකල්ප සිතියම

ඉගෙනුම් ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය සඳහා යෝජිත උපදෙස් :

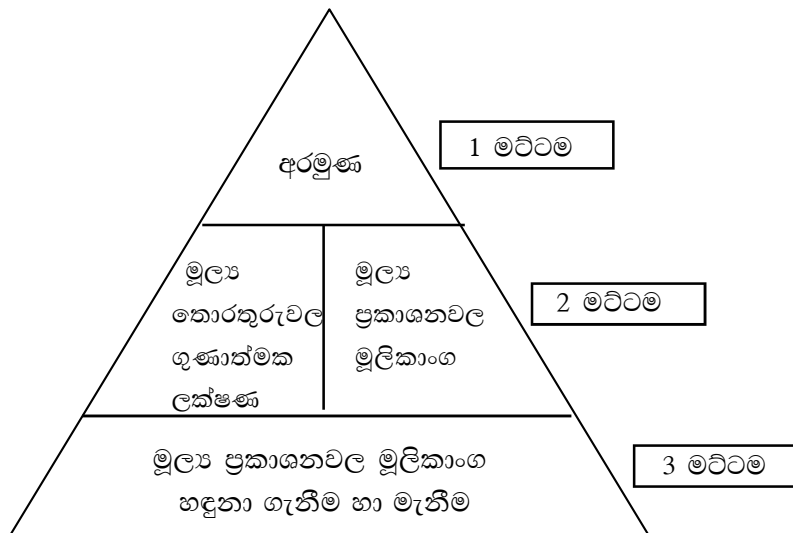
- පහත කරුණු ඉස්මතු වන ආකාරයට සිසුන් සමඟ සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවන්න.
- මූල්‍ය වාර්තාකරණයේ මූලික අරමුණ
- විවිධ ව්‍යාපාර පිළිගත් සම්මත ක්‍රමයකට මූල්‍ය වාර්තා පිළියෙල නොකිරීමෙන් පැන නඟින විවිධ ගැටලු
- පිළිගත් හා විධිමත් ආකෘතිය රාමුවක් අනුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමෙන් අත් වන ප්‍රයෝජන

- ව්‍යාපාරයක් විසින් පිළියෙල කළ යුතු මූල්‍ය වාර්තා
- මූල්‍ය ප්‍රකාශවල ඇති මූලිකාංග
- මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රයෝජනයට ගන්නා පාර්ශ්ව
- ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත යනු මොනවාද?

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

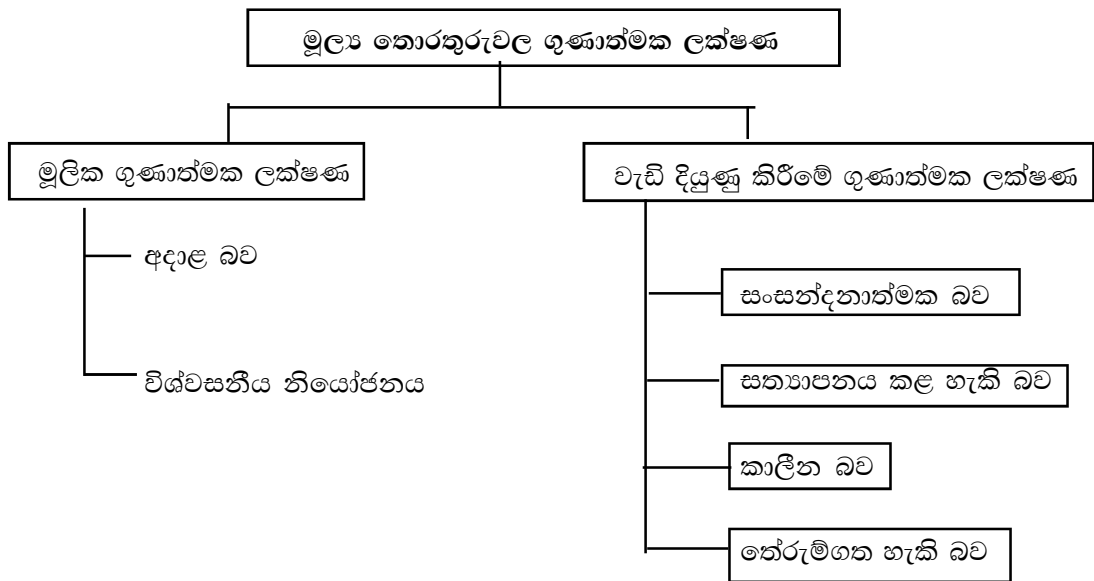
- මූල්‍ය වාර්තාකරණයේ සංකල්පනාත්මක රාමුව
  - මූල්‍ය ගිණුම්කරණයේ සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල කාර්යභාරය හා සීමා නියම කරනු ලබන මූලධර්ම පද්ධතියක් ලෙස මූල්‍ය වාර්තාකරණයේ සංකල්පනාත්මක රාමුව හැඳින්විය හැකි අතර, එහි අන්තර්ගතයන් පහත රූප සටහන මගින් දැක්විය හැකිය.

රූප සටහන

- මූල්‍ය ප්‍රකාශවල අරමුණ /පරමාර්ථය :
 පොදු පරමාර්ථ මූල්‍ය වාර්තාකරණයේ අරමුණ වන්නේ වාර්තා කරන ඒකකයක දැනට සිටින හා අපේක්ෂිත ආයෝජකයන්ට, ණය සපයන්නන්ට සහ අනෙකුත් ණයහිමියන්ට එම ඒකකයට අදාළව සම්පත් සැපයීම පිළිබඳ තීරණ ගැනීමට අවශ්‍ය වන මූල්‍ය තොරතුරු සැපයීමයි.

පොදු පරමාර්ථ මූල්‍ය වාර්තා, වාර්තාකරණ ඒකකයක මූල්‍ය තත්ත්වය, මූල්‍ය ප්‍රතිඵලය හා මූල්‍ය තත්ත්වයේ වෙනස් වීම පිළිබඳ තොරතුරු සපයයි. මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ දී පදනම් කරගනු ලබන උපකල්පනය වන්නේ අඛණ්ඩ පැවැත්මයි.

- **අදාළ බව :**
 තොරතුරු භාවිත කරන පාර්ශ්වවල තීරණ වෙනස් කිරීමට මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල තොරතුරුවලට හැකියාවක් ඇත්නම් ඒවා අදාළ බවින් යුක්ත වේ. තොරතුරු අදාළ බවින් යුක්ත වීමට නම් ඒවා පහත අනු ලක්ෂණවලින් යුක්ත විය යුතුය. එනම්,
  - පුරෝකථන හැකියාව
  - සත්‍යාපනය කළ හැකිවීම
  - ප්‍රමාණාත්මක බව
- **විශ්වසනීය නියෝජනය :**
 මූල්‍ය වාර්තා මඟින් නිරූපණය කරනු ලබන ආර්ථික සිද්ධීන් විශ්වසනීය නියෝජනයක් නිරූපණය වන පරිදි ඉදිරිපත් කළ යුතු ය. තොරතුරු විශ්වසනීය ලෙස නිරූපණය කිරීම සඳහා එම තොරතුරු පහත අනු ලක්ෂණවලින් යුක්ත විය යුතුය.
  - සම්පූර්ණ බව
  - මධ්‍යස්ථ බව
- **සංසන්දනාත්මක බව :**
 ව්‍යාපාර ඒකකයක තොරතුරු එම ඒකකයේ පසුගිය කාලපරිච්ඡේදය සමඟත්, වෙනත් සමාන ව්‍යාපාර ඒකකවල තොරතුරු සමඟත් සංසන්දනය කිරීමට ඇති හැකියාව මින් අදහස් වේ.
  - සත්‍යාපනය කළ හැකි බව :
 මින් අදහස් කරන්නේ ව්‍යාපාර ඒකකයක ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් විශ්වසනීය ලෙස ඉදිරිපත් කරන තොරතුරු තුළින් නියෝජනය කර ඇති ද යන්න සනාථ කිරීමට ඇති හැකියාවයි.

- කාලීන බව :
තීරණ ගන්නා පාර්ශ්වයන්ට තීරණවලට බලපෑමට සුදුසුවීමට කලට වේලාවට තොරතුරු සැපයීම මින් අදහස් කෙරේ.
- තේරුම්ගත හැකි බව:
තොරතුරු භාවිත කරන පර්ශ්වයන්ට තොරතුරු වර්ග පැහැදිලිව හා සංක්ෂිප්තව දැක්විය යුතු බව මින් අදහස් වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන මූලිකාංග සහ නිර්වචන :

මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල මූලිකාංගවලින් දක්වනු ලබන්නේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමන්විතව ඇති ආකාරයයි. මූල්‍ය වාර්තාකරණයේ අරමුණු ළඟා කර ගනු ලබන්නේ මෙම මූලිකාංග තුළින් සපයන තොරතුරු ඇසුරිනි. මෙම මූලිකාංග ප්‍රධාන වශයෙන් අංග පහකින් (05) සමන්විත වේ.

ඒවා නම් :

- වත්කම්
- වගකීම්
- ආදායම්
- වියදම්
- හිමිකම්
- වත්කම් :
අතීත සිදුවීමක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඇති වන, ව්‍යාපාරයට අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ගලා ඒමේ හැකියාවක් ඇති ව්‍යාපාරය විසින් පාලනය කරනු ලබන සම්පතකි. ඉහත නිර්වචනයට අනුව වත්කමක තිබිය යුතු මූලික ලක්ෂණ 03කි.
  - අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ලබාගැනීමේ හැකියාව
  - ව්‍යාපාරය විසින් පාලනයට නතු කිරීම
  - අතීත ගනුදෙනුවක හෝ සිදුවීමක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඇති වීම
- වගකීම් :
අතීත සිදුවීමක් තුළින් පැන නගින, ඒවා නිරවුල් කිරීමේ දී ආර්ථික ප්‍රතිලාභ සහිත සම්පත් ව්‍යාපාරය තුළින් පිටතට ගලා යෑමක් අපේක්ෂා කරන, ඒකකයක පවතින වර්තමාන බැඳීම වගකීම් ලෙස හැඳින්වේ.
ඉහත නිර්වචනයට අනුව වගකීමක මූලික ලක්ෂණ 03 කි.
  - අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ව්‍යාපාරයෙන් පිටතට ගලායෑමේ භව්‍යතාවක් තිබීම
  - මේ සම්බන්ධයෙන් වර්තමාන බැඳීමක් පැවතීම
  - අතීත ගනුදෙනුවක හෝ සිදුවීමක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මෙම බැඳීම ඇති වීම

● **හිමිකම් :**

ව්‍යාපාරයේ වත්කම්වලින් එහි සියලු වගකීම් අඩු කළ පසු වත්කම්වලට ඉතිරි වන ඇල්මයි.

ඉහත සඳහන් කළ වත්කම්, වගකීම් හා හිමිකම් යන අයිතම ව්‍යාපාර ඒකකයක මූල්‍ය තත්ත්වය මැනීම හා සෘජුව ම සම්බන්ධ වේ.

● **ආදායම :**

ගිණුම් කාලච්ඡේදය තුළ ඒකකයක් තුළට සම්පත් ගලා ඒමේ හෝ වත්කම් වැඩිකිරීමේ හෝ වගකීම් අඩු කිරීමේ ස්වරූපයෙන් අයිතිකරුවන්ගේ දායකත්වයෙන් තොරව හිමිකම ඉහළ නැංවීමට හේතු වන ආර්ථික ප්‍රතිලාභයන්ගේ වැඩිවීම වේ.

● **වියදම් :**

ගිණුම් කාලච්ඡේදය තුළ ඒකකයකින් සාමාන්‍ය ක්‍රියාකාරිත්වය තුළින් සම්පත් පිටතට ගලා යෑමේ හෝ වත්කම් අඩු වීමෙන් හෝ වගකීම් වැඩි වීමේ ස්වරූපයෙන් අයිතිකරුවන්ට කරන බෙදාහැරීම් හැර හිමිකම අඩුවීමට හේතු වන ආර්ථික ප්‍රතිලාභයන්ගේ අඩු වීම වේ.

● **මූලිකාංග හඳුනා ගැනීම :**

මූල්‍ය වාර්තාකරණයේ සංකල්පනාත්මක රාමුවට අනුව මූලිකාංග හඳුනා ගැනීම සඳහා පහත නිර්ණායක අදාළ කර ගත යුතු වේ.

- මූලිකාංග නිර්වචනයට අනුකූල වීම
- එම අයිතමයට අදාළ අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ඒකකය තුළට ගලා ඒමේ හෝ ඒකකයෙන් ගලා යෑමේ භාව්‍යතාවක් (හැකියාවක්) තිබිය යුතු වීම
- එම අයිතමයේ පිරිවැය හෝ වටිනාකම විශ්වසනීය ලෙස මැනිය හැකි වීම

● **මූලිකාංග මැනීම :**

මූලිකාංග මැනීම යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල මූල්‍යමය වටිනාකම තීරණය කිරීමේ ක්‍රියාවලියයි. සංකල්පනාත්මක රාමුවට අනුව මූලිකාංග මැනීම සඳහා පහත සඳහන් ක්‍රම භාවිත කළ හැකි වේ.

- ඓතිහාසික පිරිවැය
- ප්‍රවර්තන පිරිවැය
- උපලබ්ධි අගය
- වර්තමාන අගය

ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත හැඳින්වීම :

අධිකාරිය ලත් වෘත්තීය ආයතනයක් මගින් යම් යම් විශේෂිත අංග පිළිබඳ ගිණුම්කරණයේ දී අනුගමනය කළ යුතු යැයි දක්වා ඇති නිර්දේශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත ලෙස හැඳින්විය හැකි ය. නැති නම් ව්‍යාපාර ගනුදෙනු හඳුනා ගැනීමේ දී, මිනුම්කරණයේ දී, ගිණුම්කරණයේ දී, ඉදිරිපත් කිරීමේ දී හා අනාවරණය කිරීමේ දී අනුගමනය කළ යුතු යැයි වෘත්තීය ගිණුම්කරණ ආයතන විසින් කර ඇති නිර්දේශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතයක් සේ නිර්වචනය කළ හැකි ය. ශ්‍රී ලංකාවේ මේ

සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කරන ආයතනය වන්නේ ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරී ආයතනයයි.

තක්සේරු හා ඇගයීම් නිර්ණායක :

- මූල්‍ය වාර්තාකරණයේ සංකල්පනාත්මක රාමුව පැහැදිලි කිරීම
- මූල්‍ය වාර්තාකරණයේ සංකල්පනාත්මක රාමුවේ උපාංග නම් කිරීම හා පැහැදිලි කිරීම
- ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත හැඳින්වීම

- පහත සඳහන් ප්‍රශ්නවලට කෙටියෙන් පිළිතුරු සපයන්න.
  1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ දී පදනම් කරගනු ලබන මූලික උපකල්පනය සඳහන් කරන්න.
  2. වත්කමක ලක්ෂණ 3ක් හා වගකීමක ලක්ෂණ 3ක් සඳහන් කරන්න.
  3. වගකීම් හා හිමිකමේ අතර පවත්නා සමානකමක් හා අසමානකමක් සඳහන් කරන්න.
  4. මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළ ඇති මූලිකාංග හඳුනා ගැනීම සඳහා සපුරාලිය යුතු කොන්දේසි සඳහන් කරන්න.
  5. පොදු පරමාර්ථ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල පරමාර්ථ හෙවත් අරමුණු සඳහන් කරන්න.
  6. මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල මූලිකාංග මිනුම් කිරීම සඳහා යොදා ගන්නා ක්‍රම දෙකක් සඳහන් කරන්න.
  7. මූල්‍ය ප්‍රකාශන තොරතුරුවල ඇති මූලික ගුණාත්මක ලක්ෂණ 02ක් හා වැඩිදියුණු කිරීමේ ගුණාත්මක ගතිලක්ෂණ 2ක් සඳහන් කරන්න.

නිපුණතාව 11.0 : මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ දී හා ඉදිරිපත් කිරීමේ දී ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත භාවිත කරයි.

නිපුණතා මට්ටම 11.3 : "ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වෙනස්වීම් හා වැරදි" සම්බන්ධයෙන් ගිණුම් තැබීම් හා හෙළිදරව් කිරීම් සිදු කරයි.

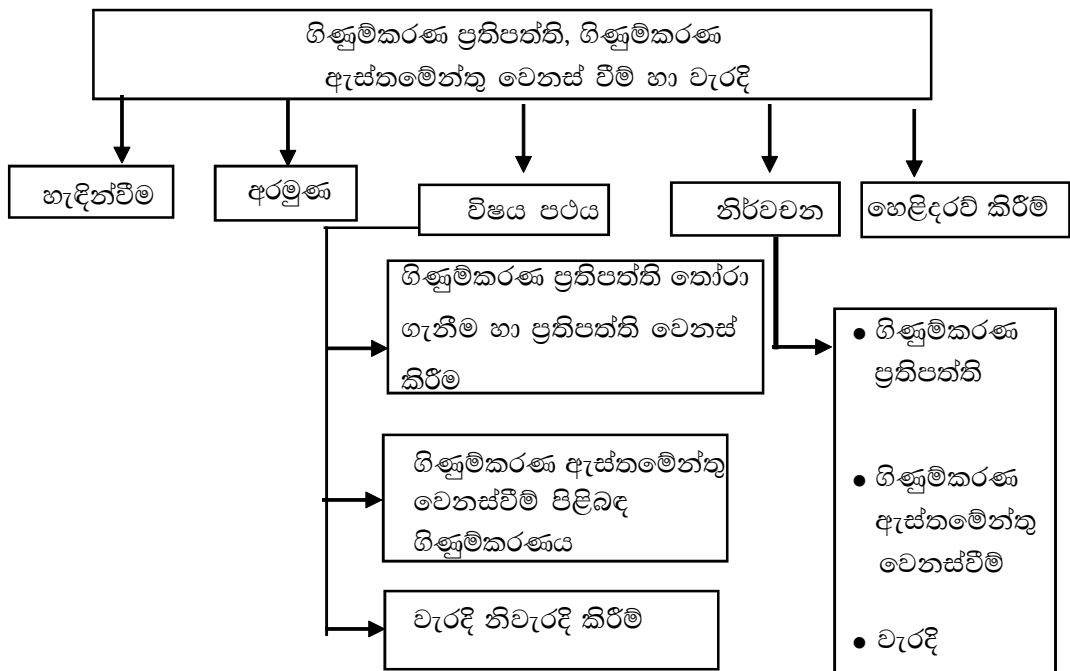
කාලච්ඡේද සංඛ්‍යාව : 05

ඉගෙනුම් පල :

- "ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වෙනස්වීම් හා වැරදි" ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතයට අනුව නිර්වචනය කරයි.
- ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති තෝරා ගැනීමේ දී සලකා බලන මූලික කරුණු දෙක ඉදිරිපත් කරයි.
- ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති වෙනස් කළ හැකි අවස්ථා දක්වයි.
- ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වෙනස්වීම් සටහන් කළ යුතු අන්දම පැහැදිලි කරයි.
- ප්‍රවර්තන වර්ෂයේ සිදු වූ වැරදි හඳුනා ගැනීමෙන් පසු ඒවා මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුමත කිරීමට පෙර නිවැරදි කළ යුතු බව ප්‍රකාශ කරයි.
- ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතයට අදාළ හෙළිදරව් කිරීම් කරයි.

මූලික පද හා සංකල්ප :

සංකල්ප සිතියම

ඉගෙනුම් - ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය සඳහා උපදෙස් :

- පහත කරුණු ඉස්මතු වන ආකාරයට සිසුන් සමග සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවන්න.
  - ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති
  - ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වෙනස් වීම
  - වැරදි
  - ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තියක් වෙනස් කළ හැකි අවස්ථා
  - ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වෙනස් වීම සහ ඒ සඳහා ගිණුම්කරණය අනාවරණය කිරීම

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

- ප්‍රමිතයට අදාළ නිර්වචන
  - ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති

ආයතනයක් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ දී හා ඉදිරිපත් කිරීමේ දී භාවිත කරන නිශ්චිත මූලධර්ම, සම්ප්‍රදායයන්, රීතීන් හා පරිචයන් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති වේ.
  - ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වෙනස් වීම

වත්කම්, වගකීම් ආශ්‍රිත අපේක්ෂිත අනාගත ප්‍රතිලාභ හා බැඳීම් වර්තමානයේ දී පවතින තත්ත්වය අනුව තක්සේරු කිරීමේ දී වත්කමක හෝ වගකීමක ධාරණ අගය සඳහා අවශ්‍ය වන ගැලපීමක් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල වෙනස්වීමක් ලෙස හැඳින්වේ.
  - වැරදි

ගිණුම් කාලපරිච්ඡේදය සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත් කිරීම අනුමත කළ අවස්ථාවේ පැවති සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ දී හා ඉදිරිපත් කිරීමේ දී සැලකිල්ලට ගනු ඇතැයි සාධාරණ ලෙස අපේක්ෂා කළ හැකි තොරතුරු භාවිත නොකිරීම හෝ නියම ලෙස භාවිත නොකිරීම නිසා පෙර කාලච්ඡේද එකක හෝ කීපයක අත්හැරීම් හා තොරතුරු සාවද්‍ය ලෙස දක්වා තිබීම වැරදි ලෙස හැඳින්වේ. උදාහරණ : ගණිතමය දෝෂ, ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති භාවිත කිරීමේ දෝෂ, අතපසුවීම්, කරුණු වැරදි ලෙස අර්ථකථනය සහ වංචා අයත් වේ.
- ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති තෝරා ගැනීම

තෝරාගන්නා ආකාර 2කි.

  - ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් සම්බන්ධව ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතයකින් දක්වා ඇත්නම් එම ප්‍රමිතයට අනුව.
  - නිශ්චිත ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතයක් නොමැති විට, කළමනාකරණයේ විනිශ්චය මත ප්‍රතිපත්ති තෝරා ගත යුතුය.
- ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති වෙනස් කළ හැකි අවස්ථා
  - ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතයක අවශ්‍යතාවක් මත හෝ
  - ආයතනයේ මූල්‍ය තත්ත්වය, කාර්යසාධනය හෝ මුදල් ප්‍රවාහ කෙරෙහි පෙරට වඩා විශ්වාසදායී ලෙස තොරතුරු සැපයීම සඳහා වෙනස් කිරීම අවශ්‍ය විටෙක

- ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වෙනස් වීමේ දී ගිණුම්කරණය සිදු කරන ආකාරය
  - වෙනස බලපාන්නේ වෙනස සිදු වන කාලච්ඡේදයට පමණක් නම් එම කාලච්ඡේදයේ ලාභයට හෝ අලාභයට ගැලපිය යුතු ය.
උදා : වෙළෙඳ ලැබිය යුතු දෑ මත හානිකරණ අලාභ, වෙළෙඳ ලැබිය යුතු දෑ මත හානිකරණ අලාභ සඳහා ඉඩහැරීම
  - වෙනස බලපාන්නේ වෙනස සිදු වූ කාලච්ඡේදය හා ඉදිරි කාලච්ඡේදයට නම්, එම එක් එක් කාලච්ඡේදයේ ලාභයට/ අලාභයට ඇතුළත් කරමින් ප්‍රවර්තන වර්ෂයට හා අනාගත වර්ෂ සඳහා අදාළ වන පරිදි හඳුනා ගත යුතුය.
උදා : දේපළ, පිරියත හා උපකරණ ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලය වෙනස්වීම මගින් වාර්ෂික ක්ෂය ප්‍රමාණය වෙනස් වීම
  - වෙනස වත්කම් හා වගකීම් වෙනස්වීමකට බලපාන්නේ නම් හෝ ස්කන්ධ අයිතමයකට සම්බන්ධ වන්නේ නම් එම වෙනස සිදු වූ කාලච්ඡේදයේ වත්කම්, වගකීම් හෝ ස්කන්ධ අයිතමයේ ධාරණ අගයට ගළපමින් වෙනස් වීම ගිණුම්ගත කළ යුතු ය.

(සැ.යු : ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති වෙනස් වීම් හා වැරදි ගිණුම් තැබීම් උසස් පෙළ මට්ටමේ දී සාකච්ඡා නො කෙරේ)

• හෙළිදරව් කිරීම්වලට නිදසුන්

ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති වෙනස් වීම්	ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වෙනස් වීම්	පෙර කාලච්ඡේද වැරදි
• ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තියේ වෙනස්වීමේ ස්වභාවය	• ඇස්තමේන්තු වෙනස් කිරීමට හේතු	• පෙර කාලච්ඡේදයේ වරදෙහි ස්වභාවය
• අනාගත හා ප්‍රවර්තන කාලච්ඡේදවලට සිදුවිය හැකි බලපෑම	• ඇස්තමේන්තු වෙනස් කිරීම නිසා මූල්‍ය ප්‍රකාශවලට වන බලපෑම	• ඉදිරිපත් කර ඇති කරුණට පෙර කාලච්ඡේදයේ ආරම්භයේ නිවැරදි කිරීම්
		• වැරදි නිවැරදි කර ඇත්තේ කවර කාලයක සිට කෙසේද යන්න පැහැදිලි විස්තරයක්

තක්සේරුව හා ඇගයීම් නිර්ණායක :

- ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වෙනස් වීම් හා වැරදි ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතයට අනුව නිර්වචනය කිරීම
- ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති තෝරා ගැනීමේ දී සලකා බලන මූලික කරුණු දෙක ලියා දැක්වීම
- ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති වෙනස් කළ හැකි අවස්ථා දෙක ලියා දැක්වීම
- ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වෙනස්වීම් සටහන් කළ යුතු අන්දම පැහැදිලි කිරීම
- ප්‍රවර්තන වර්ෂයේ සිදු වූ වැරදි හඳුනා ගැනීමෙන් පසු ඒවා මූල්‍ය ප්‍රකාශ අනුමත කිරීමට පෙර නිවැරදි කළ යුතු බව ප්‍රකාශ කිරීම
- ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතයට අදාළ හෙළිදරව් කිරීම් දැක්වීම

නිපුණතාව 11.0 : මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ දී හා ඉදිරිපත් කිරීමේ දී ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත භාවිත කරයි.

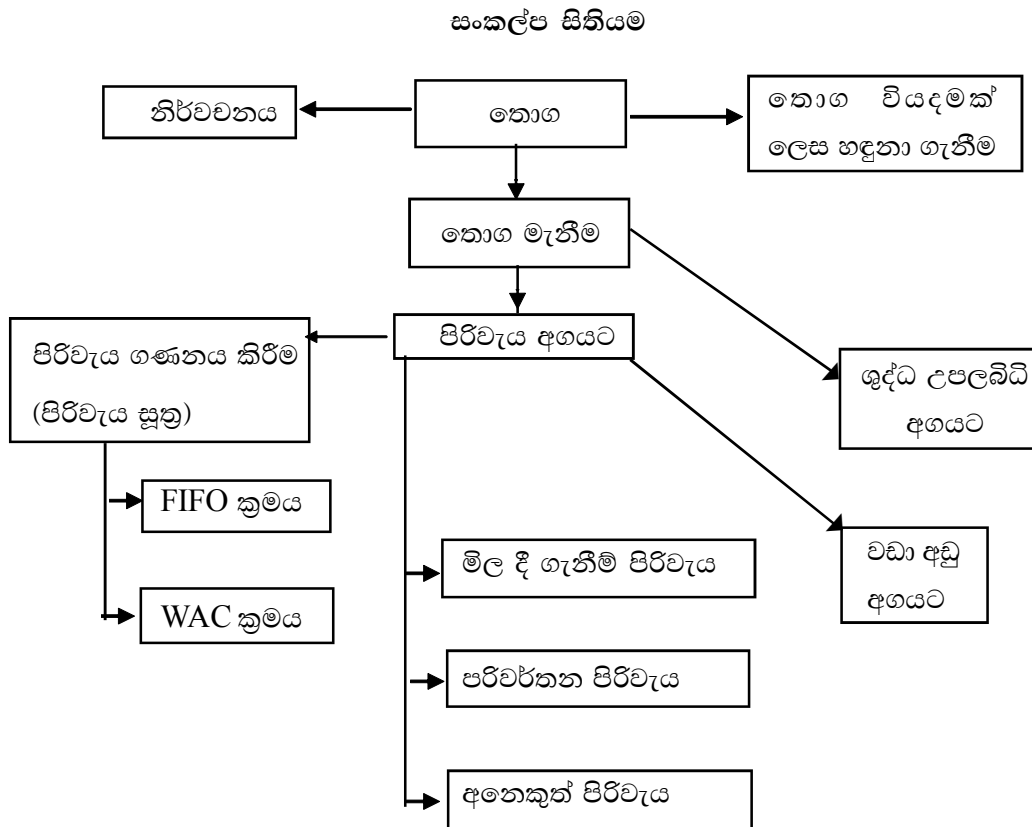
නිපුණතා මට්ටම 11.4 : තොග සම්බන්ධ මූලික සංකල්ප විග්‍රහ කර තොග ගිණුම්ගත කරයි.

කාලච්ඡේද සංඛ්‍යාව : 05

ඉගෙනුම් පල :

- “තොග” ප්‍රමිතයට අනුව තොග නිර්වචනය කරයි.
- තොග පිරිවැය පැහැදිලි කරයි.
- ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය පැහැදිලි කරයි.
- පෙර ඇතුළු පෙර පිට ක්‍රමයට (FIFO) හා බර තැබූ සාමාන්‍ය පිරිවැය ක්‍රමයට (WAC) අවසාන තොගයේ පිරිවැය ගණනය කරයි.
- තොග වියදමක් ලෙස හඳුනා ගත් වටිනාකම මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල වාර්තා කරයි.

මූලික පද හා සංකල්ප

පිවිසුම :

- පහත කරුණු ඉස්මතු වන ආකාරයට සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවන්න.
  - තොග වර්ග
  - තොග නිර්වචන
- පහත සඳහන් ව්‍යාපාරවල ගිණුම් කාලච්ඡේදයේ අවසානයේ දැකිය හැකි තොග අයිතම කීපයක් සිසුන්ගෙන් විමසන්න.
  - සිල්ලර වෙළෙඳසලක
  - ලී බඩු නිෂ්පාදනය කර අලෙවි කරන ව්‍යාපාරයක

ක්‍රියාකාරකම් සැලැස්ම සඳහා උපදෙස් :

01. පහත එකිනෙක ව්‍යාපාරවල ගිණුම් කාලච්ඡේදය අවසාන දිනට පැවතිය හැකි තොග වර්ග නම් කරන්න.
  - සිල්ලර වෙළෙඳ ව්‍යාපාරයක
  - ඇඟලුම් කම්හලක
  - රූපලාවණ්‍ය මධ්‍යස්ථානයක
  - නිවාස ඉදිකර විකුණන ව්‍යාපාරයක
2. තොග ප්‍රමිතයට අනුව තොග සම්බන්ධ පහත පද නිර්වචනය කරන්න.
  - තොග
  - තොග පිරිවැය
  - ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය
3. සී/ස විලාසිතා සමාගම නිමි ඇඳුම් නිෂ්පාදනය කර අපනයනය කරයි. පහත තොරතුරු ඇසුරෙන් සමාගමෙහි තොග පිරිවැයෙහි ඇතුළත් කළ හැකි අයිතම තෝරන්න. (සමාගම VAT සඳහා ලියාපදිංචි ව්‍යාපාරයකි)
  - අමුද්‍රව්‍ය ගැනුම් මිල
  - අමුද්‍රව්‍ය ගෙන ඒමේ කුලී
  - පැටවීමේ හා බැමේ කුලී
  - එකතු කළ අගය මත බදු
  - වෙළෙඳ වට්ටම් (ගැනුම් මිල මත)
  - මහන මැෂින් ක්‍රියාකරුවන්ගේ වැටුප
  - මෝස්තර නිර්මාණ පිරිවැය
  - සුපරීක්ෂණ වැටුප්
  - බැංකු ණය පොලී
  - අපනයන ලියකියවිලි සැකසීමේ වියදම්
4. සමාගමක ගිණුම් කාලච්ඡේදය අවසානයේ තොග සම්බන්ධ තොරතුරු පහත දැක්වේ. LKAS-02 අනුව අයිතම් ක්‍රමය හා කාණ්ඩ ක්‍රමය මත තොග පිරිවැය හා ශුද්ධ උපලබ්ධි අගයෙන් අඩු අගය මත තොග අගය ගණනය කර තොගය වාර්තා කිරීමට අදාළ ජර්නල් සටහන් හා මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල උද්ධෘත දක්වන්න.

කාණ්ඩය	භාණ්ඩ වර්ගය	ඒකක ප්‍රමාණය	ඒකකයක පිරිවැය (රු.)	ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය (රු.)
සබන්	A	300	50	40
	B	200	40	45
	C	100	30	40
දන්තාලේප	P	50	80	70
	Q	60	50	60

5. වාසනා වෙළෙඳ ව්‍යාපාරයේ 2016/03/31 දිනෙන් අවසන් මාසයේ ද්‍රව්‍ය ලැබීම හා නිකුත් කිරීම පහත දැක්වේ.

දිනය	විස්තරය	ප්‍රමාණය (ඒකක)	ඒකකයක මිල (රු.)
		(රු.)	
2016/03/01	ආරම්භක තොගය	100	45
2016/03/02	ගැනුම්	300	45
2016/03/05	නිකුත් කිරීම්	200	-
2016/03/10	ගැනුම්	800	60
2016/03/15	නිකුත් කිරීම්	400	-
2016/03/21	නිකුත් කිරීම්	400	-
2016/03/25	ගැනුම්	600	75
2016/03/30	නිකුත් කිරීම්	400	-

ප්‍රථම ලැබීමේ හා ප්‍රථම නිකුත් කිරීමේ ක්‍රමය මත සහ හරිත සාමාන්‍ය පිරිවැය ක්‍රමය මත පහත සඳහන් දෑ ගණනය කරන්න. (FIFO & WAC)

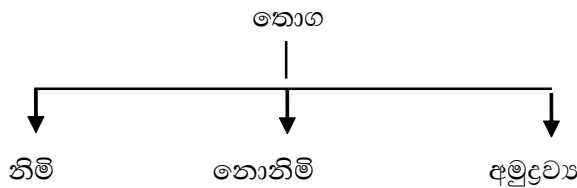
- (i) 2016/03/31 දිනට අවසන් තොගයේ අගය
- (ii) විකුණුම් පිරිවැය
- (iii) ඉහත සඳහන් සියලු ඒකක රු. 80 බැගින් විකුණනු ලැබුවේ නම් දළ ලාභය

6. තොගය වියදමක් ලෙස හඳුනා ගන්නා අවස්ථා දෙක සඳහන් කරන්න.
7. තොග සම්බන්ධයෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශවල හෙළිදරව් කළ යුතු කරුණු 2ක් දක්වන්න.
- ගිණුම් ප්‍රමිත සම්බන්ධව ලියවී ඇති ග්‍රන්ථ ඒ ඒ කණ්ඩායමට සපයන්න.
  - එම පොත පත ඇසුරෙන් ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු ලිවීමට යොමු කරන්න.
  - කණ්ඩායම්වල පිළිතුරු නිවැරදි දැයි පත්තියට ඉදිරිපත් කිරීමේ දී තහවුරු කර දෙන්න.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

• **ප්‍රමිතයට අදාළ නිර්වචන**

- තොග යනු :
  - සාමාන්‍ය ව්‍යාපාරික කටයුතුවල දී විකිණීමට තබා ගෙන ඇති (නිමි තොග)
  - එවැනි විකිණීමක් සඳහා නිෂ්පාදනය වෙමින් පවතින (නොනිමි තොග)
  - නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය තුළ හෝ සේවා සැපයීමේ දී පරිභෝජනය සඳහා තබා ගන්නා ද්‍රව්‍ය (අමුද්‍රව්‍ය තොග) වේ.

- තොග පිරිවැය මූලිකාංග
  - මිල දී ගැනුම් පිරිවැය
  - පරිවර්තන පිරිවැය
  - තොග වත්මන් ස්ථානයට හා තත්ත්වයට ගෙන ඒම සඳහා දරන ලද අනෙකුත් පිරිවැය
- ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය

තොගයක් සාමාන්‍ය ව්‍යාපාරික කටයුතුවල දී විකිණිය හැකි ඇස්තමේන්තුගත මිලෙන් එම තොගය වැඩිදුරටත් සම්පූර්ණ කිරීමට දැරිය යුතු ඇස්තමේන්තුගත පිරිවැය හා ඇස්තමේන්තුගත විකුණුම් වියදම අඩු කළ පසු ලැබෙන අගයයි.

$\text{ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය} = \text{ඇස්තමේන්තුගත විකුණුම් මිල} - (\text{තොගය තවදුරටත් සකස් කිරීමට දැරීමට සිදු වන වියදම්} + \text{ඇස්තමේන්තු ගත විකුණුම් වියදම්})$

- ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත 020 අනුව ව්‍යාපාරයක තොග මැනිය යුත්තේ පිරිවැය හෝ ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය යන දෙකෙන් අඩු අගය මතයි.
- ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය තීරණය කිරීමේ ක්‍රම

තොගවල පිරිවැය හෝ ශුද්ධ උපලබ්ධි අගයෙන් අඩු අගයට තොගය ගණනය කිරීමේ දී තොග පිරිවැය හා ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය තීරණය කිරීමට පාදක කර ගන්නා ක්‍රම මෙයින් අදහස් වේ.

  1. අයිතම් ක්‍රමය
  2. කාණ්ඩ ක්‍රමය
- පිරිවැය සූත්‍ර

තොග පිරිවැය හෝ ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය ගණනය කිරීමට පෙර ඉතිරි තොගය කිනම් මිලට ගැනුම්වලින් / කුමන නිෂ්පාදනයෙන් නියෝජනය වන්නේ ද යන්න නිශ්චය කළ යුතුය.

පිරිවැය සූත්‍රවලින් කෙරෙන්නේ අවසාන තොගය එලෙස කිනම් ගැනුම්වලින් හෝ කිනම් නිෂ්පාදනයෙන් නියෝජනය වන්නේ ද යන්න තෝරා ගැනීමට පදනමක් සැපයීමයි. ඒ සඳහා පාදක කර ගන්නා ක්‍රම කීපයකි.

විශේෂිත හඳුනාගත හැකි තොග හැර අනෙකුත් වෙළෙඳ තොගවල පිරිවැය ගණනය කිරීම සඳහා පහත පිරිවැය සූත්‍ර, තොග ප්‍රමිතයෙන් නිර්දේශ කර ඇත.

- (i) ප්‍රථම ලැබීම් ප්‍රථම නිකුත් කිරීමේ ක්‍රමය (First in First Out) (FIFO)
- (ii) හරිත සාමාන්‍ය පිරිවැය ක්‍රමය (WAC)

(i) ප්‍රථම ලැබීම් ප්‍රථම නිකුත් කිරීමේ ක්‍රමය (FIFO)

මෙහිදී ප්‍රථමයෙන් ගබඩාවට යවන ලද තොගය ප්‍රථමයෙන් නිකුත් කරන්නේ යැයි උපකල්පනය කෙරේ. මේ අනුව අවසානයට ලද භාණ්ඩවලින් අවසන් තොගය සමන්විත වේ. නමුත් මෙහිදී එලෙස ප්‍රථමයෙන් ලද භාණ්ඩ ප්‍රථමයෙන් නිකුත් කිරීමේ අවශ්‍යතාවක් නොවන අතර ප්‍රථමයෙන් ලද භාණ්ඩවල මිල පදනම් කර ගනිමින් නිකුත් කිරීමට අගය ගණනය කිරීම සිදු කෙරේ.

(ii) හරිත සාමාන්‍ය පිරිවැය ක්‍රමය (WAC)

මෙහි දී යම් නිශ්චිත දිනකට ගබඩාවේ පවතින තොගයෙහි බර තබන ලද සාමාන්‍ය වටිනාකම මත පදනම් වෙමින් ද්‍රව්‍ය නිකුත් කිරීම් මිල තීරණය කෙරේ. මෙහිදී බර තබනු ලබන්නේ ඒදිනට අදාළ තොගයෙහි වටිනාකම්, තොග ඒකක ගණනෙන් බෙදීමෙනි. එනම්,

$\text{හරිත සාමාන්‍ය මිල} = \frac{\text{නිකුත් කරන දිනට තොග වටිනාකම}}{\text{නිකුත් කරන දිනට තොග ඒකක ප්‍රමාණය}}$

• තොග වියදමක් ලෙස හඳුනා ගැනීම

තොග වියදමක් ලෙස හඳුනා ගන්නා අවස්ථා දෙකකි.

- (i) තොගය විකුණනු ලැබූ විට විකිණූ තොග සම්බන්ධයෙන් පොත්වල පවතින අගය හෙවත් ඒවායේ ධාරණ අගය විකුණනු ලැබූ කාලයට අදාළ වියදමක් ලෙස හඳුනා ගත යුතුය. මෙය විකුණුම් පිරිවැය ලෙස හඳුන්වයි.
- (ii) තොගයෙහි අගය ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය දක්වා කපා හළ විට එමගින් ඇති වන අලාභය වියදමක් ලෙස හඳුනා ගත යුතු ය.

තක්සේරුව හා ඇගයීම් නිර්ණායක :

- ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතයට අනුව තොග නිර්වචනය කිරීම
- තොග පිරිවැය පැහැදිලි කිරීම
- ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය පැහැදිලි කිරීම
- FIFO හා WAC ක්‍රමයට තොගයේ පිරිවැය ගණනය කිරීම
- තොගය වියදමක් ලෙස හඳුනාගන්නා අවස්ථා හා ඒවායේ වටිනාකම ගිණුම්ගත කිරීම
- තොග සම්බන්ධ තොරතුරු මූල්‍ය ප්‍රකාශ තුළ හෙළිදරව් කිරීම

නිපුණතාව 11.0 : මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ දී හා ඉදිරිපත් කිරීමේ දී ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත භාවිත කරයි.

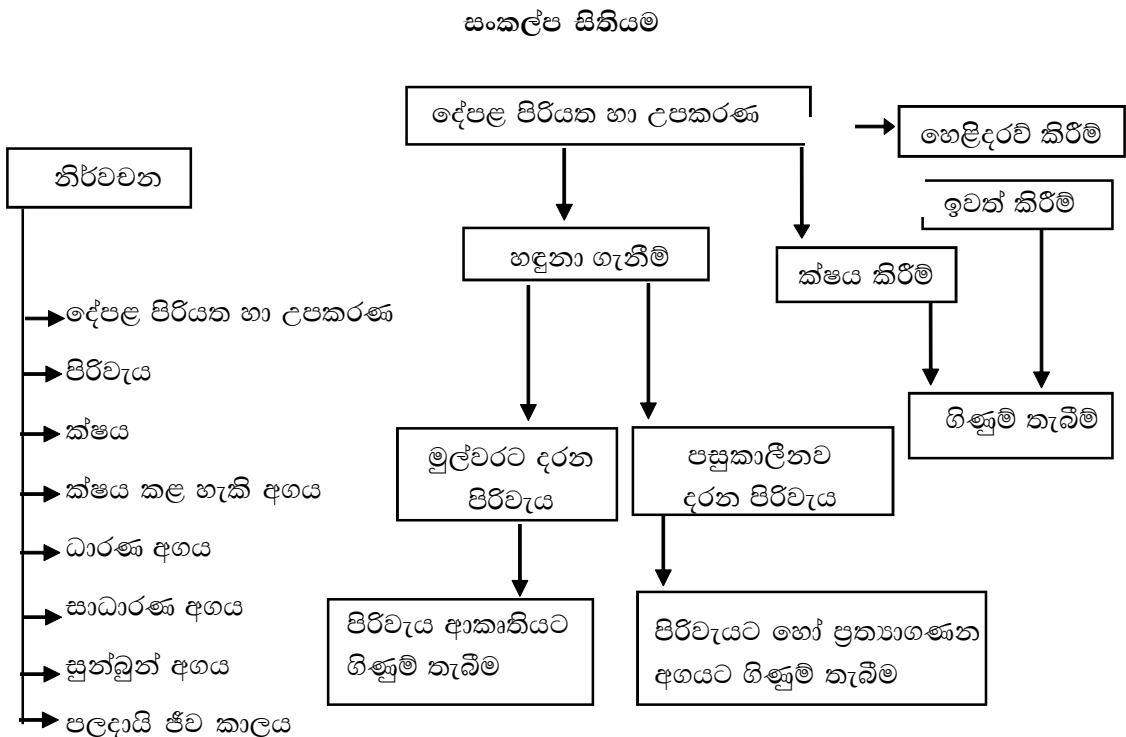
නිපුණතා මට්ටම 11.5 : දේපළ පිරියත හා උපකරණවලට අදාළ මූලික සංකල්ප විග්‍රහ කර ගිණුම්ගත කරයි.

කාලච්ඡේද සංඛ්‍යාව : 05

ඉගෙනුම් පල :

- ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතයට අනුව දේපළ හා පිරියත හා උපකරණ නිර්වචනය කරයි.
- පිරිවැය, ක්ෂය, ක්ෂය කළ හැකි අගය, ධාරණ වටිනාකම, සාධාරණ අගය, සුන්බුන් අගය, ඵලදායී ජීව කාලය ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතයට අනුව පැහැදිලි කරයි.
- හඳුනා ගැනීමේ දී ප්‍රථම වරට හා පසුකාලීන පිරිවැය පිළිබඳ සැලකිලිමත් විය යුතු බව දක්වයි.
- මිනුම් කිරීමේ දී සැලකිය යුතු පිරිවැය මූලිකාංග නම් කරයි.
- ප්‍රථම වරට මිනුම් කිරීමේ දී පිරිවැයට මිනුම් කළ යුතු බවත්, පසුව මිනුම් කිරීමේ දී පිරිවැය ආකෘතියට හෝ ප්‍රත්‍යාගණන ආකෘතියට මිනුම් කළ හැකි බවත් පැහැදිලි කරයි.
- ප්‍රත්‍යාගණන ආකෘතියට ගිණුම් තබයි.
- ක්ෂය කරන ක්‍රම නම් කර ක්ෂය ගිණුම්ගත කරයි.
- දේපළ පිරියත හා උපකරණ ඉවත් කිරීම් ගිණුම්ගත කරයි.
- දේපළ පිරියත හා උපකරණ සම්බන්ධ හෙළිදරව් කිරීම් කරයි.

මූලික පද හා සංකල්ප

ඉගෙනුම් - ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය :

- මෙම නිපුණතා මට්ටමේ ක්‍රියාකාරකමෙහි ප්‍රවේශ වීම සඳහා ඇමුණුම 11.5.1 පත්‍රිකාව සිසුන්ට ලබා දී පිළිතුරු සැපයීම සඳහා යොමු කරන්න.
- විවිධ වර්ගයේ ව්‍යාපාර විසින් පාවිච්චි කරනු ලබන දේපළ පිරිසත හා උපකරණ මොනවාද යන්න විමසමින් සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවන්න.
- භාණ්ඩ හා සේවා නිෂ්පාදනය හෝ බෙදාහැරීම සඳහා තබා ගන්නා හෝ අන් අයට කුලියට දීමට හෝ පරිපාලනමය කාර්යයන් සඳහා තබා ගන්නා හා එක් ගිණුම් කාලච්ඡේදයකට වඩා වැඩි කාලයක් භාවිත කිරීමට අපේක්ෂිත වත්කම් දේපළ පිරිසත හා උපකරණ ලෙස හැඳින්වේ.
- දේපළ පිරිසත හා උපකරණ ප්‍රමිතයට අනුව පහත පද නිර්වචනය කළ යුතු වේ.
  - පිරිවැය
  - ක්ෂය වීම
  - ක්ෂය කළ හැකි අගය
  - ධාරණ වටිනාකම
  - සාධාරණ අගය
  - අවශේෂ වටිනාකම/ සුන්බුන් අගය
  - පලදායී ජීවකාලය

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

- **පිරිවැය (Cost) :**
 වත්කමක් අත්පත් කරගත් අවස්ථාවේ දී හෝ අදාළ වත්කම් ඉදිකරන අවස්ථාවේ එ ය අත්පත් කර ගැනීම වෙනුවෙන් හෝ ඉදිකිරීම වෙනුවෙන් ගෙවන ලද හෝ ගෙවීමට එකඟ වූ මුදල් හෝ මුදල් සමාන දෑ හෝ දෙන ලද වෙනත් ප්‍රතිෂ්ඨාවක සාධාරණ වටිනාකම පිරිවැය ලෙස හැඳින්වේ.
- **ක්ෂය වීම**
 වත්කමක ක්ෂය කළ හැකි අගය එම වත්කම් ප්‍රයෝජනවත් ජීව කාලය පුරා ක්‍රමවත් ලෙස විභාජනය කිරීම ක්ෂය වීම නම් වෙයි.
- **ක්ෂය කළ හැකි අගය (Depreciable value) :**
 වත්කමක පිරිවැය හෝ පිරිවැය වෙනුවට හඳුනාගෙන ඇති හෝ ආදේශ කර ඇති අගයෙන් අවශේෂ වටිනාකම/ සුන්බුන් අගය අඩු කළ පසු අගයයි.
- **ධාරණ වටිනාකම (Carrying Amount) :**
 වත්කමක පිරිවැයෙන් හෝ ප්‍රත්‍යාගණන අගයෙන් සමුච්චිත ක්ෂය හා සමුච්චිත හානි කරන අලාභ අඩු කිරීමෙන් පසු ලැබෙන අගය වත්කමේ ධාරණ වටිනාකමයි. මෙය පොත් අගය, ශුද්ධ අගය ලෙස ද හඳුන්වයි.

සැ.යු. - (සමුච්චිත හානිකරණ අලාභ ගණනය කිරීම් මෙහි දී අපේක්ෂා නොකරයි)

● සාධාරණ අගය (fair value) :

දැනුම හා කැමැත්ත ඇති පාර්ශ්වයන් දෙකක් අතර අතේ දුරින් වූ ගනුදෙනුවක දී වත්කමක් හුවමාරු කළ හැකි අගය හෝ වගකීමක් බේරුම් කිරීම සඳහා ගෙවනු ලබන වටිනාකම සාධාරණ අගය වේ.

● අවශේෂ වටිනාකම/ සුන්බුන් අගය (Residual value)

වත්කමක් දැනටමත් වයසින් හා තත්ත්වයෙන් ජීවිත කාලයේ අවසානයේ පවතියැයි අපේක්ෂිත තත්ත්වයට පත්ව ඇත්නම් එය ඉවත් කිරීමෙන් වර්තමානයේ දී ලබා ගත හැකි ඇස්තමේන්තුගත වටිනාකමින් වත්කම අපහරණය සඳහා දැරීමට සිදු වෙනැයි අපේක්ෂිත පිරිවැය අඩු කළ පසු ලැබෙන අගය අවශේෂ වටිනාකමයි.

● පලදායී ජීවකාලය / ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලය (Useful life):

ආයතනයක් විසින් වත්කම නියමිත තත්ත්වයෙන් භාවිත කිරීමට අපේක්ෂා කරන කාලය හෝ වත්කමෙන් ලබා ගැනීමට අපේක්ෂිත නිමැවුම් ඒකක ප්‍රමාණය වේ.

● හඳුනාගැනීම :

දේපළ පිරියත හා උපකරණ අයිතම වත්කම් ලෙස හඳුනා ගැනීම සඳහා පහත කොන්දේසි සම්පූර්ණ විය යුතුය.

1. අයිතම හා බැඳුණු ආර්ථික ප්‍රතිලාභ අනාගතයේ දී ව්‍යාපාරය තුළට ගලා ඒමේ භාව්‍යතාවක් තිබිය යුතුය.
2. ව්‍යාපාරය විසින් එම වත්කම් වෙනුවෙන් දරන ලද පිරිවැය විශ්වාසදායී ලෙස මැනිය හැකි විය යුතුය.

ව්‍යාපාරයක් විසින් සියලු දේපළ පිරියත හා උපකරණවලට දරනු ලබන පිරිවැය ඒවා දරනු ලබන අවස්ථාවේ දී හඳුනාගත යුතු ය. මෙම පිරිවැය වර්ග දෙකකි.

1. මුල්වරට දරන පිරිවැය
2. පසුකාලීනව දරනු ලබන පිරිවැය

● මුල්වරට දරන ලද පිරිවැය (Initial Cost) :

දේපළ පිරියත හා උපකරණ අත්පත් කර ගැනීමට හෝ ඉදි කිරීමට හෝ මිල දී ගැනීමට මුල්වරට දරන ලද වියදම් වත්කම් සේ සලකා ප්‍රාග්ධනික කළ යුතුය. මෙම වියදම් අදාළ වත්කමේ අපේක්ෂිත භාවිතය සඳහා පත් කරන තෙක් අනිවාර්යයෙන් ම දැරිය යුතු ය.

● පසුකාලීන පිරිවැය (Subsequent Cost) :

දේපළ පිරියත හා උපකරණ අත්පත් කරගත් පසු දරන පිරිවැය ආකාරයට වර්ග 2ක් ලෙස හඳුනාගත හැකි ය.

1. ප්‍රාග්ධන වැය
2. අයහාර වැය

● ප්‍රාග්ධන වැය :

වත්කමක ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලය, වත්කමක ධාරිතාව (පරිමාණය) හෝ නිෂ්පාදන භාණ්ඩවල ගුණත්වය වැඩි කරලීමට හෝ නිෂ්පාදන පෙරසැරියක වියදම අඩු කරලීමට උපකාරී වන නවීකරණයක් හෝ උපාංගයක් සවි කිරීමට දරන ලද වියදම් ප්‍රාග්ධන වැය ලෙස සලකා වත්කම් ගිණුමට හර කළ යුතුය.

● අයහාර වැය :

අදාළ වත්කම නිසි ලෙස පවත්වාගෙන යෑමට දරන වැයයි. යන්ත්‍ර නඩත්තු වියදම්, ගොඩනැගිලි හුණු පිරියම් කිරීමේ වියදම්.

● දේපළ පිරියත හා උපකරණ මුල් වරට හඳුනා ගැනීමේ දී මිනුම්කරණය :

දේපළ පිරියත උපකරණවල පිරිවැය මුල්වරට හඳුනා ගැනීමේ දී පහත අයිතමයන්ගෙන් සමන්විත වේ.

(අ) මූලික ගැනුම් පිරිවැය (වෙළෙඳ වට්ටම් සහ ප්‍රතිදාන/ සහනාධාර අඩු කළ පසු අගයට ආනයන කීරු බදු හා ආපසු නොගෙවන වෙනත් බදු, නැව් ගාස්තු, රක්ෂණ ගාස්තු එකතු කළ පසු අගය)

(ආ) වත්කම අපේක්ෂිත තත්ත්වයට හා ස්ථානයට පත් කරන තෙක් දරන ලදැයි සෘජුවම අදාළ වන පිරිවැය

නිදසුන් :

- වත්කම් ඉදි කිරීම / අත්පත් කර ගැනීමේ සෘජු පිරිවැය
- වැඩ බිම සකස් කිරීමේ පිරිවැය
- මූලික ප්‍රවාහන හා එහා මෙහා කිරීමේ වියදම්
- සවි කිරීමේ හා එකලස් කිරීමේ වියදම්
- වටයක් අත්හදා බැලීමේ ශුද්ධ වියදම
- වෘත්තීය ගාස්තු

(ඇ) වත්කම ජීවිත කාලය අවසානයේ දී කොටස් වශයෙන් ගැළපීමට හා ඉවත් කිරීමට දැරිය යුතු යැයි අපේක්ෂිත පිරිවැය

● හඳුනා ගැනීමෙන් පසු මිනුම්කරණය :

ව්‍යාපාරයක් විසින් මුල්වරට දේපළ පිරියත හා උපකරණ පිරිවැයට හඳුනා ගැනීමෙන් පසුව මිනුම් කිරීමට පහත ආකෘති දෙකෙන් එක් ආකෘතියක් තෝරා ගත හැකි ය.

- පිරිවැය ආකෘතිය
- ප්‍රත්‍යාගණන ආකෘතිය

● දේපළ පිරියත හා උපකරණ ප්‍රත්‍යාගණන ආකෘතියට අනුව ගිණුම් තැබීමේ දී පහත ආකාරයට ගිණුම් තබයි.

- සමුච්චිත ක්ෂය, වත්කමේ දළ ධාරණ අගයට එරෙහිව අහෝසි කර, වත්කමේ ධාරණ අගය ප්‍රත්‍යාගණන අගය ලෙස සැලකීමේ ක්‍රමය

- ප්‍රකාශගණනය කරන විට සමුච්චිත ක්ෂය ප්‍රමාණය පළමු උදාහරණයේ මෙන් සමුච්චිත ක්ෂය ගිණුම හර කර අදාළ වත්කම් ගිණුමට බැර කළ යුතුයි.
- දේපළ පිරියත හා උපකරණ සරල මාර්ග ක්‍රමයට හා හීන වන ශේෂ ක්‍රමයට ක්ෂය ගණනය කිරීම
  - සරල මාර්ග ක්‍රමයට වාර්ෂික ක්ෂය පහත පරිදි ගණනය කරනු ලැබේ.

$$\text{වාර්ෂික ක්ෂය ප්‍රමාණය} = \frac{\text{පිරිවැය} - \text{සුන්බුන් අගය}}{\text{ඵලදායී ජීව කාලය}}$$

- හීනවන ශේෂ ක්‍රමයට වාර්ෂික ක්ෂය පහත පරිදි ගණනය කෙරේ.
- වාර්ෂික ක්ෂය ප්‍රමාණය = (පිරිවැය - සමුච්චිත ක්ෂය) X ක්ෂය ප්‍රතිශතය
 වාර්ෂික ක්ෂය ප්‍රමාණය පහත පරිදි ගිණුම් ගත කෙරේ

අදාළ වත්කම් ක්ෂය ගිණුමට හර	XX
අදාළ වත්කම් සමුච්චිත ක්ෂය ගිණුම බැර	XX
- දේපළ පිරියත හා උපකරණ ඉවත් කිරීම් ගිණුම්ගත කිරීම්

දේපළ පිරියත හා උපකරණ ඉවත් කිරීම් හා සම්බන්ධ ජර්නල් සටහන් පහත පරිදි වේ.

- ඉවත් කරනු ලබන වත්කමේ පිරිවැය

වත්කම් ඉවත් කිරීමේ ගිණුම	හර	XX
වත්කම් ගිණුම	බැර	XX
- ඉවත් කරනු ලබන වත්කමේ සමුච්චිත ක්ෂය

සමුච්චිත ක්ෂය ගිණුම	හර	XX
වත්කම් ඉවත් කිරීමේ ගිණුම	බැර	XX
- වත්කමේ විකුණුම් මිල :

මුදල් ගිණුම	හර	XX
වත්කම් ඉවත් කිරීමේ ගිණුම	බැර	XX
- වත්කම් හුවමාරු අගය

අදාළ වත්කම් ගිණුම	හර	XX
වත්කම් ඉවත් කිරීමේ ගිණුම	බැර	XX
- ඉවත් කිරීමෙන් ජනිත වන ලාභය

වත්කම් ඉවත් කිරීමේ ගිණුම	හර	XX
ලාභාලාභ ගිණුම (ආදායම් ප්‍රකාශනය)	බැර	XX
- වත්කම් ඉවත් කිරීමෙන් ඇති වන අලාභය

ලාභාලාභ ගිණුම (ආදායම් ප්‍රකාශනය)	හර	XX
වත්කම් ඉවත් කිරීමේ ගිණුම	බැර	XX

- දේපළ පිරිසක උපකරණ හා සම්බන්ධ හෙළිදරව් කළ යුතු කරුණු පිළිබඳ සැලකිලිමත් විය යුතු ය. ඉන් කීපයක් නම්:
  - දළ ධාරණ අගය නිශ්චය කිරීම සඳහා භාවිත කළ මිනුම්කරණ පදනම
  - භාවිත කළ ක්ෂය ක්‍රමය
  - භාවිත කළ ක්ෂය අනුපාත හෝ ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලය
කාලච්ඡේදය ආරම්භයේ දී හා අවසානයේ දී දළ ධාරණ අගයන් හා සමුච්චිත ක්ෂය ප්‍රමාණයන්

ඇමුණුම 11.5.1

01. පහත වගුවේ දක්වා ඇති එකිනෙක ව්‍යාපාරයට අදාළව දක්වා ඇති වත්කම් දේපළ පිරිසක උපකරණවලට අයත් වේ ද, නැත් ද යන්න සඳහන් කිරීම

ව්‍යාපාර සංවිධානය	දේපළ පිරිසක ලෙස හඳුනා ගනී / හඳුනා නොගනී
1. වාහන අලෙවිකරණ ඉසුරු මෝටර්ස්හි විකිණීමට ඇති මෝටර් රථය	
2. මගී ප්‍රවාහන සේවා සපයන "රේණුකා ප්‍රවාහන සේවය" ආයතනයේ මගී බස් රථය	
3. ඇඟලුම් කම්හලක මහන මැෂින් යන්ත්‍ර	
4. ඇඟලුම් කම්හල පිහිටා ඇති ඉඩම	
5. ගොඩනැගිලි ඉදි කර විකුණන "හෝම් ලෑන්ඩ්" ව්‍යාපාරයේ කාර්යාල ගොඩනැගිලි	

02. පහත දැක්වෙන්නේ නිෂ්පාදන සමාගමක් විසින් ආනයනය කරන ලද යන්ත්‍රයකට අදාළව දරන ලද පිරිවැය අයිතම කීපයකි. සමාගම VAT ලියාපදිංචි ව්‍යාපාරයකි.

(රු. 000)

යන්ත්‍රයේ ලකුණු කළ මිල	1000	- (වෙළෙඳ වට්ටම 10%)
ආනයන තීරු බදු	200	
නිෂ්කාශන ගාස්තු	20	
වරායේ සිට ගෙන ඒමේ කුලී	10	
බැමේ කුලී	05	
සවි කිරීමේ හා එකලස් පිරිවැය	35	
ඉංජිනේරු හා වෘත්තීය ගාස්තු	10	
පළමු වටය අත්හදාබැලීමේ පිරිවැය	08	
පළමු වටය නිෂ්පාදනය කළ ද්‍රව්‍ය විකිණීමෙන් ලද මුදල 3		
VAT (යන්ත්‍රය මිල දී ගැනීමට අදාළ)	90	
වෙනත් ස්ථානයක නැවත සවිකිරීමේ පිරිවැය	10	
යන්ත්‍රය නඩත්තු පිරිවැය	12	

- යන්ත්‍රයේ මුල් වරට හඳුනා ගත යුතු පිරිවැය ගණනය කරන්න.

03. දේපළ පිරිසිදු හා උපකරණ වත්කමක් ලෙස හඳුනා ගැනීම සඳහා සපුරාලිය යුතු කොන්දේසි දෙක සඳහන් කරන්න.
04. සීමිත විමුක්ති සමාගමේ 2016.04.01 දිනට යන්ත්‍රවල වටිනාකම රු. 12 000 000කි. එදිනට සමුච්චිත ක්ෂය ගිණුමේ (ක්ෂය වෙන් කිරීමේ ගිණුමේ) ශේෂය 400,000 ක් විය.
- (i) 2016.04.01 දින පළමුවරට ප්‍රත්‍යාගණනයට අනුව යන්ත්‍රවල වටිනාකම 950 000කි. අදාළ ජර්නල් සටහන් පෙන්වන්න.
  - (ii) ඉහත යන්ත්‍ර 2016.04.01 දින පළමුවරට රු. 750 000කට ප්‍රත්‍යාගණනය කළේ නම් අදාළ ජර්නල් සටහන් පෙන්වන්න.
  - (iii) මෙම යන්ත්‍ර 2015.04.01 දින ප්‍රත්‍යාගණනය කරන ලදුව රු. 500 000 ක් අලාභයක් ලැබී ඇත් නම් හා 2016.04.01 නැවත රු. 950 000කට ප්‍රත්‍යාගණනය කළේ නම්, අදාළ ජර්නල් සටහන් පෙන්වන්න.
  - (iv) මෙම යන්ත්‍ර 2016.04.01 දින ප්‍රත්‍යාගණනය කරන ලද වටිනාකම රු. 750 000ක් නම් හා 2015.04.01 දින ප්‍රත්‍යාගණනයේ දී රු. 50 000ක අතිරික්තයක් පොත්වල පෙන්වන්නේ නම් ජර්නල් සටහන් පෙන්වන්න.
05. සීමිත රුවන් සමාගම 2015.04.01 දින රු. 2 700 000ක් වටිනා මෝටර් රථයක් මිලට ගන්නා ලදී. පලදායී ජීව කාලය වසර 5ක් (ක්ෂය අනුපාතය 20%) හා අවශේෂ වටිනාකම රු. 200 000කි.
- 1. 2015/2016 වර්ෂය හා 2016/2017 වර්ෂ සඳහා සරල මාර්ග ක්‍රමය අනුව වාර්ෂික ක්ෂය ප්‍රමාණයන් ගණනය කරන්න.
  - 2. ක්ෂය ගිණුම් තබන ජර්නල් සටහන් ලෙජර් ගිණුම් වසර දෙක සඳහා පිළියෙල කරන්න.
06. සීමිත තෙත්මිණි සමාගම 2016.01.01 දින රු. 1 500 000ක් වටිනා යන්ත්‍රයක් මිල දී ගත් අතර එම යන්ත්‍රය සඳහා හීන වන ක්‍රමයට 20% බැගින් වාර්ෂිකව ක්ෂය කරනු ලබයි. 2016, 2017, 2018 වර්ෂවලට ක්ෂය වීම් ගණනය කරන්න.

තක්සේරුව හා ඇගයීම් නිර්ණායක :

- ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතයට අනුව (LKS 16) දේපළ පිරිසිදු හා උපකරණ නිර්වචනය කිරීම
- ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතයට අනුව පහත පද නිර්වචනය කිරීම
  - පිරිවැය
  - ක්ෂය කළ හැකි අගය
  - ධාරණ අගය
  - සාධාරණ අගය
  - සුන්බුන්/ අවශේෂ වටිනාකම
  - පලදායී ජීව කාලය

නිපුණතාව 11.0 : මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ දී හා ඉදිරිපත් කිරීමේ දී ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත භාවිත කරයි.

නිපුණතා මට්ටම 11.6 : ප්‍රතිපාදනයන්, අසම්භව්‍ය වගකීම් සහ අසම්භව්‍ය වත්කම් සම්බන්ධයෙන් ගිණුම් තැබීම හා හෙළිදරව් කිරීම සිදු කරයි.

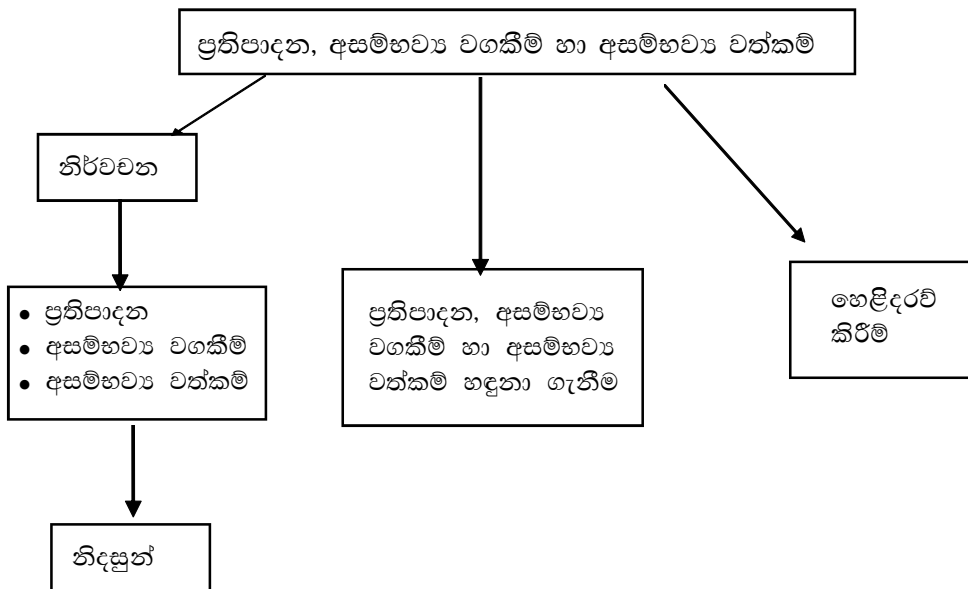
කාලච්ඡේද සංඛ්‍යාව : 05

ඉගෙනුම් පල :

- ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතයට අනුව ප්‍රතිපාදන, අසම්භව්‍ය වගකීම් හා අසම්භව්‍ය වත්කම් නිර්වචනය කරයි.
- ප්‍රතිපාදන, අසම්භව්‍ය වගකීම් හා අසම්භව්‍ය වත්කම් වෙන් කර දක්වයි.
- ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතයට අනුව හඳුනා ගැනීම් හා හෙළිදරව් කිරීම් කරයි.

මූලික පද හා සංකල්ප :

සංකල්ප සිතියම

ඉගෙනුම් - ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය සඳහා උපදෙස් :

- පහත කරුණු ඉස්මතු වන ආකාරයට සිසුන් සමඟ සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවන්න.
  - ප්‍රතිපාදන
  - අසම්භව්‍ය වගකීම්
  - අසම්භව්‍ය වත්කම්
  - හඳුනා ගන්නා අයුරු
  - හෙළිදරව් කිරීම්

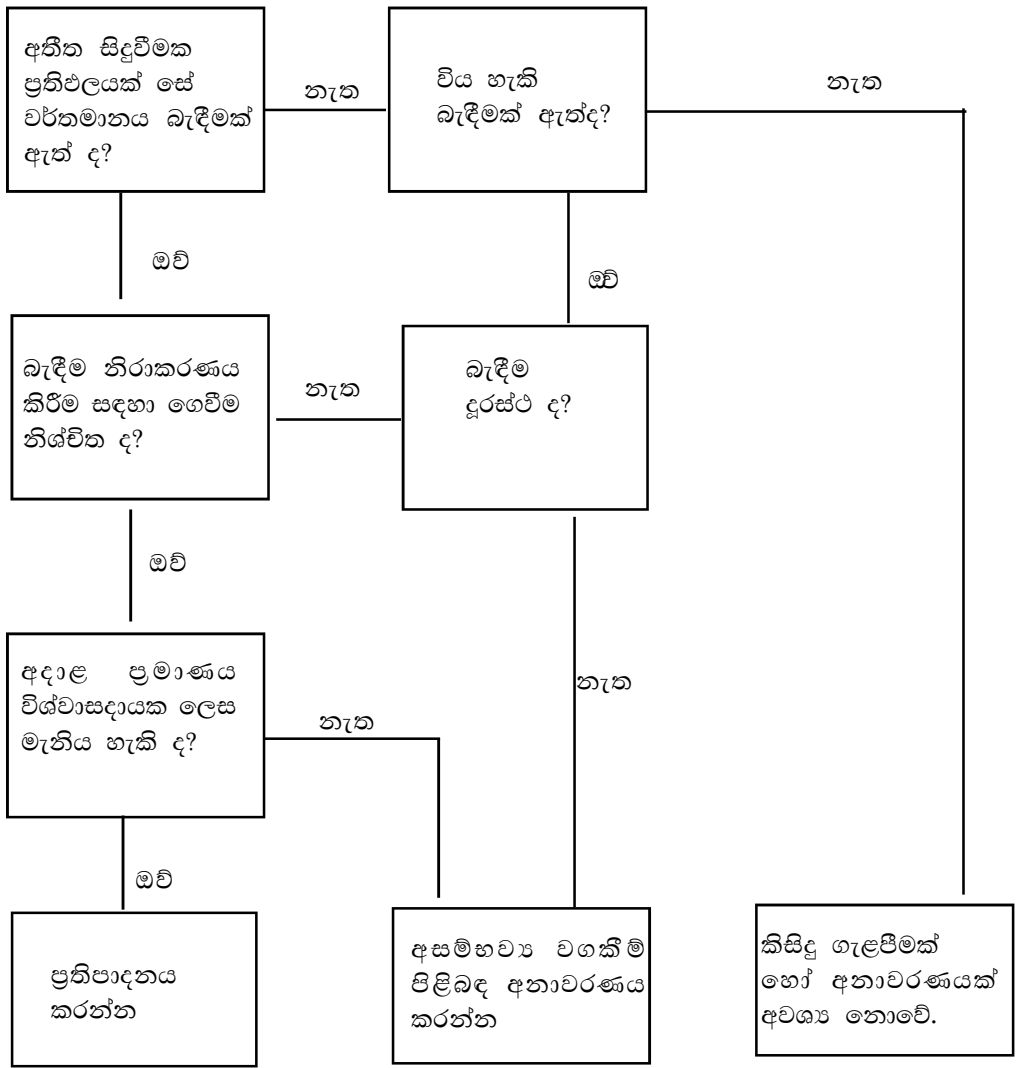

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

ප්‍රමිතයට අදාළ නිර්වචන :

- **ප්‍රතිපාදන :**
"කාලය හෝ ප්‍රමාණය පිළිබඳ අවිනිශ්චිතතාවක් සහිත වගකීමකි."
- **අසම්භවය වගකීම් :**
"අතීත සිදුවීමක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ජනිත වූ ආයතනයේ සම්පූර්ණ පාලනයෙන් තොර අනාගත සිදුවීම් එකක් හෝ කීපයක සිදුවීම හෝ සිදු නොවීම මත පමණක් ඒවායෙහි පැවැත්ම තහවුරු විය හැකි බැඳීමක් "අසම්භවය වගකීමක් වේ.

තව ද, අතීත සිදු වීමක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වර්තමාන බැඳීමක් ඇති වුව ද, පහත සඳහන් හේතු නිසා වගකීමක් ලෙස හඳුනා ගෙන නැති වර්තමාන බැඳීම් අසම්භවය වගකීම වේ.
(i) එම බැඳීම පියවීම ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ජනනය කළ හැකි සම්පත් ව්‍යාපාරයෙන් පිටතට ගලායෑමේ භව්‍යතාවක් නැති හෝ
(ii) බැඳීම් වටිනාකම විශ්වාසදායී ලෙස මැනිය නොහැකි නිසා හඳුනා නොගන්නා වර්තමාන බැඳීමකි.
- **අසම්භවය වත්කම් :**
අතීත සිදුවීමක ප්‍රතිඵලයක් සේ ඇති වන, ව්‍යාපාරයේ පාලනයෙන් තොර අනාගත සිදුවීම් එකක් හෝ කීපයක් සිදුවීමක් හෝ නොවීම මත පැවැත්ම තහවුරු කරන වත්කමකි.
- **ප්‍රතිපාදන හා අසම්භවය වගකීම් වෙන් කර හඳුනා ගැනීම**
- **ප්‍රතිපාදන :**
මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රතිපාදනයන් හඳුනා ගනු ලැබීමට නම් පහත කොන්දේසි ඉටු විය යුතු ය.
(i) ඒකකයට අතීත සිදුවීමක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වර්තමාන බැඳීමක් පැවතීම
(ii) එම බැඳීම බේරුම් කිරීම සඳහා ආර්ථික ප්‍රතිලාභ හා බැඳුණු සම්පත් ව්‍යාපාරයෙන් පිටතට ගලා යෑමේ භව්‍යතාවක් තිබීම
(iii) බැඳීමට අදාළ වටිනාකම පිළිබඳ විශ්වාසදායක ලෙස ඇස්තමේන්තු කළ හැකි වීම

ඉහත කොන්දේසි සපුරාලන්නේ නම් අදාළ බැඳීම ඇස්තමේන්තු කොට එම අගය ආදායම් ප්‍රකාශනය තුළ වියදමක් ලෙසත්, මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය තුළ වගකීමක් ලෙසත් හඳුනා ගැනේ.

- අසම්භවය වගකීම් :
  - අසම්භවය වගකීමක් හඳුනා ගැනීමට නම් පහත සඳහන් කොන්දේසි ඉටු විය යුතු ය.
  - (i) බැඳීම බේරුම් කිරීම සඳහා ආර්ථික ප්‍රතිලාභ හා බැඳුණු සම්පත් ව්‍යාපාරයෙන් පිටතට ගලා යෑමේ භව්‍යතාවක් නැති වීම හෝ
  - (ii) බැඳීමෙහි වටිනාකම විශ්වාසදායී ලෙස ඇස්තමේන්තු කළ නොහැකි වීම
    - ආයතනයේ සම්පූර්ණ පාලනයෙන් තොර වීම
    - අතීත සිදුවීමක ප්‍රතිඵලයක් වීම
  - (iii) අසම්භවය වගකීම් මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළ වගකීම ලෙස හඳුනා නොගනී. ඒවා මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළ හෙළිදරව් කිරීම පමණක් ප්‍රමාණවත් වේ.
- ප්‍රතිපාදන හා අසම්භවය වගකීම් පහත රූප සටහන අධ්‍යයනය කිරීමෙන් වඩාත් පහසුවෙන් තේරුම්ගත හැකි වේ.

අසම්භවය වත්කම් :

අසම්භවය වත්කම් මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය තුළ වත්කමක් ලෙස හඳුනා නොගැනේ. ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ගලා ඒමක් අපේක්ෂා කරන්නේ නම් පමණක් සටහනක් මගින් හෙළිදරව් කළ යුතු ය.

- **ප්‍රතිපාදන සඳහා උදාහරණ**
  - විකුණූ භාණ්ඩ මත වගකීම සහතික වීම මත වෙන් කිරීම (වෙළෙඳ ප්‍රතිඥාභාර)
  - කර්මාන්ත ශාලාවක් නිසා පරිසරයට සිදු වූ හානියක් සම්බන්ධයෙන් රජය හෝ වෙනත් ආයතනයක් මගින් නඩු පවරා ඇති විටක
  - සේවයෙන් පහ කරන ලද සේවකයකු වන්දි ඉල්ලා නඩු පවරා ඇති විටක, වන්දි ගෙවීම නිශ්චිතව හා විශ්වාසදායක ලෙස ඇස්තමේන්තු කර ඇති විටක
- **අසම්භවය වගකීම් සඳහා උදාහරණ :**
  - සේවයෙන් පහ කරන ලද සේවකයකු වන්දි ඉල්ලා නඩු පැවරීම. වන්දි ගෙවීම නිශ්චිත නොවීම හා විශ්වාසදායී ලෙස ඇස්තමේන්තු කර නැති විටක
  - ආයතනයේ අංශයන් වසා දැමීම නිසා ගෙවිය යුතු වන්දි
- **අසම්භවය වත්කම් සඳහා උදාහරණ :**
  - ව්‍යාපාරයේ ඉඩමක් මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් පවරා ගැනීම වෙනුවෙන් ඉල්ලුම් කර ඇති වන්දි මුදල
- **හෙළිදරව් කිරීම්**

ප්‍රතිපාදන	අසම්භවය වගකීම්	අසම්භවය වත්කම්
1. කාලච්ඡේදයේ ආරම්භක හා අවසාන ධාරණ වටිනාකම්	1. එහි මූල්‍ය බලපෑම පිළිබඳ ඇස්තමේන්තුවක්	1. අසම්භවය වත්කම් ස්වභාවය පිළිබඳ කෙටි විස්තරයක්
2. කාලච්ඡේදය තුළ සිදු කරන ලද අතිරේක ප්‍රතිපාදන	2. සම්පත් ගලා යෑම්වල අගය හා කාලවකු පිළිබඳ අවිනිශ්චිතතා	2. ප්‍රායෝගිකව කළ හැකි නම් එහි මූල්‍ය බලපෑම පිළිබඳ ඇස්තමේන්තුවක්
3. කාලච්ඡේදය තුළ භාවිතයට ගත් ප්‍රතිපාදනය		
4. භාවිත නොකර කාලපරිච්ඡේදය තුළ නැවත ලාභයට එකතු කළ ප්‍රතිපාදන (ප්‍රතිවර්තය කිරීම්)		

තක්සේරුව හා ඇගයීම් නිර්ණායක :

- ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අංක 37 ට අනුව පහත පද නිර්වචනය කිරීම
  - ප්‍රතිපාදන
  - අසම්භව්‍ය වගකීම්
  - අසම්භව්‍ය වත්කම්
- ප්‍රතිපාදන, අසම්භව්‍ය වගකීම් හා අසම්භව්‍ය වත්කම් වෙන් කර හඳුනා ගැනීම
- ප්‍රමිතයට අනුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළ හෙළිදරව් කිරීම
- පහත සඳහන් එක් එක් සිදුවීම් සම්බන්ධයෙන් සමාගමක මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ දී ක්‍රියා කළ යුතු ආකාරය කෙටියෙන් විස්තර කරන්න. ප්‍රතිපාදනයක් සේ සලකනු ලබයි නම් අදාළ ජර්නල් සටහන පෙන්වන්න.

(1) සමාගමේ 2018/03/31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂයේ වාර්ෂික විකුණුම් වටිනාකම රුපියල් මිලියන 2කි. මෙම වර්ෂයේ සිට වගකීම් සහතික මත භාණ්ඩ විකුණයි. මේ සඳහා වාර්ෂික විකුණුම් වටිනාකමින් 2%ක පමණ වේ යැයි විශ්වාසදායී ලෙස ඇස්තමේන්තු කළ හැකි ය.

(2) ව්‍යාපාරයෙන් ඉවත් කරන ලද සේවකයකු රු. 5 000 000ක වන්දි මුදලක් ඉල්ලා නඩුවක් පවරා ඇත. මෙම වන්දි මුදල ගෙවීමට සිදුනොවේ යැයි සමාගමේ නීතිඥ මහතා විශ්වාසදායී ව ප්‍රකාශ කර සිටී.

(3) සමාගමෙන් රු. 200000 ක වන්දි මුදලක් ඉල්ලා පරිසර සංවිධානයක් විසින් නඩු පවරා ඇත. මෙම නඩුවේ තීන්දුව සමාගමට ගෙවීමට සිදු වෙතැයි සමාගමේ නීතිඥ මහතා විශ්වාසදායී ව ප්‍රකාශයක් කර සිටී.

(4) ගිවිසුම කඩ කළ ව්‍යාපාරිකයකුගෙන් රු. 400 000ක වන්දි ඉල්ලා සමාගම විසින් නඩුවක් පවරා ඇත. මෙහි තීන්දුව කෙබඳු වේද යන්න පිළිබඳ තව ම නිගමනයකට එළඹ නැත.

නිපුණතාව 11.0 : මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ දී හා ඉදිරිපත් කිරීමේ දී ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත භාවිත කරයි.

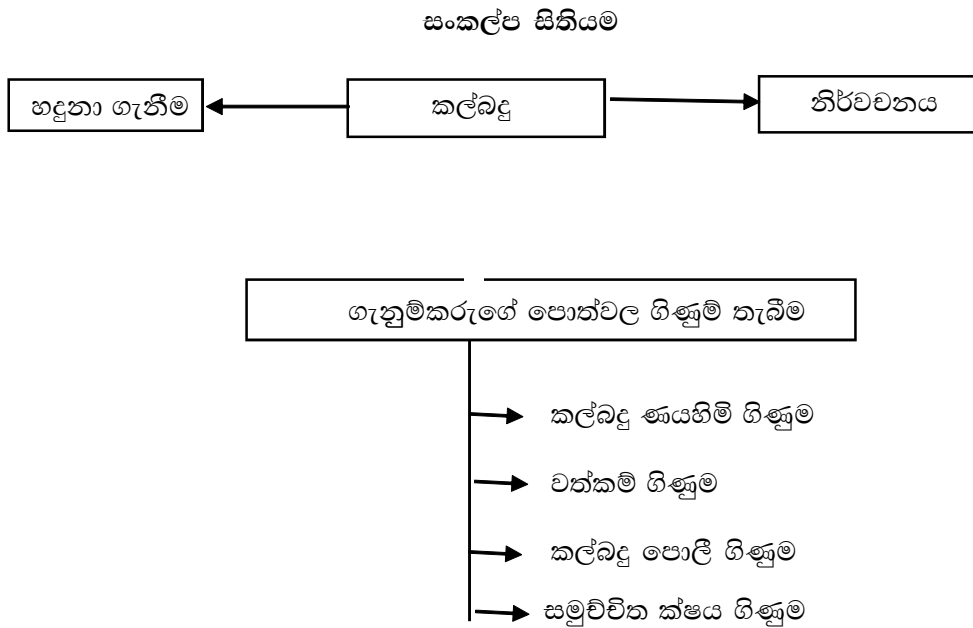
නිපුණතා මට්ටම 11.7 : කල්බදු සඳහා ගිණුම්ගත කිරීම පිළිබඳ මූලික අවබෝධය ලබා ගනියි.

කාලච්ඡේද සංඛ්‍යාව : 05

ඉගෙනුම් පල :

- ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතයට අනුව කල්බදු නිර්වචනය කරයි.
- කල්බදු ගැනුම්කරුගේ පොත්වල වාර්තා කරයි.
- කල්බදු පොලිය ගිණුම්ගත කරයි.
- කල්බදු ණයහිමි ශේෂය මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ වාර්තා කරන ආකාරය දක්වයි.

මූලික පද හා සංකල්ප :

ක්‍රියාකාරකම් සැලැස්ම සඳහා උපදෙස් :

- පහත කරුණු අවධාරණය වන පරිදි සිසුන් සමග සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවන්න.
මෙම නිපුණතා මට්ටමට අදාළ ව පාඩමට ප්‍රවේශ වීමේ දී කල්බදු සම්බන්ධ ප්‍රායෝගික උදාහරණ සුදානම් කර ගෙන සිසු අදහස් විමසමින් බුද්ධිකලම්බනයක යෙදෙන්න.
- ඇමුණුම් 11.7.1 සිසුන්ට ලබා දෙන්න.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

- කල්බදු සම්බන්ධව පාර්ශ්වකරුවන් - ගැනුම්කරු හා විකුණුම්කරු
- කල්බදු ක්‍රමයට ලබාගත හැකි දේපළ - ඉඩම්, ගොඩනැගිලි, යන්ත්‍ර, මෝටර් රථ, උපකරණ වැනි දේ.
- කල්බද්දක් යනු එකඟ වූ යම් කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහා වත්කමක් භාවිත කිරීමේ අයිතිය යම් ගෙවීමක් හෝ ගෙවීම් මාලාවක් මත බදු දීමනාකරු විසින් බදු ගැනුම්කරු වෙත පවරා දෙනු ලබන ගිවිසුමකි.
- කල්බදු අයිතිය ඇති වත්කම් හා පවතින අවදානම් හා ප්‍රතිලාභ

අවදානම්	ප්‍රතිලාභ
<ul style="list-style-type: none"> • අක්‍රීය ධාරිතාවන් • තාක්ෂණික යල්පැනීම • නඩත්තු කිරීම හා අලුත්වැඩියාව 	<ul style="list-style-type: none"> • ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ජනනය • වත්කමේ අගය ඉහළ යෑම • වත්කම අපහරණයෙන් ලැබෙන ප්‍රාග්ධන ලාභ

ගැනුම්කරුගේ පොත්වල ගිණුම් තැබීම

- කල්බදු අයිතිය ඇති වත්කමේ සාධාරණ අගය හෝ අවම කල්බදු ගෙවීම්වල වර්තමාන අගය යන දෙකෙන් අඩු අගය

අදාළ වත්කම් ගිණුම	හර	xxx
කල්බදු ණයහිමි ගිණුම	බැර	xxx

- වත්කම ගන්නා අවස්ථාවේ ගෙවන මූලික ගෙවීම් / මූලික තැන්පතු ව
කල්බදු ණය හිමියා හර xxx
මුදල් ගිණුම බැර xxx

- වසර අවසානයේ කල්බදු පොලිය ගැලපීම
කල්බදු පොලී ගිණුම හර xxx
කල්බදු ණය හිමියා බැර xxx

ඇමුණුම : 11.7.1 සිසුන්ට ලබා දෙන.

ඇමුණුම : 11.7.1

සීමිත අමන්දා පොදු සමාගම 2017.04.01 දින කල්බද්දක් මත යන්ත්‍රයක් අත්පත් කර ගන්නා ලදී. මෙම ගනුදෙනුවට අදාළ පහත තොරතුරු ලබා දී ඇත.

යන්ත්‍රයේ සාධාරණ අගය	- රු. 1541992
මූලික ගෙවීම්	- රු. 400.000
සෑම වසරකට ම අග ගෙවිය යුතු කල්බදු වාරිකය	- රු. 400.000
කල්බදු කාලය වසර	- 4 යි
යන්ත්‍රයේ අවශේෂ අගය	- රු.41992
පලදායී ජීවකාලය	- වසර 5 යි
කල්බදු පොලී අනුපාතය වසරකට	- 15%

බදුකාලය අවසානයේ යන්ත්‍රයේ අයිතිය සීමිත අමන්දා සමාගමට ලැබේ.

එක් එක් වසර අවසානයේ කල්බදු පොලිය පහත දැක්වේ.

වසර	කල්බදු පොලිය රු.
2017/2018	- 171289
2018/2019	- 136994
2019/2020	97542
2020/2011	- <u>52174</u>
මුළු පොලිය	- <u><u>457999</u></u>

අවශ්‍ය වන්නේ,

1. 2018.03.31න් අවසන් පළමු වසර සඳහා වාර්ෂික ක්ෂය ගිණුම් තැබීම ද ඇතුළුව අදාළ ජර්නල් සටහන්
2. 2018.03.31න් අවසන් වන පළමු වසර සඳහා වාර්ෂික ක්ෂය ගිණුම් තැබීම ද ඇතුළුව අදාළ ලෙජර් ගිණුම්
3. 2018.03.31න් අවසන් වසරට අදාළ ව මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දැක්විය යුතු කල්බදු දේපළට අදාළ අයිතමයන්

තක්සේරුව හා ඇගයීම් නිර්ණායක :

- ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතයට අනුව කල්බදු නිර්වචනය කිරීම
- කල්බදු ගැනුම්කරුගේ පොත්වල වාර්තා කිරීම
- කල්බදු පොලිය වාර්තා කිරීම
- ණය බදු ණය හිමි ශේෂ ජංගම හා ජංගම නොවන වශයෙන් මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ වාර්තා කිරීම

උදාහරණ :

සීමිත බංඩාර සමාගම 2016.04.01 දින කල්බදු ක්‍රමයට මෝටර් රථයක් මිල දී ගත්තේ ය. ඒ සම්බන්ධ තොරතුරු පහත දැක්වේ.

මෝටර් රථයේ සාධාරණ අගය රු. 230 000
 කල්බදු කාලය වසර 05
 මූලික තැන්පතුවක් නැත
 වාරිකයක වටිනාකම රු. 606 800
 (සෑම ගිණුම් වසරක් අවසානයේ ම ගෙවිය යුතු ය)
 පොලී අනුපාතය වසරකට 10% කි
 මෝටර් රථයේ ජීව කාලය වසර 05යි. සුන්බුන් අගය රු. 300 000යි.

සීමිත බංඩාර සමාගමේ ඉහත ගනුදෙනු 2017.03.31න් අවසන් වසරට අදාළව ජ්‍යෙෂ්ඨ සටහන් හා ලෙජර් ගිණුම් පහත දැක්වේ.

සීමිත බංඩාර සමාගම
පොදු ජ්‍යෙෂ්ඨ

දිනය	විස්තරය	හර (රු.)	බැර (රු.)
2016.04.01	මෝටර් රථ ගිණුම (හර) කල්බදු ණය හිමි ගිණුම (කල්බදු ක්‍රමයට මෝටර් රථයක් මිලට ගැනීම)	2300 000	2300 000
2017.03.31	කල්බදු පොලී ගිණුම (හර) කල්බදු ණය හිමි ගිණුම (කල්බදු පොලිය ගැලපීම)	230 000	230 000
2017.03.31	කල්බදු ණයහිමි ගිණුම (හර) බැංකු ගිණුම (වාර්ෂික වාරිකය කල්බදු ණය හිමියාට ගෙවීම)	606 800	606 800
2017.03.31	මෝටර් රථ ක්ෂය ගිණුම (හර) මෝටර් රථ ක්ෂය වෙන් කිරීමේ ගිණුම (වාර්ෂික ක්ෂය ගැලපීම)	400 000	400 000

පෙර වැඩ

$$2017.03.31 \text{ දිනට කල්බදු පොලිය ගෙවීම} = 2300,000 \times \frac{10}{100} = \underline{\underline{\text{රු. } 230\,000}}$$

$$2017.03.31 \text{ දිනට වාර්ෂික ක්ෂය ගණනය කිරීම} = \frac{2300,000 - 300,000}{5} = \underline{\underline{\text{රු. } 400\,000}}$$

කල්බදු ණය හිමි ගිණුම

	රු.		රු.
2016.04.01 මුදල් මූලික තැන්පතුව	xxx	2016.04.01 මෝටර් රථ ගිණුම	2300000
2017.03.31 මුදල් (වාර්ෂික ගෙවීම්)	606800	2017.03.31 කල්බදු පොලී ගිණුම	230000
2017.03.31 ප/ගෙ/ශේෂය	<u>1923200</u>		
	<u>2530000</u>		<u>2530000</u>
		2017.04.01 ඉ/ගෙ/ශේෂය	1923200

මෝටර් රථ ගිණුම

	රු.		රු.
2016.04.01 කල්බදු ණය හිමි ගිණුම	2300000	2017/03/31 ප/ගෙ/ශේෂය	<u>2300000</u>
	<u>2300000</u>		<u>2300000</u>
2017.04.01 ඉ/ගෙ/ශේෂය	<u>2300000</u>		

කල්බදු පොලී ගිණුම

	රු.		රු.
2017.03.31 කල්බදු ණයහිමි ගිණුම	230000	2017.03.31 ලාභා'ලාභ ගිණුම (ආදායම් ප්‍රකාශය- මූල්‍ය වියදම්)	230000
	<u>230000</u>		<u>230000</u>

මෝටර් රථ ක්ෂය ගිණුම

	රු.		රු.
2017.03.31 මෝටර් රථ ක්ෂය වෙන් කිරීමේ ගිණුම	400000	2017.03.31 ලාභා'ලාභ ගිණුම (ආදායම් ප්‍රකාශය- බෙදාහැරීම් වියදම්)	400000
	<u>400000</u>		<u>400000</u>

මෝටර් රථ ක්ෂය වෙන් කිරීමේ ගිණුම

	රු.		රු.
2017.03.31 ප/ගෙ/ශේෂය	400000	2017.03.31 මෝටර් රථ ණය ගිණුම	400000
	<u>400000</u>		<u>400000</u>
		2017.04.01 ඉ/ගෙ/ශේෂය	400000

සීමිත බැංකු සමාගම
2017.03.31න් අවසන් වසරට අදාළව මූල්‍ය ප්‍රකාශන උද්ධෘත

ලාභ'ලාභ හා වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය

<u>බෙදාහැරීමේ වියදම්</u>	රු.	රු.	සටහන්
මෝටර් රථ ක්ෂය		400 000	බදු පෙර ලාභය ගණනය කිරීමේ දී අදාළ කර ගත් අයිතම
<u>මූල්‍ය වියදම්</u>			රු.
කල්බදු පොලී	230 000		කල්බදු පොලිය 230000
			මෝටර් රථ ක්ෂය 400000

මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය

ජංගම නොවන වගකීම් රු. 1508720
 කල්බදු ණය හිමියෝ
 (1923200-414480)

ජංගම වගකීම් 414480
 කල්බදු ණය හිමියෝ
 (606800-192320)
 වාරිකය - ඊළඟ වසර පොලිය

පෙරවැඩ
 ඊළඟ වසර පොලිය (2018.03.31) 1923200 x10 =192320

සිසුන් සමග කල්බදු පොලිය ගණනය කිරීම සිදු නොකෙරේ.

නිපුණතාව 11.0 : මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ දී හා ඉදිරිපත් කිරීමේ දී ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත භාවිත කරයි.

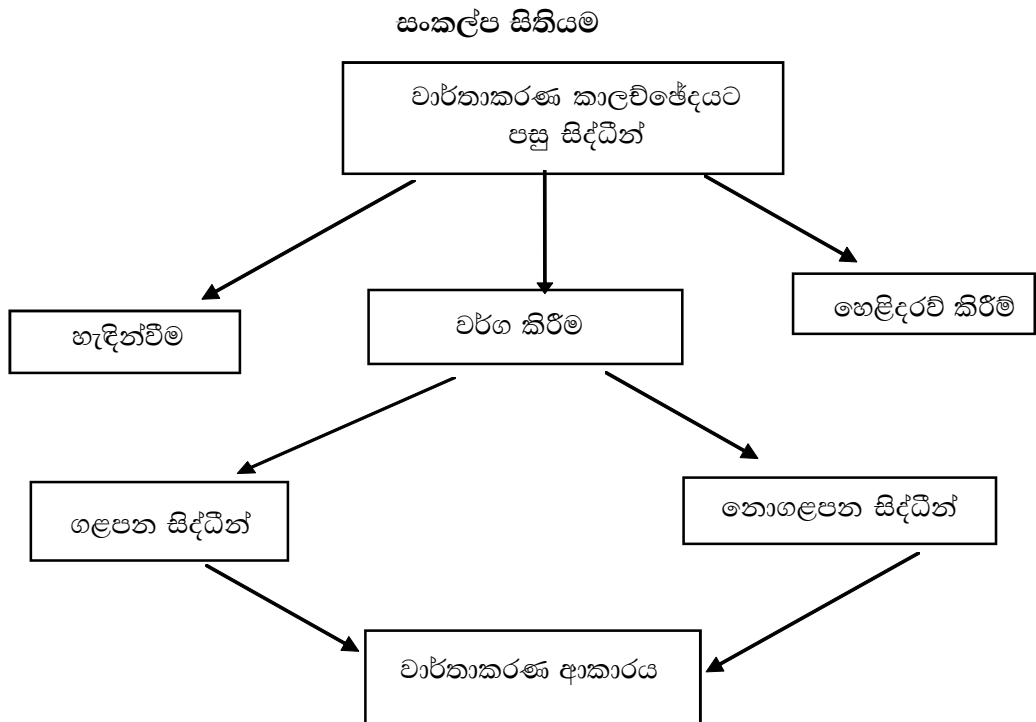
නිපුණතා මට්ටම 11.8 : වාර්තාකරණ කාලච්ඡේදයට පසු සිදුවීම් සම්බන්ධයෙන් ගිණුම් තැබීම් හා හෙළිදරව් කිරීම් සිදු කරයි.

කාලච්ඡේද සංඛ්‍යාව : 05

ඉගෙනුම් පල :

- වාර්තාකරණ කාලච්ඡේදයට පසු සිදුවීම් ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතයට අනුව නිර්වචනය කරයි.
- ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතයට අනුව ගලපන සිද්ධි හා නොගලපන සිද්ධි වෙන් කර දක්වයි.
- ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතයට අනුව හෙළිදරව් කරයි.

මූලික පද හා සංකල්ප

ක්‍රියාකාරකම :

- පහත දැක්වෙන සැණපත් (Flash Card) සිසුන්ට ඉදිරිපත් කරන්න.

01. සීමිත හංසලී පොදු සමාගම 2016.03.31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කරයි.

02. අධ්‍යක්ෂවරුන් විසින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත් කිරීමට 2016.08.10 දින අනුමැතිය ලබා දී ඇත. සියලු ම කොටස්කරුවන්ට 2016.04.30 මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කර ඇත.

03. සියලු කොටස්කරුවන්ට 2016.09.30 දින මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කර ඇත.

- සැණපත්වල ඇතුළත් කරුණු හොඳින් අධ්‍යයනය කිරීමට ඉඩ දී පහත ප්‍රශ්න සිසුන්ගෙන් විමසා, වාර්තාකරණ කාලච්ඡේදයට පසු සිදුවීම් යන්න පැහැදිලි කර දෙන්න.
  - ගිණුම් කාලච්ඡේදය කුමක් ද?
  - වාර්තාකරණ කාලච්ඡේදයට පසු කාලය කුමක් ද?
  - වාර්තාකරණ කාලච්ඡේදයට පසු සිදුවීම් යනු කුමක් ද?
- වාර්තාකරණ කාලච්ඡේදයට පසු සිදුවීම් යන්න පැහැදිලි කර දීමෙන් පසු ඇමුණුම 11.8.1හි ඇතුළත් නුදෙනු ලැයිස්තුව සිසුන් කණ්ඩායම් දෙකකට ලබා දෙන්න.

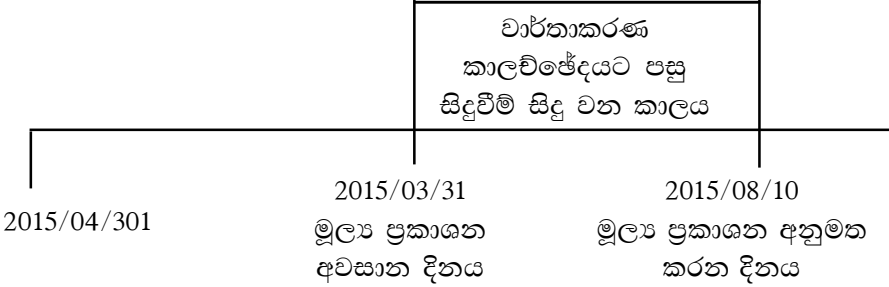
ක්‍රියාකාරකම :

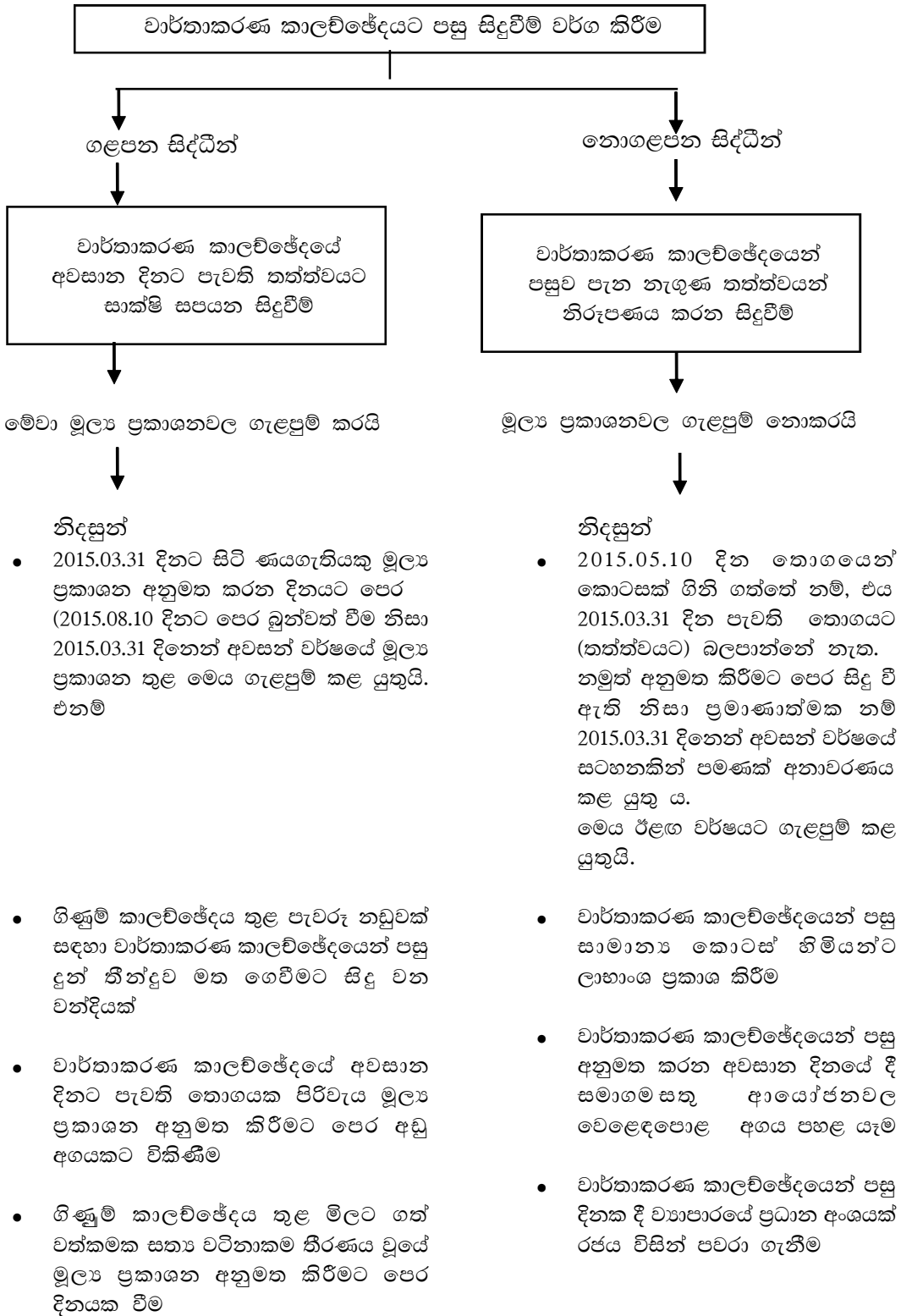
- සිසු කණ්ඩායම් දෙකට පහත මාතෘකා දෙක ලබා දෙන්න.
  1. ගලපන සිදුවීම්
  2. නොගලපන සිදුවීම්
- ඒ ඒ කණ්ඩායම්වලට ලැබූ මාතෘකාවට අදාළ වූ ගනුදෙනු ලැයිස්තුවක් තෝරා ගැනීමට යොමු කරන්න.
- ඒ ඒ කණ්ඩායම් විසින් තෝරාගත් ගනුදෙනු මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දක්වන ආකාරය ලියා දැක්වීමට යොමු කරන්න.
- ඒ ඒ කණ්ඩායම්වල අනාවරණ නිර්මාණශීලීව පත්ති කාමරයට ඉදිරිපත් කිරීමට අවස්ථාව ලබා දෙන්න.
- සියලු කණ්ඩායම් තම අනාවරණ ඉදිරිපත් කළ පසු වාර්තාකරණ කාලච්ඡේදයට පසු සිදුවීම් පිළිබඳ විෂය කරුණු සමාලෝචනය කරන්න.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

වාර්තාකරණ කාලච්ඡේදයට පසු සිද්ධීන් :

- මූල්‍ය ප්‍රකාශන සකස් කරන කාලච්ඡේදයේ අවසාන දිනයත්, මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත් කිරීමට අනුමැතිය දෙන දිනයත් අතර කාලය තුළ සිදු වන සියලු වාසිදායක හා අවාසිදායක සිදුවීම්, වාර්තා කරන කාලච්ඡේදයට පසු සිද්ධීන් ලෙස හැඳින්වේ.

ගලපන සිදුවීම් හා නොගලපන සිදුවීම් වඩාත් පැහැදිලි කර ගැනීම සඳහා එහි වෙනස්කම් මෙසේ දැක්විය හැකිය.

ගලපන සිදුවීම්	නොගලපන සිදුවීම්
1. වාර්තාකරණ කාලච්ඡේදයේ අවසාන දින පැවති තත්ත්වයට සාක්ෂි සපයයි.	1. වාර්තාකරණ කාලච්ඡේදයෙන් පසු පැන නැගුණු තත්ත්වයක් නිරූපණය කරයි. පැවති තත්ත්වයට සාක්ෂි නොසපයයි.
2. ලාභ හෝ අලාභ සහ වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය හා මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයට බලපෑමක් සිදු කරයි.	2. ලාභ හෝ අලාභ සහ වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය හා මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයට බලපෑමක් ඇති නොකරයි.
3. මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළ ගැලපුම් කළ යුතු ය.	3. මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළ ගැලපුම් සිදු නොකරයි.
4. ගැලපුම සමග හෙළිදරව් කිරීම් ද අවශ්‍ය වේ.	4. සටහනක් මගින් හෙළිදරව් කිරීමට සිදු වේ.

හෙළිදරව් කළ යුතු කරුණු :

- මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත් කිරීමට අනුමැතිය දුන් දිනය
- එසේ අනුමැතිය දුන් අය කවුරුද යන වග
- වාර්තාකරණ කාලච්ඡේදයේ අවසාන දින පැවති තත්ත්වයන් හෙළිදරව් කළ යුතු ය
- වාර්තාකරණ කාලච්ඡේදයෙන් පසු සිදු වූ නොගලපන සිදුවීම්වල ස්වභාවය
- මූල්‍යමය බලපෑම පිළිබඳ ඇස්තමේන්තුව
- මූල්‍යමය ඇස්තමේන්තුවක් කළ නොහැකි නම් ඒ බව

ගනුදෙනු ලැයිස්තුව

ශිෂ්ට කාලච්ඡේදය : 2016.04.01 - 2017.03.31

මූල්‍ය ප්‍රකාශ අනුමත කළ දිනය : 2017.08.15

01. සීමිත සුබෝධා පොදු සමාගමේ 2017.05.10 දින සාමාන්‍ය කොටස් සඳහා 10%ක ලාභාංශයක් ගෙවීමට යෝජනා කිරීම
02. 2017.03.31 දින ආයෝජනයේ පිරිවැය රු. 450000 යි. 2017.08.15 දින මේවායේ වෙළෙඳපොළ අගය රු. 350000ක් බව අධ්‍යක්ෂවරුන් විසින් ඇගයීමට ලක් කර ඇත.
03. සමාගමේ සේවකයකු සමාගමට විරුද්ධව පවරා ඇති නඩුවක් සඳහා 2017.04.15 දින රු. 150 000ක වන්දි මුදලක් ගෙවන ලෙස තීන්දු කර ඇත.
04. 2017.03.31 දිනට රු. 50 000ක් ලැබිය යුතු ණය හිමියකු මියගිය බව 2017.04.20 දින දැන ගන්නට ලැබීම
05. 2017.03.31 දින තොගයේ පිරිවැය රු. 600 000කි. එහි ඇතුළත් රු. 100 000 ක්වූ තොගයක් 2017.04.10 දින රු. 75000 කට විකුණා ඇත.
06. 2017.07.10 දින ව්‍යාපාරයෙන් කොටසක් ගිනි ගැනීම නිසා සිදු වූ අලාභය රු. 500 000කට ඇස්තමේන්තු කර ඇත.
07. 2017.03.31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂයේ දී තොග හානි සඳහා ඉල්ලා තිබූ රක්ෂණ වන්දිය සඳහා රු. 200000ක් ගෙවීමට රක්ෂණ සමාගම 2017.07.10 දින එකඟත්වය දක්වා ඇත.
08. 2017.07.12 දින සමාගමේ ප්‍රධාන කාර්යාලය තිබූ භූමිභාගය රජයට පවරා ගත් අතර, එහි වටිනාකම රු. 1 500 000ක් බව ඇස්තමේන්තු කර ඇත.

තක්සේරුව හා ඇගයීම් නිර්ණායක :

1. පහත පද නිර්වචනය කිරීම
  - වාර්තාකරණ කාලච්ඡේදය
  - වාර්තාකරණ කාලච්ඡේදයට පසු කාලය
  - වාර්තාකරණ කාලච්ඡේදයට පසු සිදුවීම්
2. වාර්තාකරණ කාලච්ඡේදයට පසු සිදුවීම් වර්ග කිරීම
3. ගලපන සිදුවීම් හා නොගලපන සිදුවීම් වෙන් කර දැක්වීම
4. ගලපන සිදුවීම් හා නොගලපන සිදුවීම් සඳහා නිදසුන් දැක්වීම
5. ව්‍යාපාරයක සිදු වූ සිදුවීම් කීපයක් අතුරින් ගලපන සිද්ධිය හඳුනා ගෙන, එය ගැලපුම් කිරීම
  - (i) ගිණුම් කාලච්ඡේදය තුළ ඉල්ලු රක්ෂණ වන්දියක් ගිණුම් කාලච්ඡේදයෙන් පසු රු. 10000ක් ගෙවන බවට රක්ෂණ සමාගම එකඟ වීම
  - (ii) ගිණුම් කාලච්ඡේදයෙන් පසු සාමාන්‍ය කොටස් හිමියන්ට රු. 5 000ක ලාභාංශයක් ගෙවීමට යෝජනා කිරීම
6. සීමිත පෙරේරා සමාගමේ ගිණුම් වර්ෂය 2017.03.11 දිනෙන් අවසන් වේ. 2017.05.30 දින සමාගමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන අධ්‍යක්ෂවරුන් විසින් අනුමත කර ඇත. 2017.03.31 දිනට පසු අනාවරණය කරගත් තොරතුරු මෙසේය :
  1. 2017.03.31 දිනට පැවති තොගයේ අඩංගු පිරිවැය රු. 350 000ක් වූ තොගයක් 2017.03.31 දිනට ඇස්තමේන්තුගත ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය රු. 290 000කි. 2017.04.25 දින ඉහත තොගය රු. 250 000කට විකුණා ඇත.
  2. සමාගමේ සේවකයකු වූ සෝමපාල, සමාගමට විරුද්ධව නඩුවක් පවරා ඇත. එම නඩුවට අදාළව රු. 100 000ක වන්දියක් ගෙවිය යුතු බව 2017.04.15 දින උසාවිය විසින් තීන්දු කර ඇත.
  3. 2017.04.30 දින රු. 500000 ක් වූ ගොඩනැගිල්ලක් ගිනි ගෙන විනාශ වී ඇත. එයින් වූ අලාභය රු. 150 000ක් බව ඇස්තමේන්තු කර ඇත.
  4. සමාගම පාවිච්චි කළ රු. 1 500 000ක් වටිනා ඉඩම 2017.05.07 දින රජය විසින් පවරා ගෙන ඇත.

අවශ්‍ය වන්නේ :

- (i) ගලපන සිදුවීම් නොගලපන සිදුවීම් වෙන් කර දැක්වීම
  - (ii) මූල්‍ය ප්‍රකාශ තුළ ගලපන ආකාරය හා අනාවරණය කරන ආකාරය දැක්වීම
7. පහත සඳහන් ප්‍රකාශවල සත්‍ය අසත්‍ය බව දැක්වන්න.
    1. ගිණුම්කාලච්ඡේදයේ ආරම්භක දිනයත් අවසාන දිනයත් අතර කාලය වාර්තාකරණ කාලච්ඡේදයයි. ( )
    2. සාමාන්‍ය කොටස් හිමියන්ට ගිණුම් කාලච්ඡේදයෙන් පසු ලාභාංශ යෝජනා කිරීම අනාවරණය කිරීම පමණක් කළ යුතු ය. ( )
    3. ගිණුම් කාලච්ඡේදය අවසාන දිනයේ වූ රු. 100000ක තොගයක් මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුමත කිරීමට පෙර දිනයක රු. 80,000කට විකුණා ඇත. මෙය ගැලපීම නිසා ලාභය වැඩි වීමක් සිදු වේ. ( )

නිපුණතාව 11.0 : මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ දී හා ඉදිරිපත් කිරීමේ දී ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත භාවිත කරයි.

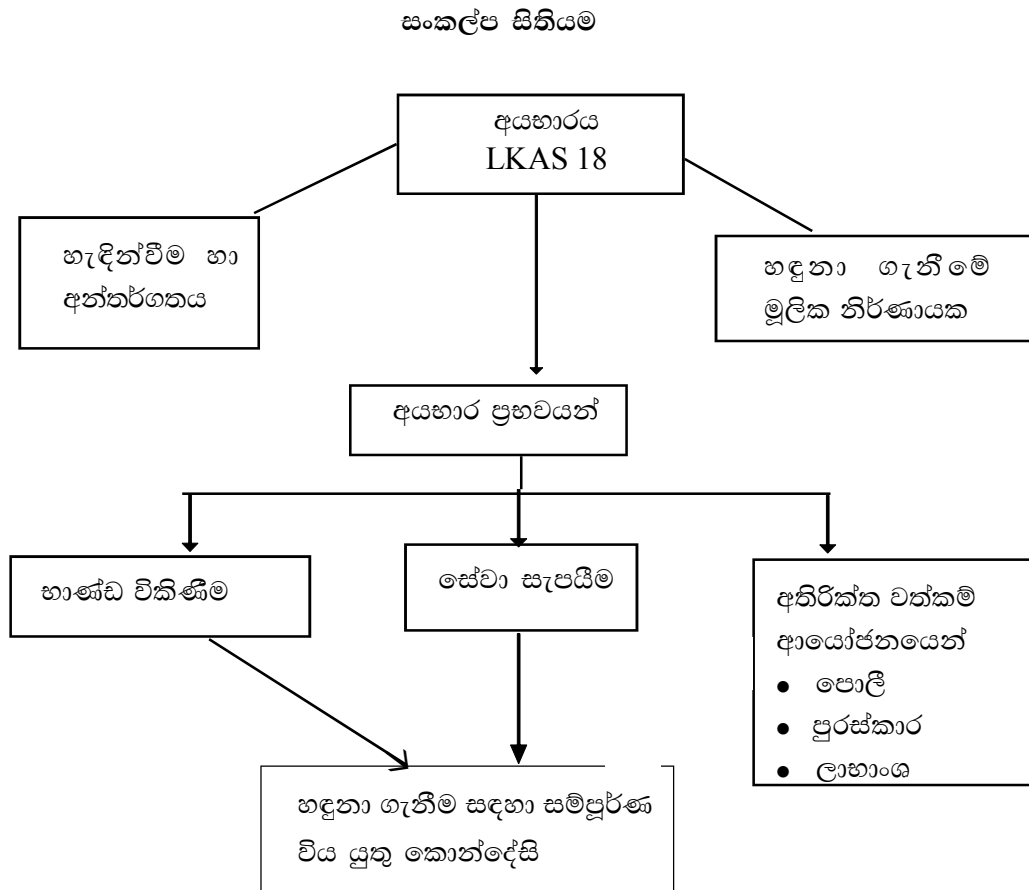
නිපුණතා මට්ටම 11.9 : අයහාර හඳුනා ගැනීම සඳහා ගිණුම් තැබීම

කාලච්ඡේද සංඛ්‍යාව : 02

ඉගෙනුම් පල :

- අයහාර ප්‍රමිතය අනුව අයහාරය නිර්වචනය කරයි.
- විවිධ අයහාර වර්ග හඳුනා ගනියි.

මූලික පද හා සංකල්ප :

- පහත කරුණු ඉස්මතු වන ආකාරයට සිසුන් සමඟ සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවන්න.
  - “අයහාරය” හඳුනා ගැනීමේ වැදගත්කම
  - “අයහාරය” යන්නට ඇතුළත් වන අයිතම
  - අයහාරය හඳුනා ගැනීමේ දී තිබිය යුතු නිර්ණායක
  - අයහාරය යන්නට නිර්වචනයක් සැපයීම
- ඕනෑ ම ව්‍යාපාරයක ආදායම, සාමාන්‍ය ක්‍රියාකාරකම් තුළින් පැන නගී. ආදායම පහත සඳහන් සාධක දෙකේ එකතුව වේ.
  1. අයහාරය
  2. ලාභය
- ඒ අනුව ආදායම = අයහාරය + ලාභය වේ.
- LKAS 18 ප්‍රමිතය මගින් ව්‍යාපාරික ගනුදෙනු තුළින් පැන නගින අයහාරය පැහැදිලිව හඳුනා ගැනීමත්, ඊට අදාළ ගිණුම්කරණ පිළිවෙත් නිර්දේශ කිරීමත් සිදු කර ඇත.
- ගිණුම්කරණ සංකල්පීය රාමුවට අනුව අයහාරය හඳුනා ගැනීමේ දී සම්පූර්ණ විය යුතු නිර්ණායක දෙකක් පවතී. එනම්,
  1. අයහාරය තුළින් අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ව්‍යාපාරය තුළට ගලා ඒමක් සිදු විය යුතු ය.
  2. එම අයහාරවල වටිනාකම විශ්වසනීය ලෙස මැනීමට (තක්සේරු කිරීමට) හැකියාව තිබිය යුතු ය.
- අයහාරය මැනිය යුත්තේ සාධාරණ අගය මතයි.

උදාහරණ :

- ව්‍යාපාරයක් 15%ක එකතු කළ අගය මත භාණ්ඩ විකිණීමෙන් රු. 46 000ක මුදලක් ලබා ගැනීම ගත හොත්, මෙහි කොටස් දෙකකි.
  1. එකතු කළ අගය මත බද්ද (VAT) රහිත විකුණුමක වටිනාකම රු. 40 000කි. එම විකුණුම්වලින් ලැබෙන ලාභය යනු ව්‍යාපාරයට ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ලැබීමකි.
  2. එකතු කළ අගය වූ රු. 6 000 වටිනාකම රජය වෙනුවෙන් එකතු කර ගත් වටිනාකම වන අතර එමගින් ව්‍යාපාරයට ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ලැබීමක් සිදු නොවේ.
- “අයහාරය” විය යුත්තේ වසරකට ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ගලාඒමක් සිදු වන දේ වන අතර, එහි වටිනාකම විශ්වසනීය ලෙස මැනීමට (තක්සේරු කිරීමට) හැකියාව තිබිය යුතු ය.
- අයහාරය ප්‍රමිතියට අනුව අයහාරය යන්නට පහත දැක්වෙන දේ පමණක් අන්තර්ගත කර ඇත. එනම්,
  1. භාණ්ඩ විකිණීම
  2. සේවා සැපයීම
  3. අතිරික්ත වත්කම් වෙතත් පාර්ශ්වයන්ට භාවිත කිරීමට අවස්ථාව ලබා දීම මගින් උපයන, පොලී, පුරස්කාර, ලාභාංශ වේ.

- **භාණ්ඩ විකිණීමේ අයභාරය**

- ආයතනය විසින් නිෂ්පාදනය කරන ලද භාණ්ඩ හෝ නැවත විකිණීමේ පරමාර්ථයෙන් මිල දී ගත් භාණ්ඩ විකිණීමට අදාළ අයභාරයන් කෙරෙහි අවධානය යොමු කෙරේ.
ඒ අනුව භාණ්ඩ විකිණීම මගින් ජනිත වන ආදායම හඳුනා ගැනීමට පහත සඳහන් කොන්දේසි සම්පූර්ණ විය යුතු ය.

  1. භාණ්ඩ පිළිබඳ අවධානම හා ප්‍රතිලාභය සැලකිය යුතු මට්ටමකින් විකුණුම්කරුගෙන් ගැනුම්කරුට මාරු වීම
  2. විකුණුම් වටිනාකම විශ්වසනීය ලෙස මැනීමට හැකි විය යුතු ය.
  3. විකුණුම් පිරිවැය විශ්වසනීය ලෙස මැනිය හැකි විය යුතු ය.
  4. ගනුදෙනුව හා බැඳුණු අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ව්‍යාපාරය වෙත ගලා ඒමේ හව්‍යතාවක් තිබීම
  5. භාණ්ඩවල අයිතිය පිළිබඳ කළමනාකරණ මැදිහත් වීම් හෝ පාලනයක් විකුණුම්කරු විසින් නොකළ යුතු වීම

- **සේවා සැපයීම**

- සේවා සැපයීම සම්බන්ධයෙන් අවසාන ප්‍රතිඵලය (සමාජික මට්ටම) විශ්වසනීය ලෙස ඇස්තමේන්තු කළ හැකි වූ විට ගිණුම් කාලච්ඡේදය අවසාන දිනය වන විට එම නිමැවුමේ වටිනාකම ආදායමක් ලෙසට හඳුනා ගනී.
- සේවා ගනුදෙනුවක අවසාන ප්‍රතිඵලය විශ්වාසදායී ලෙස ඇස්තමේන්තු කළ හැකි වන්නේ පහත සඳහන් කොන්දේසි සම්පූර්ණ වූ විටයි.
  1. සමාජික මට්ටම විශ්වසනීය ලෙස මැනිය හැකි වීම.
  2. සේවා ගනුදෙනුවේ වටිනාකම විශ්වාසවන්ත ලෙස ඇස්තමේන්තු කළ හැකි වීම
  3. සේවාව සඳහා දැරූ පිරිවැය හා දැරීමට නියමිත පිරිවැය විශ්වසනීය ලෙස මැනීමට හැකි වීම
  4. සේවා ගනුදෙනුව හා බැඳුණු අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ආයතනයට ගලා එන බවට පැහැදිලි විය යුතු වීම

උදාහරණ :

කිසියම් ව්‍යාපෘතියක උපදේශක කටයුතු සඳහා වර්ෂ දෙකක කාලයක් නියම කර ඇති අතර උපදේශක ගාස්තුව සේවා කටයුතු අවසන් වීමෙන් පසු ගෙවනු ලැබේ. සමස්ත උපදේශක ගාස්තුව රු. 800 000ක් වන අතර පළමු වර්ෂය අවසාන වන විට 40%ක ප්‍රමාණයක් සඳහා උපදේශක සේවා සැපයීම කර ඇත්නම්,
පළමු වර්ෂය අවසානය වන විට සේවා ආදායම ලෙස හඳුනා ගත යුතු වන්නේ

$$800000 \times \frac{40}{100} = \text{රු. } 320\ 000 \text{ ක ප්‍රමාණයක් පමණි.}$$

- **පොලී ආදායම**

අතිරික්ත වත්කම්, වෙනත් පාර්ශ්වයන් සඳහා භාවිත කිරීමට ලබාදීම හෙවත් ආයෝජනය කිරීමෙන් ලැබෙන අයභාර ප්‍රභවයකි, පොලී ආදායම්.

ගනුදෙනුවට අදාළ පොලී ආදායම කොපමණ ද යන්න කාලය හා සමානුපාතික ව උපචිත පදනමට පොලී ගිවිසුම අනුව හඳුනා ගත යුතු වේ. විශ්වසනීය ලෙසට මැනීමට හැකි විමක්, ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ව්‍යාපාරයට ගලා ඒම තහවුරු විමක් සිදු වන්නේ නම්, පොලී අයභාරය ගිණුම්ගත කළ යුතු ය.

උදාහරණ :

වාර්ෂිකව 10% බැගින් පොලී ගෙවන ස්ථාවර තැන්පතුවක රු. 500 000ක ආයෝජනයක් සිදු කරන ලද්දේ 2018.04.01 දින ය. ගිණුම් වර්ෂය 2018.12.31න් අවසන් වේ නම්, පොලී ආදායම් ලෙස කිසිදු මුදලක් ව්‍යාපාරයට ලැබී නැති වුවත්, ගිවිසුමට අනුව පොලී ප්‍රමාණය ගණනය කළ හැකි වේ. එනම්,

$$500,000 \times \frac{10}{100} \times \frac{9}{12} = 37,500 = \text{රු } 37.500$$

කාලච්ඡේදයේ පොලී ආදායම ලෙස ගත යුත්තේ රු. 37 500ක් වේ. මුදලින් ලැබී නැති නිසා රු. 37 500ක් මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ ජංගම වත්කම් යටතේ දැක්විය යුතු වේ.

● **පුරස්කාරය**

පුරස්කාර ගිවිසුමට අනුව උපචිත පදනම මත පුරස්කාර ආදායම හඳුනා ගත යුතු වේ. මෙය, අයභාරයක් ලෙස හඳුනා ගත යුතු වන්නේ,

- එමගින් ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ව්‍යාපාරයට ගලා ඒමක් සිදු වන බව තහවුරු වූ විට,
- එම ආර්ථික ප්‍රතිලාභවල ප්‍රමාණය විශ්වසනීය ලෙස මැනීමට හැකි විම කළ හැකි වූ විට පමණි.

උදාහරණ :

මිනිරන් පතලක් හිමි ආයතනයක් මිනිරන් භාරා ගැනීමට අයිතිය වෙනත් ව්‍යාපාරයකට ලබා දේ.

භාරා ගන්නා සෑම මිනිරන් මෙට්‍රික් ටොන් එකකට රු. 5 000ක් ගෙවිය යුතු ය.

පළමු ගිණුම් වර්ෂයේ දී මිනිරන් මෙට්‍රික් ටොන් 10ක් භාරා ගත් අතර, වසරකට රු. 40 000ක මුදලක් ලබා දී ඇත.

මේ අනුව,

පුරස්කාර ගිවිසුමට අනුව පුරස්කාර අයභාරය රු. 50 000ක් බවට උපචිත පදනමට අනුව ගණනය කළ යුතු වේ.

තවදුරටත් ලැබිය යුතු රු. 10 000ක ප්‍රමාණය මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ ජංගම වත්කම් යටතේ ඇතුළත් කළ යුතු ය.

● **ලාභාංශ**

ලාභාංශ, ආදායම කොතෙක් ද? යන්න තීරණය කරන්නේ ලාභාංශ ලබා ගැනීම පිළිබඳ කොටස් හිමියන්ගේ අයිතිය තහවුරු වූ විටයි.

තව ද, නිශ්චිත ව ලැබෙන ලාභාංශ ප්‍රමාණය මැනීමට හැකි විම ද අවශ්‍ය වේ.

උදාහරණ :

සමාගමක රු. 20 බැගින් වූ සාමාන්‍ය කොටස් 40 000ක් මිල දී ගෙන ඇත. කොටසක් සඳහා රු. 3 බැගින් ලාභාංශ ගෙවන බවට අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය යෝජනා කළ අතර ඒ සඳහා කොටස් හිමියන්ගේ අනුමැතිය ලැබී ඇත.

මේ අනුව ගිණුම් කාල සීමාවට අදාළ ලාභාංශ ආදායම් ප්‍රමාණය

කොටස් ප්‍රමාණය 40 000 x කොටසට රු. 3 බැගින්, රු 120 000ක් වේ.

අයහාරය යන්නට පහත දැක්වෙන නිර්වචනය සැපයිය හැකි ය.

“ අයිතිකරුවන්ගේ සහභාගිත්වයෙන් හිමිකමේ සිදු වන වැඩි වීම හැරුණු විට, ව්‍යාපාරයේ හිමිකම වැඩි වීමට බලපාන පරිදි සාමාන්‍ය ව්‍යාපාරික කටයුතුවලින් ලැබෙන ආර්ථික ප්‍රතිලාභවල දළ ගලා ඒමක් වේ. එම ප්‍රතිලාභ, විකුණුම්, සේවා ගාස්තු, පොලී, ලාභාංශ, පුරස්කාරය ලෙස විවිධ ආකාර ගනී.”

තක්සේරු හා ඇගයීම නිර්ණායක :

1. අයහාර ප්‍රමිතයට අනුව අයහාරය තුළ අන්තර්ගත දෑ සඳහන් කරන්න.
  2. අයහාරය හඳුනා ගැනීමට සම්පූර්ණ විය යුතු නිර්ණායක දෙවර්ගය දක්වන්න.
  3. පහත සඳහන් (අ), (ආ), (ඇ), (ඈ), (ඉ), (ඊ), (උ) යන කොටස්වලට අදාළව කාලච්ඡේදයට අදාළව හඳුනා ගත හැකි අයහාර වර්ගය හා අයහාර වටිනාකම, අයහාරය ලෙස හඳුනා ගන්නේ නම් ඊට අදාළ නිර්ණායක හෝ කොන්දේසි, අයහාරය ලෙස හඳුනා නොගන්නේ නම් ඊට අදාළ නිර්ණායක හෝ කොන්දේසි ඉදිරිපත් කරන්න.
- (අ) යෝග්‍ය නිෂ්පාදනය කර විකුණන සේනානි සමාගම, මනෝධ්‍යා සමාගමට අලෙවි කළ යෝග්‍ය වෙනුවෙන් මනෝධ්‍යා සමාගමින් එකක් රු. 15 700 බැගින් විදුලි පංකා දෙකක් ලබා ගැනීම හා ප්‍රතිශ්ඨාව පියවීම සඳහා ඉතිරි මුදල වෙනුවෙන් රු. 18 600ක වෙක්පතක් ලබා ගැනීම මඟින් ගනුදෙනුව සම්පූර්ණ විය.
- (ආ) 15%ක් එකතු කළ අගය සහිතව (VAT) රු. 69 000ක විකුණුම් කළ අතර, ඉදිරි වර්ෂයේ විකුණුම් සඳහා රු. 20 000ක අත්තිකාරමක් ලැබීම
- (ඇ) උපදේශක සේවා සපයන ආයතනයක් වර්ෂ 3ක කාලයක් උපදේශක සේවා සැපයීම වෙනුවෙන් රු. 900 000ක සේවා ගිවිසුමකට එළඹීම සිදු කළ අතර උපදේශක සේවා සැපයීම අවසන් වීමෙන් පසුව මුදල් ලබා ගනී. පළමු වර්ෂය තුළ දී ව්‍යාපෘතියේ 25%ක නිම කිරීම සඳහා සේවා සැපයීමක් කරන ලදී.
- (ඉ) වාර්ෂිකව 10% බැගින් පොලී ගෙන මූල්‍යායතනයක රු. මිලියනයක සථාවර තැන්පතුවක් 2018.01.01 දින ආරම්භ කළ අතර, ගිණුම් කාලය 2018.12.31 අවසන් වූ වර්ෂය වේ.
- (ඊ) බදු ගිවිසුමට අනුව කඩා ගනු ලබන සෑම ගල් කියුබ් 1ක් සඳහා රු. 4 000 බැගින් ගාස්තු ගෙවීමට පොරොන්දු වූ අතර, පළමු වර්ෂය තුළ දී කළුගල් කියුබ් 150ක් නිපදවා කළුගල් අයිති ව්‍යාපාරයට රු. 450 000ක් බදු සමාගම විසින් ගෙවනු ලැබී ය.
- (උ) සාමාන්‍ය කොටස් 20 000ක් කොටසක් රු. 40 බැගින් මිල දී ගත් අතර, පළමු වර්ෂය සඳහා 8% බැගින් ලාභාංශ ගෙවීමට අධ්‍යක්ෂවරුන් යෝජනා කර ඇත.

නිපුණතාව 12.0 : සීමාසහිත සමාගමක මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කරයි.

නිපුණතා මට්ටම 12.1 : සීමාසහිත සමාගමක් ආශ්‍රිතව ඇති නෛතික පසුබිම විමසා බලයි.

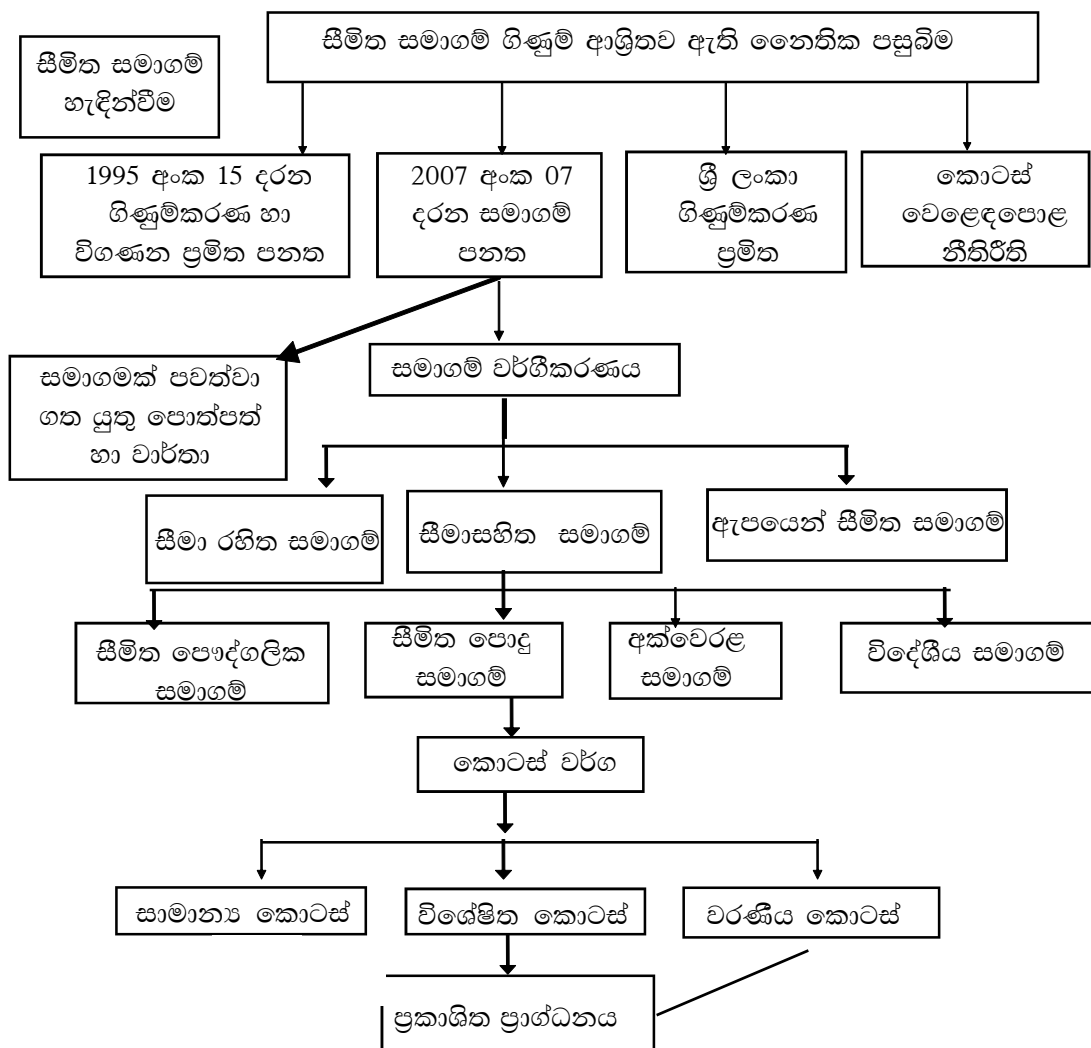
කාලච්ඡේද : 06

ඉගෙනුම් පල :

- සීමාසහිත සමාගම් යන්ත්‍ර නිර්වචනය කරයි.
- 2007 අංක 07 දරන සමාගම් පනතට අනුව සමාගම් වර්ග කරයි.
- සමාගම් ගිණුම්කරණය සඳහා නෛතික පසුබිමක් පවතින බව පැහැදිලි කරයි.
- සමාගමක් විසින් පවත්වා ගත යුතු වාර්තා නම් කරයි.
- සමාගමකට නිකුත් කළ හැකි කොටස් වර්ග හා ප්‍රකාශිත ප්‍රාග්ධනය පැහැදිලි කරයි.

මූලික පද හා සංකල්ප :

සංකල්ප සිතියම

ඉගෙනුම් - ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය :

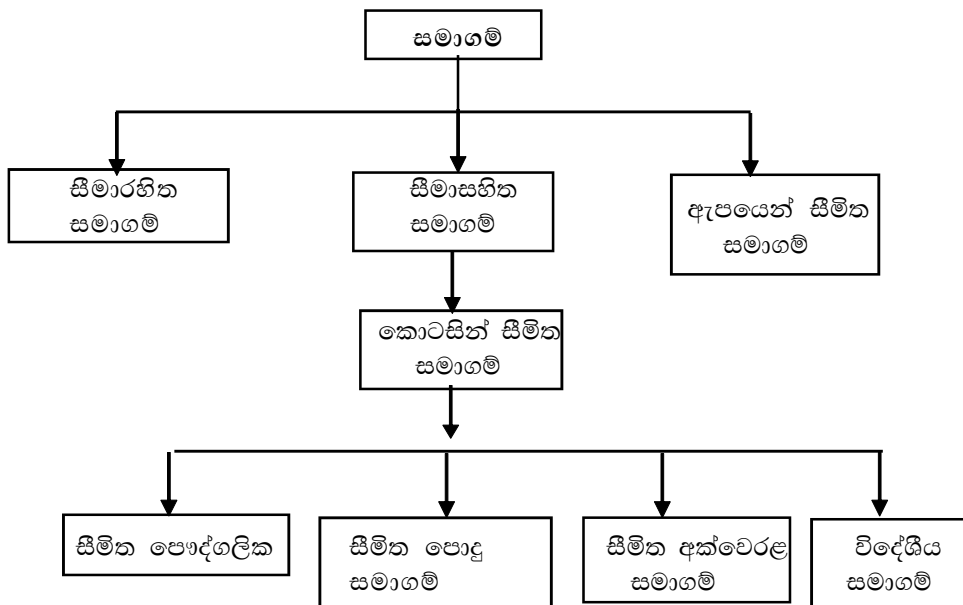
පිවිසුම :

- පහත 12.1.1 ඇමුණුම සිසුන්ට ලබා දෙන්න.
- ව්‍යාපාර සංවිධානයක් ලෙස සීමිත සමාගම් පිළිබඳ සිසු අදහස් විමසමින් බුද්ධි කලම්බනයක යෙදෙන්න.
- පහත සඳහන් කරුණු මතු කරමින් සාකච්ඡාවක යෙදෙන්න.
  - සීමාසහිත සමාගම් පිළිබඳ හැඳින්වීමක්
  - සීමිත සමාගම්වල නෛතික පසුබිම
  - සීමාසහිත සමාගමක් විසින් පවත්වා ගත යුතු පොත්පත් හා වාර්තා පිළිබඳ හැඳින්වීමක්
  - සීමාසහිත සමාගමක කොටස් වර්ග හා ප්‍රකාශිත ප්‍රාග්ධනය රැස් කර ගැනීම පිළිබඳ හැඳින්වීමක්

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

- සීමිත සමාගම් සම්බන්ධයෙන් 2007 අංක 07 දරන සමාගම් පනත බලපවත්වන අතර එහි සඳහන් නීතිරීති හා රෙගුලාසිවලට අනුගතව ක්‍රියාත්මක විය යුතු ය.

සමාගම් වර්ගීකරණය කිරීම සමාගම් පනත අනුව සිදු කරයි.

සීමිත සමාගමක් පහත පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වා ගනියි.

- i. සමාගමක් තම මුදල් ලැබීම් හා ඒ මුදල් වියදම් කළ ආකාරය දැක්වෙන වාර්තා
- ii. සමාගමේ වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ වාර්තා
- iii. භාණ්ඩ වෙළෙඳාම සම්බන්ධව නම් ණයට ගැනුම් හා විකුණුම් පිළිබඳ ගනුදෙනුකරුවන්ගේ හා සැපයුම්කරුවන්ගේ වාර්තා
- iv. අවසාන තොග වාර්තා
- v. සේවා සැපයීම සම්බන්ධ නම් සේවා වාර්තා

සීමිත සමාගමක කොටස් වර්ග

සමාගම් පනතේ 49 වගන්තියට අනුව කොටස් යනු වංචල දේපළකි. සීමිත සමාගමකට නිකුත් කළ හැකි කොටස් වර්ග පහත දැක්වේ.

- 1. සාමාන්‍ය කොටස් / ස්කන්ධ කොටස්
- 2. වරණීය කොටස්
- 3. විශේෂිත කොටස්

අ.පො.ස. උසස් පෙළ මට්ටමේ දී වරණීය කොටස් සම්බන්ධ ව හැඳින්වීම පමණක් සාකච්ඡා කෙරේ.

ප්‍රකාශිත ප්‍රාග්ධනය

සමාගමක් අරමුදල් රැස් කර ගැනීමට සමාගමේ කොටස් මහජනතාවට නිකුත් කරයි. එලෙස කොටස් නිකුත් කර ලබා ගන්නා ප්‍රාග්ධනය ප්‍රකාශිත ප්‍රාග්ධනය වේ.

සමාගම් පනතේ 58 වගන්තිය අනුව “කොටස් නිකුත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් සහ කොටස් මත වූ ඇරයුම් සම්බන්ධයෙන් සමාගමට ලැබුණු හා ලැබිය යුතු සියලු මුදල්වල එකතුව” ප්‍රකාශිත ප්‍රාග්ධනය වේ.

සමාගම් පනතේ 51 වගන්තිය හා සමාගම් ව්‍යවස්ථාවලියේ විධිවිධානවලට යටත්ව සමාගමක් කොටස් නිකුත් කරනු ලැබේ.

කොටසක ප්‍රතිෂ්ඨාව

සමාගම් පනතේ 52 වගන්තියට අනුව සමාගම් අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය කොටසක ප්‍රතිෂ්ඨාව තීරණය කරයි. කොටසක ප්‍රතිෂ්ඨාව යනු කොටසක නිකුතු අගයයි.

කොටසක ප්‍රතිෂ්ඨාව ලබා ගත හැකි ආකාරය

- මුදල්
- පොරොන්දු නෝට්ටු
- අනාගත සේවා
- වත්කම් හා දේපළ
- වෙනත් සුරැකුම්පත් මගින් ලබා ගත හැකි ය.

12.1.1 ඇමුණුම

- පහත 12.1.1 ඇමුණුම සිසුන්ට ලබා දෙන්න.

01. ඔබගේ නගරයේ දැකිය හැකි ව්‍යාපාර සංවිධානවල නම්, පහත සඳහන් වගුවෙහි වෙන් කර දක්වන්න.

තනි අයිතිය සහිත ව්‍යාපාර	අයිතිකරුවන් කිහිප දෙනෙකු සහිත ව්‍යාපාර	හිමිකරුවන්/අයිතිකරුවන් රාශියක් සිටින ව්‍යාපාර
1.	1.	1.
2.	2.	2.
3.	3.	3.
4.	4.	4.

02. පහත සඳහන් ව්‍යාපාර සංවිධානවල වෙනස්කම් 03ක් සඳහන් කරන්න.

සීමාසහිත පොදු සමාගම්	සීමාසහිත පෞද්ගලික සමාගම්
1.	1.
2.	2.
3.	3.

03. සීමාසහිත පොදු සමාගමක් විසින් පවත්වා ගත යුතු පොත් පත් වර්ග 03ක් නම් කරන්න.

.....
 .....
 .....

04. සීමාසහිත පොදු සමාගමක ප්‍රාග්ධනය රැස් කර ගැනීම සඳහා මහජනයා වෙත නිකුත් කළ හැකි කොටස් වර්ග 03ක් දක්වන්න.

.....
 .....
 .....

05. දක්වා ඇති නිර්ණායක මත පහත කොටස් වර්ග දෙකෙහි අසමානකම් වගුවේ දක්වන්න.

නිර්ණායක	සාමාන්‍ය කොටස්	වරණීය කොටස්
1. සමාගමේ හිමිකාරිත්වය		
2. ලාභාංශ අයිතිය		
3. ඡන්ද අයිතිය / බලය		
4. පරිපාලන බලය		

තක්සේරුව හා ඇගයීම් නිර්ණායක :

- ව්‍යාපාර වර්ග කර දැක්වීම
- සීමිත පොදු සමාගම් හා පෞද්ගලික සමාගම් අතර වෙනස්කම් දැක්වීම
- සීමිත සමාගම් විසින් පවත්වා ගත යුතු පොත්පත් හා වාර්තා දැක්වීම
- සීමිත පොදු සමාගමකට නිකුත් කළ හැකි කොටස් වර්ග දක්වා, වෙනස්කම් විස්තර කිරීම

නිපුණතාව 12.0 : සීමාසහිත සමාගමක මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කරයි.

නිපුණතා මට්ටම 12.2 : කොටස් නිකුතුවේ දී ප්‍රතිෂ්ඨාව එකවර ලබාගන්නා විට එම ගනුදෙනු ගිණුම්ගත කරයි.

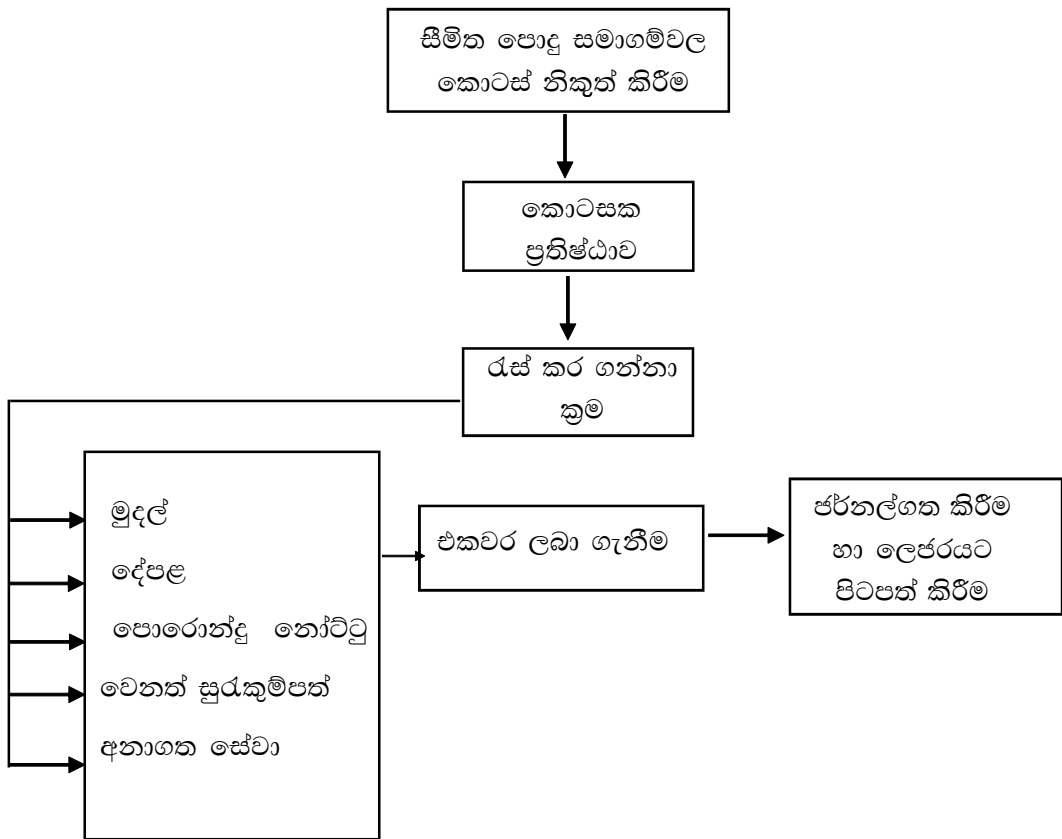
කාලච්ඡේද : 08

ඉගෙනුම් පල :

- කොටසක ප්‍රතිෂ්ඨාව පැහැදිලි කරයි.
- කොටසක ප්‍රතිෂ්ඨාව ලබාගන්නා ක්‍රම නම් කරයි.
- කොටස් ප්‍රතිෂ්ඨාව මුදලින් එකවර ලබාගන්නා විට ගිණුම් පිළියෙල කරයි.

මූලික පද හා සංකල්ප :

සංකල්ප සිතියම

ඉගෙනුම් හා ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය :

පිටිසුම :

- ඇමුණුම් 12.2.1, 12.2.2, 12.2.3, 12.2.4 යන පත්‍ර සිසුන්ට ලබා දෙන්න.
- පෙර දැනුම විමසන පරිදි හා ප්‍රායෝගිකව කොටස් වෙළෙඳපොළ පිළිබඳ පහත ප්‍රශ්න විමසමින් සිසුන් සමග සාකච්ඡාවකට යොමු වීම සුදුසු වේ.

- කොටසක් යනු කුමක් ද?
- කොටසක ප්‍රතිශ්ඨාව යනු කුමක් ද?
- සීමාසහිත පොදු සමාගමකට ප්‍රාග්ධනය සපයා ගන්නේ කෙසේ ද?
- කොටසක ප්‍රතිශ්ඨාව තීරණය කිරීම හා ඒ සඳහා අනුමැතිය ලබා ගත යුත්තේ කෙසේ ද?
- කොටසක ප්‍රතිශ්ඨාව පියවිය හැකි ආකාර මොනවා ද?
යන්න සාකච්ඡා කරමින් පිළිතුරු මතු කර ගන්න.

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

කොටස් නිකුත් කිරීම හා ප්‍රතිශ්ඨාව ලබා ගැනීම

සමාගමක කොටස් නිකුත් කිරීම සිදු කළ හැකි අවස්ථා දෙකකි.

එනම් : (1) මූලික ප්‍රසිද්ධ නිකුතුවක් මගින්,

(11) පරිණත ප්‍රසිද්ධ කොටස් නිකුතුවක් මගින්,

කොටසක මිල හෙවත් ප්‍රතිශ්ඨාව එකවර හෝ වාරික වශයෙන් ලබා ගත හැකි වේ.

(වාරික වශයෙන් ලබා ගැනීම අ.පො.ස. උ/පෙළට අදාළ නොවේ)

එකවර මුදල් ලබා ගැනීමට අදාළ ජර්නල් සටහන්

(1)	මුදල් ගිණුම (හර)	XX	
	කොටස් නිකුත් කිරීමේ ගිණුම		XX
	(අයදුම් මුදල් ලබා ගැනීම)		

(2)	කොටස් නිකුත් කිරීමේ ගිණුම (හර)	XX	
	ප්‍රකාශිත කොටස් ප්‍රාග්ධන ගිණුම		XX
	(කොටස් විභජනය කිරීම)		

සමාගමක නිකුත් කරන ලද කොටස් ප්‍රමාණයකට වඩා වැඩියෙන් අයදුම්පත් ලද විටෙක වැඩිපුර ලද අයදුම්පත් ප්‍රතික්ෂේප කර, එම මුදල් ආපසු යැවීම සිදු කළ යුතු ය. වැඩිපුර ලද අයදුම්පත් කිසියම් අනුපාතයකට හෝ අනුපාත කිහිපයක් පදනම් කර ගනිමින් කොටස් පවරා දීම සිදු කළ හැකි ය. මෙය සමානුපාතික විභජනය ලෙස හැඳින්වේ. මෙහි දී ද වැඩිපුර ලද මුදල් ආපසු යැවිය යුතුය.

එනම්,

1.	කොටස් නිකුත් කිරීමේ ගිණුම (හර)	XX	
	මුදල් ගිණුම	බැර	XX
	කළ යුතු ය.		

ඇමුණුම 12.2.1 සිසුන්ට ලබා දෙන්න.

ඇමුණුම 12.2.1

කොටසක ප්‍රතිෂ්ඨාව සම්බන්ධව ඔබ ලබා ගත් දැනුම ආශ්‍රයෙන් පහත වගුව සම්පූර්ණ කරන්න.

කොටසක ප්‍රතිෂ්ඨාව යන්න හැඳින්වීම	කොටසක් ප්‍රතිෂ්ඨාව තීරණය කිරීම සිදු කරන පාර්ශ්ව	කොටසක ප්‍රතිෂ්ඨාව වෙනුවෙන් ලබා ගන්නා දේවල්	කොටසක ප්‍රතිෂ්ඨාව ලබා ගන්නා ආකාරය

• ඇමුණුම 12.2.2 සිසුන්ට ලබා දෙන්න.

ඇමුණුම 12.2.2

- 2012.01.01 දින සීමිත ජනුලි සමාගම රු. 40 සාමාන්‍ය කොටස් 100 000ක් මහජනයා වෙත නිකුත් කළේ ය. අයදුම්පත්‍ර භාර ගැනීමේ අවසන් දින 2018.01.31 වේ. 2018.01.31 වන විට කොටස් 120000කට මුදල් ලැබී තිබිණි.

සමාගම වැඩිපුර ලද මුදල් 2018.02.05 දින කොටස් හිමියන්ට ආපසු යැවී ය. පසුව ඉතිරි මුදල් ප්‍රාග්ධනික කරන ලදී.

ඉහත ගනුදෙනුවලින් පැන නගින තත්වයන් පහත දැක්වෙන ලෙස ගිණුම්වල වාර්තා කරන්න.

සීමිත ජනුලි සමාගම

මුදල් ගිණුම

--	--

කොටස් නිකුත් කිරීමේ ගිණුම

--	--

ප්‍රකාශිත සාමාන්‍ය කොටස් ප්‍රාග්ධන ගිණුම

--	--

- ඇමුණුම 12.2.3 සිසුන්ට ලබා දෙන්න.

ඇමුණුම 12.2.3

2018.01.01 දින සීමාසහිත "අරුණල" සමාගම රු. 50 සාමාන්‍ය කොටස් 100 000ක් අයදුම් පත්‍ර සමඟ මුළු මුදල් ලබා ගැනීම සඳහා මහජනයා වෙත නිකුත් කළේ ය. අයදුම් පත්‍ර භාර ගැනීම 2018.01.31 දින අවසන් විය. එදින වන විට කොටස් 250 000 ක් සඳහා මුදල් ලැබී තිබිණි.

අවශ්‍ය වන්නේ

ඉහත සිද්ධිය උපයෝගී කර ගෙන පහත ප්‍රශ්නවලට අදාළ පිළිතුරු සපයන්න.

(අ) (i) අයදුම්පත්‍ර සමඟ ලද මුළු මුදල කීය ද?

(ii) ප්‍රතික්ෂේප කළ අයදුම් මුදල් කොපමණ ද?

(iii) ප්‍රාග්ධනික කළ වටිනාකම කොපමණ ද? / විභජනය කළ කොටස්වල වටිනාකම කොපමණ ද?

(ආ) මුදල් ගිණුමට සියලු අයදුම් මුදල් ලැබුණි නම් ගනුදෙනු කිරීමට අවශ්‍ය ජර්නල් සටහන් (මුදල් සමඟ) දක්වන්න.

(i) ----- හර
----- බැර
( )

(ii) ----- හර
----- බැර
( )

(iii) ----- හර
----- බැර
( )

- ඇමුණුම් අංක 12.2.4 සිසුන්ට ලබා දෙන්න.

ඇමුණුම : 12.2.4

• සීමිත ලෝචන සමාගම 2018.01.01 දින රු. 60ක් බැගින් වූ කොටස් ප්‍රමාණයක් එකවර මුදල් ලබා ගැනීමට නිකුත් කළේ ය. කොටස් නිකුතුවට අදාළ තොරතුරු පහත දැක්වේ.

විස්තර \ කොටස්කරුවෝ	පැරණි කොටස්කරුවෝ	සේවකයෝ	දේශීය ව්‍යාපාරිකයෝ වෙනත් පුද්ගලයෝ	විදේශිකයෝ	මුළු එකතුව
අයදුම් කළ කොටස් ගණන	50.000	200.000	300.000	50.000	-----
විභජනය කළ කොටස් ගණන	-----	-----	100.000	-----	-----
විභජන අනුපාතය	1:1	2:1	-----	5:1	-----

අවශ්‍ය වන්නේ :

(i) අයදුම්පත්‍ර සමග ලද මුළු මුදල වාර්තා කිරීමේ ජර්නල් සටහන

----- හර
 ----- බැර
 ( )

(ii) ආපසු යැවූ මුදල වාර්තා කිරීමේ ජර්නල් සටහන

----- හර
 ----- බැර
 ( )

(iii) ප්‍රාග්ධනික කිරීමට අදාළ ජර්නල් සටහන

----- හර
 ----- බැර
 ( )

(iv) සේවකයකු වූ දිනිඳු ලද කොටස් ගණන 5 000කි. ඔහු අයදුම්පත්‍ර සමග එවූ මුදල කීය ද?

(v) දේශීය ව්‍යාපාරිකයකු ලද මුළු කොටස් ගණන 3000 කි. ඔහුට ආපසු යැවූ මුදල කීය ද?

තක්සේරුව හා ඇගයීම් නිර්ණායක

- කොටසක ප්‍රතිශ්ඨාව විස්තර කිරීම
- කොටසක ප්‍රතිශ්ඨාව ලබා ගන්නා ක්‍රම දැක්වීම
- කොටසක ප්‍රතිශ්ඨාව එකවර ලබා ගැනීමට අදාළ ජර්නල් සටහන් තැබීම
- කොටසක ප්‍රතිශ්ඨාව එකවර ලබා ගැනීම ලෙජර ගිණුම්වල පිටපත් කිරීම

නිපුණතාව 12.0 : සීමාසහිත සමාගමක මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කරයි.

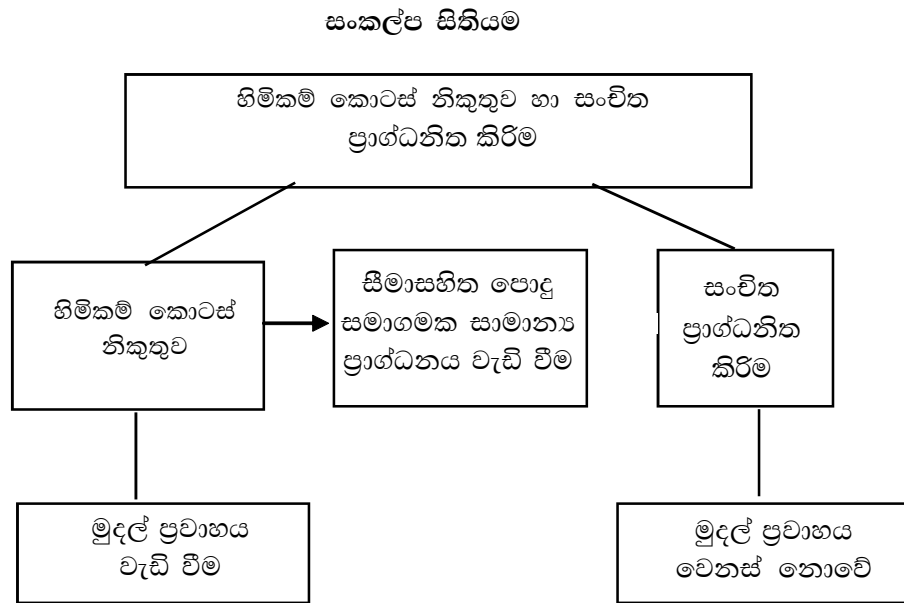
නිපුණතා මට්ටම 12.3 : සංචිත ප්‍රාග්ධනික කිරීම හා හිමිකම් නිකුතුව සම්බන්ධ ගනුදෙනු ගිණුම්ගත කරයි.

කාලච්ඡේද : 04

ඉගෙනුම් පල :

- හිමිකම් කොටස් නිකුතුව පැහැදිලි කරයි.
- සංචිත ප්‍රාග්ධනික කිරීම පැහැදිලි කරයි.
- හිමිකම් නිකුතුව හා සංචිත ප්‍රාග්ධනික කිරීම අතර සමාන අසමානකම් දක්වයි.
- හිමිකම් හා සංචිත ප්‍රාග්ධනික කිරීම ගිණුම්ගත කරයි.

මූලික පද හා සංකල්ප

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීමට අත්වැලක් :

පිටිසුම :

- සීමාසහිත සමාගමක කොටස් නිකුත් කිරීම සම්බන්ධව සිසු අදහස් විමසා, පහත කරුණු මතු කරමින් සාකච්ඡාවක නිරත වන්න.
- හිමිකම් කොටස් පිළිබඳ හැඳින්වීමක්
- හිමිකම් කොටස් නිකුත් කිරීමේ අරමුණු
- සීමිත පොදු සමාගමක සංචිත මොනවා ද?
- ප්‍රකාශන සංචිත, පොදු සංචිත හා රඳවා ගත් ඉපැයුම් පිළිබඳ කෙටියෙන් පැහැදිලි කිරීමක්
- සංචිත ප්‍රාග්ධනික කිරීමේ අරමුණු

හිමිකම් නිකුතුව යනු :

සීමිත සමාගමක දැනට සිටින සාමාන්‍ය කොටස් හිමියන්ට මුදල් අය කර ගෙන කිසියම් අනුපාතයකට කොටස් නිකුත් කිරීමයි.

සංචිත ප්‍රාග්ධනික කිරීම යනු :

සීමිත සමාගමක දැනට සිටින සාමාන්‍ය කොටස් හිමියන්ට මුදල් ලබා නොගෙන සංචිත භාවිත කර කිසියම් අනුපාතයකට කොටස් නිකුත් කිරීමයි.

හිමිකම් නිකුතුවට අදාළ ජර්නල් සටහන

මුදල් ගිණුම	හර
සාමාන්‍ය කොටස් ප්‍රකාශිත ප්‍රාග්ධන ගිණුම	බැර
(----- අනුපාතයට හිමිකම් කොටස් නිකුත් කිරීම)	

සංචිත ප්‍රාග්ධනික කිරීමට අදාළ ජර්නල් සටහන

අදාළ සංචිත ගිණුම්	හර
සාමාන්‍ය කොටස් ප්‍රකාශිත ප්‍රාග්ධන ගිණුම	බැර
(----- අනුපාතයට හිමිකම් කොටස් නිකුත් කිරීම)	

ඇමුණුම 12.3.1 සිසුන්ට ලබා දෙන්න.

ඇමුණුම : 12.3.1

කරන ලද සාකච්ඡාව ආශ්‍රයෙන් පහත වගුව සම්පූර්ණ කරන්න.

(1) හිමිකම් නිකුතුව හා සංචිත ප්‍රාග්ධනික කිරීම අතර අසමානතා

නිර්ණායකය	හිමිකම් නිකුතුව	සංචිත ප්‍රාග්ධනික කිරීම
මුදල් ප්‍රවාහය		
මුළු හිමිකම		
සංචිත භාවිත කිරීම		
කොටස්කරුවන්ගේ ප්‍රමාණය		

(2) හිමිකම් නිකුතුව හා සංචිත ප්‍රාග්ධනික කිරීම අතර සමාන ලක්ෂණ

1.	
2.	

සීමාසහිත ඇතුගල්පුර පොදු සමාගමේ 2018.01.01 දිනට
මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය (උද්ධෘතය)

		රු.000
ප්‍රකාශිත ප්‍රාග්ධනය		
සාමාන්‍ය කොටස් (100 000)		4 000
සංචිත		
ප්‍රත්‍යාගණන සංචිත	1 000	
පොදු සංචිතය	500	
රඳවා ගත් ඉපැයුම්	2 000	3 500

2018.01.01 දින අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් පහත තීරණ ගන්නා ලදී.

1. සමාගමේ දැනට තිබෙන සෑම සාමාන්‍ය කොටස් 4:1 බැගින් රු.40ක ප්‍රතිෂ්ඨාවකට රඳවාගත් ඉපැයුම් ප්‍රාග්ධනික කිරීම
2. සංචිත ප්‍රාග්ධනික කිරීමට පෙර පැවති සෑම සාමාන්‍ය කොටස් 5:1 බැගින් රු. 50ක ප්‍රතිෂ්ඨාවක් මත හිමිකම් කොටස් නිකුතුවක් කිරීම

අවශ්‍ය වන්නේ :

1. ඉහත ගනුදෙනු හා සිද්ධිවලට අදාළ ජර්නල් සටහන් දැක් වීම
2. ඉහත ගනුදෙනු හා සිද්ධි වාර්තා කිරීමට අවශ්‍ය ලෙජර් ගිණුම පිළියෙල කිරීම
3. ඉහත ගනුදෙනු හා සිද්ධි වාර්තා කිරීමෙන් පසු මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයේ උද්ධෘතයන් දැක් වීම

උපදෙස් :

$$\begin{aligned} \text{දැනට තිබෙන කොටසක ප්‍රතිෂ්ඨාව} &= \frac{4\,000\,000}{100\,000} \\ &= \text{රු. } 40 \end{aligned}$$

$$\text{සංචිත ප්‍රාග්ධනික කරන කොටස්වල වටිනාකම} = \frac{100000}{5} \times 50 = \text{රු. } 100\,0000$$

$$\text{හිමිකම් නිකුතුවට අදාළ කොටස්වල වටිනාකම} = \frac{100000}{5} \times 50 = \text{රු. } 100\,0000$$

සීමාසහිත සෞඛ්‍ය පොදු සමාගමේ 2018.01.01 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය (උද්ධෘතය)	
	රු.000
ප්‍රකාශිත කොටස් ප්‍රාග්ධනය	
රු.50/- සාමාන්‍ය කොටස් ප්‍රාග්ධනය	5000
සංචිත	
රඳවා ගත් ඉපැයුම්	3000
<ul style="list-style-type: none"> ● පහත දැක්වෙන අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල තීරණවලට පෙර මූල්‍ය කාණ්ඩයන් ඉහත දැක්වේ. <ol style="list-style-type: none"> 1. සෑම සාමාන්‍ය කොටස් 4 : 1 බැගින් රු. 50 ක ප්‍රතිෂ්ඨාවක් මත හිමිකම් නිකුතුවක් සිදු කිරීම 2. හිමිකම් නිකුතුවට පසුව එම කොටස්වලට ද අදාළ වන පරිදි රු. 50 ක ප්‍රතිෂ්ඨාවක් මත 5 : 1ක සංචිත ප්‍රාග්ධනික කිරීම 	
අවශ්‍ය වන්නේ : <ol style="list-style-type: none"> 1. ඉහත ගනුදෙනු වාර්තා කර ඇති අයුරු දැක්වෙන ජර්නල් සටහන් පිළියෙල කර ගැනීම. 2. ඉහත ගනුදෙනු වාර්තා කර ඇති අයුරු දැක්වෙන ලෙජර ගිණුම් පිළියෙල කර ගැනීම 	

- තක්සේරුව හා ඇගයීම් නිර්ණායක :
  - හිමිකම් නිකුතුව හා සංචිත ප්‍රාග්ධනික කිරීමේ අසමානකම් දැක්වීම
  - හිමිකම් නිකුතුව හා සංචිත ප්‍රාග්ධනික කිරීමේ සමානකම් දැක්වීම
  - හිමිකම් නිකුතුව හා ප්‍රාග්ධනික කිරීමට අදාළ ජර්නල් සටහන් උදාහරණයක් මගින් පිළියෙල කිරීම
  - හිමිකම් නිකුතුව හා සංචිත ප්‍රාග්ධනික කිරීමට අදාළ ලෙජර ගිණුම් පිළියෙල කිරීම
  - හිමිකම් නිකුතුව හා සංචිත ප්‍රාග්ධනික කිරීමෙන් පසුව මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය පිළියෙල කිරීම

නිපුණතාව 12.0 : සීමාසහිත සමාගමක මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කරයි.

නිපුණතා මට්ටම 12.4.1 : ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතවලට අනුව සීමාසහිත සමාගමක මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කරයි.

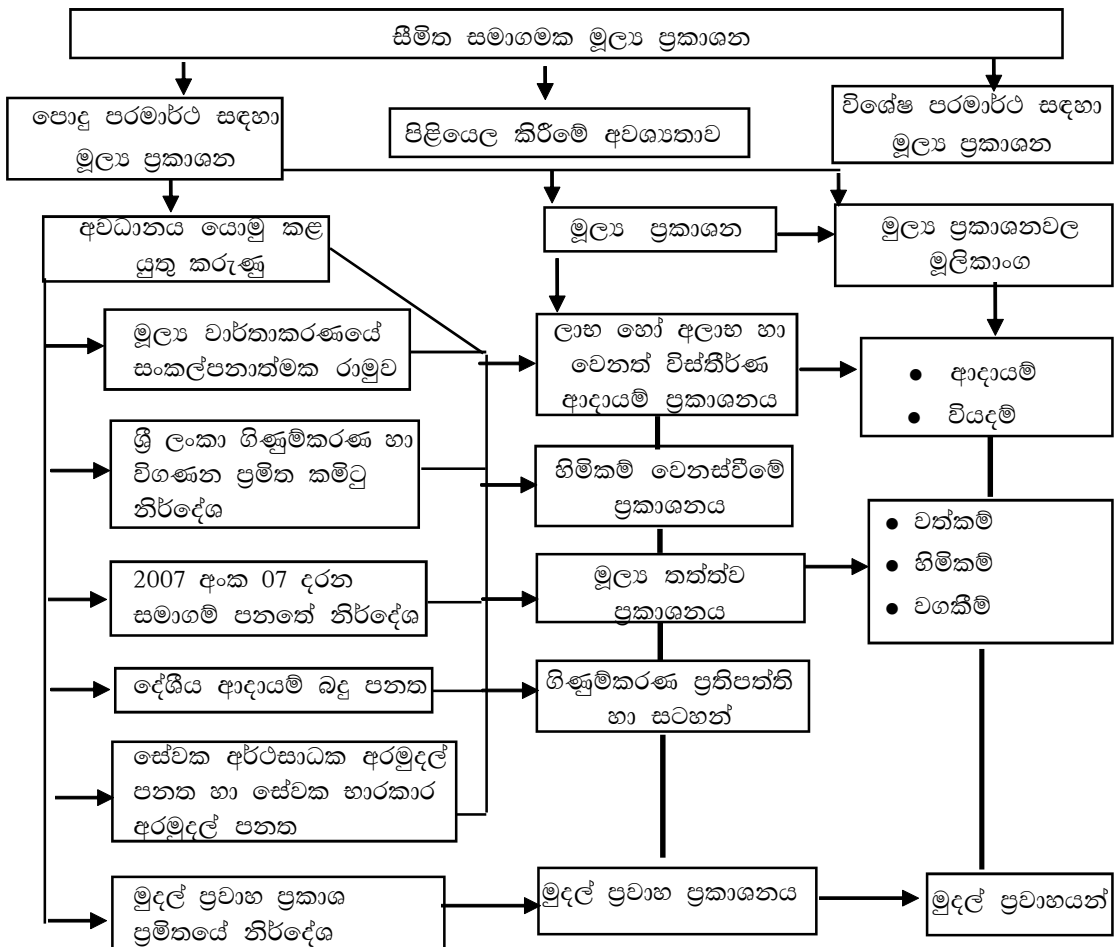
කාලච්ඡේද : 60

ඉගෙනුම් ඵල :

- මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීම ප්‍රමිතයේ නිර්දේශ අනුව ලාභ හෝ අලාභ සහ වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය පිළියෙල කරයි.
- මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය පිළියෙල කරයි.
- හිමිකම් වෙනස් වීමේ ප්‍රකාශනය පිළියෙල කරයි.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සටහන් ඉදිරිපත් කරයි.

මූලික පද හා සංකල්ප :

සංකල්ප සිතියම

ඉගෙනුම් - ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය :

- සීමිත පොදු සමාගමක මූල්‍ය ප්‍රකාශන අවශ්‍යතා දෙකක් පදනම් කර ගෙන පිළියෙල කරනු ලැබේ.
  1. විශේෂ පරමාර්ථ සඳහා
  2. පොදු පරමාර්ථ සඳහා
- සමාගමක විශේෂ පරමාර්ථ සඳහා (කළමනාකාරිත්ව අවශ්‍යතා) සියලු තොරතුරු ඇතුළත් කරමින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කරන අතර, ඒවා විස්තරාත්මක මූල්‍ය ප්‍රකාශන නමින් හඳුන්වයි.
- බාහිර පාර්ශ්වයන්ගේ අවශ්‍යතා මත පොදුවේ ගිණුම්කරණ තොරතුරු සැපයීම සිදු කෙරෙන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පොදු පරමාර්ථයන් පිළියෙල කරන මූල්‍ය වාර්තා වේ.
- පොදු පරමාර්ථ සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ දී ඒ සඳහා

- ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අංක 01, හි නිර්දේශ හා ආකෘති හා මඟපෙන්වීම්
  - මූල්‍ය වාර්තාකරණයේ සංකල්පනාත්මක රාමුවේ නිර්දේශ
  - 2007 අංක 07 දරන සමාගම් පනතේ විධිවිධාන
  - ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ හා විගණන ප්‍රමිත කමිටු මඟ පෙන්වීම් යනාදිය
- අදාළ කර ගත යුතු වේ.

- මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීම පොදු පරමාර්ථ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සංරචකයන් පහත දැක්වේ.
  1. ලාභ හෝ අලාභ සහ වෙනත් විස්තීරණ ආදායම් ප්‍රකාශනය
  2. මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය
  3. හිමිකම් වෙනස් වීමේ ප්‍රකාශනය
  4. මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය
  5. ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති හා සටහන්
- මූල්‍ය ප්‍රකාශන සකස් කිරීමේ දී ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අංක 01හි නිර්දේශිත ආකෘතිය හා මඟපෙන්වීම් යොදා යුතු ය.

----- සමාගම
----- දිනෙන් අවසන් වසර සඳහා
ලාභ හෝ අලාභ සහ වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය

(රු. '000)

	සටහන්	රු.	රු.
විකුණුම්			XX
විකුණුම් පිරිවැය			(XX)
දළ ලාභය			XX
වෙනත් ආදායම්	01		XX
බෙදාහැරීමේ පිරිවැය		X	
පරිපාලන පිරිවැය		X	
වෙනත් පිරිවැය		X	
මූල්‍ය පිරිවැය		X	(XX)
බදු පෙර ශුද්ධ ලාභය	02		XX
වර්ෂයේ ආදායම් බදු	03		(XX)
කාලච්ඡේදය සඳහා ලාභය/අලාභය			XX
වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම්			
දේපළ පිරියත හා උපකරණ ප්‍රත්‍යාගණන			
අතිරික්ත වෙනස්වීම්			XX
මුළු විස්තීර්ණ ආදායම			XX

----- සමාගම
----- දිනෙන් අවසන් වසර සඳහා
ස්කන්ධය වෙනස් වීමේ ප්‍රකාශනය

(රු. '000)

විස්තරය	සාමාන්‍ය කොටස් (රු.)	ප්‍රත්‍යාගණන සංචිත (රු.)	පොදු සංචිත (රු.)	රඳවාගත් ලාභ (රු.)	එකතුව (රු.)
ඉදිරියට ගෙන ආ ශේෂය	XX	XX	XX	XX	XX
කොටස් නිකුතුව	XX	--	--	--	XX
මුළු විස්තීර්ණ ආදායම	--	XX	--	XX	XX
හිමිකම් නිකුතුව	XX	--	--	--	XX
සංචිත ප්‍රාග්ධනගත කිරීම	XX	--	(XX)	(XX)	--
පොදු සංචිතයට මාරුකිරීම	--	--	XX	(XX)	--
අතුරු ලාභාංශ					
සාමාන්‍ය කොටස්	--	--	--	(XX)	(XX)
අවසාන ශේෂය	XXX	XX	XX	XX	XXX

----- සමාගම
----- දිනට
මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය

(රු. '000)

ජංගම නොවන වත්කම්	සටහන්	වටිනාකම	වටිනාකම
දේපළ පිරිසිදු හා උපකරණ	04		xxx
කල්බදු අයිතිය ඇති වත්කම්	05		xxx
ආයෝජන (දිගුකාලීන)			xxx
ජංගම වත්කම්			
නොගය		xx	
වෙළෙඳ ලැබිය යුතු දෑ	06	xx	
අනෙකුත් ජංගම වත්කම්		xx	
මුදල් හා මුදල් සමාන අයිතම	07	xx	xx
මුළු වත්කම්			xxx
හිමිකම් හා වගකීම්			
ප්‍රකාශිත ප්‍රාග්ධනය			
සාමාන්‍ය කොටස් ප්‍රාග්ධනය			xx
සංචිත			
ප්‍රත්‍යාගණන සංචිතය		xx	
පොදු සංචිත		xx	
රඳවා ගත් ඉපැයුම්		xx	xx
ජංගම නොවන වගකීම්			xx
බැංකු ණය		xx	
කල්බදු ණයහිමියෝ		xx	xx
ජංගම වගකීම්			
කල්බදු ණය හිමියෝ (ජංගම)		xx	
වෙළෙඳ ගෙවිය යුතු දෑ		xx	
දිගුකාලීන ණයවල ජංගම කොටස්		xx	
කෙටිකාලීන ප්‍රතිපාදන		xx	
අනෙකුත් ජංගම වගකීම්		xx	
කෙටිකාලීන ණය/අයිතම		xx	xx
මුළු ස්කන්ධය හා වගකීම්			xxx

සීමාසහිත පොදු සමාගම්වල මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල අනාවරණය කළ යුතු සටහන් හා ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති සටහන් මගින් අනාවරණය කළ යුතු වන්නේ

(1)	වෙනත් ආදායම්	රු.
	වත්කම් ඉවත් කිරීමේ ලාභ	X X
	ලාභාංශ ආදායම්	X X
	පොලී ආදායම්	X X
	කුලී ආදායම්	X X
	ලද වට්ටම්	X X
	ලද කොමිස්	X X
		<u>X X X</u>
2)	බදු පෙර ලාභය ගණනය කිරීමේ දී අදාළ කර ගත් අයිතමයන්	රු.
	දේපළ පිරියත උපකරණ ක්ෂය වීම්	X X
	වත්කම් ඉවත් කිරීමේ අලාභ	X X
	ප්‍රත්‍යාගණන අලාභ	X X
	ණය පොලී	X X
	කල්බදු පොලී	X X
	වගකීම් සහතික වීම්	X X
	තොග කපාහැරීම	X X
	සේවක වන්දි	X X
	අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල වැටුප්/වේතන/දීමනා	X X
	විගණන ගාස්තු	X X
	අර්ථසාධක අරමුදල් සේවාදායක	X
	සේවක භාරකාර අරමුදල් වියදම	X
	පරිත්‍යාග	X
(3)	ආදායම් බදු	
	වසරේ ලාභය මත බද්ද	X X
	උගත බදු/අධි බදු වෙන් කිරීම	<u>X(X)</u>
		<u>X X</u>

රු.

(04) දේපළ පිරිසක හා උපකරණ

රු.000

	ඉයම්	ගොඩනැගිලි	මෝටර් රථ	යන්ත්‍ර	කාර්යාල උපකරණ	පරිගණක	මුළු එකතුව
ආරම්භක ශේෂය	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX
මිලට ගැනීම්	--	XXX	--	--	--	XXX	XXX
ප්‍රත්‍යාගණනයන්	XXX	XXX	--	--	--	--	XXX
ඉවත් කිරීම්	--	--	(XX)	--	--	--	(XX)
ප්‍රත්‍යාගණනයන් ක්ෂය	--	(XXX)	--	--	--	--	(XXX)
අවසාන ශේෂය	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX
සමුච්චිත ක්ෂය							
ආරම්භක ශේෂය	--	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX
වසරට අදාළ ක්ෂය වීම්	--	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX
ඉවත් කළ ක්ෂය	--	--	(XX)	--	--	--	(XX)
ප්‍රත්‍යාගණනයන් ක්ෂය	--	(XXX)	--	--	--	--	(XXX)
අවසාන ශේෂය	--	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX
ශුද්ධ අගය	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX

(6)	වෙළෙඳ ලැබිය යුතු දෑ	රු.	(5)	කල්බදු අයිතිය ඇති වත්කම්	රු.
	වෙළෙඳ ලැබිය යුතු දෑ මත හානිකරණ (X)	XX		කල්බදු වත්කම්	XXX
	අදාළ සඳහා ඉඩහැරීම	XX		සමුච්චිත ක්ෂය	(XX)
		<u>XX</u>			<u>XXX</u>
(7)	මුදල් හා සමාන දෑ	රු.			
	සුළු මුදල් ශේෂය	X X			
	මුදල්	X X			
	භාණ්ඩාගාර බිල් (නෙත්‍රමාසික)	X X			
		<u>X X</u>			

මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමග අනාවරණය කළ යුතු, ගිණුම් තැබීමේ දී හා මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ දී භාවිත කරන ලද ප්‍රතිපත්ති

1. තොග අගය කිරීමේ දී භාවිත කළ පිරිවැය සූත්‍ර FIFO / WAC
2. වත්කම් අගය කර ඇති පදනම පිරිවැය / ප්‍රත්‍යාගණන අගය ද යන වග
3. ව්‍යාපාරය එළඹ ඇති විවිධ ගිවිසුම්

ක්‍රියාකාරකම් සැලැස්ම සඳහා උපදෙස් :

මෙම නිපුණතා මට්ටමට අදාළ පාඩමට පිවිසීමේ දී පුවත්පත් හා සඟරාවල දැක්වෙන එසේ නැතහොත් අන්තර්ජාලය භාවිත කරමින් සීමිත සමාගම්වල මූල්‍ය වාර්තා රැගෙන එන ලෙස සිසුන්ට පැවරිය හැකි ය. ඉන් පසු එම වාර්තාවල ඇති තොරතුරු පිළිබඳ ව සිසුන් සමග සාකච්ඡාවක නිරත වන්න.

- එක් එක් මූල්‍ය වාර්තාවල තොරතුරු වෙන වෙන ම ගෙන සිසු අදහස් විමසමින් සාකච්ඡා කරන්න.
- එහි දී එක් එක් මූල්‍ය වාර්තා මගින් ලබාදෙන තොරතුරු පිළිබඳ පැහැදිලි කිරීමක් සිදු කරන්න.
- ලාභ හෝ අලාභ සහ වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය මගින් - මූල්‍ය ප්‍රතිඵලය
- හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය හා මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය මගින් මූල්‍ය තත්ත්වය
- මූල්‍ය වාර්තාවල මුහුණතින් අනාවරණය නොවන නමුත් ඇල්මැති පාර්ශ්වයන්ට තීරණ ගැනීමේ දී වැදගත් වන සටහන් මගින් අනාවරණය කරන තොරතුරු මොනවා දැයි සාකච්ඡා කරන්න.
- සමාගම් ගිණුම් තැබීමේ දී හා මූල්‍ය වාර්තා පිළියෙල කිරීමේ දී භාවිත කරනු ලබන වැදගත් ගිණුම්කරණ සටහන් ඇල්මැති පාර්ශ්වයන්ගේ දැනගැනීම පිණිස අනාවරණය කළ යුතු බව සාකච්ඡා කරන්න.

ඇමුණුම් 12.4.1.1, 12.4.1.2, 12.4.1.3, 12.4.1.4 හා 12.4.1.5 සිසුන්ට ලබා දෙන්න.

- පහත දක්වා ඇති ඇමුණුම් 12.4.1.1, 12.4.1.2, 12.4.1.3, 12.4.1.4 හා 12.4.1.5 පිළිවෙළින් සිසුන්ට ලබා දෙන්න.
- එහි ඇතුළත් උපදෙස් මත සිසුන් ක්‍රියාකාරකමෙහි යොදවන්න.
- එහි ප්‍රතිඵල පන්තියට ඉදිරිපත් කිරීමට සිසුන් යොමු කරන්න.

සීමිත මිලානෝ සමාගමේ 2017/2018 ගිණුම් වර්ෂය සඳහා අදාළ ආදායම් හා වියදම් අයිතම පහත දැක්වේ.

	රු. 000
විකුණුම් ආදායම	40600
ගැනුම්	25000
ආරම්භක කොගය 2017/04/01	4000
ගෙන ඒමේ කුලී	1000
ආපසු එවුම්	600
ආපසු යැවුම්	500
මෝටර් රථ විකිණීමේ ලාභ	100
ගෙවල් කුලී ආදායම්	600
බැංකු තැන්පත් පොලී	300
වේතන හා වැටුප්	4000
ගිණුම්කරණ වියදම්	200
වෙළෙඳ ලැබිය යුතු දෑ මත භානිකරණ අලාභ	170
ණය පොලී	30
කොග පරිත්‍යාග	50
අධ්‍යක්ෂ ගාස්තු	2600
විගණන ගාස්තු	160
වගකීම් සහතික වීම	140
ගොඩනැගිලි ක්ෂය	80
බෙදාහැරීමේ රථ ක්ෂය	120
වැන් රථයේ දුම් සහතික හා ආදායම් බලපත්‍ර ගාස්තු	40
දුරකථන හා විදුලිය වියදම්	200
ප්‍රචාරණ වියදම්	100
කල්බදු පොලී	60
EPF වියදම	600
ETF වියදම	120
අනෙකුත් පරිපාලන වියදම්	1230
අනෙකුත් බෙදාහැරීමේ වියදම්	150
අනෙකුත් මූල්‍ය වියදම්	50
ඉඩම මුල්වරට ප්‍රත්‍යාගණනය කිරීමෙන් ලද ලාභය	2000

අනෙකුත් තොරතුරු

1. 2018.03.31 දිනට කොගයේ පිරිවැය රු. 3500000කි. එහි ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය රු. 32 00 000ක් ලෙස ඇස්තමේන්තු කර ඇත.
2. ආදායම් බදු, බදු පෙර ලාභයෙන් 1/5කි.

අවශ්‍ය වන්නේ :

1. ඉහත දැක් ඇසුරෙන් සීමිත මිලානෝ සමාගමේ 2018.03.31න් අවසන් වසර සඳහා ලාභ හෝ අලාභ සහ වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනයක් පිළියෙල කරන්න.
2. සීමිත මිලානෝ සමාගමේ 2018.03.31න් අවසන් වසරට අදාළ ගිණුම්කරණ සටහන් දැක්වන්න.

(1) සීමිත වාරියපොළ පොදු සමාගමේ 2017/04/01 දිනට හිමිකම් අයිතම පහත දැක්වේ.

	රු.000
රු. 50 සාමාන්‍ය කොටස් (2000000)	100 000
ප්‍රත්‍යාගණන අතිරික්තය (ඉඩම්)	4 000
පොදු සංචිත	22 500
රඳවා ගත් ඉපැයුම්	3500

(2) සීමිත වාරියපොළ පොදු සමාගමේ 2018.03.31 දිනට ලාභ හෝ අලාභ හා වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශයෙන් උපුටා ගත් තොරතුරු.

කාලච්ඡේදයේ ශුද්ධ ලාභය (බදු පසු)	රු. 6 500 000
ඉඩම වසර තුළ ප්‍රත්‍යාගණනයෙන් ලැබූ අතිරික්තය	රු. 2 000 000
මුළු විස්තීර්ණ ආදායම	රු. 8 500 000

(3) සීමිත වාරියපොළ පොදු සමාගමේ 2018.3.31න් අවසන් වසර තුළ හිමිකම් වෙනස් වීමට ඉවහල් වූ ගනුදෙනු පහත දැක්වේ.

(i) 2017.04.01 දින රු. 50 සාමාන්‍ය කොටස් 50000ක් මහජනයා වෙත නිකුත් කිරීම. කොටස් 60 000කට මුදල් ලැබී, අයදුම්කරුවන් අතර කොටස් සමානුපාතිකව විභජනය කර වැඩිපුර ලද මුදල් ආපසු යැවී ය.

(ii) 2017.07.01 දින අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය මගින් 2017.04.01 කොටස් නිකුතුවට පෙර තිබූ සෑම සාමාන්‍ය කොටස් 5:1 බැගින් රු 50 ක ප්‍රතිස්ථාවක් මත සංචිත ප්‍රාග්ධනීකරණය සිදු කිරීම. මේ සඳහා පොදු සංචිත භාවිත කිරීමට තීරණය විය.

(iii) 2017.10.01 දින රු. 50 සාමාන්‍ය කොටස් 20,000ක්, 2017.04.01 දින සිට සෑම සාමාන්‍ය කොටස් හිමිකමකට ම 4:1 අනුපාතයට ලැබෙන පරිදි හිමිකම් නිකුතුවක් සිදු කිරීම. සියලු කොටස්ලාභීහු හිමිකම් කොටස් ලබාගත්හ.

(v) අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය 2018.03.31 දින, මේ වසරේ ලාභයෙන් රු. 1 000 000ක් පොදු සංචිතයට මාරු කිරීමට, සාමාන්‍ය කොටස් හිමිකම් සඳහා රු. 3 000 000ක අවසන් ලාභාංශයක් යෝජනා කර ඇත. කෙසේ වුව ද වසර තුළ සාමාන්‍ය කොටස් හිමියන්ට රු. 200 000ක ලාභාංශයක් ගෙවා ඇත.

අවශ්‍ය වන්නේ :

- සීමිත වාරියපොළ පොදු සමාගමේ 2018.03.31 න් අවසන් වසර සඳහා හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය පිළියෙල කිරීම
- සීමිත වාරියපොළ පොදු සමාගමේ 2017.03.31 න් අවසන් වසරට ඉහත ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් තුළින් අදාළ ගිණුම්කරණ සටහන් දක්වන්න.
- ඉහත සිද්ධීන් වාර්තා කිරීමට අවශ්‍ය ජර්නල් සටහන් හා ලෙජර් ගිණුම් දැක්වීම

සීමිත මෙක්ලිනී සමාගමේ 2018.03.31 දිනෙන් අවසන් වසර සඳහා ලාභ අලාභ සහ වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය හා හිමිකම් වෙනස් වීමේ ප්‍රකාශනය පිළියෙල කිරීමෙන් පසු ගිණුම්පොත්වලින් පහත තොරතුරු උපුටා ගෙන ඇත.

	රු.000
2018.03.31 දිනට තොගය	7800
සාමාන්‍ය කොටස්වල ආයෝජන	6000
ස්ථාවර තැන්පතු වල (වසර 3ක්)	2500
වෙළෙඳ ලැබිය යුතු දෑ	6425
වෙළෙඳ ගෙවිය යුතු දෑ	9165
12% බැංකු ණය	3600
ඉදිරියට කළ රක්ෂණය (2018/3/31)	60
2018/3/31 උපචිත ආදායම් බදු	480
දේපළ පිරියත හා උපකරණ (ශුද්ධ අගය)	19840
2018.03.31 දිනට ගෙවිය යුතු බැංකු ණය	65
2018.03.31 දිනට වෙළෙඳ ලැබිය යුතු දෑ මත -	
හානිකරණ අලාභ සඳහා ඉඩහැරීම	25
2018.03.31 උපචිත විදුලි ගාස්තු	40
මුදල් හා මුදල් හා සමාන දෑ	8750
ප්‍රත්‍යාගණන සංචිත	8200
ප්‍රකාශිත ප්‍රාග්ධනය (සාමාන්‍ය කොටස්)	16800
කල්බදු ණය හිමියෝ	5700
කල්බදු ණය හිමි ගිණුමේ ජංගම කොටස	300
පොදු සංචිතය	2300
රඳවාගත් ලාභය	4700

අවශ්‍ය වන්නේ :

1. සීමිත මෙක්ලිනී සමාගමේ 2018.03.31 දින මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය පිළියෙල කරන්න.

"සීමිත ලකිර සමාගමේ" 2017.03.31 දිනට පිළියෙල කළ ගිණුම් වාර්තාවලින් පහත ශේෂ උපුටා ඇත.

2016.04.01 දිනට දේපළ පිරිසත උපකරණ හා ක්ෂය වෙන් කිරීම (රු. 000)

	පිරිවැය	සමුච්චිත ක්ෂය
ඉඩම් හා ගොඩනැගිලි (ඉඩමේ පිරිවැය රු.4000)	7500	850
බෙදාහැරීමේ වැන් රථ	10000	3200
යන්ත්‍ර උපකරණ	6000	2500
ලී බඩු හා සවි කිරීම්	2700	700
පරිගණක පද්ධති	4000	1500

අමතර තොරතුරු :

1. 2016/2017 ගිණුම් වසර තුළ දී ඉඩම්වල අගය රු.6000.000 කට ප්‍රත්‍යාගණනය කර ඇත.
2. පිරිවැය රු. 3 000 000ක් වූ වැන් රථයක් 2017.03.31 දින පවරා දී රු. 5 000 000ක් වූ නව මෝටර් රථයක් ලබා ගන්නා ලදී. හුවමාරු කිරීමේ දී පැරණි රථය සමග මුදලින් රු. 2 800 000ක් ගෙවන ලදී. හුවමාරු කළ රථයේ හුවමාරු කළ දිනය වන විට රු. 1 500 000ක් සමුච්චිත ක්ෂය වෙන් කිරීමක් සිදු කර තිබුණි.
3. පිළිවෙලින් ගොඩනැගිලි, බෙදාහැරීමේ වැන් රථ, යන්ත්‍ර උපකරණ, ලී බඩු හා සවිකිරීම් හා පරිගණක රු. 400 000, 800 000, 500 000, 300 000ක් හා 1000 000ක් බැගින් වාර්ෂිකව ක්ෂය කළ යුතු වේ.

අවශ්‍ය වන්නේ :

1. ඉහත තොරතුරු ඇසුරෙන් සීමිත ලකිර සමාගමේ දේපළ පිරිසත හා උපකරණ සටහන පිළියෙල කරන්න.

සීමිත ගිහංසා පොදු සමාගමේ 2017.03.31 දිනට ශේෂ පිරික්සුම.

ගිණුමේ නම	රු. 000	
	හර	බැර
දේපළ පිරියත හා උපකරණ (පිරිවැය)		
ඉඩම් හා ගොඩනැගිලි (ඉඩම රු.17500)	22 500	--
මෝටර් රථය	6 600	--
යන්ත්‍රෝපකරණ	8 400	--
පරිගණක හා උපකරණ	4 200	--
දේපළ පිරියත හා උපකරණ සමුච්චිත ක්ෂය 2016.04.01		
ගොඩනැගිලි	--	1 000
මෝටර් රථය	--	300
යන්ත්‍රෝපකරණ	--	800
පරිගණක හා උපකරණ	--	400
10% ස්ථාවර තැන්පතු	4 500	--
විකුණුම් පිරිවැය හා විකුණුම්	20 600	64 500
ගෙවූ ආදායම් බදු	400	--
පරිපාලන වියදම්	6 520	--
බෙදාහැරීම් වියදම්	8 000	--
මූල්‍ය වියදම්	1 800	--
වෙළෙඳ හා ලැබිය යුතු ද	2 480	--
වෙළෙඳ හා ගෙවිය යුතු දෑ	--	1 800
වෙළෙඳ ලැබිය යුතු දෑ මත -		
හානිකරණ අලාභ සඳහා ඉඩහැරීම	--	200
ප්‍රකාශිත සාමාන්‍ය කොටස් ප්‍රාග්ධනය (2016.04.01)	--	10 000
ප්‍රත්‍යාගණන සංචිතය (2016/04/01)	--	3000
පොදු සංචිතය (2016.04.01)	--	2 000
රඳවා ගත් ඉපැයුම් (2016.04.01)	--	3 000
ගෙවූ අතුරු ලාභාංශ	400	--
15% බැංකු ණය	--	2 000
කල්බදු ණය හිමියෝ	--	3 000
2017.03.31 දිනට තොගය	3 600	--
මුදල්	2000	
	92 000	92 000

සීමිත ගිහංසා සමාගමේ 2017/03/31 න් අවසන් වසර සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට පෙර පහත ගැලපීම් කළ යුතු වේ.

- (1) දේපළ පිරිසක උපකරණ සම්බන්ධ ගැලපීම් (සියලු ක්ෂය වන වත්කම් සරල මාර්ග ක්‍රමයට ක්ෂය කරනු ලබයි)
  - (i) ගොඩනැගිලිවල ජීවකාලය වසර 40 කි. අවශේෂ අගයක් නැත.
  - (ii) ඉඩම මීට වසර දෙකකට පෙර ප්‍රත්‍යාගණනය කළ අතර, එහිදී ඇතිවූ අතිරික්තය ප්‍රත්‍යාගණන සංචිතයෙන් දැක්වේ. ඉඩම මෙම වසරේදී නැවත රු. 20 000 000 කට ප්‍රත්‍යාගණනය කරන ලදී. මෙය ගළපා නැත.
  - (iii) මෝටර් රථ වටිනාකම තුළ 2016/04/01 දින කල්බදු ක්‍රමයට මිලට ගත් රු. 3000 000 ක සාධාරණ අගය සහිත රථයක් වාර්තා කර ඇත. රථය ගැනීමේ දී මූලික ගෙවීමක් නැත. වසර අග ගෙවිය යුතු වාරිකයේ වටිනාකම රු. 60 000කි. මෙම වසරට අදාළ වාරිකය ගෙවා, එය මූල්‍ය වියදම් ලෙස ගිණුම්ගත කර ඇත. වාර්ෂික පොලිය ආරම්භක ශේෂය මත 10% කි. මෝටර් රථ වසරට 10%ක් ක්ෂය ගැලපිය යුතු වේ.
  - (iv) යන්ත්‍රෝපකරණවල අවශේෂ අගය රු. 40 000කි. ජීවිතකාලය වසර 10කි.
  - (v) පරිගණක හා උපකරණවල ඉදිරි පලදායී ජීව කාලය වසර 02ක් බවට 2016/04/01 දින හඳුනා ගෙන ඇත.
- (2) 2017.03.31 දිනට නොගවල ඇතුළත් පිරිවැය රු.200 000 ක නොගයක් 2017.04.10 රු.150 000 කට අලෙවි කිරීමට සිදුවිය.
- (3) 2017.01.31 දින විකිණීම ආපසු එවීමේ පදනම මත රු. 1000 000 ක පිරිවැය වූ නොගයක් සීමිත පාදකය සමාගම වෙත යැවීය. ඒවා 2017.03.31 දින වන විට අලෙවි කර නැත. මේවායේ ඉන්වොයිසි මිල රු. 1 500 000කි. ආපසු එවීමේ කාලය ඉකුත්ව නැත. මෙම නොගය අවසන් නොගයට ඇතුළත් කර නැත.
- (4) 2017.03.31 දිනට වෙළෙඳ ලැබිය යුතු දෑ මත හානිකරන අලාභ සඳහා ඉඩහැරීමක් ලෙස හඳුනා ගෙන සිටි රු. 80 000ක ණයගැතියෙකු වූ සීමිත මාස්පොත සමාගම බුන්වත් වූ බව 2017.04.12 දින අධිකරණය දැනුම් දුන් අතර එම මුදල සම්පූර්ණයෙන් අය කර ගත නොහැකි ලෙස හඳුනා ගෙන ඇත. ඉතිරි වෙළෙඳ ලැබිය යුතු දෑවලින් රු. 120,000 ක් වන සේ වෙළෙඳ ලැබිය යුතු දෑ මත හානි කරන අලාභ සඳහා ඉඩ හැරීම සිදු කෙරේ.
- (5) ස්ථාවර තැන්පතුව 2016/04/01 දින ආරම්භ කර ඇත. 2017/03/31 න් අවසන් වසරට අදාළ ලැබිය යුතු පොලිය බැංකු ප්‍රකාශයේ දක්වා ඇත. ඒ සම්බන්ධ ගැලපීමක් තබා නැත.
- (6) 15% බැංකු ණය සඳහා මාස 06ක ගෙවූ පොලිය මූල්‍ය පිරිවැය තුළ ඇත. ඉතිරි මාස 06 සඳහා පොලිය ගෙවා නැත. මෙම ණය මුදලේ ප්‍රථම ණය කොටස රු. 400 000, 2017/2018 වසර තුළ ගෙවිය යුතු වේ.

- (7) සීමිත ගිහංසා සමාගම වගකීම් සහතික මත භාණ්ඩ අලෙවි කරයි. මේ වසර සඳහා විකුණුම් මත රු.200 000ක වෙන් කිරීමක් සිදු කළ යුතු බවට තක්සේරු කර ඇත.
- (8) මේ වසරේ ලාභය මත බද්ද බදුපෙර ලාභයෙන් 1/4කි.
- (9) ප්‍රචාරණ වියදම් ලෙස වසර තුළ දැරූ රු. 500 000න් රු. 300 000ක් ඊළඟ වසර වෙනුවෙන් ගෙවීමකි.
- (10) අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් 2017.06.30 දින මූල්‍ය වාර්තා අනුමත කරන ලදී.

අවශ්‍ය වන්නේ :

සීමිත ගිහංසා පොදු සමාගමේ :

- 1. 2017.03.31න් අවසන් වසර සඳහා ලාභ අලාභ හා වෙනත් විස්තීරණ ආදායම් ප්‍රකාශනය
- 2. 2017.03.31න් අවසන් වසර සඳහා හිමිකම් වෙනස් වීමේ ප්‍රකාශනය
- 3. 2017.03.31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය
- 4. 2017.03.31න් අවසන් වසර සඳහා අනාවරණය කළ යුතු වැදගත් ගිණුම්කරණ සටහන්

තක්සේරු හා ඇගයීම් නිර්ණායක :

- වෙනත් විස්තීරණ ආදායම් පැහැදිලි කිරීම
- මුළු විස්තීරණ ආදායම සකස් වන ආකාරය දැක්වීම
- හිමිකම් වෙනස්වීමට බලාපන ගනුදෙනු සටහන් කිරීම
- දෙන ලද දත්තවලට අනුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම

අභ්‍යාස : සීමිත සාරාංශ පොදු සමාගමේ 2017.03.31 දිනට ශේෂ පිරික්සුම

රු.000

ගිණුමේ නම	හර	බැර
වෙළෙඳ හා ලැබිය යුතු දෑ / ගෙවිය යුතු දෑ	2 600	2 200
2017.3.31 දිනට උපචිත පරිපාලන වියදම්	--	200
2017.3.31 දිනට ඉදිරියට ගෙවූ බෙදා හැරීමේ වියදම්	100	--
දේපළ පිරියත හා උපකරණ (පිරිවැය ධාරණය හා සමුච්චිතය)		
ඉඩම්	10 000	--
ගොඩනැගිලි	4 000	1 000
මෝටර් රථ	12 000	2 000
යන්ත්‍ර උපකරණ	1 400	400
දේපළ පිරියත උපකරණ මත වාර්ෂික ක්ෂය	1 000	--
විකුණුම් පිරිවැය හා විකුණුම්	12 000	26 000
පරිපාලන වියදම්	3 300	--
බෙදාහැරීමේ වියදම්	1 800	--
මූල්‍ය වියදම්	1 200	--
වෙනත් වියදම්	800	--
10% බැංකු ණය	--	2 000
කල්බදු ණය හිමියන් (2016.04.01)	--	4 560
වෙළෙඳ ලැබියයුතු දෑ මත හානි කරන අලාභ සඳහා ඉඩ හැරීම (2017. 03. 31)	--	800
ගෙවූ බදු	1 300	--
ප්‍රකාශිත සාමාන්‍ය කොටස් ප්‍රාග්ධනය (කොටස් 200 000)	--	5 000
ගෙවූ ලාභාංශ	400	--
රඳවා ගත් ඉපැයුම් (2016.04.01)	--	6 090
ප්‍රත්‍යාගණන සංචිතය	--	1 500
වැටුප් හා වේතන	2 000	-
2017.03.31 දිනට තොග පිරිවැය	1 000	--
ගෙවිය යුතු EPF	--	150
වගකීම් සහතික වීම මත අලුත්වැඩියා වියදම	100	--
පොදු සංචිතය	--	8 100
මුදල් හා ඊට සමාන දෑ	5 000	-
	60 000	60 000

අතිරේක තොරතුරු :

සීමිත සාරංග පොදු සමාගමේ 2017.03.31න් අවසන් වසරට අදාළව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ දී පහත කරුණු සැලකිල්ලට ගත යුතුයි.

- (1) 2016.04.01 දින සීමිත සාරංග සමාගම කල්බද්දක් මත මෝටර් රථයක් අත්පත් කර ගෙන එය නිවැරදිව වාර්තා කර ඇත. මෙම මෝටර් රථය පිළිබඳ තොරතුරු පහත දැක්වේ.

මෝටර් රථයේ සාධාරණ අගය රු. 6000 000කි. කල්බදු කාලය වසර 04කි. ගිවිසුම අනුව රු.1440.000 මූලික තැන්පතුවක් ගෙවිය යුතු වේ. තව ද රු. 1 440 000 බැගින් වූ කල්බදු වාරිකයක් සෑම වසරක් අවසානයේ දීම ගෙවිය යුතු වේ. මෙම රථයේ අපේක්ෂිත පලදායී ජීවකාලය වසර 05කි. ප්‍රචර්තන වර්ෂයේ හා ඉදිරි වර්ෂයේ කල් බදු වාරිකය තුළ ඇතුළත් පොලිය පහත දැක්වේ.

වසර	පොලිය (රු.000)
2016/2017	456
2017/2018	357

- (2) බැංකුණය වාරික 04කින් ගෙවිය යුතු වේ. ප්‍රථම වාරිකය 2017.09.30 ගෙවිය යුතු වේ. බැංකුණය පොලිය වසර සඳහා ම ගෙවා නැත.

- (3) කල්බදු ක්‍රමයට ගත් රථය හැර අනෙකුත් සියලු දේපළ පිරිසිදු උපකරණ පරිපාලන කටයුතු සඳහා භාවිත කරනු ලබයි.

අනෙකුත් දේපළ උපකරණවල වාර්ෂික ක්ෂය අනුපාත පහත දැක්වේ.

- (i) ගොඩනැගිලිවල අපේක්ෂිත පලදායී ජීවිතකාලය වසර 40කි.
- (ii) කල්බදු රථය හැර අනෙක් මෝටර් රථ පිරිවැය මත 10%ක් වාර්ෂිකව ක්ෂය කළ යුතුයි.
- (iii) යන්ත්‍ර උපකරණවල සුන්බුන් අගය රු. 400 000කි. ජීවකාලය වසර 10කි.
- (iv) කල්බදු රථය මේ වසර සඳහා ක්ෂය ගළපා නැත.

- (4) වෙළෙඳ ලැබිය යුතු දෑ තුළ සිටින සීමිත සඳුනි සමාගමෙන් ලැබිය යුතු රු.600 000ක් සඳහා ඉඩ හැරීමක් කර ඇත. මෙම සමාගම බුන්වත් වී ඇති බව අධිකරණය දැනුම් දී ඇති අතර මෙම මුදල සම්පූර්ණයෙන් ම අය කර ගත නොහැකි බව හඳුනා ගෙන ඇත.

- (5) මේ වසරේ සිට භාණ්ඩ අලෙවි කිරීමේ දී වගකීම් සහතික කිරීම් මත වෙන් කිරීමක් සිදු කිරීමට සමාගමේ කළමනාකාරිත්වය තීරණය කර ඇත. එය විකුණුම්වලින් 02%කි. ශේෂ පිරික්සුමේ ඇති වගකීම් සහතික වීම මත අලුත්වැඩියා වියදම මේ වසරේ අලෙවි කරන ලද භාණ්ඩ වෙනුවෙනි.

- (6) සේවක අර්ථසාධක අරමුදල (EPF) 10% සේවක දායකය වසර සඳහා ම ගළපා රු. 50 000ක් ගෙවා නිසි පරිදි ගිණුම්ගත කර ඇත. නමුත් EPF සේවක දායකය 15%ක් හා ETF 03%ක් දායකයන් ගළපා නැත.

(7) 2017.03.31 දින පිළිගත් තක්සේරුකරුවකු ලවා ව්‍යාපාර ඉඩම් හා ගොඩනැගිලි ප්‍රත්‍යාගණනය කළ අතර, අදාළ අගයන් පහත දක්වා ඇත.

ගොඩනැගිලි රු. 2500 000 කට

ඉඩම රු. 12000 000 කට

මෙම වත්කම් දෙක ම මීට පෙර ප්‍රත්‍යාගණනය කර පහත පරිදි ප්‍රත්‍යාගණනය ලාභ අලාභ හඳුනා ගෙන ඇත. මෙම ප්‍රත්‍යාගණනයය වාර්තා කර ඇත.

ගොඩනැගිලි ප්‍රත්‍යාගණන ලාභය	රු. 300 000
ඉඩම් ප්‍රත්‍යාගණන ලාභය	රු.1200 000
	<u>රු.1500 000</u>

(8) 2017.03.31ට දැක්වෙන තොග අයිතම තුළ පිරිවැය රු.300 000ක තොගය යල්පැනීමට ආසන්න බවට හඳුනාගැනීම නිසා 2017.4.10 දින මිල අඩු කර අලෙවි කරන ලදී. ඒ මාසයේ ආදායම රු. 320 000කි. ඒ සඳහා දැරීමට සිදු වූ පිරිවැය රු. 45000කි.

(9) මෙම වසරේ ආදායම් බද්ද බදු පෙර ලාභයෙන් 1/4කි.

(10) සමාගම 2016.10.01 එදිනට තිබූ සෑම සාමාන්‍ය කොටස් 4:1 බැගින් හිමිකම් නිකුතුවක් සිදු කොට නිසි පරිදි ගිණුම්ගත කර ඇත. එහි දී කොටසක ප්‍රතිෂ්ඨාව රු. 25ක් බැගින් නිකුත් කර කොටස්කරුවන්ට සියලු හිමිකම් ලබා දී ඇත.

(11) 2017.03.31 අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය පහත යෝජනා පිළිබඳ එකඟතාවක් ඇතිකර ගත්හ.

- (i) රඳවාගත් ඉපැයුම් භාවිත කර 5.1 බැගින් සංචිත ප්‍රාග්ධනික සිදු කිරීම
- (ii) පොදු සංචිතයට රු. 500 000ක් මාරු කිරීම
- (iii) සාමාන්‍ය කොටස් සඳහා (සංචිත ප්‍රාග්ධනික කිරීමට පෙර තිබූ කොටස් සඳහා) කොටසකට රු. 2ක ලාභාංශයක් ගෙවීමට

අවශ්‍ය වන්නේ :

1. 2017.03.31න් අවසන් වසර සඳහා ලාභ හෝ අලාභ සහ වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය පිළියෙල කිරීම
2. 2017.03.31න් අවසන් වසර සඳහා හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය පිළියෙල කිරීම
3. 2017.03.31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය පිළියෙල කිරීම

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීම සඳහා අභ්‍යාස -

සීමිත ලකිර පොදු සමාගමේ 2017.03.31 දිනට ලෙජරයෙන් උපුටා ගත් ශේෂ පිරික්සුම පහත දැක්වේ.

ගිණුමේ නම	රු. 000	
	හර	බැර
විකුණුම්	--	80600
විකුණුම් පිරිවැය	52000	--
විදුලිය වරිපනම් හා රක්ෂණය	150	--
ප්‍රචාරණය හා විකුණුම් ප්‍රවර්ධන පිරිවැය	400	--
ගෙන යෑමේ කුලී	100	--
අධ්‍යක්ෂ සංවේතන	2000	--
වැටුප් හා වේතන	1820	--
ගෙවූ පොලී	800	--
වෙළෙඳ හා ලැබිය යුතු දෑ	3050	--
වෙළෙඳ හා ගෙවිය යුතු දෑ	--	1700
ගෙවූ ලාභාංශ	2000	--
2016.04.01 දිනට දේපළ පිරියත උපකරණ පිරිවැය හා සමුච්චිත ක්ෂය		
ඉඩම් හා ගොඩනැගිලි	30000	2500
මෝටර් රථ	44000	7800
කාර්යාල උපකරණ	3000	700
මුදල් ශේෂය	3270	--
සුළු මුදල් ශේෂය	600	--
භාණ්ඩාගාර බිල්පත් (මාස 3)	400	--
වෙළෙඳ හා ලැබිය යුතු දෑ මත භානිකරන අලාභ සඳහා ඉඩ හැරීම (2016.04.01 දිනට)	-	200
වෙළෙඳ හා ලැබිය යුතු දෑ මත භානිකරන අලාභ	100	-
විගණන ගාස්තු	400	--
පොදු සංචිතය	--	1200
කල්බදු ණය හිමියෝ	--	4000
2016.04.01 දිනට උපචිත බදු බැරකම්	--	150
වසර තුළ ගෙවූ බදු	380	--
2017.03.31 දිනට නොග පිරිවැය	3500	--
2016.04.01 රඳවාගත් ඉපැයුම්	--	3000
ප්‍රත්‍යාගණන සංචිත	---	1800
ප්‍රකාශිත සාමාන්‍ය කොටස් ප්‍රාග්ධනය (කොටස් 200 000)	--	40000
වෙනත් ආදායම්	--	350
වාහන දුම් බලපත් හා ලියාපදිංචි ගාස්තු	30	--
12% ස්ථාවර තැන්පතු	2000	--
15% දිගු කාලීන බැංකු ණය	--	6000
	150 000	150 000

2017.03.31 දින අවසන් වර්ෂය සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට පෙර පහත තොරතුරු සැලකිල්ලට ගත යුතු වේ. (සියලු සංඛ්‍යා රු.000වලින්)

(01) (i) ගොඩනැගිලිවල පිරිවැය 10000 කි. ඉඩම් 2014.04.01 ප්‍රත්‍යාගණනය කරනු ලැබූ ඇති වූ අතිරික්තය ප්‍රත්‍යාගණන සංචිතයෙන් දැක්වේ. වෘත්තීය තක්සේරුකරණ ආයතනයක් මගින් 2016.04.01 දින ඉඩම් නැවත ප්‍රත්‍යාගණනය කළ අතර, එහි දී රු. 2000ක ප්‍රත්‍යාගණන අලාභයන් හඳුනා ගෙන ඇත. මෙම අලාභය වාර්තා කර නැත.

(ii) 2016.04.01 දින කල්බද්දක් මත මෝටර් රථයක් මිලට ගත් අතර, එය නිවැරදිව වාර්තා කර ඇත. වසර අවසානයේ ගෙවිය යුතු වාරිකයක වටිනාකම 1200කි. එහි ඇතුළත් පොලිය 200කි. සමාන වාරික 04කින් මුදල් පියවිය යුතු වන අතර, මෝටර් රථයේ ඵලදායී ජීවකාලය වසර 05කි. මේ වසරේ ගෙවූ වාරිකය වෙළෙඳ හා අනෙකුත් ගෙවිය යුතු දෑ ගිණුමට හර කර ඇත.

(iii) රු. 1000කට 2014.04.01 මිලට ගත් මෝටර් රථයක් 2016.04.01 දින 600කට විකුණන ලදී. මෙලෙස ලද මුදල, මුදල් ගිණුම හර කර විකුණුම් ගිණුම බැර කිරීම හැර වෙනත් සටහනක් තබා නැත.

(iv) සමාගමේ සියලු ක්ෂය කළ හැකි වත්කම් සරල මාර්ග ක්‍රමය මත පහත අනුපාත පදනම් කර ගනිමින් වාර්ෂික ව ක්ෂය ගැලපිය යුතු වේ.

ගොඩනැගිලි 05%ක්, මෝටර් රථ 20%ක්, කාර්යාල උපකරණ අවශේෂ අගය 900 කි. ජීව කාලය වසර 03කි.

(2) 2017.03.31 දිනට තොගවල ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය කාණ්ඩ ක්‍රමයට රු. 3600කි. නමුත් අයිතම ක්‍රමයට ගණනය කළ ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය 3450කි.

(3) සමාගමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනය අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් අනුමත කරන ලද්දේ ද 2017.05.02 දින ය. 2017.04.10 දින රු. 50ක ණයගැතියකු බුන්වත් වූ බව අධිකරණය දැනුම් දී ඇත. මෙම ප්‍රමාණය වෙළෙඳ හා ලැබිය යුතු දෑ මත භානිකරන අලාභ ලෙස හඳුනා ගෙන ඇත. භානිකරන අලාභ සඳහා ඉඩ හැරීම රු. 100/- ක් ලෙස පවත්වා ගත යුතු වේ.

(4)	2017.03.31 දිනට උපචිත වියදම්	- විදුලිය හා වරිපනම්	50
		- විගණන ගාස්තු	100
	ඉදිරියට ගෙවූ වියදම්	- රක්ෂණ ගාස්තු	50
		- ප්‍රවාරණය හා ප්‍රවර්ධන පිරිවැය	100

(05) පසුගිය වසර වෙනුවෙන් උපචිත බද්ද මේ මාසයේ දී ගෙවා ඇත. මේ වසරේ ලාභය මත 1/10ක් බදු වියදම් තක්සේරු කර ඇත.

(06) සමාගමේ සේවයෙන් ඉවත් කළ සේවකයකු රු. 600ක වන්දියක් ඉල්ලා නඩුවක් පවරා ඇත. සමාගමේ නීතිඥ මතය වූයේ රු. 500ක් ගෙවීමට සිදු විය හැකි බවයි.

- (07) ස්ථාවර තැන්පතුව 2016.10.01 දින ආරම්භ කළ අතර 2017.03.31 දක්වා පොලිය තැන්පතුවට එකතු කර ඇති බව අදාළ බැංකුව දැනුම් දී ඇත. මෙම සිදුවීම වාර්තා කර නැත.
- (08) ගෙවූ පොලී ලෙස දැක්වෙන්නේ බැංකුණය සඳහා ගෙවන ලද පොලියයි. ණය මුදල 2016.04.01 ට පෙර ලබා ගෙන ඇත.
- (09) 2016.10.01 දින රු. 2 000 ක පරිගණකයක් මිලට ගෙන වැරදීමකින් ගැණුම් ලෙස වාර්තා කර ඇත. මෙම පරිගණකයේ ජීව කාලය වසර 04 කි. පරිගණකය කාර්යාල උපකරණ යටතේ දැක්විය යුතු ය.
- (10) 2017.03.31 අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය පහත දැක්වෙන තීරණවලට එළඹී ඇත. රඳවාගත් ඉපැයුම් භාවිත කර 20:1 ක සංචිත ප්‍රාග්ධනීකරණයක් සිදු කිරීම. පොදු සංචිතයට රු. 500ක් මාරු කිරීම. සාමාන්‍ය කොටස් සඳහා කොටසකට රු. 1ක ලාභාංශයක් ගෙවීම

අවශ්‍ය වන්නේ :

- (1) සීමිත ලකිර පොදු සමාගමේ 2017.03.31න් අවසන් වසර සඳහා
  - (i) ලාභ අලාභ සහ වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය
  - (ii) හිමිකම් වෙනස් වීමේ ප්‍රකාශනය
  - (iii) 2017.03.31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය පිළියෙල කිරීම
  - (iv) මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්ට අදාළ සියලු අනාවරණය කිරීමේ සටහන්

සීමිත ලකිර පොදු සමාගම
2017/03/31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා
ලාභ අලාභ හා වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය

	සටහන්	රුපියල් 000	රුපියල් 000
විකුණුම්		--	80 000
විකුණුම් පිරිවැය			(50 000)
දළ ලාභය			30 000
වෙනත් ආදායම්	01	--	470
			30 470
බෙදාහැරීමේ වියදම්		9 280	
පරිපාලන වියදම්		5 920	
වෙනත් වියදම්		850	
මූල්‍ය වියදම්		1 100	(17 150)
බදු පෙර ලාභය	02		13 320
ආදායම් බදු	03		(1332)
වර්ෂය සඳහා ලාභය			11 988
වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම			
ඉඩම් ප්‍රත්‍යාගණන අලාභ			(1 800)
මුළු විස්තීර්ණ ආදායම			10 188

සීමිත ලකිර පොදු සමාගම
2017/03/31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා
හිමිකම් වෙනස් වීමේ ප්‍රකාශනය

(රු. 000)

(රු. 000)

විස්තර	ප්‍රකාශිත සාමාන්‍ය කොටස් ප්‍රාග්ධනය	ප්‍රත්‍යාගණන සංචිතය	පොදු සංචිත	රඳවාගත් ඉපැයුම්	එකතුව
2016.04.01 ඉ/ගෙ ශේෂය	40 000	1 800	1200	3 000	46 000
සංචිත ප්‍රාග්ධනීකරණය	2 000	--	--	(2000)	--
මුළු විස්තීරණ ආදායම		(1 800)	--	11 988	10 188
පොදු සංචිතයට මාරු කිරීම	--	--	500	(500)	--
ලාභාංශ ගෙවීම්	--	--	--	(2 000)	(2 000)
2017/03/31 ශේෂය	42 000	--	1 700	10 488	54 188

සීමිත ලකිර පොදු සමාගම
2017/03/31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය

වත්කම්	සටහන්	රු.000	රු.000
ජංගම නොවන වත්කම්			
දේපළ පිරිසත උපකරණ	04		55 250
කල්බදු අයිතිය ඇති වත්කම්	05		3 200
12% ස්ථාවර තැන්පත්			2 120
			57 370
ජංගම වත්කම්			
තොගය		3 450	
වෙළෙඳ හා ලැබිය යුතු දෑ (3 000-300)		2 700	
ඉදිරියට ගෙවූ වියදම්		150	
මුදල් හා මුදල් සමාන දෑ	06	4 270	10 570
			67 940
හිමිකම් හා වගකීම්			
ප්‍රකාශිත ස.කො. ප්‍රාග්ධනය			42 000
පොදු සංචිතය		1 700	
රඳවාගත් ඉපැයුම්		10 488	12 188
			54 188
ජංගම නොවන වගකීම්			
කල්බදු ණය හිමියෝ		2 000	
15% බැංකු ණය		6 000	8 000
ජංගම වගකීම්			
කල්බදු ණයවල ජංගම කොටස		1 000	
වෙළෙඳ හා ගෙවිය යුතු දෑ		2 900	
උපචිත වියදම්		250	
සේවකයන්ට වන්දි වෙන් කිරීම		500	
උපචිත බදු		1 102	5752
මුළු හිමිකම් හා වගකීම්			67 940

මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්ට අදාළ සටහන්

(රු.000)

- (01) වෙනත් ආදායම්
තැන්පත් පොලී
වෙනත් ආදායම්

120
350
470

- (02) බදුපෙර ලාභය ගණනය කිරීමේ දී පහත අයිතම සැලකිල්ලට ගෙන ඇත.

(රු.000)

- ඉඩම් ප්‍රත්‍යාගණන අලාභය 200
මෝටර් රථ අලාභය 100
තොග 50
දේපළ පිරියත හා උපකරණ ක්ෂයවීම් 9 250
මෝටර් රථ ක්ෂය 800
සේවක වන්දි 500
අධ්‍යක්ෂ සංවේතන 2 000
බැංකු ණය පොලී 900
විගණන ගාස්තු වියදම් 500
කල්බදු ණය පොලී 200

- (03) ආදායම් බදු
කාලච්ඡේදය ලාභය මත බද්ද 1 332

- (04) $\left(13320 \times \frac{10}{100}\right)$
දේපළ පිරියත හා උපකරණ

පිරිවැය	රු.000				
	ඉඩම්	ගොඩනැගිලි	මෝටර් රථ	කාර්යාල උපකරණ	මුළු එකතුව
2016.04.01					
ඉ/ගෙ/ශේෂය	20 000	10 000	40 000	3 000	73 000
මිලට ගැනීම්	--	--	--	2 000	2 000
ප්‍රත්‍යාගණනයන්	(2 000)	--	--	--	(2 000)
ඉවත් කිරීම්	--	--	(1 000)	--	(1 000)
2017.03.31 ප/ගෙ/ශේෂය	18 000	10 000	39 000	5 000	72 000
සමුච්චිත ක්ෂය					
2016.04.01 ශේෂය	--	2 500	7 800	700	11 000
වසරට අදාළ ක්ෂයවීම්	--	5 00	78 00	950	9 250
ඉවත් කළ ක්ෂය	--	--	(300)	--	(300)
2017.03.31 ඉ/ගෙ/ශේෂය	--	(3 000)	(15 300)	(1 650)	19 950
ධාරණ අගය	18 000	7 000	23 700	3 350	52 050

(05) කල්බදු අයිතිය ඇති වත්කම්	(06) මුදල් හා මුදල් සමාන දෑ
මෝටර් රථ - 4000	භාණ්ඩාගාර බිල්පත් - 400
සමුච්චිත ක්ෂය - (800)	සුළුමුදල් ශේෂය - 600
	මුදල් ශේෂය - 3270
	<u>4270</u>
<u>3200</u>	

(07) සාමාන්‍ය කොටස් සඳහා අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය රු. 200 ලාභාංශ යෝජනා කර ඇත.

පෙර වැඩ :

බෙදාහැරීමේ වියදම්	(රු.)	පරිපාලන වියදම්	(රු.)
මෝටර් රථ ක්ෂය	8600	ගොඩනැගිලි ක්ෂය	500
අඩමාන ණය (උභය)	250	උපකරණ ක්ෂය	950
ප්‍රචාරණ හා ප්‍රවර්ධන	300	විදුලිය වරිපනම් රක්ෂණයට	200
ගෙන යෑමේ කුලී	100	අධ්‍යක්ෂ සංවේතන	200
වාහන දුම් බලපත්‍ර	30	වැටුප් හා වේතන	1820
		විගණන ගාස්තු	500
	<u>9280</u>		<u>5920</u>

මූල්‍ය වියදම්	(රු.)	වෙනත් වියදම්	(රු.)
ණය පොලී	950	ඉඩම් ප්‍රත්‍යාගණන අලාභය	200
කල්බදු පොලී	200	මෝටර් රථ විකුණුම් අලාභ	100
		තොග කපාහැරීම්	50
		සේවක වන්දි	500
	<u>1100</u>		<u>850</u>

මෝටර් රථ ඉවත් කිරීම

	රු.		රු.
මෝටර් රථ	1000	මෝටර් රථ ක්ෂය වෙන්	300
		ගැනුම් ගිණුම	600
		අලාභ	100
	<u>1000</u>		<u>1000</u>

පෙරවැඩ :

කල්බදු ණය හිමි ගිණුම

		රු.000	
වෙළෙඳ ගෙවිය යුතු දෑ	1200	ශේෂය	4000
		කල්බදු පොලිය	200
	<u>4200</u>		<u>4200</u>
ප/ගෙ/ශේෂය	3000		

ඡංගම වගකීම් 1200 - 200 = 1000

ඡංගම නොවන වගකීම් 3000 - 1000 = 2000

වෙළෙඳ ලැබිය යුතු දෑ මත හානිකරණ අලාභ සඳහා ඉඩහැරීම් ගිණුම

		රු.000	
		ඉ/ගෙ/ශේෂය	200
		වෙළෙඳ ලැ.මත හානි කරන අලාභ	100
ප/ගෙ/ශේෂය	<u>300</u>		<u>300</u>

වෙළෙඳ ලැබිය යුතු දෑ මත හානිකරණ අලාභ ගිණුම

ඉ/ගෙ/ශේෂය	100	ලාභ අලාභ ගිණුම	250
වෙළෙඳ ලැබිය යුතු දෑ	50	(ආදායම් ප්‍රකාශනය)	
වෙළෙඳ ලැ.මත හානි කරන අලාභ	<u>100</u>		
	<u>250</u>		<u>250</u>

තැන්පත් පොලී = $2000 \times \frac{12}{100} \times \frac{1}{2} = \underline{\underline{120}}$

ණය පොලිය = $6000 \times \frac{15}{100} = \underline{\underline{900}}$

- ගෙවූ පොලිය (800)

උපවිත පොලිය 100

ඉවත් කළ මෝටර් රථයට අදාළ සමුච්චිත ක්ෂය වීම්

2014.10.01 = 2016.04.01 - වසර 1 1/2

= $1000 \times \frac{10}{100} \times 1.5 = \underline{\underline{300}}$

වසරට අදාළ ක්ෂය වීම්

මෝටර් රථ

$$\text{කල්බදු රථ ක්ෂය} = \frac{4000}{5} = 800$$

$$\text{ඉතිරි රථවල ක්ෂය} = 39000 \times \frac{20}{100} = 7800$$

$$\underline{\underline{8600}}$$

$$\text{ගොඩනැගිලි} = 1000 \times \frac{5}{100} = 500$$

$$\text{කාර්යාල උපකරණ ක්ෂය} = 1000 \times \frac{5}{100} = 700$$

$$\text{පරිගණක ක්ෂය} = \frac{2000}{3} \times \frac{1}{2} = 250$$

$$= \underline{\underline{950}}$$

වෙළෙඳ හා ලැබිය යුතු දෑ (ණයගැනී) පාලන ගිණුම (රු.000)

ඉ/ගෙ/ ශේෂය	3050	වෙ/ලැ/මත හානි කරන අලාභ	50
		ප/ගෙ/ශේෂය	<u>3000</u>
	<u>3050</u>		<u>3050</u>

ආදායම් බදු ගිණුම (රු.000)

මුදල්	380	ඉ/ගෙ	150
ප/ගෙ/ශේ	1102	ලාභාලාභ ගිණුම	1332
1482	<u>1482</u>	(ආදායම් ප්‍රකාශනය)	<u>1482</u>

නිපුණතාව 12.0 : සීමාසහිත සමාගමක මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කරයි.

නිපුණතා මට්ටම 12.4.2 : ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතවලට අනුව සීමාසහිත සමාගමක මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය පිළියෙල කරයි.

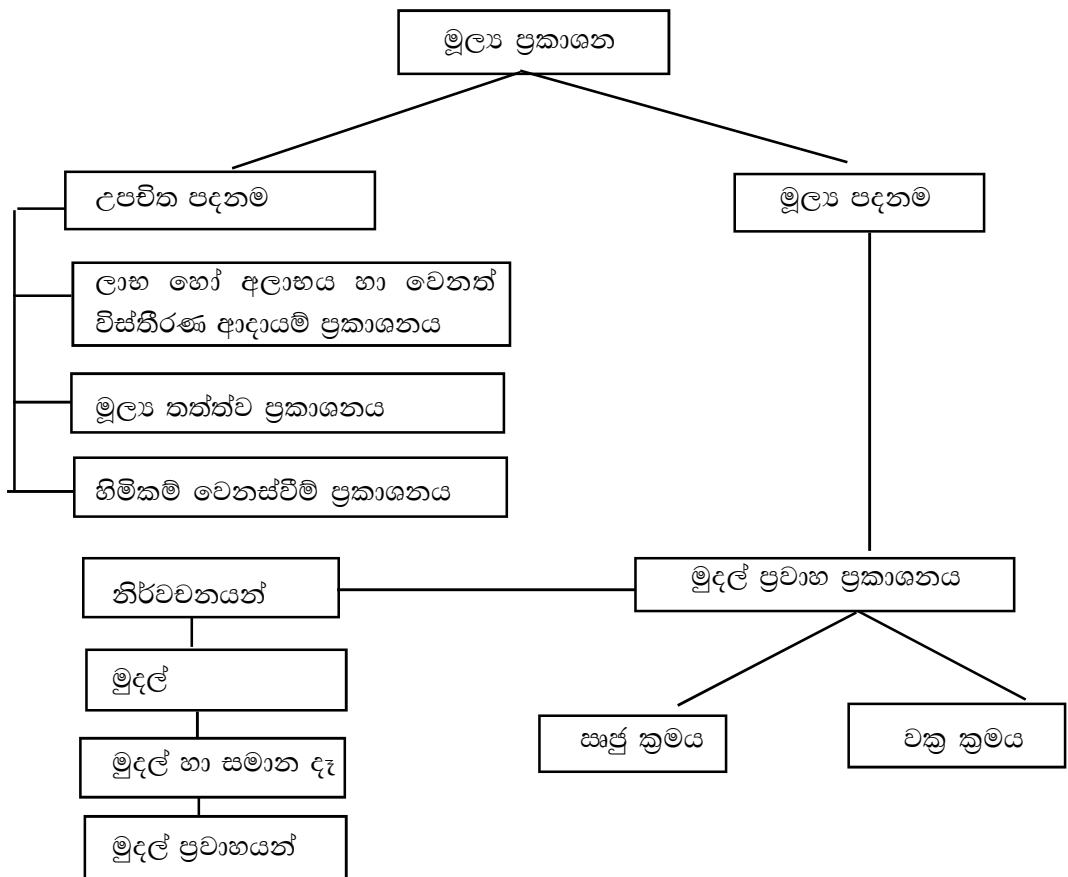
කාලච්ඡේද : 12

ඉගෙනුම් පල :

- මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය ගිණුම් ප්‍රමිතයට අනුව පැහැදිලි කරයි.
- මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම් පැහැදිලි කරයි.
- ආයෝජන ක්‍රියාකාරකම් පැහැදිලි කරයි.
- මූල්‍ය ක්‍රියාකාරකම් පැහැදිලි කරයි.
- ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතයට අනුව මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය පිළියෙල කරයි.

මූලික පද හා සංකල්ප :

සංකල්ප සිතියම

ඉගෙනුම් හා ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය සඳහා යෝජනා උපදෙස් :

- මෙම නිපුණතා මට්ටමට අදාළව විෂය නිර්දේශයේ ඇති විෂය අන්තර්ගතය ද, ඒ හා සම්බන්ධ විෂය කරුණු පිළිබඳව මනා පැහැදිලි කිරීමක් ලබා දෙන්න.

හැඳින්වීම / අරමුණ :

- මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රයෝජනයට ගන්නා පාර්ශ්වයන්ගේ ආර්ථික තීරණ ගැනීම සඳහා ව්‍යාපාරයක කිසියම් කාලච්ඡේදයක් සඳහා මුදල් හා මුදල් හා සමාන දෑවල සිදු වූ වෙනස්වීම් මෙහෙයුම් ආයෝජන හා මූල්‍ය ක්‍රියාකාරකම් වශයෙන් වර්ග කර මුදල් ජනනය හා භාවිතය නිරූපණය කෙරෙන අර්ථවත් ප්‍රකාශනයක් ඉදිරිපත් කිරීමයි.
- ව්‍යාපාරයක් කිසියම් කාලච්ඡේදයක් තුළ දී මුදල් උපයාගත් ආකාරය හා එම මුදල් භාවිත කළ ආකාරය මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනයකින් පෙන්වුම් කරයි.
- පහත දැක්වෙන නිර්වචන ප්‍රමිතයේ සඳහන් කරුණු සම්බන්ධයෙන් වැදගත් වේ.
- මුදල් : අතැති මුදල් හා ඉල්ලුම් තැන්පතු උදා : මුදල් ශේෂය, සුළු මුදල් ශේෂය
- මුදල් හා සමාන දෑ

කිසිදු අවදානමකින් තොර ව මුදල් බවට පරිවර්තනය කළ හැකි ඉතා ඉහළ ද්‍රවශීලතාවෙන් යුත් කෙටිකාලීන ආයෝජන වේ.

උදා : භාණ්ඩාගාර බිල්පත්, (මාස 03)

- මුදල් ප්‍රවාහයන්
මුදල් හා මුදල් හා සමාන දෑ ආයතනය තුළට ගලා ඒම ලැබීම් ප්‍රවාහයක් ලෙස ද ගලා යෑම ගෙවීම් ප්‍රවාහයක් ලෙස ද හැඳින්වේ.
- මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම්
ව්‍යාපාර ආයතනයක ප්‍රධාන ආදායම් ඉපදවීමේ ක්‍රියාමාර්ග තුළින් ඇති වන මුදල් ප්‍රවාහයන් මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම් වේ. නැතහොත් ආයෝජන හා මූල්‍ය ක්‍රියාකාරකම් නොවන අනෙකුත් ක්‍රියාකාරකම් වේ.

උදා :

- භාණ්ඩ හෝ සේවා අලෙවියෙන් ලැබෙන මුදල්
- භාණ්ඩ හෝ සේවා සැපයීම වෙනුවෙන් සැපයුම්කරුවන්ට ගෙවන මුදල්
- සේවකයන්ට ගෙවන වැටුප් හා වෙනත් ගෙවීම්
- රක්ෂණ ගෙවීම් හෝ ප්‍රතිලාභ ලැබීම්
- මූල්‍ය හා ආයෝජන ක්‍රියාකාරකම් යටතේ විශේෂයෙන් හඳුනා ගත නොහැකි ඕනෑ ම මුදල් ප්‍රවාහයක්

- ආයෝජන ක්‍රියාකාරකම්

අනාගත ආදායම් උත්පාදනය කිරීමේ අපේක්ෂාවෙන්, වර්තමානයේ දී සම්පත් වෙනුවෙන් කෙරෙන ආයෝජන ක්‍රියාකාරකම් මෙයින් අදහස් වේ. අනාගත ව්‍යාපාර අභිවෘද්ධිය සඳහා දිගුකාලීන වත්කම් හා වෙනත් ආයෝජන අත්පත් කර ගැනීමේ සහ ඉවත් කිරීමවලට අදාළ ක්‍රියාකාරකම් මේවාට අයත් වේ.

උදා : දේපළ පිරියත හා උපකරණ, අස්පාශ්‍ය වත්කම් හා අනෙකුත් දිගුකාලීන වත්කම් අත්පත් කර ගැනීමට, ඉදි කිරීමට හෝ සංවර්ධනය කිරීමට ප්‍රාග්ධනගත කළ පිරිවැය

- දේපළ පිරියත හා උපකරණ, අස්පාශ්‍ය වත්කම් හා අනෙකුත් දිගුකාලීන වත්කම් විකිණීමෙන් ලැබෙන මුදල්
- වෙනත් ව්‍යාපාරවල ස්කන්ධය හෝ ණය ප්‍රාග්ධනය තුළ කර ඇති ආයෝජන හා බද්ධ ව්‍යාපාරවල හිමිකම් ආයෝජනයට ගෙවන මුදල් හෝ එකී ආයෝජන විකිණීමෙන් ලැබෙන මුදල්
- බාහිර හා අභ්‍යන්තර පාර්ශ්වයන්ට දෙනු ලැබූ ණය හෝ මුදල් අත්තිකාරම් ගෙවීම් හා ණය ආපසු ලැබීම්

1. පොලී ලැබීම්, ලාභාංශ ලැබීම්, ගොඩනැගිලි කුලී ලැබීම් ආදිය

- මූල්‍ය ක්‍රියාකාරකම්

ව්‍යාපාරයක ස්පාශ්‍ය වත්කම් සහ ණය ප්‍රාග්ධනයේ ප්‍රමාණයේ හෝ සංයුතියේ වෙනස්කම් ඇති කෙරෙන ක්‍රියාකාරකම් වේ. මේවා ව්‍යාපාරයක අරමුදල් සම්පාදන මාර්ග හා බැඳුණු මුදල් ප්‍රවාහයන් වේ.

උදා :

- කොටස් හෝ වෙනත් එවැනි ස්කන්ධ උපකරණ නිකුතුවකින් ලැබෙන මුදල්
- කොටස් අත්පත් කර ගැනීමට හෝ නිදහස් කිරීමට ගෙවන මුදල්
- ණයකර හෝ වෙනත් දිගු කාලීන ණය ගැනීම්වලින් ලද මුදල් හෝ එවැනි ණය ආපසු ගෙවීම්
- කල්බදු වාරික ගෙවීම් (පොලී හැර)
- කොටස් හිමියන්ට ලාභාංශ ගෙවීම් / අයිතිකරුවන් වෙත කරන බෙදාහැරීම්

- මුදල් ප්‍රවාහ වාර්තා කිරීම

ව්‍යාපාරයක ගිණුම් කාලච්ඡේදයකට අදාළ මුදල් ප්‍රවාහයන් මුදල් ප්‍රවාහ වාර්තා කිරීම ප්‍රධාන ක්‍රම දෙකකට සිදු වේ.

1. සෘජු ක්‍රමය
2. වක්‍ර ක්‍රමය

මෙම ක්‍රම දෙකට ම ගණනය කළ හැකි වන්නේ ව්‍යාපාරයක මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම්වලින් ජනනය වූ මුදල් ප්‍රවාහ පමණි. ආයෝජන සහ මූල්‍ය ක්‍රියාකාරකම් ගණනය කළ හැකි වන්නේ සෘජු ක්‍රමයට පමණි. ඒ අනුව මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශයක් සකස් කර ඇත්තේ සෘජු ක්‍රමයට ද වක්‍ර ක්‍රමයට ද යන්න තීරණය වන්නේ මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම් ගණනය කිරීමේ දී අනුගමනය කරන ලද ක්‍රමය පදනම් කර ගැනීමෙනි.

සෘජු ක්‍රමයේ දී ආයතනයක දළ මුදල් ලැබීම් හා දළ මුදල් ගෙවීම් සියල්ල අනාවරණය කරයි. නමුත් වක්‍ර ක්‍රමයේ දී වර්ෂයේ ලාභයට හෝ ශුද්ධ ආදායමට මුදල් නොවන ගනුදෙනු කාරක ප්‍රාග්ධන අයිතමයන්ගේ වෙනස්වීම් සහ වෙනත් ක්‍රියාකාරකම්වලට අයත් එහෙත් ලාභය තුළ අඩංගු අයිතම වෙනුවෙන් ගැලපීම් කර මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම්වලින් ජනනය වූ මුදල් ප්‍රවාහය ගණනය කරයි.

මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම්වලින් ජනනය වූ මුදල් ප්‍රවාහය සෘජු ක්‍රමයට වාර්තා කිරීමේ දී, ශුද්ධ ලාභය ගණනය කිරීමට යොදා ගන්නා ආදායම් හා වියදම් අයිතමයන්ගෙන් ජනනය වූ මුදල් ප්‍රවාහයන් අදාළ කර ගනියි.

වක්‍ර ක්‍රමයට මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම්වලින් ජනනය වූ මුදල් ප්‍රවාහය ගණනය කිරීමේ දී කාලච්ඡේදයේ බදු පෙර ශුද්ධ ලාභය ගෙන එහි මුදල්මය නොවන අයිතමයන් ඉවත් කරනු ලැබේ. තව ද වෙනත් ක්‍රියාකාරකම් තුළ හඳුනා ගත යුතු දෑට ලාභයේ අඩංගු අයිතම සහ කාරක ප්‍රාග්ධනයේ සංවලනයන් ගළපන අතර එලෙස ලැබෙන මෙහෙයුම්වලින් ජනනය වූ මුදල් ප්‍රවාහයට මුදලින් ගෙවූ ආදායම් බදු, ණය පොලී අඩු කර මෙහෙයුම්වලින් ජනනය වූ ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහය ගණනය කරනු ලැබේ.

මෙම ගණනය කිරීම් පහත සටහන මගින් තවදුරටත් පැහැදිලි කළ හැකි ය.

සෘජු ක්‍රමය	වක්‍ර ක්‍රමය
<p>මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම් තුළ ඇති ප්‍රධාන ගනුදෙනුවලින් ලද හා ගෙවූ මුදල් වාර්තා කිරීම</p> <p>උදා :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● අත්පිට ගැනුම් / විකුණුම් ● ණයහිමි ගෙවීම් / ණයගැති ලැබීම් ● ලද කොමිස් / පොලී හා වෙනත් ලැබීම් ● මුදලින් කළ මෙහෙයුම් වියදම් ● බදු ගෙවීම් ● පොලී ගෙවීම් 	<p>කාලච්ඡේදයේ බදු පෙර ශුද්ධ ලාභය / අලාභය පදනම ලෙස ගෙන එයට පහත ගැලපීම් සිදු කරයි.</p> <p>මූල්‍යමය නොවන ස්වභාවයේ අයිතමයන්</p> <p>උදා :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ක්ෂය, වත්කම් විකුණුම් අලාභ, පොලී වියදම එකතු කළ යුතුයි. ● වෙනත් ක්‍රියාකාරකම් යටතට ගැනෙන දෑට ලාභය තුළ අන්තර්ගත ආදායම් අඩු කළ යුතුයි. <p>උදා : පොලී, ලද ලාභාංශ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● උපච්ඡේදයන් හා ඉදිරියට කළ ගෙවීම් සහිත කාරක ප්‍රාග්ධන සංවලනයන් ගැලපීම ● ගෙවූ ආදායම් බදු ● ගෙවූ ණය පොලී

ආකෘති

සෘජු ක්‍රමයට

..... ව්‍යාපාරය

..... දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය

(රු.)

මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම්		
අත්පිට විකුණුම්		XXX
වෙළෙඳ ලැබිය යුතු දෑ මත ලද මුදල්		XX
අත්පිට ගැනුම්		(XX)
වෙළෙඳ ගෙවිය යුතු දෑ සඳහා ගෙවූ මුදල්		(XX)
මුදලින් ගෙවූ පරිපාලන වියදම්		(XX)
මුදලින් ගෙවූ බෙදාහැරීමේ වියදම්		(XX)
අනෙකුත් මුදලින් ගෙවූ මෙහෙයුම් වියදම්		(X)
මෙහෙයුම් කටයුතුවලින් ජනනය වූ / යෙදවූ මුදල්		XX
ගෙවූ පොලී		(X)
ගෙවූ බදු		(X)
මෙහෙයුම් කටයුතුවලින් ජනනය වූ / යෙද වූ ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහය		XX
ආයෝජන ක්‍රියාකාරකම්		
දේපළ පිරියත හා උපකරණ විකිණීමෙන් ලද මුදල්	XXX	
අනෙකුත් ජංගම නොවන වත්කම් විකිණීමෙන් ලද මුදල්	XX	
සේවක ණය දීම්	X	
ලැබූ ලාභාංශ	X	
ලැබූ පොලී	X	
ලැබූ කුලී	X	
දේපළ පිරියත උපකරණ මිලට ගැනීම	(X)	
අනෙකුත් ජංගම නොවන වත්කම් මිලට ගැනීම	(X)	
ආයෝජන කටයුතුවලින් ජනනය වූ / යෙදවූ ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහය		XX
මූල්‍ය ක්‍රියාකාරකම්		
කොටස් නිකුත් කිරීම	XX	
බැංකු ණය ගැනීම	XX	
වෙනත් දිගුකාලීන ණය ගැනීම	XX	
ලාභාංශ ගෙවීම්	(XX)	
අයිතිකරුවන් වෙත කරන බෙදාහැරීම්	(X)	
ණය ආපසු ගෙවීම්	(X)	
ණය වාරික ගෙවීම්	(X)	
මූල්‍ය කල් බදු වාරික ගෙවීම් (පොලී හැර)		
මූල්‍ය කටයුතුවලින් ජනනය වූ / යෙදවූ ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහය		XX
ශුද්ධ මුදල් ජනනය වීම් / යෙදවීම්		XX
ආරම්භක මුදල් හා මුදල් සමාන දෑ		XX
අවසාන මුදල් හා මුදල් සමාන දෑ		XXX

වකු ක්‍රමයට මෙහෙයුම් කටයුතුවලින් ජනනය වූ / යෙදවූ ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහයන් සෙවීම

		රු.
+	මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම්	
	බදු පෙර ලාභය	XXX
	+ දේපළ පිරියත හා උපකරණ ක්ෂය වීම	XX
	+ දේපළ පිරියත හා උපකරණ ඉවත් කිරීමේ අලාභ	XX
	- දේපළ පිරියත හා උපකරණ ඉවත් කිරීමේ ලාභ	(XX)
	+ පොලී වියදම	X
	- ලැබූ පොලී, කුලී හා ලාභාංශ	(XX)
	කාරක ප්‍රාග්ධන සවලනයට පෙර මෙහෙයුම් ලාභය	XX
	කාරක ප්‍රාග්ධන සංචලනයන්	
	තොග වෙනස් වීම (ආරම්භක හා අවසාන ශේෂ වෙනස)	X
	වෙළෙඳ ලැබිය යුතු දැවල වෙනස් වීම (ආරම්භක හා අවසාන ශේෂ වෙනස)	X
	ඉදිරියට ගෙවූ වියදම් (ආරම්භක හා අවසාන ශේෂ වෙනස)	X
	වෙළෙඳ ගෙවිය යුතු දැවල වෙනස් වීම (ආරම්භක හා අවසාන ශේෂ වෙනස)	X
	උපචිත වියදම් (ආරම්භක හා අවසාන ශේෂ වෙනස)	X
	මෙහෙයුම් කටයුතුවලින් ජනනය වූ / යෙදවූ මුදල්	XX
- ගෙවූ පොලී	(X)	
- ගෙවූ බදු	(XX)	
මෙහෙයුම් කටයුතුවලින් ජනනය වූ / යෙදවූ ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහය	XX	

ඇමුණුම 12.4.6 සිසුන්ට ලබා දෙන්න.

(1) පහත සඳහන් අයිතමයන් LKAS 07 ප්‍රමිතියට අනුව අදාළ පරිදි හඳුනා ගන්න. අදාළ අයිතමය ඉදිරියේ මුදල් හා මුදල් සමාන අයිතමයක් ද යන්න වාර්තා කරන්න.

සුළු මුදල් ශේෂය	.....
මුදල් ශේෂය (වාසි දායක)	.....
වසර 02ක ආයෝජන	.....
භාණ්ඩාගාර බිල්පත්‍ර (මාස 03ට අඩු)	.....
ස්ථාවර තැන්පතු (වර්ෂයක)	.....

(2) ශ්‍රී ලංකාවේ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අංක 07 (LKAS 07) ට අනුව සෘජු ක්‍රමයට මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශයක් පිළියෙල කිරීමේ දී පහත සඳහන් අයිතම වර්ගීකරණය කළ යුතු වන්නේ කුමන ක්‍රියාකාරකමේ ද යන්න දැක්වීමට අදාළ තීරුවේ (✓) ලකුණ යොදන්න.

අයිතමය	මෙහෙයුම්	ආයෝජන	මූල්‍යන
වෙළෙඳ ලැබිය යුතු දැවලින් ලැබෙන මුදල් හා වෙක්පත් සේවක මණ්ඩලයට ගෙවූ වැටුප් හා වේතන ආදායම් බදු ගෙවීම් ලාභාංශ ගෙවීම් ව්‍යාපාර ගොඩනැගිල්ල සඳහා කුලී ලැබීම කල්බදු ක්‍රමයට ගත් දේපළ සඳහා ගෙවූ වාරිකය (පොලී හැර) රඳවාගත් ඉපයුම් ප්‍රාග්ධනික කිරීම ව්‍යාපාරයේ ප්‍රයෝජනයට යන්ත්‍රයක් මිලට ගැනීම වෙළෙඳ ගෙවිය යුතු දැවලට ගෙවූ වෙක්පත් පැරණි කාර්යාල උපකරණ විකිණීමෙන් ලද මුදල ණය පොලී ගෙවීම් හිමිකම් කොටස් නිකුතුවෙන් ලද මුදල් බැංකු ණය ගැනීම් විගණන ගාස්තු ගෙවීම් ස්ථාවර තැන්පතු පොලිය ලැබීම බැංකු ණය ආපසු ගෙවීම් දේපළ පිරිසික හ උපකරණ මිල දී ගැනීම් පෞද්ගලික විදුලිය හා රක්ෂණ ගෙවීම් දිගු කාලීන ආයෝජන අත්පත් කර ගැනීම් අත්පිට විකුණුම් අත්පිට ගැනුම්			

ඇමුණුම 12.4.7 සිසුන්ට ලබා දෙන්න.

සීමිත ජනුලි පොදු සමාගමේ 2017. 03. 31 දිනෙන් අවසන් වසර සඳහා සමාගම පිළියෙල කරන ලද මුදල් (බැංකු) පාලන ගිණුම පහත දැක්වේ.

සීමිත ජනුලි පොදු සමාගම
2017.03.31 න් අවසන් වසර සඳහා
මුදල් පාලන ගිණුම

	රු. 000		රු. 000
2016.04.01 ඉ/ගෙ/ ශේෂය	1500	අත්පිට ගැනුම්	2 000
අත්පිට විකුණුම්	4 000	වෙළෙඳ ණයහිමියන්ට ගෙවීම්	3 500
වෙළෙඳ ණයගැතියන්ගෙන් ලැබීම්	7500	වියදම්	
		පරිපාලන වියදම්	2 000
ආදායම්		බෙදාහැරීමේ වියදම්	1 200
ආයෝජන සඳහා ලාභාංශ ලැබීම්	400	ණය පොලී ගෙවීම්	1 000
ගොඩනැගිලි කුලී ලැබීම්	200	වෙනත් ගෙවීම්	
වෙනත් ලැබීම්		ආදායම් බදු ගෙවීම	2 000
ඉඩම් විකිණීමෙන් ලද මුදල	5 500	මෝටර් රථයක් මිලට ගැනීම	4 500
සාමාන්‍ය කොටස් නිකුතුවෙන් ලැබීම්	3 000	ලී බඩු හා කාර්යාල උපකරණ	1 500
බැංකු ණය ගැනීම්	2 000	ගැනුම්	
හිමිකම් කොටස් නිකුතුවෙන් ලැබීම්	1 000	ණය ආපසු ගෙවීම	1 000
		කල් බදු වාරිකය	2 800
		ගෙවීම්	
		ගෙවූ ලාභාංශ	2 400
		2017.03.31 ප/ගෙ/ ශේෂය	1200
	25 100		25 100
ඉ/ගෙ/ ශේෂය	1200		

සටහන් :

ගෙවූ කල්බදු වාරිකය තුළ රු. 500ක කල්බදු ණය පොලී ද ඇතුළත්ව ඇත.

අවශ්‍ය වන්නේ :

1. සීමිත ජනුලී පොදු සමාගමේ 2017.03.31 න් අවසන් වසර සඳහා මෙහෙයුම් කටයුතුවලින් ජනනය වූ මුදල සෘජු ක්‍රමයට දැක්වෙන ආකාරයට LKAS 07 ප්‍රමිතයට අනුව මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනයක් පිළියෙල කිරීම

ඇමුණුම 12.4.8 සිසුන්ට ලබා දෙන්න.

- (1) සීමිත මෙක්ලිනි පොදු සමාගමේ පහත තොරතුරු උපයෝගී කර ගෙන බදු පෙර ලාභය ගණනය කරන්න.

2016.04.01 දිනට රඳවා ගත් ඉපයුම් ගිණුමේ ශේෂය	රු.	4 000
2017. 03. 31න් අවසන් වසර තුළ සිදු වූ ගනුදෙනු සමහරක් සාමාන්‍ය කොටස් හිමියන්ට ගෙවූ ලාභාංශ	රු.	500
සාමාන්‍ය කොටස් හිමියන්ට යෝජිත ලාභාංශ	රු.	400
හිමිකම් කොටස් නිකුතුවෙන් ලද මුදල්	රු.	2 000
රඳවාගත් ඉපයුම් ප්‍රාග්ධනික කිරීම	රු.	1 000
පොදු සංචිතයට මාරු කිරීම්	රු.	1 500
වසර තුළ මුදලින් ගෙවූ බදු	රු.	1 200
වසරට අදාළ බදු වියදම	රු.	1 600
2017.03.31 දිනට රඳවා ගත් ඉපයුම් ගිණුමේ ශේෂය	රු.	5400

- (2) LKAS 07 ට අනුව මෙහෙයුම් කටයුතුවල මුදල් සාමාන්‍ය ගණනය කිරීමේ දී (වක්‍ර ක්‍රමය) සීමිත පොදු සමාගමක බදු පෙර ලාභය දී ඇති විටක පහත සඳහන් අයිතම සම්බන්ධයෙන් කළ යුතු ගැලපීම් අදාළ පරිදි සටහන් කරන්න.

අයිතමය	කළ යුතු ගැලපීම්		
	එකතු කළ යුතුයි	අඩු කළ යුතුයි	ගැලපීම අවශ්‍ය නැත
දේපළ පිරිසක උපකරණ මත ක්ෂය වීම්			
ලැබූ ලාභාංශ ආදායම			
පරිපාලන කටයුතුවලට භාවිත කළ මෝටර් රථය විකිණීමෙන් ලද ලාභය			
පොලී වියදම			
ණයගැතියන්ගෙන් ලද මුදල			
මුදලින් ගෙවූ බදු			
වසරට අදාළ බදු වියදම			
මුදලින් ගෙවූ පොලිය			

(3) සීමිත සංකල්ප සමාගමේ 2017.03.31 දිනට හා 2016.03.31 දිනට ජංගම වත්කම් හා වගකීම් පහත දැක්වේ. ප්‍රමිතයට අනුව මෙහෙයුම් කටයුතුවල මුදල් ප්‍රවාහය ගණනය කිරීමේ දී ඒවායේ වෙනස්වීම් එකතු කරන්නේ නම් (+) ලෙස ද අඩු කරන්නේ නම් (-) ලෙස ද දැක්වේ.

අයිතමය	2016.03.31	2017.03.31	කළ යුතු ගැලපීම
අග තොගය	2 000	2 500	
ඉදිරියට ගෙවූ වියදම්	500	300	
වෙළඳ ණය ගැතියෝ	3 500	3 000	
වෙළඳ ණයහිමියෝ	1 200	1 700	
උපචිත මෙහෙයුම් වියදම්	700	300	

ඇමුණුම 12.4.9 සිසුන්ට ලබා දෙන්න.

(1) සීමිත වෙහාන් සමාගම 2016.04.01 දින මෙහෙයුම් කටයුතු ආරම්භ කරන ලද අතර, එහි පළමු වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පහත දී ඇත.

සීමිත වෙහාන් සමාගම
2017.03.31 දිනෙන් අවසන් වසර සඳහා
ලාභ හෝ අලාභ සහ වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය

විකුණුම්		රු. 000
විකුණුම් පිරිවැය		9 500
දළ ලාභය		(4 500)
වෙනත් ආදායම්		5 000
		500
		5500
පරිපාලන වියදම්	1 400	_____
බෙදාහැරීමේ වියදම්	1 600	_____
මූල්‍ය වියදම්	400	(3 400)
බදු පෙර ලාභය		2 100
වර්ෂයේ ආදායම් බදු		(600)
කාලච්ඡේදයේ ලාභය		1 500

සීමිත වෙහාන් සමාගම
2017.03.31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය

	රු.000
දේපළ පිරියත හා උපකරණ	7 000
ආයෝජන (සීමිත ශාන්ති සමාගම)	2 000
තොගය	1 500
වෙළෙඳ හා ලැබිය යුතු දෑ	4 000
බැංකුවේ ඇති මුදල්	1 000
මුළු වත්කම්	<u>15 500</u>
හිමිකම් හා වගකීම්	
ප්‍රකාශිත ස.කො. ප්‍රාග්ධනය (රු. 90 කොටස් 100)	9 000
රඳවා ගත් ඉපයුම්	1 000
10% බැංකු ණය (2016.04.01)	3 000
වෙළෙඳ හා ගෙවිය යුතු දෑ	2250
ගෙවිය යුතු පොලී	150
ගෙවිය යුතු බදු	100
	<u>15 500</u>

අතිරේක තොරතුරු :

- (i) සීමිත වෙහාන් සමාගම සියලු ගැනුම් හා විකුණුම් ණය පදනම මත සිදු කර ඇත. මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ දැක්වෙන වෙළෙඳ හා අනෙකුත් ලැබිය යුතු දෑ වෙළෙඳ ණයගැතියන් වන අතර වෙළෙඳ හා අනෙකුත් ගෙවිය යුතු දෑ වෙළෙඳ ණය හිමියන් වේ.
- (ii) ආදායම් ප්‍රකාශනයේ දැක්වෙන මූල්‍ය වියදම්වලින් රු. 100 000 ක් බැංකු ගාස්තු වන අතර ඉතිරිය බැංකු ණය සඳහා පොලිය වේ.
- (iii) දේපළ පිරියත උපකරණ සංයුතිය පහත දැක්වේ.

වත්කම	පිරිවැය	සමුච්චිත ක්ෂය	ධාරණ අගය
යන්ත්‍ර හා උපකරණ	2 400	400	2 000
මෝටර් රථ	3 000	600	2 400
ඉඩම	2 600	-	2 600
	8 000	1 000	7 000

සියලු දේපළ පිරියත උපකරණ අත්පිට මුදලට මිලට ගෙන ඇත.

- (iv) වෙනත් ආදායම් ලෙස දක්වන්නේ ආයෝජන සඳහා ලද ලාභාංශ වේ.
- (v) සමාගම වසර තුළ දී ලාභාංශ ගෙවා ඇත.

අවශ්‍ය වන්නේ :

1. LKAS-7 ට අනුව (මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය)
  - මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම් තුළින් ජනනය වූ /යෙදවූ මුදල සෘජු ක්‍රමයට දැක්වෙන පරිදි මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය පිළියෙල කිරීම
  - මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම්වලින් ජනනය වූ / යෙදවූ මුදල වක්‍ර ක්‍රමයට දැක්වෙන පරිදි මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශය පිළියෙල කිරීම
2. මුදල් ප්‍රවාහයක් ලෙස හඳුනා ගත නොහැකි අයිතම දෙකක්

විෂය කරුණු පැහැදිලි කර ගැනීම සඳහා අත්වැලක් :

සීමිත හේරත් පොදු සමාගම
 2017.03.31 දිනෙන් අවසන් වසර සඳහා
 ලාභ අලාභ සහ වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය

රු. 000

වත්කම්	සටහන්	වටිනාකම	වටිනාකම
විකුණුම්			20 000
විකුණුම් පිරිවැය			(8 000)
දළ ලාභය			12 000
වෙනත් ආදායම්			400
			12 400
බෙදාහැරීමේ වියදම්		2 300	
පරිපාලන වියදම්		2 700	
මූල්‍ය වියදම්		1 000	
වෙනත් වියදම්		400	(6 400)
බදු පෙර ලාභය			6 000
ආදායම් බදු වියදම			(1 500)
කාලච්ඡේදයේ ලාභය			4 500
වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම්			
ඉඩම් ප්‍රත්‍යාගණන අතිරික්තය			2 500
මුළු විස්තීර්ණ ආදායම			7 000

සීමිත හේරත් පොදු සමාගම
 2017.03.31 දිනෙන් අවසන් වසර සඳහා
 හිමිකම් වෙනස් වීමේ ප්‍රකාශනය

රු.000

	සාමාන්‍ය කොටස් ප්‍රාග්ධනය	ප්‍රත්‍යාගණන සංචිත	පොදු සංචිත	රඳවාගත් ඉපයුම්	එකතුව
2016.04.01 ඉ/ගෙ/ ශේෂය	8 000	1 500	2 000	4 200	15 700
කොටස් නිකුත්ව	1 000	-	-	-	1 000
හිමිකම් නිකුත්ව	2 000	-	-	-	2 000
සංචිත ප්‍රාග්ධනීකරණය	2 000	-	-	(2 000)	-
මුළු විස්තීර්ණ ආදායම	-	2 500	-	4 500	7 000
පොදු සංචිතයට මාරු කිරීම	-	-	500	(500)	-
ගෙවූ ලාභාංශ	-	-	-	(1000)	(1000)
2017.03.31 ප/ගෙ/ශේෂය	13 000	4 000	2 500	5 200	24 700
පොදු සංචිතයට මාරු කිරීම	-	-	500	(500)	-
2017.03.31 ප/ගෙ/ ශේෂය	13 000	4 000	2 500	5 200	24 700

සීමිත හේරත් පොදු සමාගම
2017.03.31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය

රු. 000

වත්කම්	සටහන්	වටිනාකම 2017.03.31	වටිනාකම 2016.03.31
ජංගම නොවන වත්කම්			
දේපළ පිරිසිදු උපකරණ		18 000	15 300
ආයෝජන		2 000	1 000
ජංගම වත්කම්			
අග තොගය		2 200	1 000
වෙළෙඳ ලැබිය යුතු දෑ		2 500	1 500
භාණ්ඩාගාර බිල්පත් (තෙලුමාසික)		500	-
මුදල්		1 700	200
මුළු වත්කම්		26 900	19 000
හිමිකම් හා වගකීම්			
ප්‍රකාශිත ප්‍රාග්ධනය			
සාමාන්‍ය කොටස්		13 000	8 000
සංචිත			
ප්‍රත්‍යාගණන සංචිතය		4 000	1 500
පොදු සංචිතය		2 500	2 000
රඳවා ගත් ලාභය		5 200	4 200
ජංගම නොවන වගකීම්			
බැංකු ණය		1 700	2 600
ජංගම වගකීම්			
වෙළෙඳ ගෙවිය යුතු දෑ		500	700
මුළු හිමිකම් හා වගකීම්		26 900	1 9000

අතිරේක තොරතුරු :

- (1) මූල්‍ය වියදම් ලෙස දැක්වෙන්නේ වසර තුළ ගෙවන ලද පොලිය වේ.
- (2) සමාගම සියලු ගැනුම් හා විකුණුම් ණය පදනම මත කරනු ලැබේ.
- (3) වසර තුළ රු. 1 000 000/-ක් පිරිවැය සහිත උපකරණ විකිණීමෙන් රු. 400 000ක ලාභයක් උපයා ගෙන ඇත.
- (4) 2017.03.31 දිනට තොගය පිරිවැය අනුව රු. 2 600ක් වූ අතර ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය අනුව රු. 2200/-කි. වෙනත් වියදම් යටතේ දැක්වෙන්නේ තොග කපා හැරීම් රු. 400/- වේ.

සීමිත හේරත් පොදු සමාගම

දේපළ පිරිසක හා උපකරණ

රු.000

පිරිවැය	ඉඩම්	ගොඩනැගිලි	මෝටර් රථ	උපකරණ	මුළු එකතුව
2016.04.01 ඉ/ගෙ/ ශේෂය	4 500	5 800	1 200	5 700	17 200
මිලට ගැනීම්	-	-	2 000	-	2 000
ඉවත් කිරීම්	-	-	-	(1 000)	(1 000)
ප්‍රත්‍යාගණන ලාභ	2 500	-	-	-	2 500
2017.03.31 ප/ගෙ/ශේෂය	7 000	5 800	3 200	4 700	20 700
සමුච්චිත ක්ෂය : 2016.04.01 ඉ/ගෙ/ ශේ	-	800	300	800	1 900
වසරට අදාළ ක්ෂයවීම්	-	400	500	300	1 200
ඉවත් කිරීමේ ක්ෂය	-	-	-	(400)	(400)
2017.07.31 ප/ගෙ/ ශේෂය	-	(1 200)	(800)	(700)	(2 700)
2017.03.31 දිනට ධාරණ අගය	7 000	4 600	2 400	4 000	18 000

අවශ්‍ය වන්නේ :

සීමිත හේරත් පොදු සමාගමේ ඉහත දැක්වෙන මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන් හා අතිරේක තොරතුරු සැලකිල්ලට ගනිමින්,

- (1) LKAS-07 අනුව සෘජු ක්‍රමයට මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය පිළියෙල කිරීම
- (2) LKAS-07 අනුව මෙහෙයුම් කටයුතුවලින් ජනනය වූ / යෙදවූ ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහයේ වකු ක්‍රමයට දැක්වෙන පරිදි මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය පිළියෙල කිරීම

(1)

සීමිත හේරත් පොදු සමාගම
2017/03/31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා
මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය

(රු.000)

මෙහෙයුම් කටයුතු		
වෙළෙඳ ලැබිය යුතු දැවලින් ලැබීම්	19 000	
වෙළෙඳ ගෙවිය යුතු දෑ සඳහා ගෙවීම්	(9 800)	
වියදම ගෙවීම් (බෙදාහැරීම් හා පරිපාලන)	(3 800)	
මෙහෙයුම් කටයුතුවලින් ජනිත වූ මුදල් ප්‍රවාහය	5 400	
- ගෙවූ පොලී	(1 000)	
- ගෙවූ බදු	(1 500)	
මෙහෙයුම් කටයුතුවලින් ලද ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහය		2 900
ආයෝජන කටයුතු		
උපකරණ විකුණුම්	1 000	
මෝටර් රථයක් මිලට ගැනුම	(2 000)	
ආයෝජන මිලට ගැනුම්	(1 000)	
ආයෝජන කටයුතුවලට වැය වූ ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහය		(2 000)
මූල්‍ය කටයුතු		
කොටස් නිකුත් කිරීමෙන්	1 000	
හිමිකම් කොටස් නිකුතුවෙන්	2 000	
බැංකු ණය ගෙවීම	(900)	
ලාභාංශ ගෙවීම	(1 000)	
මූල්‍ය කටයුතුවලින් ලද ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහය		1 100
කාලච්ඡේදයේ මුදල් හා මුදල් සමාන දැවල ශුද්ධ වැඩි වීම		2 000
2016.04.01 දිනට මුදල් හා මුදල් සමාන දෑ		200
2016.03.31 දිනට මුදල් හා මුදල් සමාන දෑ		2 200

පෙරවැඩ

ණයගැති පාලන ගිණුම/ වෙළෙඳ හා ලැබිය යුතු දෑ (රු.)

ඉ/ගෙ	1500	මුදල්	19000
විකුණුම්	20000	ප/ගෙ/ශේෂය	2500
	<u>21500</u>		<u>21500</u>
ඉ/ගෙ	2500		

වෙළෙඳ හා ගෙවිය යුතු දෑ/ ණයහිමි පාලන ගිණුම (රු.)

මුදල්	9800	ඉ/ගෙ/ ශේෂය	700
ප/ගෙ/ශේෂය	500	ගැනුම්	9600
	<u>10300</u>		<u>10300</u>
		ඉ/ගෙ/ ශේෂය	500

උපකරණ ඉවත් කිරීමේ ගිණුම

උපකරණ	1000	උපකරණ ක්ෂය	400
ලාභ	400	වෙන් කිරීම	
	<u>1400</u>	මුදල්	1000
			<u>1400</u>

ගැනුම් සෙවීම

ආරම්භක තොගය	1000
+ ගැනුම්	9600
විකිණීමට තිබූ තොග	10600
තොගය	(2600)
විකුණුම් පිරිවැය	<u>8000</u>

බෙදාහැරීමේ වියදම

මෝටර් රථ ක්ෂය	500	ලාභාලාභ ගිණුම	2300
මුදල්	1800	(ආ/ ප්‍රකාශය)	
	<u>2300</u>		<u>2300</u>

පරිපාලන වියදම්

ගොඩනැගිලි ක්ෂය	400	ලාභාලාභ ගිණුම	2700
උපකරණ ණය	300	(ආ/ ප්‍රකාශය)	
මුදල්	2000		
	<u>2700</u>		<u>2700</u>

(2)

සීමිත හේරත් පොදු සමාගම
2017/03/31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා
මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය

(රු.000)

මෙහෙයුම් කටයුතු		
බදු පෙර ලාභය	6000	
ක්ෂයවීම්	1200	
උපකරණ ඉවත් කිරීමේ ලාභය	(400)	
පොලී වියදම	1000	
කාරක ප්‍රාග්ධන සංවලනය	7800	
නොග වැඩිවීම	(1200)	
වෙළෙඳ හා අනෙකුත් ලැබිය යුතු දෑ වැඩි වීම	(1000)	
වෙළෙඳ හා අනෙකුත් ගෙවිය යුතු දෑ අඩු වීම	(200)	
මෙහෙයුම් කටයුතුවලින් ජනනය වූ මුදල් ප්‍රමාණය	5400	
ගෙවූ පොලී	(1000)	
ගෙවූ බදු	(1500)	
මෙහෙයුම් කටයුතුවලින් ජනනය වූ ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහය		2900
ආයෝජන කටයුතු		
උපකරණ විකිණීමෙන්	1000	
මෝටර් රථයක් මිලට ගැනීම	(2000)	
ආයෝජන මිලදී ගැනීම	(1000)	
ආයෝජන කටයුතුවල යෙදවූ ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහය		(2000)
මූල්‍ය කටයුතු		
ප්‍රසිද්ධ කොටස් නිකුතුව/ මහජන නිකුතුව	1000	
හිමිකම් කොටස් නිකුතුව	2000	
බැංකු ණය ආපසු ගෙවීම්	(900)	
ලාභාංශ ගෙවීම්	(1000)	
මූල්‍ය කටයුතුවලින් ජනනය වූ ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහය		1100
වසරේ මුදල් හා මුදල් සමාන දෑවල ශුද්ධ වැඩි වීම		2000
2016.08.01 දිනට මුදල් හා මුදල් සමාන දෑ		200
2017.03.31 දිනට මුදල් හා මුදල් සමාන දෑ		2200

නිපුණතාව 13.0 : අනුපාත මගින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන විශ්ලේෂණය හා අර්ථකථනය කර කළමනාකරණ තීරණ ගැනීමට අවශ්‍ය තොරතුරු ඉදිරිපත් කරයි.

නිපුණතා මට්ටම 13.1 : මූල්‍ය ප්‍රකාශන අර්ථකථනය කිරීමේ අවශ්‍යතාව හා වැදගත්කම විග්‍රහ කරයි.

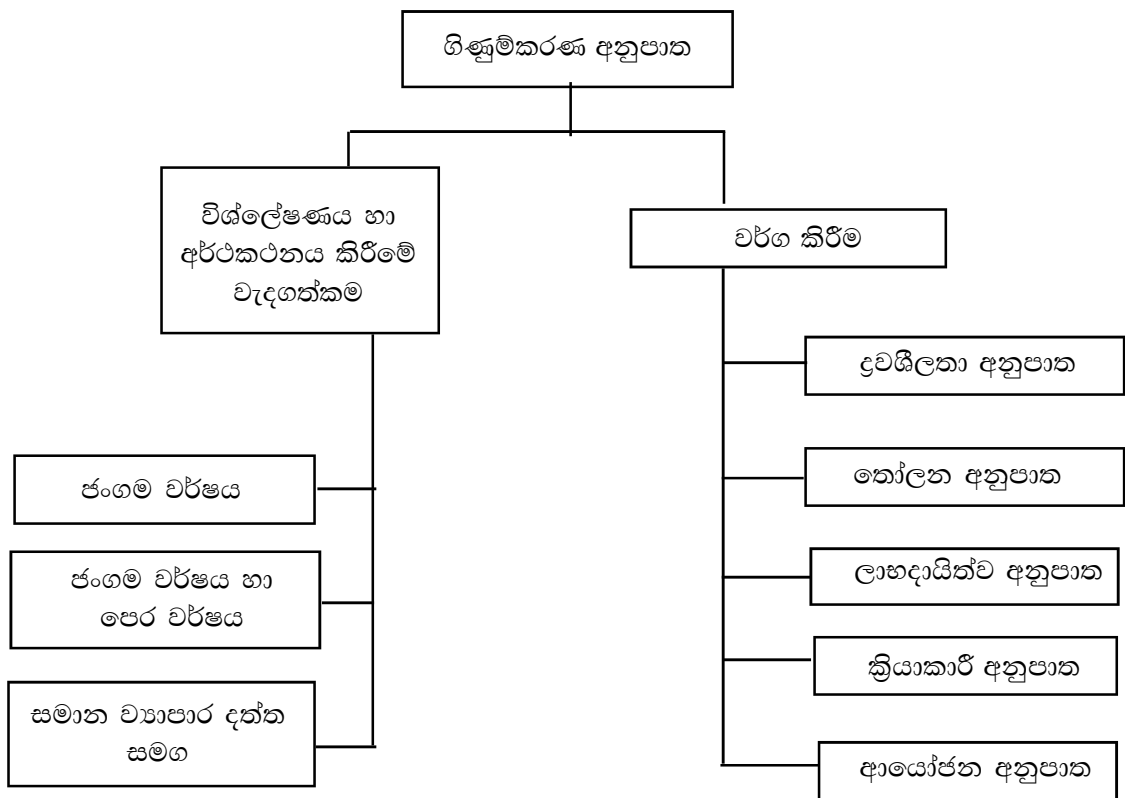
කාලච්ඡේද සංඛ්‍යාව : 10

ඉගෙනුම් පල :

- මූල්‍ය ප්‍රකාශන විශ්ලේෂණය හා අර්ථකථනය යන්න පැහැදිලි කරයි.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශන විශ්ලේෂණය හා අර්ථකථනය කිරීමේ අවශ්‍යතා ඉදිරිපත් කරයි.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශන විශ්ලේෂණය හා අර්ථකථනය කිරීමේ ශිල්පීය ක්‍රමයක් ලෙස විවිධ අනුපාත වර්ග භාවිත කළ හැකි බව පැහැදිලි කරයි.

මූලික පද හා සංකල්ප :

සංකල්ප සිතියම

- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල මතුපිටින් දැක්වෙන තොරතුරු අධ්‍යයනය කිරීමෙන් ව්‍යාපාරයේ සැබෑ තත්ත්වය වටහාගත නොහැකි ය. ගිණුම්කරණ අනුපාත භාවිත කරමින් තොරතුරු වඩාත් අර්ථවත් ලෙස ඉදිරිපත් කළ හැකි වේ. මෙම ක්‍රියාවලිය මූල්‍ය ප්‍රකාශන විශ්ලේෂණ හා අර්ථකථනය ලෙස සරලව අදහස් වේ.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශන අර්ථකථනය හා විශ්ලේෂණය කිරීමෙන් පහත අවශ්‍යතා ඉටු කර ගත හැකි වේ.
  - මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල මතුපිටින් දැක්වෙන තත්ත්වයට වඩා මෙහි අන්තර්ගතය විශ්ලේෂණාත්මකව හඳුනා ගත හැකි වීම
  - අනාගත මූල්‍ය තත්ත්වය, ලාභදායීත්වය, ද්‍රවශීලතාව යනාදිය ඇස්තමේන්තු කිරීම
  - ව්‍යාපාරයේ වර්තමාන තත්ත්වයේ ඇගයීමක් කළ හැකි වීම
  - ජංගම වර්ෂය හා පෙර වර්ෂය හෝ වෙනත් සමාන ව්‍යාපාර දත්ත සමග සැසඳීමට හැකි වීම
  - යෝග්‍ය තීරණ ගැනීමට මඟ පෙන්වීම
- තීරණ ගැනීමේ අවශ්‍යතාව අනුව ගිණුම්කරණ අනුපාත පහත පරිදි වර්ග කළ හැකි ය.
  - ද්‍රවශීලතා අනුපාත
  - තෝලන අනුපාත
  - ලාභදායීත්ව අනුපාත
  - ක්‍රියාකාරී අනුපාත
  - ආයෝජන අනුපාත

තක්සේරුව හා ඇගයීම් නිර්ණායක

- තීරණ ගැනීම සඳහා ගිණුම්කරණ අනුපාත වැදගත් වන බව දැක්වීම
- අවශ්‍යතාව අනුව ගිණුම්කරණ අනුපාත වර්ග කර දැක්වීම
- ගිණුම්කරණ අනුපාත මගින් සැසඳීමට ලක් කරන ක්ෂේත්‍ර දැක්වීම

නිපුණතාව 13.0 : අනුපාත මගින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන විශ්ලේෂණය හා අර්ථකථනය කර කළමනාකරණ තීරණ ගැනීමට අවශ්‍ය තොරතුරු ඉදිරිපත් කරයි.

නිපුණතා මට්ටම 13.2 : ද්‍රවශීලතා අනුපාත ගණනය කර අර්ථකථනය කරයි.

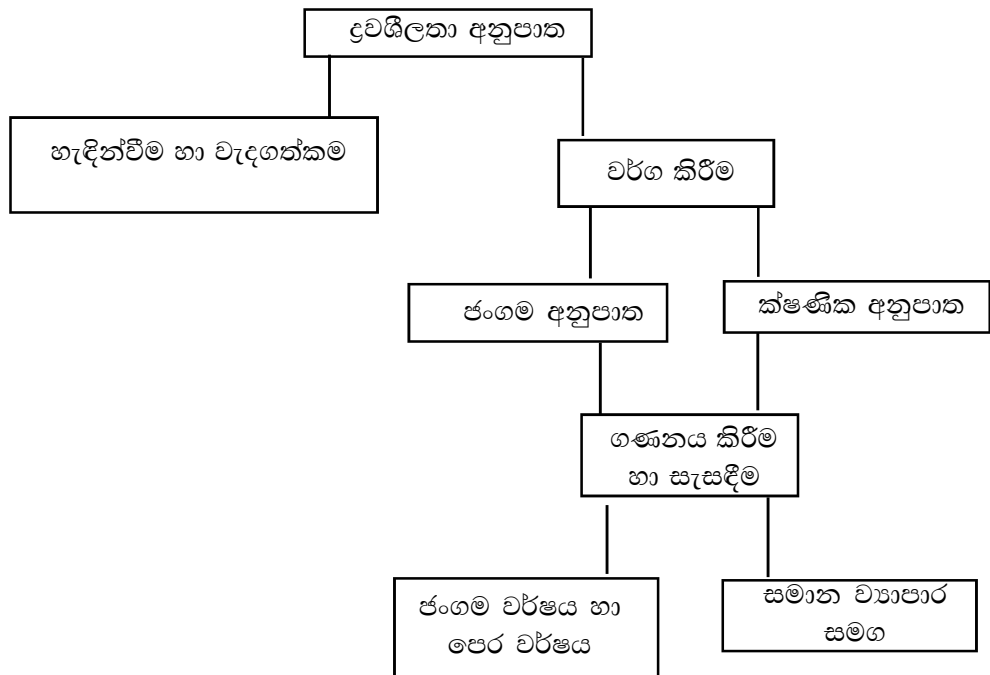
කාලච්ඡේද සංඛ්‍යාව : 06

ඉගෙනුම් පල :

- ද්‍රවශීලතා අනුපාත යන්ත්‍ර පැහැදිලි කරයි.
- ද්‍රවශීලතා අනුපාත නම් කර පැහැදිලි කරයි.
- ජංගම අනුපාතය ගණනය කරයි.
- ක්ෂණික අනුපාතය ගණනය කරයි.
- අනුපාත සසඳමින් තීරණ ගනියි.

මූලික පද හා සංකල්ප

සංකල්ප සිතියම

ක්‍රියාකාරකම් සඳහා උපදෙස් :

- සිසුන්ට පහත සඳහන් උපදෙස් ඉදිරිපත් කරන්න.

මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ උද්ධෘතයන්		
2016. 03. 31 (රු.000)		2015. 03. 31 (රු.000)
450	භාණ්ඩ තොගය	500
300	වෙළෙඳ ලැබිය යුතු දෑ	200
150	මුදල් හා මුදල් සමාන දෑ	300
250	වෙළෙඳ ගෙවිය යුතු දෑ	350
50	උපචිත වියදම්	50

- මෙම තොරතුරු ඇසුරෙන් පහත සඳහන් පිළිතුරු ලබා ගන්න.
  - එක් එක් වර්ෂවල ජංගම වත්කම්, හා ජංගම වගකීම් වෙන වෙන ම ගණනය කරවන්න.
  - එක් වර්ෂයක ජංගම වත්කම් හා ජංගම වගකීම් සංසන්දනය කර ජංගම අනුපාතය ලබා ගන්න.
  - ජංගම වත්කම්වලින් භාණ්ඩ තොගය ඉවත් කොට ලැබෙන වත්කම් හා ජංගම වගකීම් අතර අනුපාතය ක්ෂණික අනුපාතය ලෙස පෙන්වා දෙන්න.
- ජංගම අනුපාතය මගින් කෙටිකාලීන ද්‍රවශීලතාව මැනීමට භාවිත කරයි.
- ජංගම වගකීම් ගෙවා දැමීමට ඇති ශක්තිය පෙන්වයි. මෙම අනුපාතය 2 : 1ක් ලෙස පැවැතීම (ජංගම වත්කම් : ජංගම වගකීම්) යෝග්‍ය වේ.

$$\text{ජංගම අනුපාතය} = \frac{\text{ජංගම වත්කම්}}{\text{ජංගම වගකීම්}} \text{ ලෙස ද ගණනය කළ හැකි ය.}$$

- ජංගම වත්කම්වල අඩංගු තොගය, සහ ඉදිරියට කළ ගෙවීම් අඩු කළ පසු ජංගම වත්කම් හා වගකීම් සැසඳීමෙන් ක්ෂණික අනුපාතය ගණනය කරයි. මෙය 1 : 1ක් ලෙස පැවතීම යෝග්‍ය ලෙස සැලකේ.
- කෙටිකාලීන නුබුන්වත් බව ඇගයීමට ද්‍රවශීලතා අනුපාත වැදගත් වේ.
පෙර වර්ෂයේ තොරතුරු සමග හෝ සමාන වෙනත් ව්‍යාපාරයක තොරතුරු සමග සැසඳීමෙන් කෙටි කාලීන මූල්‍ය ව්‍යුහය මත තීරණ ගැනීමට ද්‍රවශීලතා අනුපාත උදව් කර ගත හැකි ය.

තක්සේරුව හා ඇගයීම් නිර්ණායක

- ද්‍රවශීලතා අනුපාත පිළියෙල කිරීමේ වැදගත්කම දැක්වීම
- 2018. 03. 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා භංසනී ව්‍යාපාරය හා තරගකාරී වෙනත් ව්‍යාපාරයක් වන අහිංසා ව්‍යාපාරයේ 2018. 03. 31 දිනට පහත තොරතුරු සැපයේ.

	හංසනී (රු.000)	අහිංසා (රු.000)
ඉතිරි බඩු කොගය	6 000	7 000
වෙළෙඳ ලැබිය යුතු දෑ	4 000	6 000
ඉදිරියට කළ ගෙවීම්	2 000	3 000
වෙළෙඳ ගෙවිය යුතු දෑ	8 000	9 600
උපචිත වියදම්	4 000	2 400
මුදල් හා මුදල් සමාන දෑ	6 000	8 000

1. එක් එක් ව්‍යාපාරවල පහත සඳහන් අනුපාත ගණනය කරන්න.
  - ජංගම අනුපාතය
  - ක්ෂණික අනුපාතය
2. ද්‍රවශීලතාව අතින් වඩාත් කාර්යක්ෂම ව්‍යාපාරය කුමක් ද? යන්න හේතු දක්වමින් පැහැදිලි කරන්න.

නිපුණතාව 13.0 : අනුපාත මගින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන විශ්ලේෂණය හා අර්ථකථනය කර කළමනාකරණ තීරණ ගැනීමට අවශ්‍ය තොරතුරු ඉදිරිපත් කරයි.

නිපුණතා මට්ටම 13.3 : තෝලන අනුපාත ගණනය කර අර්ථකථනය කරයි.

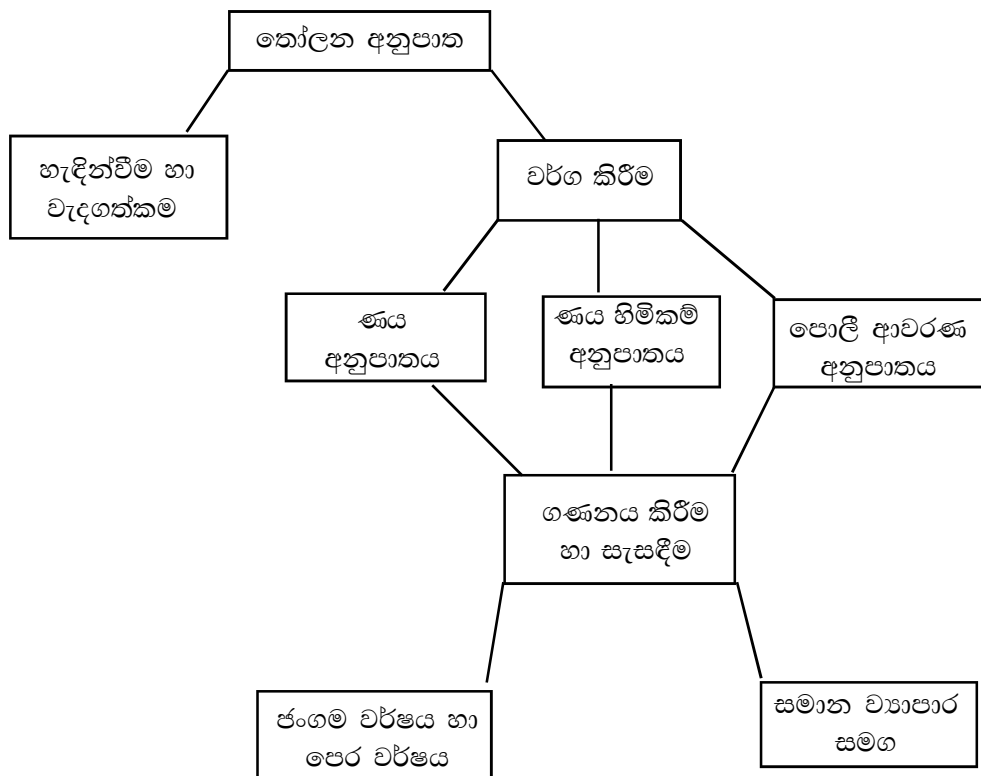
කාලච්ඡේද සංඛ්‍යාව : 06

ඉගෙනුම් පල :

- තෝලන අනුපාත පැහැදිලි කරයි.
- ණය හිමිකම් අනුපාතය ගණනය කරයි.
- ණය අනුපාතය ගණනය කරයි.
- පොලී ආවරණ අනුපාතය ගණනය කරයි.
- අනුපාත සැසඳීමෙන් තීරණ ගනියි.

මූලික පද හා සංකල්ප

සංකල්ප සිතියම

ක්‍රියාකාරකම් සඳහා උපදෙස් :

- සිසුන්ට පහත සඳහන් උපදෙස් ඉදිරිපත් කරන්න.

මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ උද්ධෘතයන්

2016. 03. 31 (රු.000)		2017. 03. 31 (රු.000)
8 000	රු. 20/- කොටස් ප්‍රාග්ධනය	12 000
2 000	සංචිත	3 000
5 000	12% බැංකු ණය	4 000
6 000	ජංගම වගකීම්	9 000

- බදු පෙර ශුද්ධ ලාභය එක් එක් වර්ෂවල හිමිකමෙන් 10% කි. ඉහත තොරතුරු ඇසුරෙන් පහත සඳහන් පිළිතුරු ලබා ගන්න.
- එක් එක් වර්ෂවල හිමිකම් ප්‍රාග්ධනය වෙන වෙන ම ගණනය කරන්න.
- එක් එක් වර්ෂවල මුළු ප්‍රාග්ධනය වෙන වෙන ම ගණනය කරන්න.
- එක් එක් වර්ෂවල මුළු ප්‍රාග්ධනයෙන්, ණය ප්‍රාග්ධනය කොපමණ ප්‍රතිශතයක් ගන්නේ ද? යන්න දක්වන්න.
- එක් එක් වර්ෂවල ණය ප්‍රාග්ධනය, හිමිකම් ප්‍රාග්ධනයේ අනුපූරකයක් ලෙසට ඉදිරිපත් කරන්න. (ණය ප්‍රාග්ධනය : හිමිකම් ප්‍රාග්ධනය)
- එක් එක් වර්ෂවල බදු පෙර ලාභය වෙන වෙන ම ගණනය කරන්න.
- එක් එක් වර්ෂවල පොලී වියදම ගණනය කරන්න.
- බදු පෙර ලාභයට පොලී වියදම එකතු කළ විට ලැබෙන වටිනාකම වෙන වෙන ම ගණනය කරන්න.
- බදු පෙර ලාභයට පොලී වියදම එකතු කළ විට ලැබෙන අගය පොලී වියදමෙන් බෙදූ විට ලැබෙන අගය වාර සංඛ්‍යාවක් ලෙස වෙන වෙන ම ඉදිරිපත් කරන්න.
- ආයතනයක දිගුකාලීන මූල්‍ය ස්ථාවරත්වය මැනීම සඳහා භාවිත කරන අනුපාත තෝරන අනුපාතයි.
- මෙහි දී ආයතනයක අයිතිකරුවන්ගේ ප්‍රාග්ධනය හා ණය ප්‍රාග්ධන සංසන්දනය කිරීම මගින් දිගුකාලීන නුඛණ්ඩත් බව අධ්‍යයනය කරනු ඇත.
- දිගුකාලීන ණය සඳහා වූ පොලිය ගෙවීමට සමාගමට ඇති හැකියාව ද සලකා බැලීම අවශ්‍ය වේ.

තෝරන අනුපාත යටතේ පහත අනුපාත පමණක් මෙහි දී අධ්‍යයනය කරයි.

- ණය අනුපාතය
- ණය හිමිකම් අනුපාතය
- පොලී ආවරණ අනුපාතය

• ණය අනුපාතය

මුළු ප්‍රාග්ධනයෙන් ණය ප්‍රාග්ධනය කවර ප්‍රතිශතයක් ගනී ද යන්න මැනීම සඳහා ණය අනුපාතය යොදා ගනී. ස්ථීර පොලී සහිත දිගුකාලීන ණය පමණක් ණය ප්‍රාග්ධනය සේ සැලකේ.

$$\frac{\text{ණය ප්‍රාග්ධනය}}{\text{මුළු ප්‍රාග්ධනය}} \times 100$$

ණය ප්‍රාග්ධනය = දිගු කාලීන ණය

මුළු ප්‍රාග්ධනය = සා. කො. ප්‍රාග්ධනය + සංචිත + දිගුකාලීන ණය

• ණය හිමිකම් අනුපාතය / ණය ස්කන්ධ අනුපාතය

ණය ප්‍රාග්ධනය හා හිමිකම් ප්‍රාග්ධනය අතර සම්බන්ධය අනුපූරකයක් ලෙස ඉදිරිපත් කරයි. හිමිකම් ප්‍රාග්ධනයට වඩා ණය ප්‍රාග්ධනය වැඩි නම් අධිකෝලනයක් ලෙස ද හිමිකමට වඩා ණය අඩු නම් අවකෝලනයක් ලෙස ද හැඳින්වේ.

$$\text{ණය ප්‍රාග්ධනය} : \text{හිමි ප්‍රාග්ධනය} \text{ හෝ}$$

$$\frac{\text{ණය ප්‍රාග්ධනය}}{\text{හිමි ප්‍රාග්ධනය}}$$

හිමි ප්‍රාග්ධනය = සා. කොටස් ප්‍රාග්ධනය + සංචිත

• පොලී ආවරණ අනුපාතය

ණය සඳහා වූ පොලිය ආවරණය කර ගැනීමට ප්‍රමාණවත් ලාභයක් ආයතනය විසින් උපයා ඇත් ද යන්න මෙම අනුපාතයෙන් සලකා බලයි. පොලී ආවරණ අනුපාතය ඉහළ අගයක් ගනී නම් ණය සපයා ඇති අයගේ ණයවල සුරක්ෂිතතාවක් ඇති බව පෙනේ.

$$\frac{\text{බදු පෙර ලාභය} + \text{පොලිය}}{\text{පොලිය}}$$

තක්සේරුව හා ඇගයීම් නිර්ණායක :

- තෝලන අනුපාත පිළියෙල කිරීමේ අරමුණ පැහැදිලි කරයි.
- රයිති ව්‍යාපාරයේ මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ උද්ධෘතයන් පහත දැක්වේ.

	2016. 03. 31 (රු.000)	2017. 03. 31 (රු.000)
එකක් රු. 25/- ප්‍රකාශිත සාමාන්‍ය කොටස් ප්‍රාග්ධනය	20 000	24 000
පොදු සංචිතය	4 000	6 000
දේපළ පිරියත හා උපකරණ ප්‍රත්‍යාගණන සංචිතය	5 000	9 000
රඳවාගත් ඉපයුම්	11 000	6 000
12% බැංකු ණය	20 000	20 000
10% උකස් ණය (වසර 04ක)	5 000	2 000
ජංගම වගකීම්	12 000	15 000

බදු පෙර ශුද්ධ ලාභය එක් එක් වර්ෂයේ හිමිකමෙන් 10%කි.

- එක් එක් වර්ෂ සඳහා පහත සඳහන් අනුපාත ගණනය කරන්න.
  - ණය හිමිකම් අනුපාතය
  - ණය අනුපාතය
  - පොලී ආවරණ අනුපාතය
- ව්‍යාපාරයේ දිගුකාලීන මූල්‍ය ස්ථාවරත්වය පිළිබඳ ව ඔබේ අදහස් ඉදිරිපත් කරන්න.

නිපුණතාව 13 : අනුපාත මගින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන විශ්ලේෂණය හා අර්ථකථනය කර කළමනාකරණ තීරණ ගැනීමට අවශ්‍ය තොරතුරු ඉදිරිපත් කරයි.

නිපුණතා මට්ටම 13.4 : ලාභදායීත්ව අනුපාත ගණනය කර අර්ථකථනය කරයි.

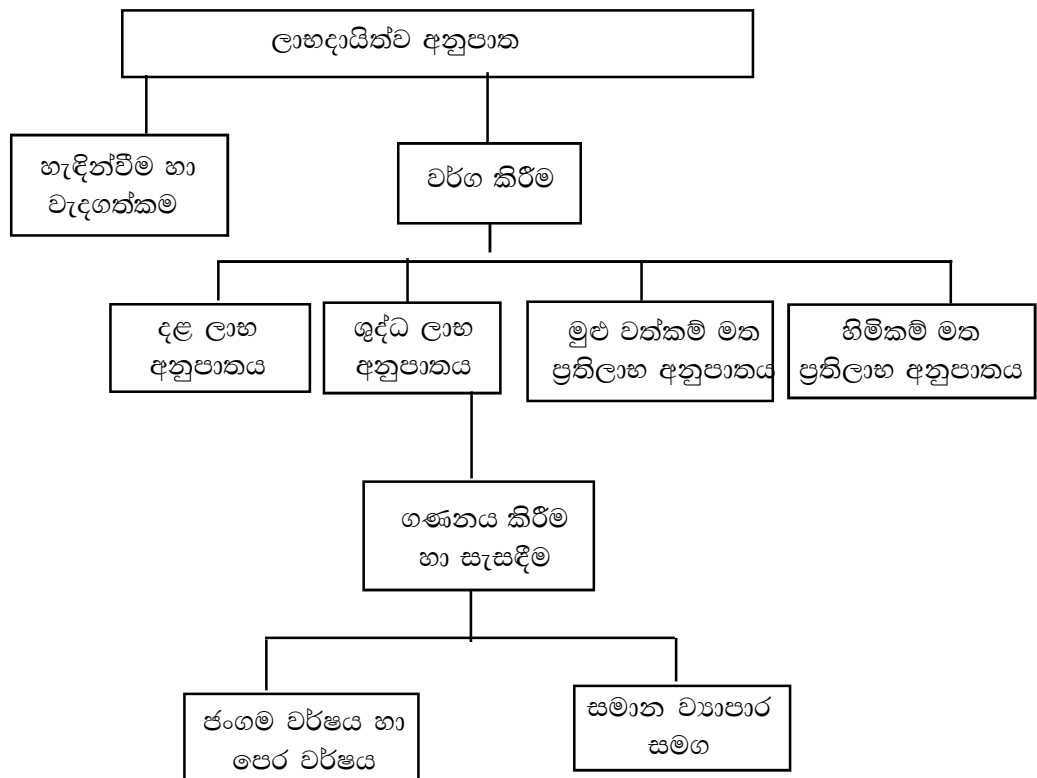
කාලච්ඡේද සංඛ්‍යාව : 06

ඉගෙනුම් පල :

- ලාභදායීත්ව අනුපාත පැහැදිලි කරයි.
- ලාභදායීත්ව අනුපාත නම් කර පැහැදිලි කරයි.
- දළ ලාභ අනුපාතය ගණනය කරයි.
- ශුද්ධ ලාභ අනුපාතය ගණනය කරයි.
- මුළු වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය ගණනය කරයි.
- හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය ගණනය කරයි.
- අනුපාත සැසඳීමෙන් තීරණ ගනියි.

මූලික පද හා සංකල්ප :

සංකල්ප සිතියම

ක්‍රියාකාරකම් සඳහා උපදෙස් :

- පහත සඳහන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන සිසුන්ට ලබා දෙන්න.

සී/ස රන්දික සමාගම		
ආදායම් ප්‍රකාශනය		
2017. 03. 31 (රු.000)		2016. 03. 31 (රු.000)
10 000	විකුණුම්	8 000
(6 000)	විකුණුම් පිරිවැය	(5 600)
4 000	දළ ලාභය	2 400
(1 500)	මෙහෙයුම් වියදම්	(1 000)
<u>2 500</u>		<u>1 400</u>
<u>(750)</u>	ආදායම් බදු	<u>(420)</u>
<u><u>1 750</u></u>	කාලච්ඡේදයේ ලාභය	<u><u>980</u></u>

සී/ස රන්දික සමාගම
මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ උද්ධෘතයන්

2017. 03. 31 (රු.000)		2016. 03. 31 (රු.000)
15 000	ජංගම නොවන වත්කම්	12 000
10 000	ජංගම වත්කම්	8 000
12 000	සාමාන්‍ය කොටස් ප්‍රාග්ධනය	10 000
3 000	සංචිත	4 000
2 000	10% දිගුකාලීන ණය	2 000

- 2016 වර්ෂය සඳහා සිසුන් ලවා, දී ඇති තොරතුරුවලින් පහත තොරතුරු ලබා ගන්න.
  - දළ ලාභය විකුණුම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස ලබා ගන්න.
  - කාලච්ඡේදයේ ලාභය විකුණුම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස ලබා ගන්න.
  - කාලච්ඡේදයේ ලාභය මුළු වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස ගණනය කරන්න.
  - කාලච්ඡේදයේ ලාභය හිමිකම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස ලබා ගන්න.
  - දළ ලාභය හා විකුණුම් අතර ප්‍රතිශතය දළ ලාභ අනුපාතය ලෙස ද, කාලච්ඡේදයේ ශුද්ධ ලාභය විකුණුම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස දැක්වීම, ශුද්ධ ලාභ අනුපාතය ලෙස ද සැලකේ.
  - මුළු වත්කම්වල ප්‍රතිලාභ අනුපාතය ගණනය කිරීමේ දී කාලච්ඡේදයේ ලාභයට දිගුකාලීන ණය පොලිය එකතු කළ යුතු ය.
  - කාලච්ඡේදයේ ලාභය හිමිකමේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස දැක්වීම හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය ලෙස හැඳින්වේ.
  - කාලච්ඡේදයේ ලාභය යනු ආදායම් බදු අඩු කළ පසු ලාභය වේ.
  - 2016 වර්ෂයේ අනුපාත ගණනය කරන ලද ආකාරයට 2017 වසරේ අනුපාත ද ගණනය කරන්න.

- වර්ෂ දෙකක් අතර අනුපාත සැසඳීමෙන් වඩාත් හොඳ වර්ෂය තෝරා ගැනීම සිදු කළ හැකි ය.
- ලාභදායීත්ව අනුපාත පහත පරිදි ගණනය කරයි.

$$\text{දළ ලාභ අනුපාතය} = \frac{\text{දළ ලාභය}}{\text{විකුණුම්}} \times 100$$

$$\text{ශුද්ධ ලාභ අනුපාතය} = \frac{\text{කාලච්ඡේදයේ ලාභය}}{\text{විකුණුම්}} \times 100$$

$$\text{මුළු වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය} = \frac{\text{කාලච්ඡේදයේ ලාභය} + \text{පොලී}}{\text{මුළු වත්කම්}} \times 100$$

$$\text{හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය} = \frac{\text{කාලච්ඡේදයේ ලාභය}}{\text{හිමිකම}} \times 100$$

තක්සේරුව හා ඇගයීම් නිර්ණායක :

- ලාභදායී අනුපාත ගණනය කිරීමෙන් ව්‍යාපාරයට අත් වන වාසි කෙටියෙන් පැහැදිලි කරන්න.
- සීමිත කැපිටල් පොදු සමාගමේ ගිණුම් කාලච්ඡේදය 2017.03.31 දිනෙන් අවසන් වූ වර්ෂය වේ. සමාගමේ වාර්ෂික විකුණුම් රු. 500 000 වන අතර දළ ලාභය විකුණුම්වලින් 40% කි. පොළිය හැර මෙහෙයුම් වියදම් රු. 65 000ක් ද පොලී වියදම රු. 15 000ක් ද වේ. වර්ෂයේ ආදායම් බද්ද රු. 30 000කි. මුළු වත්කම් රු. 600 000ක් වන අතර, හිමිකම මුළු වත්කම්වලින් 75%කි.
- පහත සඳහන් අනුපාත ගණනය කරන්න.
  - ශුද්ධ ලාභ අනුපාතිකය
  - මුළු වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතිකය
  - හිමිකම මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතිකය
- ශුද්ධ ලාභය 30%ක මට්ටමක් කරා ළඟා කරවීමට නම්, ගත යුතු ක්‍රියාමාර්ග සම්බන්ධයෙන් ඔබේ යෝජනා ඉදිරිපත් කරන්න.

නිපුණතාව 13.0 : අනුපාත මගින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන විශ්ලේෂණය හා අර්ථකථනය කර කළමනාකරණ තීරණ ගැනීමට අවශ්‍ය තොරතුරු ඉදිරිපත් කරයි.

නිපුණතා මට්ටම 13.5 : ක්‍රියාකාරී අනුපාත ගණනය කර අර්ථකථනය කරයි.

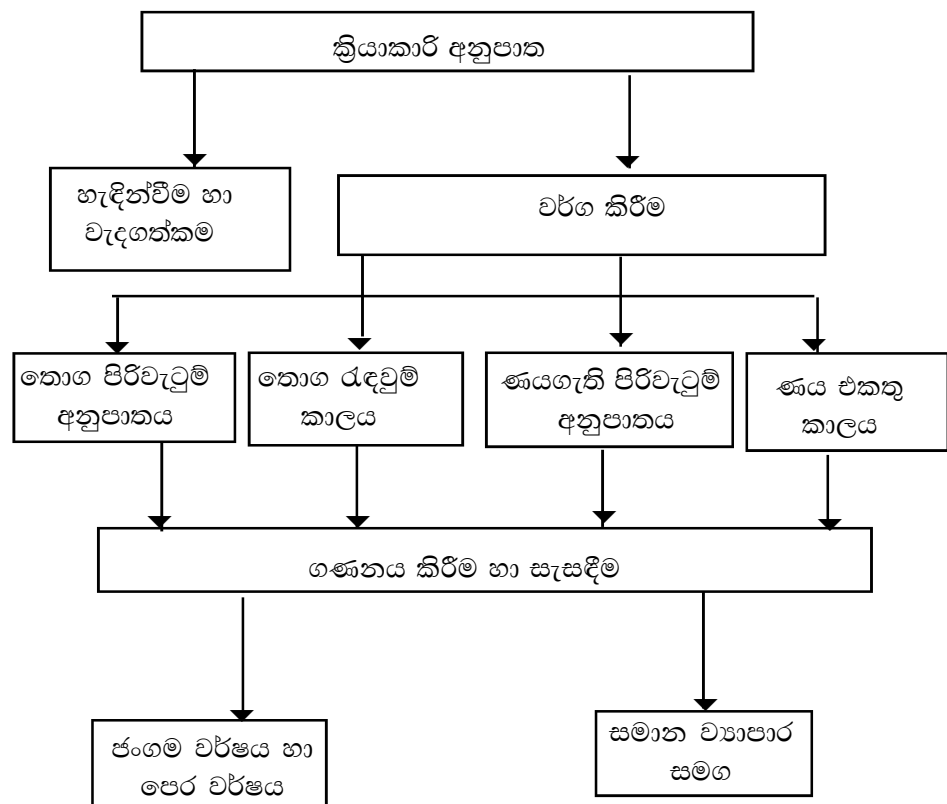
කාලච්ඡේද සංඛ්‍යාව : 06

ඉගෙනුම් පල :

- ක්‍රියාකාරී අනුපාත පැහැදිලි කරයි.
- ක්‍රියාකාරී අනුපාත නම් කර පැහැදිලි කරයි.
- තොග පිරිවැටුම් අනුපාතය ගණනය කරයි.
- තොග රැඳවුම් කාලය ගණනය කරයි.
- ණයගැති පිරිවැටුම් අනුපාතය ගණනය කරයි.
- ණය එකතු කිරීමේ කාලය ගණනය කරයි.
- අනුපාත සැසඳීමෙන් තීරණ ගනියි.

මූලික පද හා සංකල්ප :

සංකල්ප සිතියම

ක්‍රියාකාරකම් සඳහා උපදෙස් :

- සිසුන්ට පහත සඳහන් තොරතුරු ඉදිරිපත් කරන්න.
සීමිත කල්පනී පොදු සමාගමේ ගිණුම් කාලච්ඡේදය 2018. 03. 31න් අවසන් වූ වර්ෂය වේ. මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලින් පහත සඳහන් තොරතුරු ඔබ වෙත ඉදිරිපත් කෙරේ.

	(රු.000)
ණයට විකුණුම්	90 000
ණයට ගැනුම්	60 000
2017. 04. 01 දිනට : තොගය	8 000
වෙළෙඳ ලැබිය යුතු දෑ	16 000
2018. 03. 31 දිනට : තොගය	12 000
වෙළෙඳ ලැබිය යුතු දෑ	14 000
මෙහෙයුම් වියදම්	9 000

- ඉහත තොරතුරු ඇසුරෙන් පහත සඳහන් දෑ සඳහා පිළිතුරු ලබා ගන්න.
  - විකුණුම් පිරිවැය ගණනය කරන්න.
  - සාමාන්‍ය ඉතිරි බඩු තොගය ගණනය කරන්න.
  - විකුණුම් පිරිවැය සාමාන්‍ය බඩු තොගයෙන් බෙදා ලැබෙන අගය වාර ගණනක් ලෙස ඉදිරිපත් කරන්න.
  - සාමාන්‍ය බඩු තොගය, විකුණුම් පිරිවැය අගයෙන් බෙදා ලැබෙන අගය දින 365න් ගුණ කර ලැබෙන අගය දින ලෙස දක්වන්න.
  - සාමාන්‍ය ණයගැතියන් ගණනය කරන්න.
  - ණයට විකුණුම් වටිනාකම, සාමාන්‍ය ණයගැති වටිනාකමින් බෙදා ලැබෙන පිළිතුර වාර ගණනක් ලෙස ඉදිරිපත් කරන්න.
  - සාමාන්‍ය ණයගැති වටිනාකම ණයට විකුණුම් වටිනාකමින් බෙදා ලැබෙන අගය දින 365න් ගුණ කර ලැබෙන අගය දින ලෙස, දක්වන්න.

තක්සේරුව හා ඇගයීම් නිර්ණායක :

- ක්‍රියාකාරී අනුපාත මගින් ලබා ගත හැකි ප්‍රයෝජන දක්වයි.
- හංසනී සමාගමේ වර්ෂ දෙකක් සඳහා ගණනය කරන ලද අනුපාත කිහිපයක් පහත දැක්වේ.

	2018	2017
තොග රැඳවුම් අනුපාතය (වාර)	18	15
තොග රැඳවුම් කාලය (දින)	20	24
ණයගැති පිරිවැටුම් අනුපාතය (වාර)	10	12
ණය එකතු කිරීමේ කාලය (දින)	36	30

ඉහත තොරතුරු අධ්‍යයනය කිරීමෙන්

- තොග අලෙවිය වඩාත් කාර්යක්ෂම වර්ෂය
- ණය එකතු කිරීමේ කාලය කාර්යක්ෂමව සිදු වූ වර්ෂය
- ක්‍රියාකාරිත්වය අතින් වඩාත් කාර්යක්ෂම ගිණුම් වර්ෂය

නිපුණතාව 13.0 : අනුපාත මගින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන විශ්ලේෂණය හා අර්ථකථනය කර කළමනාකරණ තීරණ ගැනීමට අවශ්‍ය තොරතුරු ඉදිරිපත් කරයි.

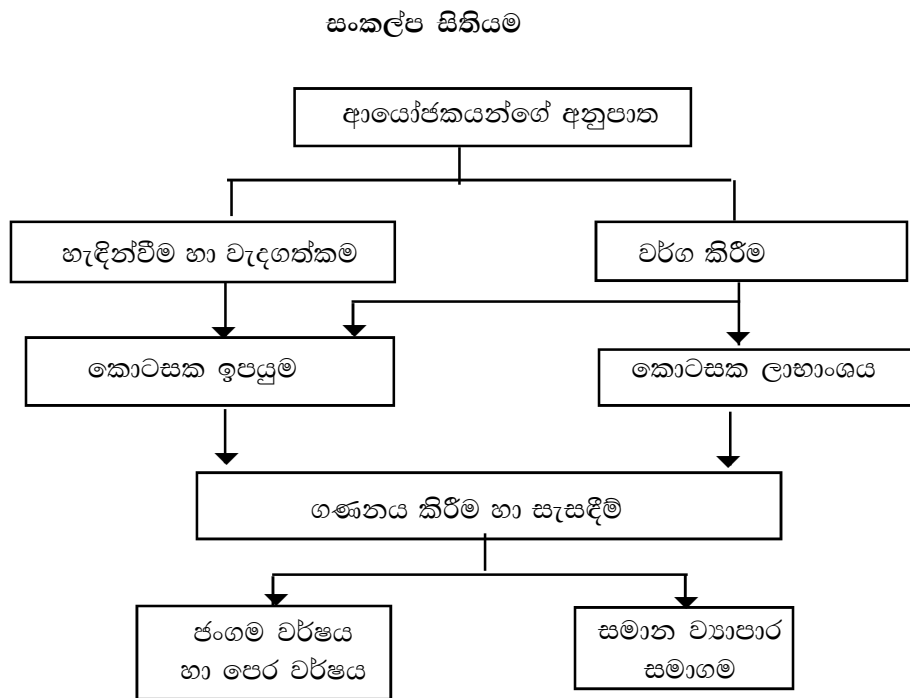
නිපුණතා මට්ටම 13.6 : ආයෝජකයන්ගේ අනුපාත ගණනය කර අර්ථකථනය කරයි.

කාලච්ඡේද සංඛ්‍යාව : 06

ඉගෙනුම් පල :

- ආයෝජකයන්ගේ අනුපාත පැහැදිලි කරයි.
- ආයෝජකයන්ගේ අනුපාත නම් කර පැහැදිලි කරයි.
- කොටසක ඉපයීම ගණනය කරයි.
- කොටසක ලාභාංශය ගණනය කරයි.
- අනුපාත සැසඳීමෙන් තීරණ ගනියි.

මූලික පද හා සංකල්ප :

ක්‍රියාකාරකම් සඳහා උපදෙස් :

2018. 03. 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා පහත සඳහන් හිමිකම් වෙනස්වීමේ උද්ධාතය සීමාසහිත දෙවිමිණි සමාගමෙන් උපුටා ගන්නා ලදී.

(රු.000)

	සා. කොටස් ප්‍රාග්ධනය	පොදු සංචිත	රඳවාගත් ලාභය
2017. 04. 01 ශේෂය	10 000	2 000	1 000
කාලච්ඡේදයේ ලාභය	-	-	4 000
පොදු සංචිතය	-	-	(500)
ගෙවූ ලාභාංශ	-	-	(1 000)
2018. 03. 31 ශේෂය	<u>10 000</u>	<u>2 000</u>	<u>3 500</u>

2018. 03. 31 දිනට සාමාන්‍ය කොටසක ප්‍රතිශ්ඨාව රු. 20/-කි.

- සමාගමේ සාමාන්‍ය කොටස් හිමියන්ට 2018 වර්ෂයේ කොතරම් ලාභ බෙදා දීමට හැකි ද? යන්න විමසන්න.
- අතුරු ලාභාංශ වශයෙන් කොතරම් ප්‍රමාණයක් වර්ෂය තුළ ගෙවා ඇද්දැයි විමසන්න.
- සමාගමේ සාමාන්‍ය කොටස් ගණන කවරේදැයි විමසන්න.
- සාමාන්‍ය කොටස් සඳහා බෙදීමට ඇති ලාභය සාමාන්‍ය කොටස් ගණනින් බෙදීමෙන් කොටසක ඉපයුම ගණනය කරන බව පෙන්වන්න.
- වර්ෂය තුළ සාමාන්‍ය කොටස් හිමියන්ට බෙදා දී ඇති ලාභය සාමාන්‍ය කොටස් ගණනින් බෙදීමෙන් කොටසක ලාභාංශය ගණනය කළ හැකි බව පෙන්වන්න.

ආයෝජන අනුපාත පහත පරිදි ගණනය කළ හැකි ය.

$$\text{කොටසක ඉපයුම} = \frac{\text{කාලච්ඡේදයේ සාමාන්‍ය කොටස් සඳහා බෙදීමට ඇති ලාභය}}{\text{සාමාන්‍ය කොටස් ගණන}}$$

$$\text{කොටසක ලාභාංශ} = \frac{\text{වර්ෂය තුළ සාමාන්‍ය කොටස් සඳහා බෙදා දී ඇති ලාභය}}{\text{සාමාන්‍ය කොටස් ගණන}}$$

තක්සේරුව හා ඇගයීම් නිර්ණායක :

- ආයෝජන අනුපාත මගින් ව්‍යවසායකයකුට ලබා ගත හැකි ප්‍රයෝජන දක්වයි.
- කොටසක ඉපයුම ගණනය කරන ආකාරය
- කොටසක ලාභාංශ ගණනය කරන ආකාරය
- සමාන ස්වභාවයේ සමාගම් දෙකක ගිණුම්කරණ අනුපාත ඇසුරෙන් පහත තොරතුරු ඔබට ලබා දී ඇත.

	A සමාගම	B සමාගම
කොටසක ඉපයුම (රු.)	24.75	18.25
කොටසක ලාභාංශ (රු.)	10.50	10.50

- මුදල් ආයෝජනය කිරීමට වඩාත් සුදුසු සමාගම දක්වයි.

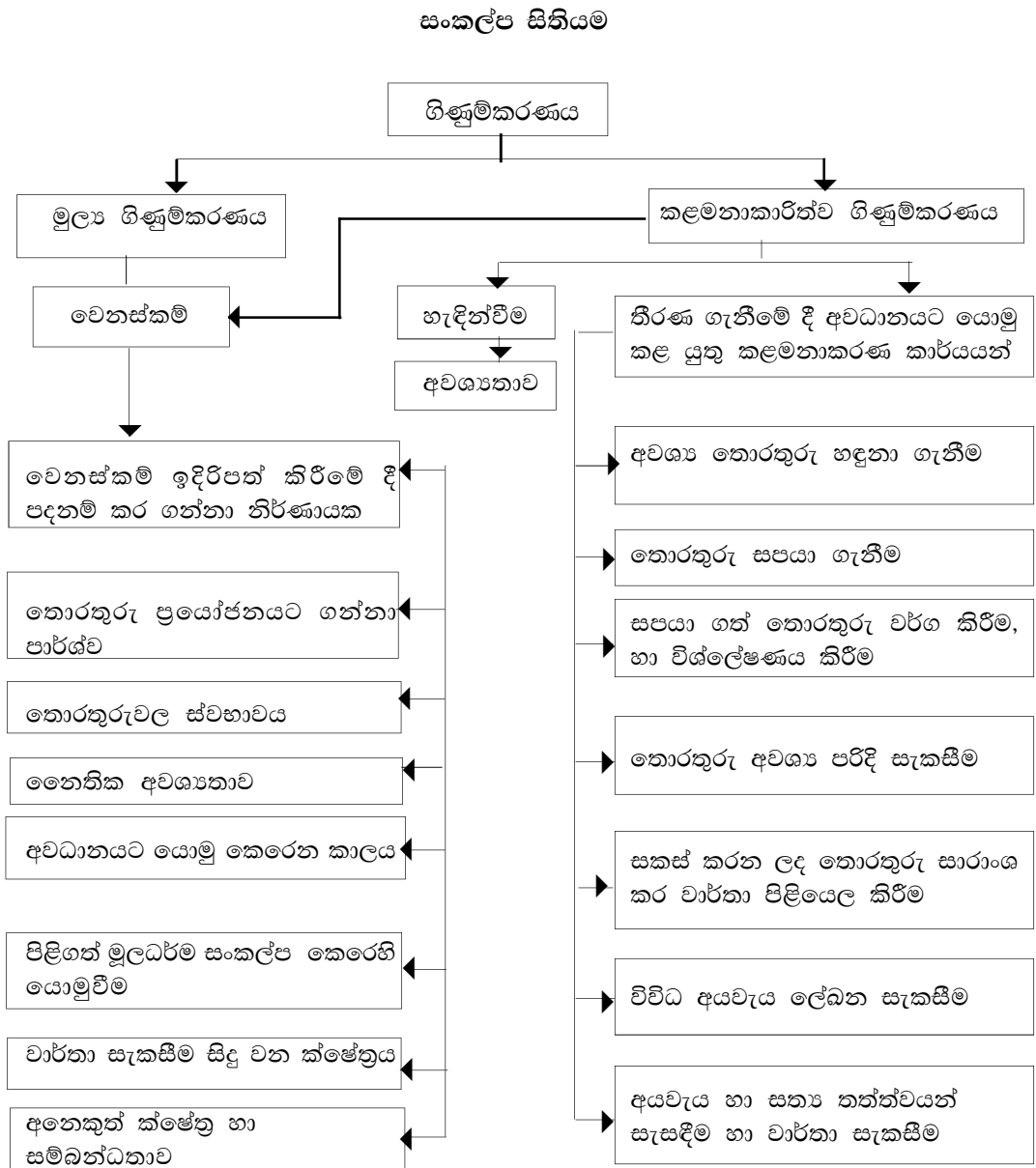
නිපුණතාව 14.0 : කළමනාකරණ ගිණුම්කරණයේ මූලික සංකල්ප ඇගයීමට ලක් කරයි.

නිපුණතා මට්ටම 14.1 : කළමනාකරණ ගිණුම්කරණය තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලියට සම්බන්ධ කර ගනී.

කාලච්ඡේද : 06

- ඉගෙනුම් පල :
- කළමනාකරණ ගිණුම්කරණය පැහැදිලි කරයි.
  - කළමනාකාරිත්වය තීරණ ගැනීමේ දී අවධානයට යොමු කළ යුතු කළමනාකරණ කාර්යයන් නම් කරයි.
  - කළමනාකරණ ගිණුම්කරණය හා මූල්‍ය ගිණුම්කරණය අතර වෙනස්කම් වගුගත කරයි.

මූලික පද හා සංකල්ප :

ඉගෙනුම් - ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය සඳහා උපදෙස් :

- මෙම නිපුණතා මට්ටමට අදාළව විෂය නිර්දේශයේ ඇති විෂය අන්තර්ගතය ද, ඒ හා සම්බන්ධ විෂය කරුණු පිළිබඳ මනා පැහැදිලි කිරීමක් කරන්න.
- ගිණුම්කරණය මූලික වශයෙන් කොටස් දෙකකි.
  1. මූල්‍ය ගිණුම්කරණය
  2. කළමනාකරණ ගිණුම්කරණය
- කළමනාකරණ ගිණුම්කරණයේ අන්තර්ගත කොටසක් ලෙසට පිරිවැය ගිණුම්කරණය සාකච්ඡා කෙරේ.
- කළමනාකරණ ගිණුම්කරණය, කළමනාකරණ තීරණ ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය තොරතුරු රැස් කිරීම, සැකසීම හා එම තොරතුරු කළමනාකරණයට ලබා දීමේ කාර්යය පද්ධතිය කළමනාකරණ ගිණුම්කරණය ලෙස සැකවින් හැඳින්වේ.
 වරලත් සහතිකලත් ගණකාධිකාරීවරුන්ගේ සංගමය (Association of Chartered Certified Accountants - ACCA) කළමනාකරණ ගිණුම්කරණය හඳුන්වා ඇත්තේ පහත සඳහන් අයුරින් වේ :
 “කාර්යක්ෂමතාව උපරිම මට්ටමින් ඇති කර ගැනීම සඳහාත්, අනාගත සැලසුම් සකස් කිරීම, ඒවා ක්‍රියාත්මක කිරීම, සම්බන්ධීකරණය හා ප්‍රතිඵල මැනීම සඳහාත් තොරතුරු සැකසීම හා අර්ථකථනය සඳහාත් ගිණුම්කරණ හා සංඛ්‍යා ලේඛනාත්මක ශිල්පීය ක්‍රම භාවිතයට ගැනීම කළමනාකරණ ගිණුම්කරණය වේ”
- මේ අනුව සංවිධානයක සියලු කළමනාකරණ මට්ටම්වලට සැලසුම් කිරීමට අදාළ මූල්‍ය හා මූල්‍ය නොවන තොරතුරු සැපයීම, කළමනාකරණ ගිණුම්කරණය වේ.
- කළමනාකරණ ගිණුම්කරණයේ අවශ්‍යතාව පහත පරිදි සාරාංශ කළ හැකි වේ.
  - විවිධ කළමනාකරණ තීරණ ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය තොරතුරු සපයා දීම
  - ව්‍යාපාර පරිසර වෙනස්වීමට ගැළපෙන පරිදි ව්‍යවහාරික උපාය මාර්ග සැකසීමට උපකාරී වීම
  - සැලසුම් කළ තත්ත්වයන් හා සත්‍ය ක්‍රියාකාරී තත්ත්වයන් සැසඳීමෙන් ඒවායේ වෙනස්කම් හඳුනා ගැනීම හා නිවැරදි කිරීම් සිදු කිරීම
  - මෙහෙයුම් කටයුතුවල දී සිදු වන ගැටලු සඳහා වඩාත් යෝග්‍ය විසඳුම් ලබා දීම
  - ව්‍යාපාරයේ එක් එක් අංශවල කාර්යක්ෂමතාව ඇගයීම හා වාර්තා සැකසීම
  - අනාගත කටයුතු සැලසුම් කිරීමට යෝග්‍ය වන පරිදි අතීත හා අනාගත තත්ත්වයන් පිළිබඳ තොරතුරු සැපයීම

ආයතනයක කළමනාකාරිත්වය විසින් කළමනාකරණ තීරණ ගැනීමේ දී අවධානයට යොමු කළ යුතු කාර්යයන් :

- මූල්‍ය ගිණුම්කරණය හා පිරිවැය ගිණුම්කරණය මගින් කළමනාකරුවන්ට අවශ්‍ය තොරතුරු සපයා ගැනීම
- සපයා ගත් තොරතුරු අදාළ පරිදි වර්ග කිරීම හා විශ්ලේෂණය

- මූල්‍ය තොරතුරු, පිරිවැය තොරතුරු හා වෙනත් ක්ෂේත්‍රවලින් ලබා ගත් තොරතුරු කළමනාකරුවන්ට අවශ්‍ය ආකාරයට සැකසීම
- සකස් කරන ලද තොරතුරු සාරාංශ කර වාර්තා පිළියෙල කිරීම
- කළමනාකරණ කටයුතු සඳහා විවිධ අයවැය සකස් කිරීම
- අයවැය හා සත්‍ය තත්ත්වයන් සැසඳීම හා වාර්තා සැකසීම
- කළමනාකරණ ගිණුම්කරණ හා මූල්‍ය ගිණුම්කරණ අතර වෙනස්කම් ඉදිරිපත් කිරීමේ දී විවිධ පදනම් / නිර්ණායක ඔස්සේ පහත අයුරින් ඉදිරිපත් කළ හැකි ය.

පදනම් / නිර්ණායක	කළමනාකරණ ගිණුම්කරණය	මූල්‍ය ගිණුම්කරණය
<ul style="list-style-type: none"> • තොරතුරු ප්‍රයෝජනයට ගන්නා පාර්ශ්ව 	කළමනාකරුවෝ/ අභ්‍යන්තර පාර්ශ්ව	බාහිර හා අභ්‍යන්තර පාර්ශ්ව
<ul style="list-style-type: none"> • තොරතුරුවල ස්වභාවය 	මුදලින් මැනිය හැකි වූත්, මුදලින් මැනිය නොහැකි වූත් කළමනාකරණ තීරණවලට අදාළ වන තොරතුරු	මුදලින් මැනිය හැකි මූල්‍ය තොරතුරු
<ul style="list-style-type: none"> • නෛතික අවශ්‍යතාව 	නෛතික අවශ්‍යතාවක් නොවේ.	නෛතික අවශ්‍යතාවක් වේ.
<ul style="list-style-type: none"> • අවධානයට යොමු කෙරෙන කාලය 	අනාගතය, වර්තමාන කාලය, පිළිබඳව	අතීත ක්‍රියාකාරිත්වය පිළිබඳව
<ul style="list-style-type: none"> • වාර්තා ආවරණ කෙරෙන කාලය 	නිශ්චිත කාල වකවානුවක් වෙනුවෙන් වාර්තා පිළියෙල කිරීමක් සිදු නොකෙරේ. අංශ හෝ වෙනත් පදනම් මත වාර්තා සැකසීමක් සිදු වේ	සාමාන්‍යයෙන් ගිණුම් කාල වකවානුවක් සඳහා වාර්තා සැකසීමක් සිදු වේ.
<ul style="list-style-type: none"> • පිළිගත් මූලධර්ම, සංකල්ප කෙරෙහි යොමු වීම 	කළමනාකරණ අවශ්‍යතා මත පදනම් වේ.	ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත ආදියට අනුකූලව වාර්තා සකස් කළ යුතු ය.

පදනම් / නිර්ණායක	කළමනාකරණ ගිණුම්කරණය	මූල්‍ය ගිණුම්කරණය
<ul style="list-style-type: none"> වාර්තා සැකසීම සිදුවන ක්ෂේත්‍රය 	<p>සමස්ත ආයතනය ම එක් වරම සැලකිල්ලට නො ගනී. එක් එක් අංශය හෝ ක්ෂේත්‍රයන් පිළිබඳව වෙන වෙන ම සැලකිල්ලට යොමු කරනු ලබයි.</p>	<p>සමස්ත ආයතනය ම සැලකිල්ලට ගෙන, ඒකකයක් ලෙස සලකා වාර්තා පිළියෙල කෙරේ.</p>
<ul style="list-style-type: none"> අනෙකුත් ක්ෂේත්‍ර හා සම්බන්ධතාව 	<p>ගිණුම්කරණ ක්ෂේත්‍රය ඉක්මවන ආර්ථික විද්‍යාව, සංඛ්‍යා ලේඛන විද්‍යාව, මූල්‍යකරණය ආදී විෂයයන්ගේ අවශ්‍යතාව සඳහා ද තොරතුරු සැකසීම</p>	<p>ගිණුම්කරණ ක්ෂේත්‍රයට පමණක් සීමා වේ.</p>

තක්සේරුව හා ඇගයීම් නිර්ණායක :

- (i) ගිණුම්කරණයේ ප්‍රධාන ක්ෂේත්‍ර දෙක කවරේ ද?
- (ii) කළමනාකරණ ගිණුම්කරණය යන්නෙහි අදහස පැහැදිලි කරන්න.
- (iii) තිරණ ගැනීමේ දී අවධානයට යොමු කෙරෙන කළමනාකරණ කාර්යයන් මොනවා ද?
- (iv) කළමනාකරණ ගිණුම්කරණය හා මූල්‍ය ගිණුම්කරණය අතර වෙනස්කම්, නිර්ණායක ඔස්සේ ඉදිරිපත් කරන්න.

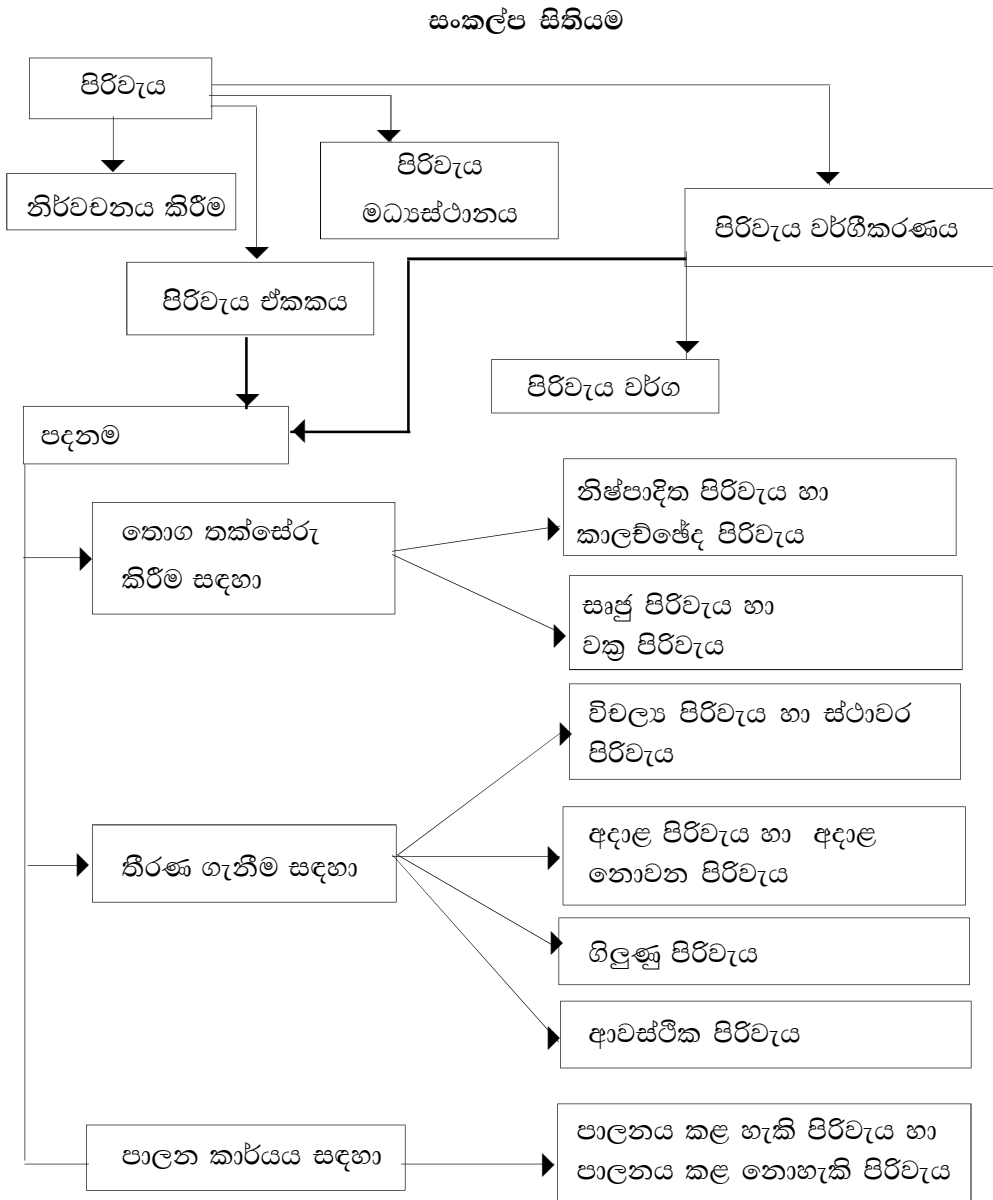
නිපුණතාව 14.0 : කළමනාකරණ ගිණුම්කරණයේ මූලික සංකල්ප ඇගයීමට ලක් කරයි.

නිපුණතා මට්ටම 14.2 : කළමනාකරණ ගිණුම්කරණයේ මූලික සංකල්ප විග්‍රහ කරයි.

කාලච්ඡේද : 14

- ඉගෙනුම් පල :
- පිරිවැය, පිරිවැය ඒකකය, පිරිවැය මධ්‍යස්ථාන යන සංකල්ප පැහැදිලි කරයි.
  - විවිධ කළමනාකරණ පරමාර්ථ මත පිරිවැය වර්ග කරයි.
  - තොග තක්සේරු කිරීම සඳහා පිරිවැය වර්ග නම් කර, පැහැදිලි කරයි.
  - තීරණ ගැනීම සඳහා පිරිවැය වර්ග කරයි.
  - පාලන කාර්යය සඳහා පිරිවැය වර්ග කරයි.

මූලික පද හා සංකල්ප :

ඉගෙනුම් - ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය සඳහා යෝජිත උපදෙස් :

මෙම නිපුණතා මට්ටමට අදාළව විෂය නිර්දේශයේ ඇති විෂය අන්තර්ගතය ද ඒ හා සම්බන්ධ විෂය කරුණු ද පිළිබඳ මනා පැහැදිලි කිරීමක් ලබා දෙන්න.

සහන් අබේනායක අධිවේගී මාර්ගය ආසන්නයේ ව්‍යාපාරික ස්ථානයක් පවත්වා ගෙන යන අතර එහි දැනට පාරිභෝගික භාණ්ඩ අලෙවි අංශයක්, රසකැවිලි අලෙවි අංශයක් හා ගබඩා අංශයක් පවත්වා ගනී. ඔහු දිවා ආහාර සැකසීම සඳහා සහල් කිලෝ එකකින් ආහාර වේල් පිළියෙල කිරීමට දූරිය යුතු වියදම පහත පරිදි ඇස්තමේන්තු කර ඇත.

	(රු.)
සහල් කිලෝ එකක්	80.00
එළවළු වර්ග 3ක් 250g බැගින්	120.00
මාලු	100.00
තුනපහ කුඩු	30.00
පොල් ගෙඩියක්	50.00
දර / ගැස්	30.00
වෙනත් වියදම්	40.00

- සහල් කිලෝ එකකින් කැම පාර්සල් 6ක් පිළියෙල කිරීමට තීරණය කර ඇති අතර, තම පරිපාලනය මත ව්‍යාපාරික කටයුතු පවත්වා ගැනීම සිදු කරයි.
- පහත කරුණු මතු කර ගැනීමට සිසු අදහස් විමසන්න.
- ව්‍යාපාරයක කළමනාකරු ව්‍යාපාරය සම්බන්ධයෙන් විවිධ තීරණ ගැනීමේ දී පිරිවැය සොයා ගැනීමක් අවශ්‍ය වේ.
- වසරකට විවිධ අංශ පවතින අතර, එක් එක් අංශයේ පිරිවැය ඒකාරාශී කර ගැනීමත් අවශ්‍ය වනවා ඇත.
- මුළු පිරිවැය සැලකිල්ලට ගැනීමෙන් පසු ඒකකයක පිරිවැය ගණනය කර ගැනීම, විකුණුම් මිල නියම කිරීම, තොග තක්සේරු කිරීම යනාදී ලෙස විවිධ තීරණ ගැනීම් සිදු කරනු ලබයි.

පිරිවැය සංකල්ප

පිරිවැය

- භාණ්ඩයක් නිෂ්පාදනය කිරීමට හෝ සේවාවක් ලබා ගැනීම සඳහා හෝ කැප කළ සම්පත්වල මුදල්මය වටිනාකම

පිරිවැය ඒකකය

- පිරිවැය මැනීම සඳහා භාවිතයට ගනු ලබන කිසියම් භාණ්ඩයක් හෝ සේවාවක් මැනීම සඳහා වන ඒකකය, පිරිවැය ඒකකය වේ.

පිරිවැය මධ්‍යස්ථානය

- පිරිවැය හඳුනා ගැනීමට සහ පිරිවැය කළමනාකාරිත්වයට සම්බන්ධ වන පිරිවැය ඒකකවලට අදාළ කිසියම් ස්ථානයක්, කාර්යයක්, උපකරණයක්, පුද්ගලයෙක් පිරිවැය මධ්‍යස්ථානයක් වේ.

පිරිවැය වර්ග කිරීම

කළමනාකරණ අවශ්‍යතා මත පිරිවැය වර්ග කිරීම පහත සඳහන් පරිදි සිදු කළ හැකි ය.

- තොග තක්සේරු පරමාර්ථය සඳහා පිරිවැය වර්ග කිරීම
තොග ඇගයීමක් ඒ සඳහා අවශ්‍ය තොරතුරු ලබා ගන්නේ පිරිවැය ගිණුම්කරණ ක්ෂේත්‍රයෙන් වේ.

ඒ අනුව පහත පරිදි පිරිවැය වර්ග කෙරේ.

- නිෂ්පාදන පිරිවැය
- කාලච්ඡේද පිරිවැය

නිෂ්පාදන පිරිවැය යනු භාණ්ඩ හා සේවා නිෂ්පාදනය සඳහා දරන ලද මුළු පිරිවැයකි. මෙහි දී නිෂ්පාදන ඒකකයක් සමග පැහැදිලිව වෙන් කර හඳුනා ගත හැකි නිෂ්පාදන ඒකක ප්‍රමාණය වෙනස් වීමට සාපේක්ෂව වෙනස් වන පිරිවැය නිෂ්පාදන සෘජු පිරිවැය (ප්‍රාථමික පිරිවැය) වේ. නිෂ්පාදන ඒකක ප්‍රමාණය වෙනස් වීමට සාපේක්ෂව වෙනස් නොවන පිරිවැය වක්‍ර නිෂ්පාදන පිරිවැය වේ (නිෂ්පාදන පොදු කාර්ය පිරිවැය).

- කිසියම් ගිණුම් කාලච්ඡේදයක ආදායමට එරෙහිව ලාභ අලාභ ගිණුමට (අදායම් ප්‍රකාශනයට) හර කරන පිරිවැය කාලච්ඡේද පිරිවැය වේ.

- තීරණ ගැනීම සඳහා පිරිවැය වර්ග කිරීම
ආයතනයක කළමනාකරණය විසින් තීරණය කරන සැලසුම් සම්පාදනය හා ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහාත්, අයවැය පිළියෙල කිරීම හා ලාභ සැලසුම් කිරීම සඳහාත්, මූල්‍ය පාලනය සඳහාත් පිරිවැය හැසිරෙන ආකාරය හඳුනා ගැනීම අවශ්‍ය වේ. ඒ අනුව පිරිවැය පහත පරිදි වර්ග කළ හැකි ය.

- විචල්‍ය පිරිවැය හා ස්ථාවර පිරිවැය
- අදාළ පිරිවැය හා අදාළ නොවන පිරිවැය
- ගිලුණු පිරිවැය
- ආවස්ථික පිරිවැය

- නිෂ්පාදන හෝ විකුණුම් ඒකක ප්‍රමාණය වෙනස් වීමට සාපේක්ෂව සෘජු අනුපාතයකින් වෙනස් වන පිරිවැය, විචල්‍ය පිරිවැය වේ. නිෂ්පාදන ඒකකයක විචල්‍ය පිරිවැය ස්ථාවර අගයක් ගන්නා අතර, නිෂ්පාදන හෝ විකුණුම් ඒකක ප්‍රමාණය වෙනස් වීමත් සමග මුළු විචල්‍ය පිරිවැය වෙනස් වේ.
- ගිණුම් කාලච්ඡේදයේ දී දරන ලද පිරිවැය, නිෂ්පාදන හෝ විකුණුම් මට්ටම වෙනස්වීමත් සමග වෙනස් නොවන පිරිවැය, ස්ථාවර පිරිවැය වේ. මුළු ස්ථාවර පිරිවැය වෙනස් නොවී තිබුණ ද නිෂ්පාදන ඒකක හෝ විකුණුම් ඒකක සංඛ්‍යාව වෙනස් වීමත් සමග ඒකකයට බෙදී යන සාමාන්‍ය ස්ථාවර පිරිවැය වෙනස් වේ.
- කිසියම් තීරණයක් ගැනීමට සෘජුව ම අදාළ වන පිරිවැය අදාළ පිරිවැය වන අතර, අදාළ වන පිරිවැය යටතේ සාකච්ඡා නොවන සියල්ල අදාළ නොවන පිරිවැය වේ.
අතිතයේ දී ගනු ලැබූ තීරණයක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස දැනටමත් දරා ඇති තීරණ ගැනීම සම්බන්ධයෙන් වැදගත් නොවන පිරිවැය, ගිලුණු පිරිවැය වේ.
- යම් විකල්ප ක්‍රියාමාර්ගයක් තෝරා ගැනීම නිසා කැප කරන ඊළඟ හොඳ ම විකල්ප ක්‍රියාමාර්ගයේ ප්‍රතිලාභ, ආවස්ථික පිරිවැය වේ.
- පාලන කාර්ය සඳහා පිරිවැය වර්ග කිරීම
ආයතනයක කළමනාකරුට පවතින වගකීම මත දරන යම් පිරිවැයක් වැළැක්වීමේ හෝ අවම කිරීමේ හැකියාව අනුව පිරිවැය වර්ග කළ හැකි අතර, ඒ අනුව පිරිවැය වර්ග පහත පරිදි වේ.
  - පාලනය කළ හැකි පිරිවැය
  - පාලනය කළ නොහැකි පිරිවැය
 තම වගකීම් පරාසය තුළ සාධාරණ ලෙස හැසිරවීම සිදු කළ හැකි පිරිවැය, පාලනය කළ හැකි පිරිවැය වේ. එලෙස තම වගකීම් පරාසය තුළ හැසිරවීම කළ නොහැකි පිරිවැය, පාලනය කළ නොහැකි පිරිවැය වේ.

තක්සේරුව හා ඇගයීම් නිර්ණායක :

1. පහත සඳහන් ඒවායේ “පිරිවැය ඒකකයක්” වන්නේ කුමක් ද යන්න සඳහන් කරන්න.
  - පාන් බේකරියක
  - රෝහලක
  - විදුලිය සපයන ආයතනයක
  - සිනමා ශාලාවක
2. පියල් වර්ෂයකට 12% බැගින් පොලී ලැබෙන රු. 400 000ක ස්ථාවර තැන්පතුව ඉවතට ගෙන 2018. 01. 01 දින ලී බඩු නිෂ්පාදන ව්‍යාපාරයක් ආරම්භ කළ අතර, තම ව්‍යාපාරික නාමය ‘දූව ශක්ති’ යන නමින් ලියාපදිංචි කිරීමේ දී රු. 2500ක් වැය කර ඇත. ලී බඩු නිපදවීමේ කාර්යය සඳහා,

- රු. 80 000ක යන්ත්‍ර උපකරණ මිල දී ගැනීම
- රු. 8 000 මාසික කුලිය සඳහා ගොඩනැගිල්ලක් ලබා ගැනීම
- වැඩ නිම කළ පසු මේසයක් සඳහා රු. 3 000ක ගාස්තුවක් ගෙවීම මත වඩු කාර්මිකයකු යොදවා ගැනීම.
- මේසයක් සඳහා දූව වර්ග අඩි 18ක් අවශ්‍ය වන අතර, වර්ග අඩියක් රු. 200 බැගින්, දූව වර්ග අඩි 400ක් ලබා ගැනීම
- කම්හල් රක්ෂණ සහ විදුලිය සඳහා රු. 18 000ක් වැය කිරීම
- වැලි කඩදාසි, පොලිෂ් ආදිය සඳහා රු. 4 000ක් වැය කිරීම
- යන්ත්‍ර උපකරණ සඳහා (මාස 03ක්) රු. 3 000ක් ක්ෂය වීම් ඇතුළත් කිරීම
- වෙනත් කම්හල් වියදම් සඳහා රු. 19 000ක් ඇතුළත් කිරීම සිදු කර ඇත.

2018. 03. 31 දිනෙන් අවසන් වූ කාර්තුව තුළ දී මේස 20ක් නිපදවා මේස 15ක් අලෙවි කර ඇත.

දී ඇති තොරතුරුවලට අනුව පහත ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු සපයන්න.

- (i) නිෂ්පාදන පිරිවැය හා කාලච්ඡේද පිරිවැය කොපමණ ද?
- (ii) 2018. 03. 31 දිනට ඉතිරි බඩු තොගයේ (අමු ද්‍රව්‍ය තොගය හා නිමි තොගය) වටිනාකම දක්වන්න.
- (iii) විචල්‍ය පිරිවැය හා ස්ථාවර පිරිවැය වෙන වෙන ම ගණනය කරන්න.

3. පහත සඳහන් දෑ උදාහරණ සහිතව කෙටියෙන් පැහැදිලි කරන්න.

- අදාළ නොවන පිරිවැය
- ගිලුණු පිරිවැය
- ආවස්ථික පිරිවැය

නිපුණතාව 14.0 : කළමනාකරණ ගිණුම්කරණයේ මූලික සංකල්ප ඇගයීමට ලක් කරයි.

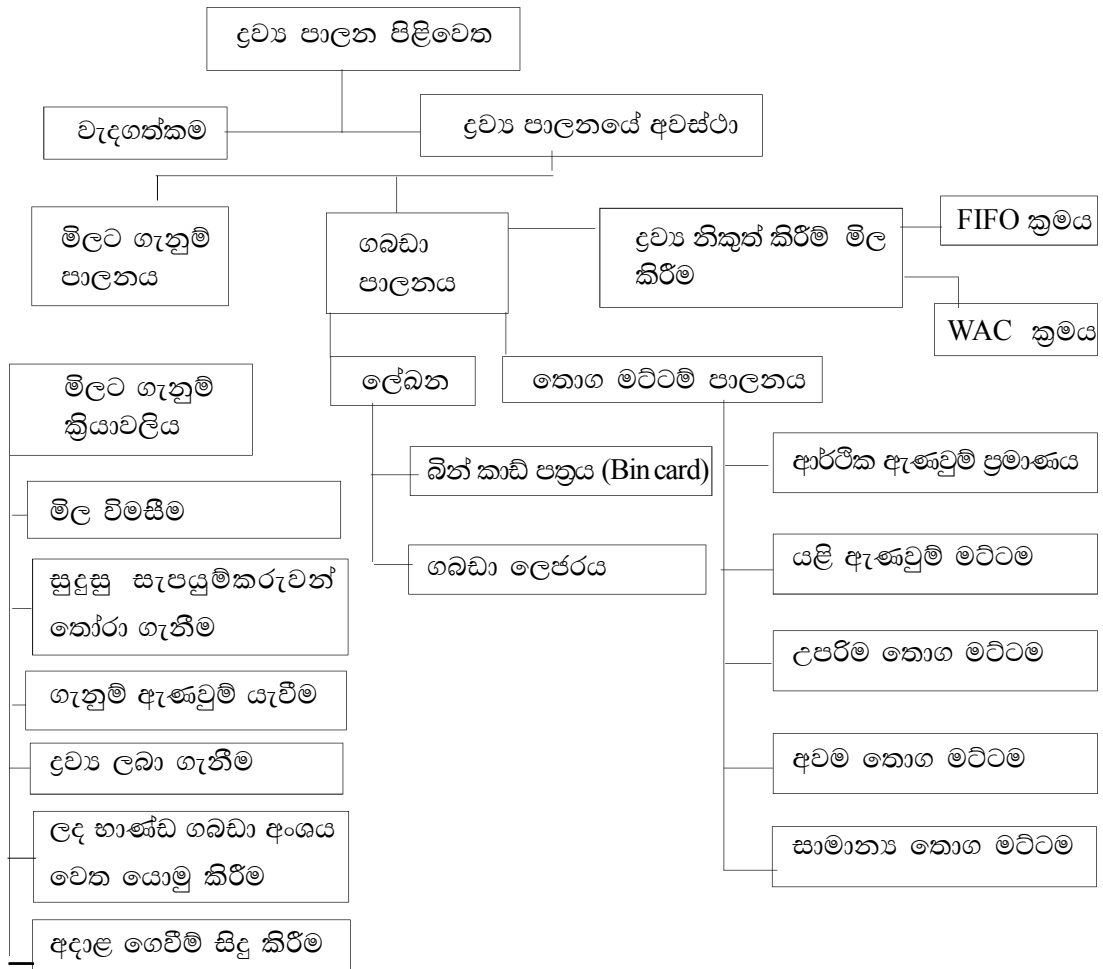
නිපුණතා මට්ටම 14.3 : ද්‍රව්‍ය පාලන ක්‍රියා පිළිවෙත් භාවිත කරයි.

කාලච්ඡේද : 10

ඉගෙනුම් පල :

- ද්‍රව්‍ය පාලනයේ වැදගත්කම පැහැදිලි කරයි.
- ද්‍රව්‍ය පාලන අවස්ථා නම් කරයි.
- ද්‍රව්‍ය මිලට ගැනුම් ක්‍රියාවලිය ඉදිරිපත් කරයි.
- ද්‍රව්‍ය ගබඩා කිරීමේ පාලන ක්‍රම දක්වයි.
- ද්‍රව්‍ය ගබඩා පාලන ක්‍රියාවලියට අදාළ ලේඛන නම් කරයි.
- ආර්ථික ඇණවුම් ප්‍රමාණය ගණනය කරයි.
- යළි ඇණවුම් මට්ටම ගණනය කරයි.
- උපරිම තොග මට්ටම ගණනය කරයි.
- අවම තොග මට්ටම ගණනය කරයි.
- සාමාන්‍ය තොග මට්ටම ගණනය කරයි.
- ද්‍රව්‍ය නිකුත් කිරීම, මිල කිරීම සඳහා FIFO ක්‍රමය හා WAC ක්‍රමය යොදා ගනියි.

මූලික පද හා සංකල්ප : සංකල්ප සිතියම

ඉගෙනුම් - ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය :

මෙම නිපුණතා මට්ටමට අදාළව විෂය නිර්දේශයේ ඇති විෂය අන්තර්ගතය ද ඒ හා සම්බන්ධ විෂය කරුණු ද පිළිබඳව මනා පැහැදිලි කිරීමක් ලබා දෙන්න.

නිවෙසකට අවශ්‍ය පාරිභෝගික භාණ්ඩ වන සහල්, සීනි, කිරිපිටි, තේ කොළ යනාදී ද්‍රව්‍ය සතියකට හෝ මාසයකට සෑහෙන ප්‍රමාණයක් එකවර මිල දී ගැනීමෙන්, ඒවා ක්‍රමානුකූලව පහසුවෙන් ලබා ගත හැකි වන පරිදි විශාල භාජනවල අසුරා තැබීමත්, එදිනෙදා පරිහරණය සඳහා එම ද්‍රව්‍ය කුඩා භාජනවලට යොදා ගැනීමත් සාමාන්‍යයෙන් සිදු කෙරෙන බව සිසුන් සමග සාකච්ඡා කර ඒවා පාලනයකින් යුතුව සිදු කර ගැනීමේ ඇති වැදගත්කම පැහැදිලි කරන්න.

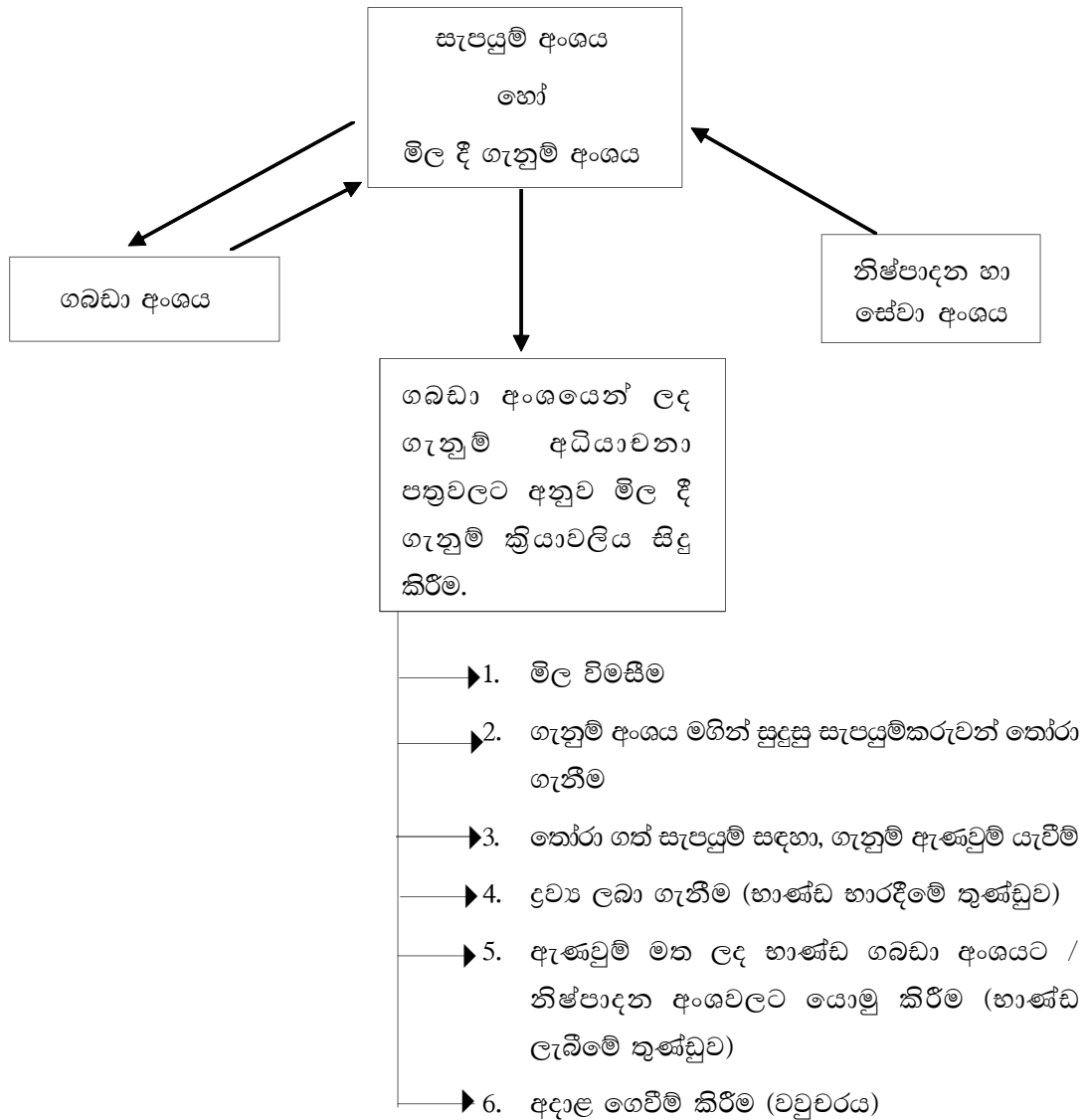
ව්‍යාපාරයක තොග සම්බන්ධයෙන් ද පාලන ශිල්ප ක්‍රම යොදා ගැනීමක් සිදු කරන ආකාරය සාකච්ඡා කරන්න.

- පහත කරුණු ද මතු කර ගැනීමට සිසු අදහස් විමසන්න.
  - ද්‍රව්‍ය මිලට ගැනීම පාලනය
  - ද්‍රව්‍ය ගබඩා කිරීම් පාලනය
  - ද්‍රව්‍ය නිකුත් කිරීම් පාලනය

ද්‍රව්‍ය ලෙස සලකන්නේ නිෂ්පාදනයේ දී හෝ සේවා සැපයීමේ දී භාවිතයට ගනු ලබන සෘජු ද්‍රව්‍ය හා වක්‍ර ද්‍රව්‍ය වේ. මෙම ද්‍රව්‍ය සම්බන්ධයෙන් දරනු ලබන පිරිවැය පාලනයකින් යුතුව සිදු කිරීමේ වැදගත්කම පහත පරිදි දැක්විය හැකි ය.

- කාරක ප්‍රාග්ධනය අනවශ්‍ය ලෙස තොග තුළ රඳවා තබා ගැනීමෙන් මඟ හැරීම
- තොග ලබා ගැනීමේ පිරිවැය හා තොග පවත්වා ගැනීමේ පිරිවැය අවම කර ගත හැකි වීම
- බාධකයකින් තොරව නිෂ්පාදන කටයුතු අඛණ්ඩව පවත්වා ගත හැකි වීම
- තොග නාස්තිය හා අපතය සීමා කර ගත හැකි වීම
- හදිසි මිල දී ගැනීම්වලින් වැළකීමට හැකි වීම
- තොග පිළිබඳ තොරතුරු කළමනාකරණයට වාර්තා කිරීම් පහසු වීම

ද්‍රව්‍ය පාලනය කිසියම් පිළිවෙළකට අනුව පවත්වා ගැනීමක් අවශ්‍ය කෙරේ. මිල දී ගැනුම් ක්‍රියාවලිය, භාවිත වන මූලාශ්‍රය ලේඛන පහත සඳහන් සටහනකින් පෙන්වුම් කෙරේ.

1. ආයතනයේ විවිධ නිෂ්පාදන හා සේවා අංශවලට අවශ්‍ය වන භාණ්ඩ/ ද්‍රව්‍ය ඉල්ලුම් කරමින් ද්‍රව්‍ය අධියාවනාපත් ආයතනයේ සැපයුම් අංශයට එවීම
2. සැපයුම් අංශය විසින් ගබඩාවේ ප්‍රමාණවත් පරිදි භාණ්ඩ තිබේ ද? යන්න විමසීම
3. ගබඩා අංශය විසින් සැපයුම් අංශයට පහත පරිදි පිළිතුරු සැපයේ.
  - භාණ්ඩ / ද්‍රව්‍ය ප්‍රමාණවත් පරිදි ගබඩාවේ නැත. මිල දී ගැනීමට අවශ්‍ය භාණ්ඩ ප්‍රමාණය සඳහන් කර ගැනුම් අධියාවනා පත්‍ර සැපයුම් අංශයට යොමු කෙරේ.
  - භාණ්ඩ ප්‍රමාණවත්ව ඇත. මිල දී ගැනීම අවශ්‍ය නොවේ.
  - ගබඩා අංශය විසින් ගබඩාවට ලැබුණු ද්‍රව්‍ය නිසි පරිදි වර්තා කර තබා ගැනීමත්, නිසි පරිදි ගබඩා කර තබා ගැනීමත්, ගබඩාවෙන් ද්‍රව්‍ය නිකුත් කිරීමේ දී ඒවා මිල කිරීමත්

සිදු කරනු ලබයි. තව ද තොග මට්ටම් පාලනයේ දී විවිධ ශිල්පීය ක්‍රම භාවිත කිරීමත් සිදු කරනු ලබයි.

- ද්‍රව්‍ය ගබඩා පාලන ක්‍රියාවලීන් භාවිත වන ලියවිලි / ලේඛන වන්නේ,
  - බින් කාඩ් පත්‍රය / රාක්ක පත්‍රය
  - ගබඩා ලෙජරය
- බින් කාඩ් පත්‍රය හෙවත් රාක්ක පත්‍රයේ සඳහන් වන්නේ කිසියම් ද්‍රව්‍යයකින් ගබඩාවට ලබා ගත් ප්‍රමාණත්, එම ද්‍රව්‍ය ගබඩාවෙන් නිකුත් කළ ප්‍රමාණත් හා කිසියම් දිනකට ගබඩාවේ ඉතිරි ප්‍රමාණයත් ඒකක වශයෙන් දැක්වෙන පත්‍රිකාවකි. තව ද රාක්ක පත්‍රයක පවතී.
- ගබඩා ලෙජරය යනු ද්‍රව්‍ය ලැබීම්, ද්‍රව්‍ය නිකුත් කිරීම්, ශේෂය ඒකක හා වටිනාකම් සමග දැක්වෙන ලේඛනයකි. ගබඩාවෙන් ද්‍රව්‍ය නිකුත් කිරීමේ දී ඒවා මිල කිරීමට යොදා ගන්නා මිල කිරීම් දෙකක් ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අංක 02 (LKAS-2) මගින් නිර්දේශ කෙරේ.
  1. පෙර ඇතුළු පෙර පිට මිල ක්‍රමය
  2. බර තැබූ සාමාන්‍ය මිල (පිරිවැය) ක්‍රමය
- පෙර ඇතුළු පෙර පිට මිල ක්‍රමය හෙවත් ප්‍රථම ලැබීම් ප්‍රථම නිකුත් කිරීම් මිල ක්‍රමයේ දී ගබඩාවට මුලින් ලැබුණු තොග ඒකක ප්‍රමාණයමුලින් ම සැපයීම සිදු කරයි. එම ද්‍රව්‍ය / තොග ඒකක ප්‍රමාණය අවසන් වූ පසු ඊළඟට ලබාගත් තොග ප්‍රමාණ නිකුත් කරනු ලැබේ. (නිපුණතා මට්ටම 11.4 දී සාකච්ඡා කර ඇත)
- හරිත සාමාන්‍ය මිල (පිරිවැය) ක්‍රමයේ දී, නිකුත් කරන අවස්ථාවේ ගබඩාවේ තිබූ ද්‍රව්‍යවල වටිනාකම, ගබඩාවේ පවතින ද්‍රව්‍ය ඒකක ප්‍රමාණයෙන් බෙදූ විට හරිත සාමාන්‍ය මිල (පිරිවැය) ලැබෙන අතර, එම මිල පදනම් කර ගෙන තොග ලෙජරය පිළියෙල කිරීම සිදු වේ (නිපුණතා මට්ටම 11.4 දී සාකච්ඡා කර ඇත).
- ආර්ථික ඇණවුම් ප්‍රමාණය යනු තොග ලබා ගැනීමේ පිරිවැය හා තොග පවත්වා ගැනීමේ පිරිවැය මගින් ගොඩ නැගෙන මුළු පිරිවැය, අවම වන අවස්ථාවේ දී වරකට ඇණවුම් කළ යුතු තොග ඒකක ප්‍රමාණය වේ.
- ආර්ථික ඇණවුම් ප්‍රමාණය ගණනය කිරීමේ දී පදනම් කර ගන්නා උපකල්පන පහත පරිදි වේ.
  1. වාර්ෂික තොග පරිභෝජනය නියත වශයෙන් ම දන්නා බව
  2. තොග ලබා ගැනීමේ පිරිවැය (ඇණවුම් පිරිවැය) නිශ්චිත බව
  3. තොග පවත්වා ගැනීමේ පිරිවැය නිශ්චිත බව
  4. තොග ඇණවුම් කරන ප්‍රමාණය, එකවර ලැබෙන බව
  5. තොග ඒකකයක මිල නිශ්චිත බව
  6. අවම තොග මට්ටම, ශුන්‍ය මට්ටමේ පවතින බව

- ආර්ථික ඇණවුම් ප්‍රමාණය සූත්‍රයට අනුව ගණනය කිරීම සිදු කරන්නේ, පහත දැක්වෙන සූත්‍ර යොදා ගනිමිනි.

$$EOQ = \sqrt{\frac{2DCo}{ch}}$$

මෙහි EOQ යනු ආර්ථික ඇණවුම් ප්‍රමාණය

D යනු වාර්ෂික තොග පරිභෝජනය / වාර්ෂික තොග ඉල්ලුම

C₀ ඇණවුම් පිරිවැය

ch තොග ඒකකයක් පවත්වා ගැනීමේ වාර්ෂික පිරිවැය

තොග පාලනය සඳහා පහත සඳහන් තොග මට්ටම් යොදා ගනී.

1. යළි ඇණවුම් මට්ටම්
2. අවම තොග මට්ටම්
2. උපරිම තොග මට්ටම්
4. සාමාන්‍ය තොග මට්ටම්

- යළි ඇණවුම් මට්ටම යනු, ගබඩාවක ඇණවුම් කටයුතු සංවිධානය කරන්නේ, කවර තොග මට්ටමකට එළඹුණු විටක දී ද යන්න වේ.

$\text{යළි ඇණවුම් මට්ටම} = \text{උපරිම පරිභෝජනය} \times \text{උපරිම ඇණවුම් කාලය}$

- උපරිම පරිභෝජනය, උපරිම භාවිතය ලෙසත්, උපරිම ඇණවුම් කාලය, උපරිම බලාපොරොත්තු කාලය ලෙසත් හැඳින්වේ.
- අවම තොග මට්ටම යනු නිෂ්පාදනය බාධාවකින් තොරව පවත්වා ගෙන යෑම සඳහා ගබඩාවේ තිබිය යුතු තොග මට්ටමයි.

$\text{අවම තොග මට්ටම} = \text{යළි ඇණවුම් මට්ටම} - (\text{සාමාන්‍ය පරිභෝජනය} \times \text{සාමාන්‍ය ඇණවුම් කාලය})$
--

- උපරිම තොග මට්ටම පසු, ගබඩාවේ සාමාන්‍යයෙන් ඕනෑ ම වේලාවක තිබිය යුතු උපරිම තොග ප්‍රමාණයයි. මෙම තොග මට්ටමට වඩා, පවතින තොග මට්ටම වැඩි නම්, එය අහිතකර තත්ත්වයක් වේ.
- සාමාන්‍ය තොග මට්ටම පසු කිසියම් තොග අයිතමයක් ගබඩා කරන සාමාන්‍ය ප්‍රමාණය දැක්වෙන තොගයකි. සාමාන්‍ය තොග මට්ටම ගණනය කිරීම සඳහා සූත්‍ර දෙකක් යොදා ගත හැකි ය.

$$\text{සාමාන්‍ය තොග මට්ටම} = \text{අවම තොග මට්ටම} + \frac{\text{යළි ඇණවුම් ප්‍රමාණය}}{2}$$

හෝ

$$\text{සාමාන්‍ය තොග මට්ටම} = \frac{\text{අවම තොග මට්ටම} + \text{උපරිම තොග මට්ටම}}{2}$$

තක්සේරුව හා ඇගයීම් නිර්ණායක :

1. පහත සඳහන් වගුව සම්පූර්ණ කරන්න.

මූලාශ්‍රය ලේඛනය	පිළියෙල කිරීම	යොමු කිරීම	කුමක් සඳහා ද
<ul style="list-style-type: none"> • ද්‍රව්‍ය අධියාවනාපත් • ටෙන්ඩර්පත්/ මිල විමසුම් • ගැනුම් ඇණවුම්පත් • හාණ්ඩ හාරදීමේ තුණ්ඩුව • හාණ්ඩ ලැබීම් තුණ්ඩුව • ඉන්වොයිසිය • ද්‍රව්‍ය නිකුත් කිරීමේ අධියාවනාපත් 			

2. ගබඩාවෙන් ද්‍රව්‍ය නිකුත් කිරීමේ දී ඒවා මිල කිරීමට යොදා ගැනෙන නිර්දේශිත ක්‍රම දෙක වන්නේ කවරක් ද?

(i) .....

(ii) .....

3. K නමැති ද්‍රව්‍ය අයිතමය හා සම්බන්ධ තොරතුරු පහත දැක්වේ.

- මාසික තොග පරිභෝජන ඒකක 500කි.
- තොග අයිතමයක මිල රු. 80කි.
- එක් ඇණවුමක් සඳහා පිරිවැය රු. 60කි.
- තොග ඒකකයක් තබා ගැනීමේ වාර්ෂික පිරිවැය, ඒකකයක මිලෙන් 10%කි.

1. ආර්ථික ඇණවුම් ප්‍රමාණය ගණනය කරන්න.

2. ප්‍රශස්ත ඇණවුම් වාර සංඛ්‍යාව කොපමණ ද?

4. හංසලී නිෂ්පාදන ආයතනය භාවිත කරන අමුද්‍රව්‍ය අයිතමයකට අදාළ දත්ත පහත පරිදි වේ.

උපරිම පරිභෝජනය	- දිනකට ඒකක 300
සාමාන්‍ය පරිභෝජනය	- දිනකට ඒකක 200
යළි ඇණවුම් කාලය	- සාමාන්‍ය දින 10
	- අවම දින 10
යළි ඇණවුම් ප්‍රමාණය	- ඒකක 3 000කි.

පහත සඳහන් දෑ ගණනය කරන්න.

1. යළි ඇණවුම් තොග මට්ටම
2. උපරිම තොග මට්ටම
3. අවම තොග මට්ටම
4. සාමාන්‍ය තොග මට්ටම

නිපුණතාව 14.0 : කළමනාකරණ ගිණුම්කරණයේ මූලික සංකල්ප ඇගයීමට ලක් කරයි.

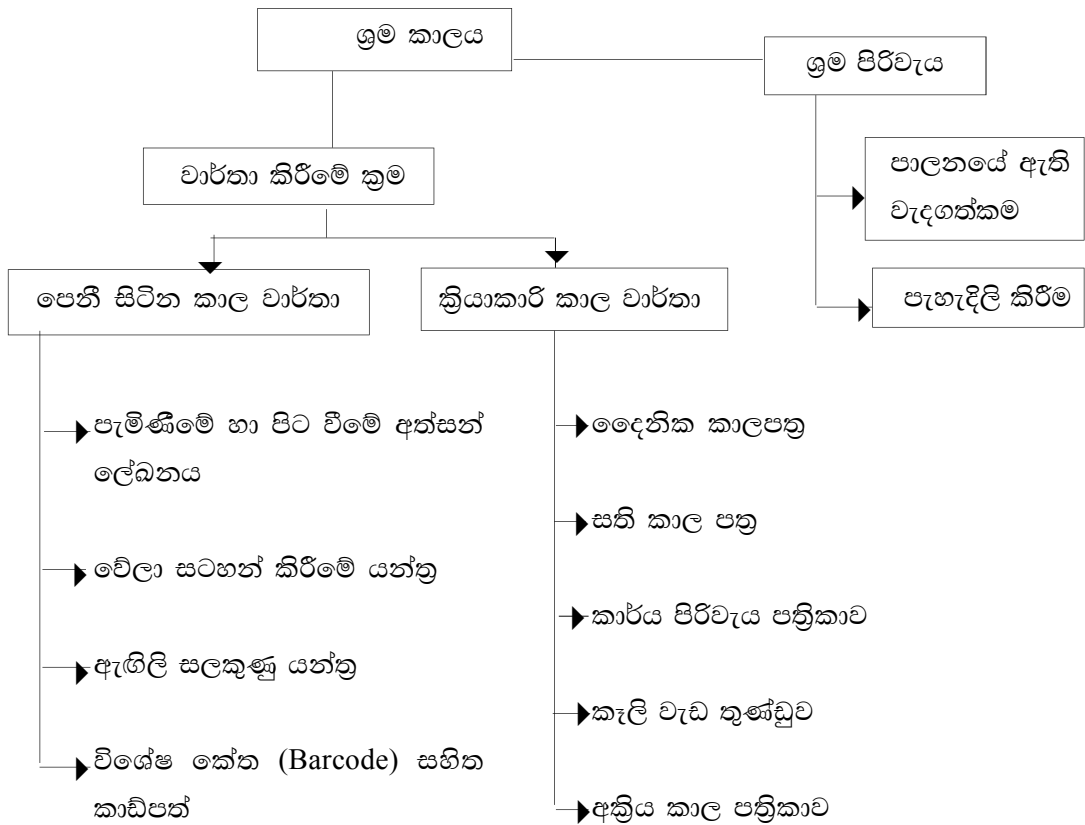
නිපුණතා මට්ටම 14.4 : ශ්‍රම කාලය සම්බන්ධයෙන් වාර්තා තබයි.

කාලච්ඡේද : 05

- ඉගෙනුම් පල :
- ශ්‍රම පිරිවැය පැහැදිලි කරයි.
  - ශ්‍රම පිරිවැය පාලනයේ වැදගත්කම පෙන්වා දෙයි.
  - ශ්‍රම කාලය වාර්තා කිරීමේ ක්‍රම දක්වයි.

මූලික පද සංකල්ප සිතියම :

සංකල්ප සිතියම

ඉගෙනුම් - ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය සඳහා යෝජනා උපදෙස් :

මෙම නිපුණතා මට්ටමට අදාළව විෂය නිර්දේශයේ ඇති විෂය අන්තර්ගතය ද ඒ හා සම්බන්ධ විෂය කරුණු ද පිළිබඳව මනා පැහැදිලි කිරීමක් ලබා දෙන්න.

භාණ්ඩයක් හෝ සේවාවක් නිපදවීමේ නියුක්ත ශ්‍රමිකයන් කැප කරන ශ්‍රමය වෙනුවෙන් සෘජුව හෝ වක්‍රව දරනු ලබන වියදම් ශ්‍රම පිරිවැය වේ. ශ්‍රම පිරිවැයට ඇතුළත් වන දෑ පහත පරිදි වේ.

- සේවකයන්ගේ මූලික වැටුප් / වේතන
  - අතිකාල දීමනා
  - වෙනත් අතිරේක දීමනා
  - වෛද්‍ය හෝ වෙනත් විශේෂිත දීමනා
  - අර්ථසාධක අරමුදලට දායක වීම්
  - සේවා නියුක්ති භාර අරමුදලට දායක වීම්
- ශ්‍රම පිරිවැය පාලනයකින් යුතුව පවත්වා ගැනීමේ වැදගත්කම පහත දැක්වේ.
    - ශ්‍රමය මානව සම්පතක් බැවින් වෙනත් අජීව සම්පත් පාලනයට වඩා වැඩි අවධානයක් යොමු කළ යුතු වීම
    - පිරිවැය ඒකකයක වටිනාකමෙන්, සැලකිය යුතු කොටසක් ශ්‍රම පිරිවැය නියෝජනය කරන නිසා, ශ්‍රම පිරිවැය පාලනයකින් යුතුව පවත්වා ගැනීම වැදගත් වේ.
    - ශ්‍රමයේ පලදායීත්වය ඉහළ දැමීම තුළින්, නිෂ්පාදනය වැඩිවීම මත ඒකකයක පිරිවැය අවම කර ගැනීමට හැකි වීම
  - ශ්‍රම කාලය වාර්තා කරන ආකාර දෙකකි.
    - පෙනී සිටින කාල වාර්තා
    - ක්‍රියාකාරී කාල වාර්තා
  - පෙනී සිටින කාල වාර්තා

සේවා ස්ථානයට පැමිණීමේ වේලාවක්, සේවා ස්ථානයෙන් බැහැර ගිය වේලාවක් අතර කාල සීමාව, රැඳී සිටින කාලය ලෙස අදහස් කෙරේ. මේ සඳහා විවිධ උපක්‍රම යොදා ගනී.

උදා : - පැමිණීමේ පිට වීමේ අත්සන් ලේඛන භාවිත කිරීම

    - ඇඟිලි සලකුණු යන්ත්‍ර භාවිතය
    - විශේෂ Barcode සහිත කාඩ්පත් යොදා ගැනීම
    - වේලා සටහන් කිරීමේ යන්ත්‍ර යොදා ගැනීම

ක්‍රියාකාරී කාල සටහන් කරන වාර්තා :

ක්‍රියාකාරී කාලය සටහන් කරන වාර්තා යනු සේවකයකු විසින් කරන ලද කාර්යය හා එයට ගත කළ කාලය වාර්තා කිරීම සඳහා යොදා ගනු ලබන වාර්තා වේ. ආයතනයේ ස්වභාවය අනුව එම වාර්තා විවිධ විය හැකි ය. ක්‍රියාකාරී කාලය සටහන් කරන වාර්තා පහත පරිදි වේ.

- කාල පත්‍ර
  - දෛනික කාල පත්‍රය
  - සති කාල පත්‍රය
- කාර්ය තුණ්ඩුව
- කාර්ය පිරිවැය පත්‍රිකාව
- කැලි වැඩ තුණ්ඩුව
- අක්‍රිය කාල පත්‍රය

කාල පත්‍ර

එක් එක් කාර්ය සඳහා ගත කළ කාලය ඇතුළත් කරමින් සේවකයකු විසින් සම්පූර්ණ කරනු ලබන පත්‍රිකාව, කාලපත්‍ර වේ. සේවකයකු දෛනිකව වැය කළ කාලය සටහන් කෙරෙන පත්‍රිකාව, දෛනික කාල පත්‍රය ලෙසත්, සතිපතා වැය කළ කාලය වාර්තා කෙරෙන පත්‍රය සති කාල පත්‍රය ලෙසත් හැඳින්වේ.

කාර්ය තුණ්ඩුව

සේවකයකු විසින් කළ යුතු කාර්යයන් නිම කිරීම, ඊට අදාළ උපදෙස් දීම, එම කාර්යයන්ට ගත කළ කාලය ද සටහන් කිරීම පිණිස යොදා ගන්නා පත්‍රිකාව, කාර්ය තුණ්ඩුව වේ.

කාර්ය පිරිවැය පත්‍රිකා

එක් කාර්යයක් සේවකයන් කිහිප දෙනෙකුගේ සහභාගිත්වයෙන් නිම කිරීමේ දී එක් එක් සේවකයා විසින් කරන ලද කාර්ය වෙනුවෙන් ගත කළ කාලය සටහන් කරන ඊළඟ සේවකයාට භාර දී අතින් හුවමාරු වන ලියවිල්ලක් වේ.

කැලි වැඩ තුණ්ඩුව

නිමැවුම මත ගෙවීම් සිදු කරන අවස්ථාවක එක් එක් සේවකයා විසින් නිපදවන ලද මුළු ඒකක ගණන හා ගත කළ කාලය ද අන්තර්ගත වාර්තාව, කැලි වැඩ තුණ්ඩුව වේ.

අක්‍රිය කාල පත්‍රය

විදුලිය ඇනහිටීම, අමුද්‍රව්‍ය හිඟ වීම, යන්ත්‍ර ක්‍රියාවිරහිත වීම, යනාදී හේතු මත සේවකයන් නිෂ්පාදන කාර්යයේ නියැලී නොසිටින කාලය, අක්‍රිය කාලය වේ. එම අක්‍රිය කාලය වාර්තා කිරීමට යොදා ගන්නා පත්‍රිකාව, අක්‍රිය කාල පත්‍රය වන අතර, අක්‍රිය කාලය ද වැටුප් ගණනය කිරීම සඳහා යොදා ගැනේ.

තක්සේරුව හා ඇගයීම් නිර්ණායක :

“නිශා බුක් ජොස් ” සේවකයන්ට ගෙවීම් සිදු කිරීමේ දී අදාළ වන තොරතුරු පහත දැක්වේ.

- මාසයකට වැඩ කළ යුතු දින ගණන 20කි. දිනක සේවා කාලය පෙ. ව. 8.00 සිට ප. ව. 4.00 දක්වා වූ පැය 08 වේ.
- සෙනසුරාදා හා ඉරිදා දිනවල වැඩ කිරීමේ දී සාමාන්‍ය පැයක වැටුප මෙන් 1.5ක ගාස්තුවක් ගෙවනු ලැබේ.
- මාසික ජීවන වියදම් දීමනාව සේවකයකුට රු. 2 000කි.
- සේවක අර්ථසාධක අරමුදලට දායක වීම්
  - සේවකයාගේ මූලික වැටුපෙන් 10%ක් සේවකයා ද
  - සේවකයාගේ මූලික වැටුපෙන් 15%ක් ආයතනය ද වේ.

සේවකයාගේ නම	මූලික මාසික වැටුප (රු.)	වැඩ කළ දින ගණන	සති අන්තය (පැය)
කුමුදු	16 000	20	12
සුමුදු	19 200	20	10
පුබුදු	20 000	18	15

(i) මෙම ආයතනයේ ශ්‍රම පිරිවැය පහත ශීර්ෂ යටතේ ගණනය කරන්න.

- මූලික වැටුප
- අතිකාල දීමනා
- ජීවන වියදම් දීමනා
- අර්ථසාධක අරමුදලට දායක වීම්
- මුළු ශ්‍රම පිරිවැය

(ii) මෙම ආයතනයේ සේවකයන් වැඩ කළ කාලය වාර්තා කිරීමට යොදා ගත් මූලාශ්‍රයක් සඳහන් කරන්න.

(iii) ශ්‍රම පිරිවැය පාලනයකින් ආයතනයට අත් වන වාසි මොනවා ද?

නිපුණතාව 14.0 : කළමනාකරණ ගිණුම්කරණයේ මූලික සංකල්ප ඇගයීමට ලක් කරයි.

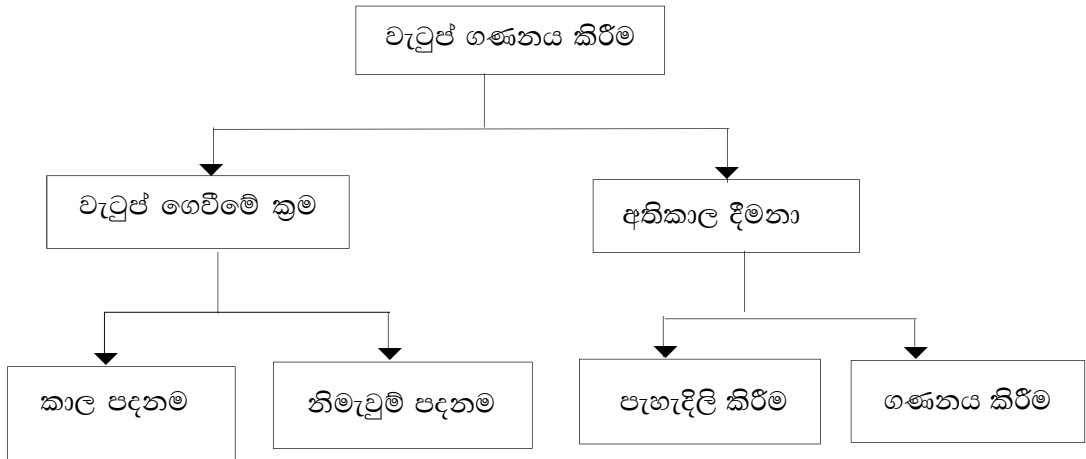
නිපුණතා මට්ටම 14.5 : කාල පදනම හා නිමැවුම් පදනම මත වැටුප් ගණනය කරයි.

කාලච්ඡේද : 05

- ඉගෙනුම් පල :
- වැටුප් ගෙවීම් ක්‍රම නම් කරයි.
  - කාල පදනම හා නිමැවුම් පදනම විස්තර කරයි.
  - අතිකාල දීමනා පැහැදිලි කරයි.
  - අතිකාල දීමනා ගණනය කරයි.

මූලික පද හා සංකල්ප :

සංකල්ප සිතියම

ඉගෙනුම් - ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය සඳහා යෝජිත උපදෙස් :

මෙම නිපුණතා මට්ටමට අදාළව විෂය නිර්දේශයේ ඇති විෂය අන්තර්ගතය ද ඒ හා සම්බන්ධ විෂය කරුණු ද පිළිබඳ මනා පැහැදිලි කිරීමක් ලබා දෙන්න.

- වැටුප් ගෙවීම් සඳහා ප්‍රධාන පදනම් (ක්‍රම) දෙකක් භාවිත කරනු ලබයි.
  - කාල පදනම
  - නිමැවුම් පදනම
- සේවකයා සේවයේ යෙදී සිටි කාලය පදනම් කර ගෙන, වැටුප් ගෙවීම කාල පදනම වේ. එලෙස ගෙවන වැටුප් කාල වැටුප් ලෙස ද හැඳින්වේ.
- කාලය පදනම මත වැටුප් ගෙවීම සිදු කරන්නේ පහත පරිදි වේ.

$$\text{ගත කළ කාලය} \times \text{වැටුප් අනුපාතිකය} = \text{වැටුප}$$

- සේවකයා නිපදවන ලද නිමැවුම් ප්‍රමාණය පදනම් කර ගෙන වැටුප් ගෙවීම නිමැවුම් පදනම වේ. එලෙස ගෙවන වැටුප් “කැලි වැටුප්” ලෙස ද හැඳින්වේ.

නිමැවුම් පදනම මත වැටුප් ගෙවීම ගණනය කරන්නේ පහත පරිදි ය.

$$\text{නිපදවන ලද ඒකක ප්‍රමාණය} \times \text{ඒකකයක වැටුප් අනුපාතිකය} = \text{වැටුප}$$

කැලි පදනම හා නිමැවුම් පදනම සැසඳීම

කාල පදනම	නිමැවුම් පදනම
<ul style="list-style-type: none"> • සේවකයා වැඩ කළ කාලය පදනම් කර ගෙන වැටුප් ගෙවීම සිදු කෙරේ. • සේවකයන්ගේ වැඩ ප්‍රමාණය නිශ්චිතව මැනීමට අපහසු අවස්ථාවල දී යෝග්‍ය වේ. • සේවකයෝ දිරිමත් නොවෙති. • ආධුනික සේවකයන්ට වාසිදායක වේ. • නිරන්තර අධීක්ෂණයක් අවශ්‍ය වේ. 	<ul style="list-style-type: none"> • සේවකයා නිම කළ ඒකක ගණන පදනම් කර ගෙන වැටුප් ගෙවීම සිදු කෙරේ. • සේවකයන්ගේ වැඩ ප්‍රමාණය මැනිය හැකි අවස්ථාවල දී පමණක් යෝග්‍ය වේ. • සේවකයෝ දිරිමත් වෙති. • ආධුනික සේවකයන්ට අවාසිදායක වේ. • අධීක්ෂණය අවශ්‍ය වන්නේ අඩුවෙනි.

- අතිකාල දීමනා යනු තමාට නියමිත කාලයට අමතර ව වැඩ කරන අතිරේක කාලය වෙනුවෙන් කරන ගෙවීම වේ. ඒ සඳහා සාමාන්‍ය වැටුප් අනුපාතියකට වඩා ඉහළ අනුපාතියක් සාමාන්‍යයෙන් ගෙවනු ලැබේ.

අතිකාල දීමනා ගණනය කරනු ලබන්නේ පහත සඳහන් පරිදි ය.

$$\text{අතිකාල දීමනා පැය ගණන} \times \text{අතිකාල පැයක වැටුප} = \text{අතිකාල දීමනා}$$

තක්සේරුව හා ඇගයීම් නිර්ණායක :

- (අ) එක් දිනක දී සේවකයන් තිදෙනකු නිපදවූ භාණ්ඩ ඒකක ප්‍රමාණය පහත සඳහන් වන අතර, ඒකකයකට රු. 20ක ගාස්තුවක් ගෙවනු ලැබේ.

සේවකයා	නිපදවූ ඒකක ප්‍රමාණය
සනී	60
විනී	55
ජොනී	65

එක් එක් ශ්‍රමිකයා ඉපයූ දිනක වැටුප හා ආයතනයේ මුළු ශ්‍රම පිරිවැය ගණනය කරන්න.

(ආ) පළමු සතිය තුළ දී සේවකයන් වැඩ කළ කාලය පැයවලින් පහත දැක්වා ඇත.

සේවකයා	සඳුදා	අගහරුවාදා	බදාදා	බ්‍රහස්පතින්දා	සිකුරාදා	සෙනසුරාදා	ඉරිදා
අමල්	8	8	8	8	8	5	4
ලක්මාල්	8	8	8	8	10	6	4
කල්පනී	8	8	8	8	10	-	5
ගෝතමී	10	6	7	8	8	5	3

- සෙනසුරාදා හා ඉරිදා හැර සතියේ දිනවල වැඩ කළ යුතු කාලය පැය 8 කි. පැයක සාමාන්‍ය වැටුප රු. 80 කි.
- අතිකාල දීමනා ගෙවීම පහත පරිදි සිදු වේ.
- සතියේ දිනවල සාමාන්‍ය පැයක වැටුප මෙන් 1.5කි.
- සෙනසුරාදා හා ඉරිදා දිනවල සාමාන්‍ය පැයක වැටුප මෙන් දෙගුණයකි.

පහත සඳහන් දෑ ගණනය කරන්න.

- (i) සතිය තුළ එක් එක් සේවකයා ඉපයූ මූලික වැටුප
- (ii) සතිය තුළ එක් එක් සේවයා ඉපයූ අතිකාල දීමනා
- (iii) ආයතනයේ මුළු ශ්‍රම පිරිවැය

නිපුණතාව 14.0 : කළමනාකරණ ගිණුම්කරණයේ මූලික සංකල්ප ඇගයීමට ලක් කරයි.

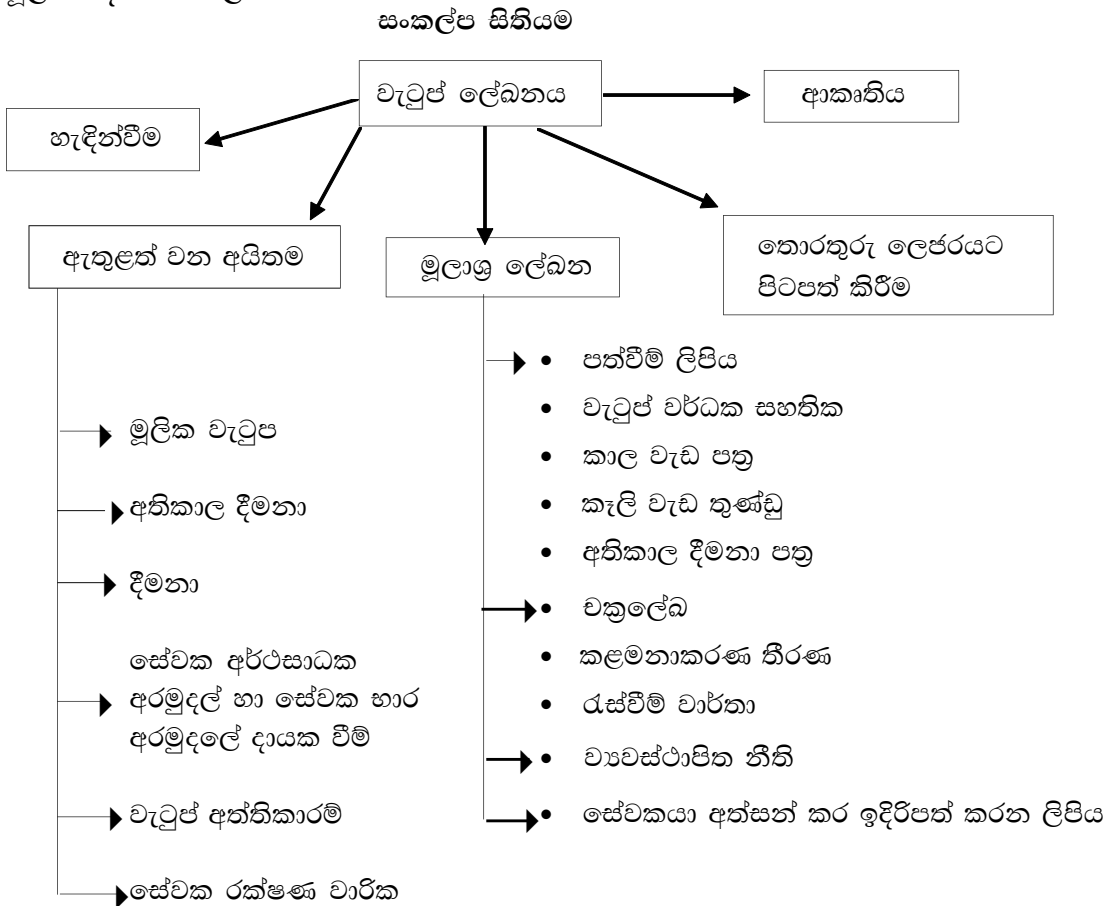
නිපුණතා මට්ටම 14.6 : වැටුප් ලේඛනයක් පිළියෙල කරයි.

කාලච්ඡේද : 20

ඉගෙනුම් පල :

- වැටුප් ලේඛනය පිළියෙල කිරීමට අවශ්‍ය මූලාශ්‍රය ලේඛනගත කරයි.
- වැටුප් ලේඛනයක ඇතුළත් වන අයිතම සඳහන් කරයි.
  - මූලික වැටුප
  - දීමනා
  - දළ වැටුප
  - අඩු කිරීම්
  - ශුද්ධ වැටුප
- වැටුප් ලේඛනයක ආකෘතිය ඉදිරිපත් කරයි.
- වැටුප් ලේඛනයක් පිළියෙල කරයි.
- වැටුප් ලේඛනයේ තොරතුරු ලෙජරයට පිටපත් කරයි.

මූලික පද හා සංකල්ප :

ඉගෙනුම් - ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය සඳහා යෝජනා උපදෙස් :

මෙම නිපුණතා මට්ටමට අදාළව විෂය නිර්දේශයේ ඇති විෂය අන්තර්ගතය ද ඒ හා සම්බන්ධ විෂය කරුණු ද පිළිබඳව මනා පැහැදිලි කිරීමක් ලබා දෙන්න.

- වැටුප් ලේඛනයක් යනු නිශ්චිත කාලසීමාවකට අදාළව සේවකයන්ගේ මුළු වැටුප, වැටුපෙන් සිදු කරන අඩු කිරීම්, ශුද්ධ වැටුප හා අර්ථසාධක අරමුදලට සේවා නියුක්ති භාර අරමුදලට දායකවීම් ඇතුළත් කර පිළියෙල කරන ලේඛනයකි.
- වැටුප් පාලන අංශය විසින්, වැටුප් ලේඛන පිළියෙල කිරීම සාමාන්‍යයෙන් සිදු කෙරේ.
- වැටුප් ලේඛනයක ඇතුළත් වන අයිතම හා ඊට අදාළ තොරතුරු ලබාගන්නා මූලාශ්‍රය පහත පරිදි වේ.

ඇතුළත් වන අයිතම	මූලාශ්‍ර ලේඛන
1. මූලික වැටුප / ඒකාබද්ධ වැටුප	<ul style="list-style-type: none"> • පත්වීම් ලිපිය • වැටුප් වර්ධක සහතිකය • කාල වැඩ පත්‍ර • කැලි වැඩ පත්‍ර
2. අතිකාල දීමනා	<ul style="list-style-type: none"> • අතිකාල දීමනා පත්‍ර / අතිකාල ලේඛනය
3. දීමනා	<ul style="list-style-type: none"> • චක්‍රලේඛ • කළමනාකරණ තීරණ • රැස්වීම් වාර්තා
4. සේවක අර්ථසාධක අරමුදලට දායක කිරීම්	<ul style="list-style-type: none"> • ව්‍යවස්ථාපිත නීති
<ul style="list-style-type: none"> • සේවා නියුක්ති භාර අරමුදලට දායක කිරීම් 	<ul style="list-style-type: none"> • සේවක අර්ථසාධක අරමුදල් පනත • සේවා නියුක්ති භාර අරමුදල් පනත
5. වැටුප් අත්තිකාරම්	<ul style="list-style-type: none"> • සේවකයා අත්සන් කර ඉදිරිපත් කරන ලිපිය
6. සේවක රක්ෂණ වාරිකය	<ul style="list-style-type: none"> • සේවකයා අත්සන් කර ලබා දී ඇති ලිපිය

වැටුප් ලේඛනයක ආකෘතියක්

සීමාසහිත ..... සමාගමේ

..... වර්ෂය ..... මාසයේ වැටුප් ලේඛනය

			ඉපයීම්				අඩු කිරීම්				රු.			
අනුක්‍රමික අංකය	සේවක අංකය	නම	මූලික වැටුප	දීමනා	අතිකාල දීමනා	දළ වැටුප	සේවක අර්ථසාධක දායකය	වැටුප් අත්තිකාරම්	සේවක ණය	මුළු අඩු කිරීම්	ශුද්ධ වැටුප	HPF දායකත්වය	ETF දායකත්වය	සේවකයාගේ අත්සන
01.	ආර්.	ගුණපාල												
02.	එස්.	නානායක්කාර												
03.	ඒ.	ඒකනායක												
04.	එම්.	නවරත්න												
05.	ඩී.	දිසානායක												
06.	යූ.	ධර්මදාස												

වැටුප් ලේඛනයක ඇතුළත් වන තොරතුරු වැටුප් හා වේතන පාලන ගිණුමක් ඇසුරෙන් ගිණුම්ගත කිරීමට අදාළ ජර්නල් සටහන් පහත පරිදි වේ.

- මුළු දළ වැටුප
  - වැටුප් හා වේතන ගිණුම හර XXX
  - වැටුප් හා වේතන පාලන ගිණුම බැර XXX
- සේවකයාගේ වැටුපෙන් කරන අඩු කිරීම්
  - වැටුප් හා වේතන පාලන ගිණුම හර XXX
  - අදාළ අඩු කිරීම් ගිණුම් බැර XXX
- ආයතනයේ සේවක අර්ථසාධක අරමුදල් දායකත්වය
  - සේවක අර්ථසාධක අරමුදල් වියදම් ගිණුම හර XXX
  - ගෙවිය යුතු සේවක අර්ථසාධක අරමුදල් ගිණුම බැර XXX
- සේවා නියුක්ති භාර අරමුදල් දායකත්වය
  - සේවා නියුක්ති භාර අරමුදල් වියදම් ගිණුම හර XXX
  - ගෙවිය යුතු සේවා නියුක්ති භාර අරමුදල් වියදම් ගිණුම බැර XXX
- ශුද්ධ වැටුප, මුදලින් ගෙවූ විට,
  - වැටුප් හා වේතන පාලන ගිණුම හර XXX
  - මුදල් ගිණුම බැර XXX

6. ශුද්ධ වැටුප, මුදලින් නොගෙවූ විට,

වැටුප් හා වේතන පාලන ගිණුම

හර XXX

ගෙවිය යුතු වැටුප් හා වේතන ගිණුම

බැර XXX

ගිණුම් කාල පරිච්ඡේදය අවසානයේ දී වැටුප් හා වේතන ගිණුමේ ශේෂය, සේවක අර්ථසාධක අරමුදල් වියදම් ගිණුමේ ශේෂය, සේවා නියුක්ති භාර අරමුදල් වියදම් ගිණුමේ ශේෂය, ලාභාලාභ ගිණුම (ආදායම් ප්‍රකාශයට) මාරු කළ යුතුයි.

තක්සේරුව හා ඇගයීම් නිර්ණායක :

සීමිත නාඹවුන්හ පොදු සමාගමේ 2018 මාර්තු මාසයේ සේවකයන්ගේ වැටුප් ගෙවීම්වලට අදාළ තොරතුරු පහත දැක්වේ.

- මාසයක් තුළ වැඩ කළ යුතු සම්මත පැය ගණන 160 කි.
- පැයක මූලික වැටුප රු. 200 කි.
- අතිකාල පැයක වැටුප මූලික වැටුපෙන් 150% කි.
- මූලික වැටුප මත සේවක අර්ථසාධක අරමුදලට
  - සේවකයාගෙන් 10% ක්ද
  - ආයතනය 15% ක්ද දායක කළ යුතුයි.
- සේවා නියුක්ති භාර අරමුදලට සේවකයාගේ මූලික වැටුපෙන් 3%ක් දායක කළ යුතු ය.

අවශ්‍ය වන්නේ,

- (1) 2018 මාර්තු මාසය සඳහා වැටුප් ලේඛනය
- (2) පොදු ජර්නල් සටහන්
- (3) ලෙජර් ගිණුම් පිළියෙල කරන්න.

නිපුණතාව 14.0 : කළමනාකරණ ගිණුම්කරණයේ මූලික සංකල්ප ඇගයීමට ලක් කරයි.

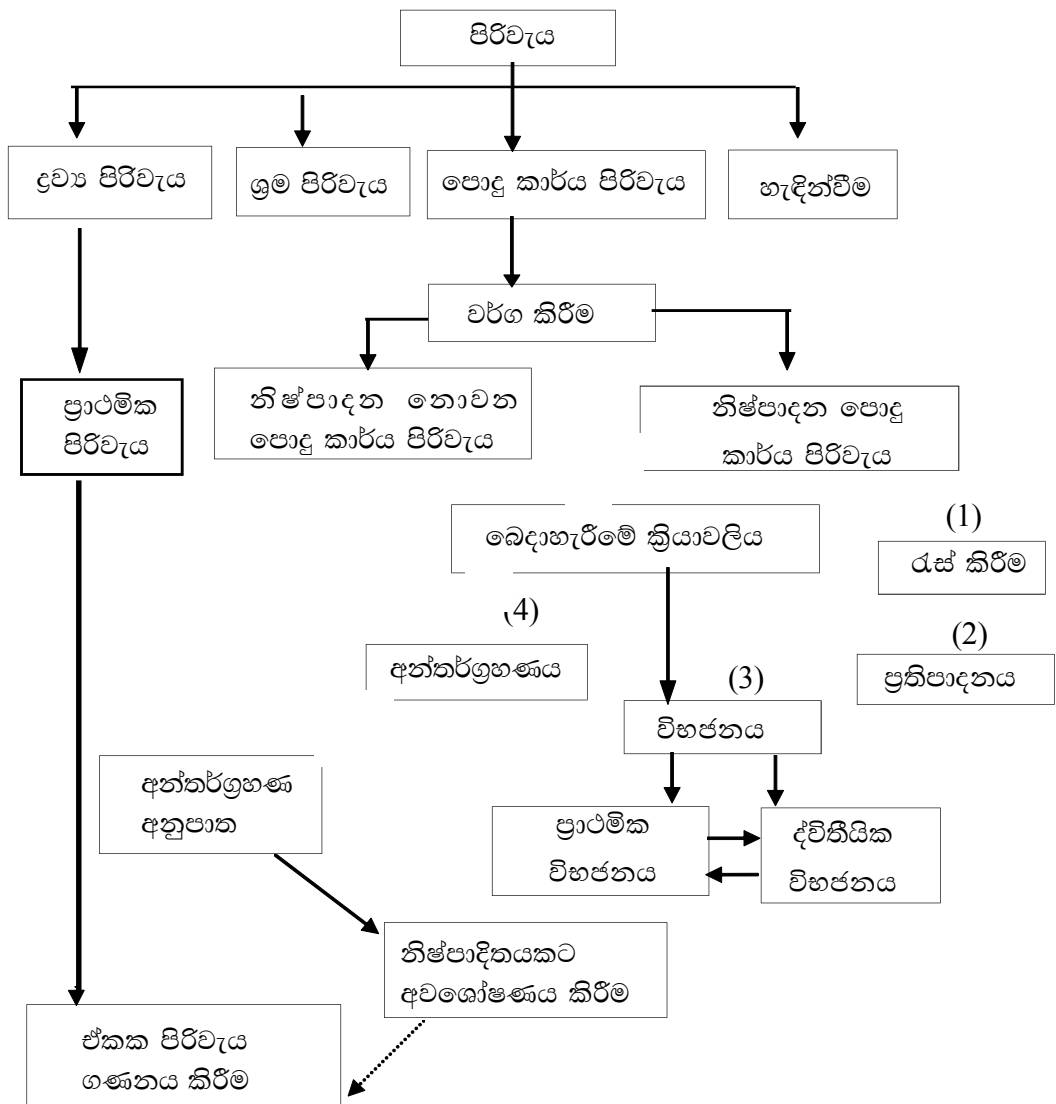
නිපුණතා මට්ටම 14.7 : පොදු කාර්ය පිරිවැය නිෂ්පාදිතයට අවශෝෂණය කරයි.

කාලච්ඡේද : 30

- ඉගෙනුම් පල :
- පොදු කාර්ය පිරිවැය පැහැදිලි කරයි.
  - පොදු කාර්ය පිරිවැය නිෂ්පාදන හා නිෂ්පාදන නොවන ලෙස වර්ග කරයි.
  - පොදු කාර්ය පිරිවැය බෙදා හැරීමේ ක්‍රියා පිළිවෙළ පෙළගස්වා පැහැදිලි කරයි.
  - පොදු කාර්ය පිරිවැය විශ්ලේෂණ පත්‍රිකාවක් පිළියෙල කරයි.
  - පොදු කාර්ය පිරිවැය, පිරිවැය ඒකක අතර අන්තර්ග්‍රහණය කර ඒකක පිරිවැය ගණනය කරයි.

මූලික පද හා සංකල්ප

සංකල්ප සිතියම

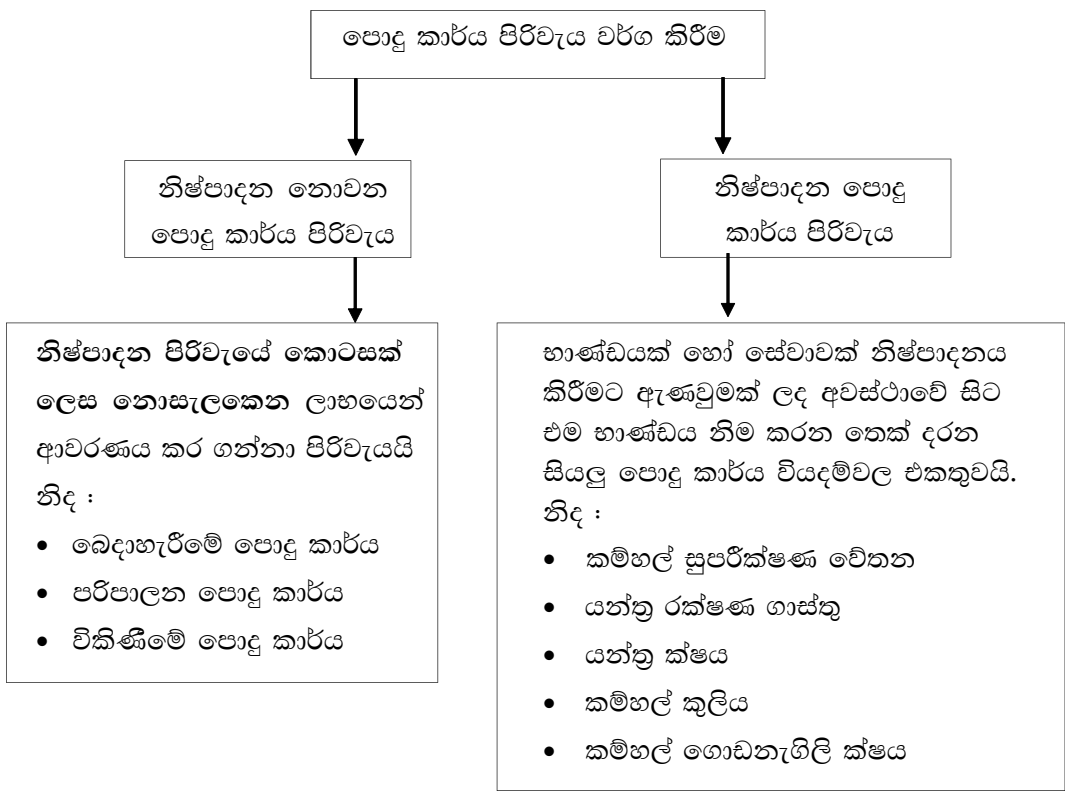
විෂය කරුණු

පොදු කාර්ය පිරිවැය

නිෂ්පාදන ඒකකයක් සම්බන්ධයෙන් පැහැදිලිව වෙන් කර හඳුනා ගත නොහැකි, නිෂ්පාදන ඒකක රාශියක් සඳහා පොදුවේ දරන්නා වූ වියදම්වල එකතුව පොදු කාර්ය පිරිවැය ලෙස හැඳින්වේ. එනම් වක්‍ර ද්‍රව්‍ය පිරිවැය, වක්‍ර ශ්‍රම පිරිවැය හා වක්‍ර වෙනත් වියදම්වල එකතුවයි.

නිද : ගම්, තීන්ත, පොලිෂ්, වාර්නිෂ්, කම්හල් මූරකරු වැටුප්, සුපරීක්ෂක වේතන, ගෙවල් කුලී, වරිපනම්, විදුලිය යනාදිය

මෙම පොදු කාර්ය පිරිවැය, සෘජු ද්‍රව්‍ය, සෘජු ශ්‍රම පිරිවැය මෙන් ඒකකයකට අදාළව කොපමණදැයි පැහැදිලිව වෙන් කර ගත නොහැකි ය. ඒ නිසා නිෂ්පාදනයට අදාළ වූ පොදු කාර්ය පිරිවැය පැහැදිලිව හඳුනා ගැනීමට සිදු වේ.

පොදු කාර්ය පිරිවැය බෙදාහැරීමේ ක්‍රියාවලිය

නිෂ්පාදනය වෙනුවෙන් පිරිවැය රැස් කරන මධ්‍යස්ථාන කිහිපයක් තිබෙන අවස්ථාවක ඒ සෑම පිරිවැය මධ්‍යස්ථානයකට ම පිරිවැය පිළිගත් ක්‍රමයකට අනුව බෙදා හැරිය යුතු ය. එය බෙදාහැරීමේ ක්‍රියා පිළිවෙළ ලෙස හැඳින්වෙන අතර එහි අනුපිළිවෙළ පහත දැක්වේ.

1. පොදු කාර්ය පිරිවැය රැස් කිරීම
2. පොදු කාර්ය පිරිවැය ප්‍රතිපාදනය කිරීම (වෙන් කිරීම)
3. පොදු කාර්ය පිරිවැය විභජනය කිරීම
4. පොදු කාර්ය පිරිවැය අන්තර්ග්‍රහණය කිරීම

පොදු කාර්ය පිරිවැය රැස් කිරීම

ඒ ඒ වියදමට අදාළ වූ මූලාශ්‍රය ලියවිලි මගින් පිරිවැය හඳුනා ගැනීමට සිදු වේ.

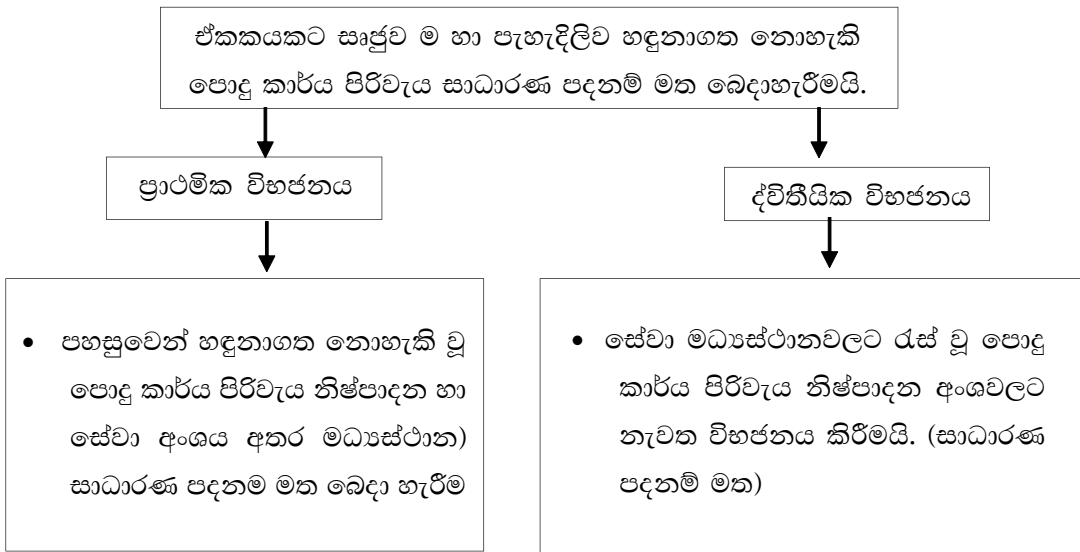
නිද : පොදු කාර්ය පිරිවැය අයිතමය	මූලාශ්‍ර ලේඛන
වක්‍ර වැටුප්	වැටුප් ලේඛන
විදුලි ගාස්තු	විදුලි බිල්පත් / වවුචරය
නිෂ්පාදන වත්කම් ක්ෂය වීම	පොදු ජර්නල් වවුචරය

පොදු කාර්ය පිරිවැය ප්‍රතිපාදනය / (වෙන් කිරීම)

ඒ ඒ පිරිවැය මධ්‍යස්ථානවලට අදාළව පැහැදිලිව වෙන් කර හඳුනාගත හැකි මූලාශ්‍රය ලේඛනවල ඇතුළත් පොදුකාර්ය පිරිවැය ඒ එක් එක් පිරිවැය මධ්‍යස්ථානයට ඇතුළත් කිරීම (යොමු කිරීම / වෙන් කිරීම) ප්‍රතිපාදනය ලෙස හැඳින්වේ.

- නිද : • ඒ ඒ පිරිවැය මධ්‍යස්ථානවලට අදාළව වෙන වෙන ම විදුලි බිල්පත් ලැබීම
- ඒ ඒ මධ්‍යස්ථානවලට වැටුප් ලේඛන වෙන් වෙන්ව සකසා තිබීම

පොදු කාර්ය පිරිවැය විභජනය

නිෂ්පාදන පොදු කාර්ය පිරිවැය විභජන පදනම් සඳහා නිදසුන් :

පිරිවැය අයිතමය	විභජන පදනම
ගෙවල් කුලී වරිපනම් ගොඩනැගිලි නඩත්තු ආලෝකය විදුලිය	වර්ගඵලය/ බිම් ප්‍රමාණය
ජල බිල්පත් විදුලි බිල් දුරකථන ගාස්තු	පාවිච්චි කළ ඒකක
වෛද්‍ය වියදම් ආපනශාලා වියදම් චක්‍ර වැටුප් සුභසාධක වියදම් සේවක රක්ෂණ සේවක අධීක්ෂණ වියදම්	සේවක සංඛ්‍යාව මත
යන්ත්‍ර ක්ෂය වීම් යන්ත්‍ර රක්ෂණය	යන්ත්‍රවල වටිනාකම / ධාරණ අගය
ගබඩා වියදම්	ද්‍රව්‍ය අධියාවනාපත් අනුපාතය භාවිත කළ ද්‍රව්‍ය ප්‍රමාණය
නඩත්තු අංශයේ වියදම්	නඩත්තුවට වැය කළ පැය ගණන
වායුසමන වියදම්	පරිමාව

පොදු කාර්ය පිරිවැය අන්තර්ග්‍රහණය

නිෂ්පාදන මධ්‍යස්ථානවලට රැස් වූ මුළු පොදු කාර්ය පිරිවැය පිළිගත් පදනමක් මත නිෂ්පාදිත ඒකකවලට ඇතුළත් කිරීම / බෙදා වෙන් කිරීම අන්තර්ග්‍රහණයයි. ඇස්තමේන්තුගත (අයවැය ගත) පොදු කාර්ය පිරිවැය ඇස්තමේන්තුගත නිෂ්පාදිත ඒකක ප්‍රමාණය හෝ වෙනත් සුදුසු පදනමකින් බෙදූ විට, පොදු කාර්ය පිරිවැය අන්තර්ග්‍රහණය අනුපාතය ලැබේ.

නිදසුන් :

අන්තර්ග්‍රහණ අනුපාතය	ගණනය කරන ආකාරය
1. නිෂ්පාදන ඒකක පදනම	$\frac{\text{ඇස්තමේන්තුගත මුළු පොදු කාර්ය පිරිවැය}}{\text{ඇස්තමේන්තුගත නිෂ්පාදන ඒකක ගණන}}$
2. සෘජු ද්‍රව්‍ය පිරිවැය පදනම	$\frac{\text{ඇස්තමේන්තුගත මුළු පොදු කාර්ය පිරිවැය}}{\text{ඇස්තමේන්තුගත සෘජු ද්‍රව්‍ය පිරිවැය}} \times 100$
3. සෘජු ශ්‍රම පිරිවැය පදනම	$\frac{\text{ඇස්තමේන්තුගත මුළු පොදු කාර්ය පිරිවැය}}{\text{ඇස්තමේන්තුගත සෘජු ශ්‍රම පිරිවැය}} \times 100$
4. ප්‍රාථමික පිරිවැය පදනම	$\frac{\text{ඇස්තමේන්තුගත මුළු පොදු කාර්ය පිරිවැය}}{\text{ඇස්තමේන්තුගත ප්‍රාථමික පිරිවැය}} \times 100$
5. සෘජු ශ්‍රම පැය පදනම	$\frac{\text{ඇස්තමේන්තුගත මුළු පොදු කාර්ය පිරිවැය}}{\text{ඇස්තමේන්තුගත සෘජු ශ්‍රම පැය ගණන}}$
6. යන්ත්‍ර ක්ෂය පදනම	$\frac{\text{ඇස්තමේන්තුගත මුළු පොදු කාර්ය පිරිවැය}}{\text{ඇස්තමේන්තුගත යන්ත්‍ර පැය ගණන}}$

පොදු කාර්ය පිරිවැය විශ්ලේෂණ පත්‍රිකාවක් පිළියෙල කිරීම

මෙය නිදසුන පහත දැක්වේ.

(1) ඇඳුම් නිපදවන ආයතනයක නිෂ්පාදන අංශ දෙකක් හා සේවා අංශයක් ක්‍රියාත්මක වේ. නිම් ඇඳුම් 1 000ක් නිපද වීම සඳහා අපේක්ෂිත තොරතුරු මෙසේ ය.

අයිතම	කැපුම් අංශය	මැසීමේ	ගබඩාව
යන්ත්‍ර (රු.)	700 000	1 400 000	-
ගොඩනැගිලි (රු.)	400 000	200 000	1 000 000
බිම් ප්‍රමාණය ව.අඩි.	10 000	50 000	10 000
සේවක සංඛ්‍යාව	1 000	2 000	500
ද්‍රව්‍ය අභියාචනාපත්	50	30	-
චක්‍ර ද්‍රව්‍ය (රු.)	20 000	40 000	-
චක්‍ර වැටුප් (රු.)	50 000	100 000	-

	(රු.)
ගොඩනැගිලි කුලී	70 000
විදුලිය	14 000
සේවක රක්ෂණය	8 400
යන්ත්‍ර රක්ෂණය	3 000
යන්ත්‍ර ක්ෂය	30 000

නිෂ්පාදන හා සේවා අංශවලට පොදු කාර්ය පිරිවැය බෙදාහැරීමේ විශ්ලේෂණ පත්‍රිකාවක් පිළියෙල කරන්න

පිරිවැය අයිතම	විභජන පදනම	මුළු වටිනාකම	නිෂ්පාදන අංශ (රු.)		(රු.)
			කැපුම්	මැසීමේ	ගබඩාව
චක්‍ර ද්‍රව්‍ය	ප්‍රතිපාදන / සාප්පු	60 000	20 000	40 000	-
චක්‍ර වැටුප්	ප්‍රතිපාදන/ සාප්පු	150 000	50 000	100 000	-
ගොඩනැගිලි කුලී	බිම් ප්‍රමාණය (1:5:1)	70 000	10 000	50 000	10 000
විදුලිය	බිම් ප්‍රමාණය (1:5:1)	14 000	2 000	10 000	2 000
යන්ත්‍ර රක්ෂණය	යන්ත්‍ර පිරිවැය (1:2)	3 000	1 000	2 000	-
සේවක රක්ෂණය	සේවක සංඛ්‍යාව (2:4:1)	8 400	2 400	4 800	1 200
යන්ත්‍ර ක්ෂය	යන්ත්‍ර පිරිවැය (1:2)	30 000	10 000	20 000	-
රැස් වූ පොදු කාර්යය	පිරිවැය	335 400	95 400	226 800	13 200
ගබඩා අංශයේ පොදු කාර්ය පිරිවැය	ද්‍රව්‍ය අභියාචනාපත් 5:3	---	8 250	4 950	(13 200)
රැස් වූ මුළු පොදු කාර්ය පිරිවැය		335 400	103 650	231 750	-

(02) කුරේ සමාගම ලී බඩු නිපදවීම සම්බන්ධව ඉදිරි වර්ෂය සඳහා ඇස්මේන්තු පහත පරිදි ඉදිරිපත් කරයි.

අයිතම		නිෂ්පාදන අංශය		සේවා අංශය
		A	B	S
චක්‍ර චේතන	(රු.)	360 000	120 000	20 000
චක්‍ර වෙනත් වියදම්	(රු.)	30 000	20 000	10 000
චක්‍ර ද්‍රව්‍ය	(රු.)	480 000	180 000	30 000

වෙනත් පොදු කාර්ය වියදම්	(රු.)
යන්ත්‍ර ක්ෂය වීම්	400 000
සේවක වියදම්	200 000
ගෙවල් කුලී	300 000

	A	B	C
යන්ත්‍ර පිරිවැය (රු.)	125 000	70 000	5 000
බිම් ප්‍රමාණය වර්ග මීටර්	3 000	1 500	500
සේවක සංඛ්‍යාව	60	30	10
සෘජු ශ්‍රම පැය	3 700	3 350	-

සේවා අංශයේ පිරිවැය නිෂ්පාදන අංශ අතර 1 : 1 පදනමට බෙදයි.

අවශ්‍ය වන්නේ :

1. පොදු කාර්ය පිරිවැය විශ්ලේෂණ පත්‍රිකාව
2. ද්විතීයික විභජනය දැක්වීම
3. සෘජු ශ්‍රම පැය පදනම මත A හා B අංශවල පොදු කාර්ය පිරිවැය අන්තර්ග්‍රහණ අනුපාත ගණනය කිරීම

විසඳුම

		(රු.000)			
(01)	අයිතම	විභජන පදනම	නිෂ්පාදන අංශ		සේවා අංශය
			A (රු.)	B (රු.)	S (රු.)
	වක්‍ර චේතන	ප්‍රතිපාදන / සෘජු	360	120	20
	වක්‍ර වියදම්	ප්‍රතිපාදන / සෘජු	30	20	10
	වක්‍ර ද්‍රව්‍ය	ප්‍රතිපාදන / සෘජු	480	180	30
	යන්ත්‍ර ක්ෂය	යන්ත්‍ර අගය 25:14:1	250	140	10
	සේවක වියදම්	සේවක සංඛ්‍යාව 6:3:1	120	60	20
	ගෙවල් කුලී	බිම් ප්‍රමාණය 6: 3 :1	180	90	30
			1 420	610	120
(02)	සේවා අංශයේ පිරිවැය	1 : 1	60	60	(120)
	මුළු පොදු කාර්ය පිරිවැය		1 480	670	-

(03) අන්තර්ග්‍රහණ අනුපාතය

A අංශය	B අංශය
අැස්තමේන්තුගත පොදු කාර්ය පිරිවැය	අැස්තමේන්තුගත පොදු කාර්ය පිරිවැය
අැස්තමේන්තුගත සෘජු ශ්‍රම පිරිවැය	අැස්තමේන්තුගත සෘජු ශ්‍රම පිරිවැය
1480000	670000
3700	3350
A සෘජු ශ්‍රම පැයකට රු. 400	
B පොදු කාර්ය පිරිවැය	රු. 200

(03) ඉහත (02 හි සඳහන්) කුරේ සමාගමට පුටු 1000ක් නිපදවීම සඳහා ඇණවුමක් ලැබී ඇත. අදාළ පිරිවැය අැස්තමේන්තු මෙසේ ය.

සෘජු ද්‍රව්‍ය පුටුවකට	රු.	700
සෘජු ශ්‍රම පුටුවකට	රු.	1 000
සෘජු වෙනත් වියදම්	රු.	100

පොදු කාර්ය පිරිවැය සෘජු ශ්‍රම පිරිවැය පදනම මත අන්තර්ග්‍රහණය කරයි.

A. අංශයේ සෘජු ශ්‍රම පැය 08 ක්

B. අංශයේ සෘජු ශ්‍රම පැය 06ක් වැය වෙතැයි අපේක්ෂා කරයි.

1. එක් පුටුවක් සඳහා පිරිවැය ගණනය කරන්න.

විසඳුම :

	(රු.)
සෘජු ද්‍රව්‍ය පිරිවැය	700
සෘජු ශ්‍රමය පිරිවැය	1 000
සෘජු වෙනත් වියදම්	100
ප්‍රාථමික පිරිවැය	1 800

පොදු කාර්ය පිරිවැය

A අංශයේ රු. 400 x 08	3 200
B අංශයේ රු. 200 x 06	1 200
පුටුවක නිෂ්පාදන පිරිවැය	6 200

ක්‍රියාකාරකම් සැලැස්ම සඳහා උපදෙස් :

- ඇමුණුම 14.7.1 හි ඇතුළත් වියදම් ලැයිස්තුව සිසුන්ට ඉදිරිපත් කරන්න.
- එම වියදම් පහත සඳහන් වියදම් වර්ගවලට වෙන් කර දැක්වීමට උපදෙස් දෙන්න.
  - නිෂ්පාදන පොදුකාර්ය පිරිවැය
  - පරිපාලන පොදු කාර්ය පිරිවැය
  - බෙදාහැරීම් පොදු කාර්ය පිරිවැය
  - විකුණුම් පොදු කාර්ය පිරිවැය
- භාණ්ඩයක නිෂ්පාදන පිරිවැය ගණනය කිරීම සඳහා ඉහත සඳහන් කුමන පිරිවැය වර්ගය අදාළ කරගන්නේ ද? යන්න සිසුන්ගෙන් මතු කර ගන්න.
- එම මතු කර ගත් පිරිවැය වර්ගය ඒකක නිෂ්පාදන පිරිවැය ගණනය කිරීමට ඇතුළත් කර ගන්නේ කෙසේ දැයි සිසුන් සමග සාකච්ඡා කරන්න.
- ඒ අනුව පොදු කාර්ය පිරිවැය බෙදාහැරීමේ ක්‍රියා පිළිවෙළ, විභජන පදනම් පැහැදිලි ව සිසුන්ට ඉදිරිපත් කරන්න.
- ඇමුණුම 14.7.2 හි සඳහන් 'නවීන්' ව්‍යාපාරයක තොරතුරු සියලු සිසු කණ්ඩායම්වලට (කණ්ඩායම් 3/6) ලබා දෙන්න.
- නවීන් ව්‍යාපාරයේ තොරතුරු පොදු කාර්ය විභජන පත්‍රිකාවක් මගින්
  - ප්‍රාථමික විභජනය
  - ද්විතීයික විභජනය සිදු කිරීමට යොමු කරවන්න.
- ඒ ඒ කණ්ඩායම්වලට පහත සඳහන් අන්තර්ග්‍රහණ අනුපාත බෙදා දෙන්න.
  - සෘජු ද්‍රව්‍ය පිරිවැය පදනම
  - සෘජු ශ්‍රම පිරිවැය පදනම
  - යන්ත්‍ර පැය පදනම
  - සෘජු ශ්‍රම පැය පදනම
  - ප්‍රාථමික පිරිවැය පදනම
  - නිෂ්පාදන ඒකක පදනම
- ඒ ඒ නිෂ්පාදන අංශයට අදාළ පොදු කාර්ය පිරිවැය අන්තර්ග්‍රහණ අනුපාත ගණනය කිරීමට යොමු කරන්න.
- ඒ එක් එක් කණ්ඩායම්වලට ලද අන්තර්ග්‍රහණ අනුපාතය මත මල් බඳුනකට ඇතුළත් කළ යුතු පොදු කාර්ය පිරිවැය කොපමණ ද යන්න සෙවීමට යොමු කරන්න.
- මල් බඳුනට සෘජු ද්‍රව්‍ය පිරිවැය රු. 1 100
සෘජු ශ්‍රම පිරිවැය රු. 650 නම්,
මල් බඳුනක නිෂ්පාදන පිරිවැය ගණනය කිරීමට යොමු කරන්න.
- මේ ආකාරයට විවිධ අවස්ථාවල පිරිවැය ගණනය කිරීම් සහිත අභ්‍යාස සිසුන්ට ලබා දෙන්න.

ඇමුණුම 14.7.1

පොදු කාර්ය පිරිවැයට අයත් වන වියදම් ලැයිස්තුව

- බෙදාහැරීමේ සේවක වැටුප්
- ඇසුරුම් වියදම්
- විකුණුම් කොමිස්
- විගණන වියදම්
- කාර්යාල වියදම්
- පරිපාලන වැටුප් හා වේතන
- යන්ත්‍ර නඩත්තු වියදම්
- කම්හල් ගෙවල් කුලී
- කම්හල් සුපරීක්ෂක වේතන
- වාහන රක්ෂණය
- ප්‍රචාරණ වියදම්
- බෙදාහැරීමේ සේවක වැටුප්
- කම්හල් විදුලිය
- නිෂ්පාදනාගාර රක්ෂණය
- කාර්යාල ගෙවල් කුලී
- නිෂ්පාදන වක්‍ර ද්‍රව්‍ය
- බෙදාහැරීමේ වාහන නඩත්තු වියදම්
- නිෂ්පාදන අංශයේ වාහන නඩත්තු වියදම්
- කාර්යාල උපකරණ ක්ෂය
- කම්හල් වරිපනම්

ඇමුණුම 14.7.2

ඒලාස්ටික් මල් බඳුන් නිපදවන නවීන් ව්‍යාපාරයේ මල් බඳුන් 1 000 ක් නිපදවීම සඳහා අයවැයගත තොරතුරු පහත දැක්වේ.

	රු.
ගොඩනැගිලි කුලී	4 200
වක්‍ර වැටුප්	44 000
යන්ත්‍ර නඩත්තු වියදම්	4 400
යන්ත්‍ර ක්‍රියා කරවීමේ බලය	21 000
කම්හල් සේවක වියදම්	8 800

වෙනත් තොරතුරු :

අයිතම	නිෂ්පාදන අංශය		ගබඩාව
	සැකසුම්	නිමැවුම්	
සේවක ගණන	05	05	01
යන්ත්‍ර පිරිවැය රු.	700 000	400 000	-
යන්ත්‍ර පැය ගණන	2 000	1 500	-
සෘජු ශ්‍රම පැය ගණන	2 500	2 250	-
සෘජු ද්‍රව්‍ය පිරිවැය (රු.)	500 000	600 000	-
බිම් ප්‍රමාණය (ච. මී.)	10	10	01
සෘජු ශ්‍රම පිරිවැය (රු.)	250 000	400 000	-
ද්‍රව්‍ය අධියාවනා පත් සංඛ්‍යාව	10	05	-

තක්සේරු හා ඇගයීම් නිර්ණායක :

- (1) පහත සඳහන් ප්‍රකාශය සත්‍යය ද අසත්‍යය ද දැක්වීම
  - යම් පිරිවැය ඒකකයකට / නිෂ්පාදනයකට සෘජුව සම්බන්ධ කර හඳුනා ගත නොහැකි වක්‍ර ද්‍රව්‍ය, වක්‍ර ශ්‍රමය හා වක්‍ර වෙනත් වියදම්වල එකතුව පොදු කාර්ය පිරිවැයයි.
- (2) පහත දැක්වෙන පොදු කාර්ය පිරිවැය, නිෂ්පාදන හා නිෂ්පාදන නොවන ලෙස වර්ග කිරීම

ප්‍රචාරණය, කම්හල් කුලී, යන්ත්‍ර ක්ෂය, විදුලිය, කම්හල් රක්ෂණය, විකුණුම් කොමිස්, ඉන්ධන, කම්හල් වේතන, කාර්යාල වැටුප්
- (3) පොදු කාර්ය පිරිවැය බෙදාහැරීමේ අනුපිළිවෙළ නිවැරදිව දැක්වෙන වගන්තිය තේරීම
  1. පිරිවැය රැස් කිරීම, ප්‍රතිපාදනය, විභජනය හා වෙන් කිරීම
  2. පිරිවැය රැස් කිරීම, ප්‍රතිපාදනය, විභජනය හා අන්තර්ග්‍රහණය
  3. මූලාශ්‍ර ලේඛන, වෙන් කිරීම, විභජනය හා අන්තර්ග්‍රහණය
  4. පිරිවැය රැස් කිරීම, විභජනය, ප්‍රතිපාදනය හා ඒකකවලට යොමු කිරීම
  5. පිරිවැය රැස් කිරීම, ප්‍රාථමික විභජනය, ද්විතීයික විභජනය, හා අන්තර්ග්‍රහණය
- (4) පොදු කාර්ය විභජනයේ
  1. ප්‍රාථමික විභජනය
  2. ද්විතීයික විභජනය කෙටියෙන් පැහැදිලි කරන්න.

(5) පහත සඳහන් විදයම් උචිත පදනම් මත විභජනය කිරීමට විභජන පත්‍රිකාවක් පිළියෙල කරන්න. (සියලු සංඛ්‍යා රුපියල්වලින්)

: යන්ත්‍ර ක්ෂය	40 000		
වක්‍ර වැටුප්	A අංශය 50 000	B අංශය	40 000
වක්‍ර ද්‍රව්‍ය	A අංශය 100 000	B අංශය	60 000
රක්ෂණය	10 000	කම්හල් කුලී	20 000
විදුලිය	5 000	සුපරීක්ෂණ වේතන	30 000

විභජන පදනම	A	B	සේවා
යන්ත්‍ර පිරිවැය (රු.)	200 000	100 000	50 000
බිම් ප්‍රමාණය ව. මී.	300	100	100
සේවක සංඛ්‍යාව	50	40	10
විදුලි ඒකක	30	20	10
රක්ෂණ ඔප්පු වටිනාකම	300 000	100 000	100 000

සේවා අංශයේ පිරිවැය නිෂ්පාදන අංශවලට සම්මතව සපයයි.

(6) ව්‍යාපාරයේ නිපදවීමට අපේක්ෂිත විදුලි පන්දමකට අදාළව පිරිවැය තොරතුරු

සෘජු ද්‍රව්‍ය	රු. 900
සෘජු ශ්‍රමය	රු. 400

		(රු.)		
		නිමැවුම	එකලස් අංශය	සේවා ගබඩා
මුළු පොදු කාර්ය පිරිවැය	රු.	875 500	414 500	210 000
ද්‍රව්‍ය අධියාවනාපත් ගණන		700	500	-
අපේක්ෂිත යන්ත්‍ර පැය		25 000	30 000	-
අපේක්ෂිත ශ්‍රම පැය		10 000	20 000	-

- නිමවුම් අංශයේ පොදු කාර්ය පිරිවැය යන්ත්‍ර පැය පදනම මතත්, එකලස් අංශයේ පොදු කාර්ය පිරිවැය ශ්‍රම පැය පදනම මතත්, නිෂ්පාදිත සඳහා අන්තර්ග්‍රහණය කරයි.
- නිපදවන විදුලි පන්දමක මුළු පිරිවැය ගණනය කරයි.

නිපුණතාව 15.0 : පිරිවැය හැසිරීම හා පිරිවැය, පරිමා ලාභ විශ්ලේෂණය තුළින් කළමනාකරණ තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලියට දායක වෙයි.

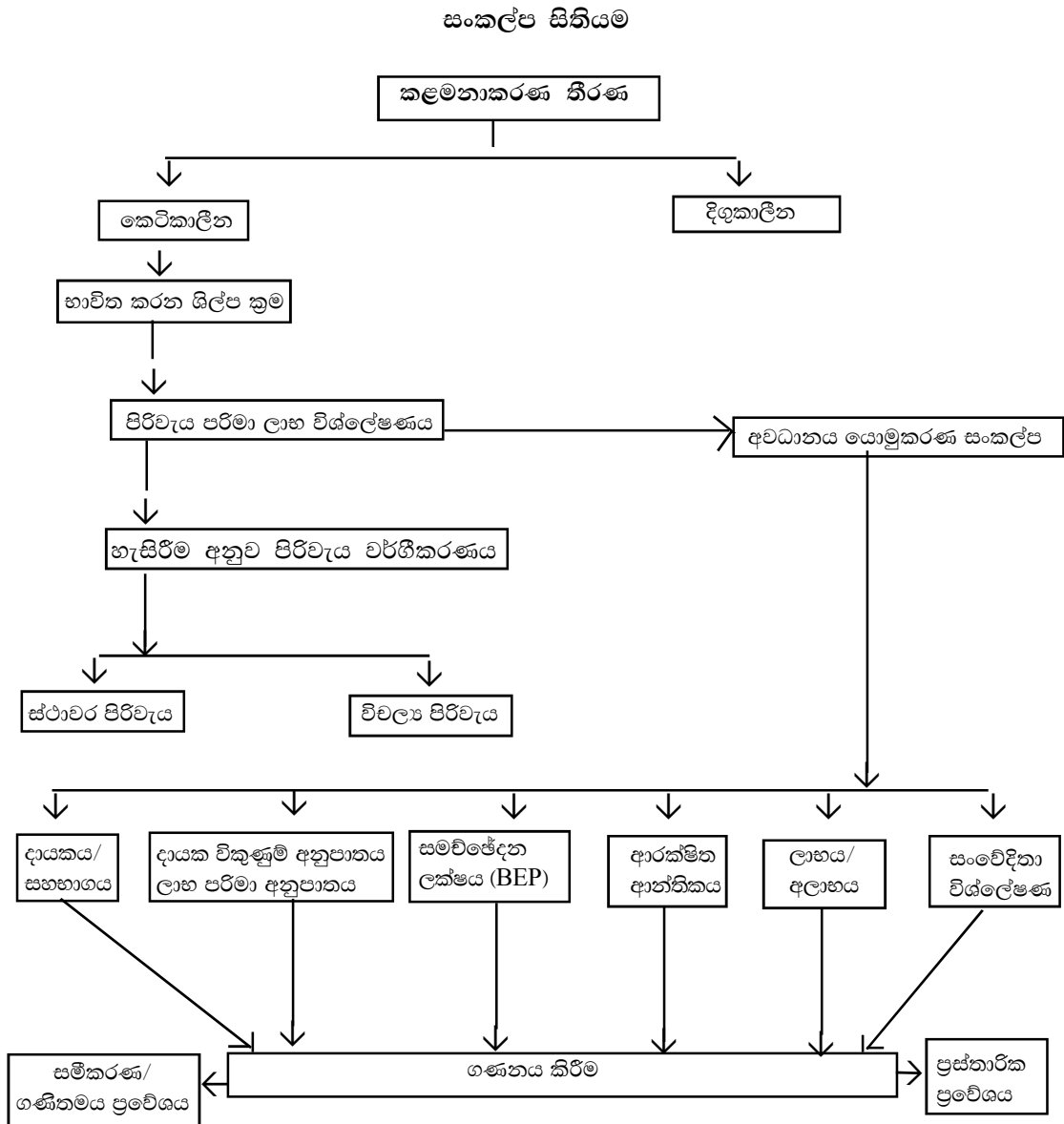
නිපුණතා මට්ටම 15.1 : පිරිවැය හැසිරීම විග්‍රහ කරයි

කාලච්ඡේද : 02

ඉගෙනුම් පල :

- පිරිවැය හැසිරීම මත වර්ග කරයි.
- විචල්‍ය පිරිවැය පැහැදිලි කරයි
- ස්ථාවර පිරිවැය පැහැදිලි කරයි
- පිරිවැය හැසිරීම රේඛීය ශ්‍රිතයන් තුළින් පෙන්වයි.

මූලික පද හා සංකල්ප :

ඉගෙනුම් - ඉගැන්වීම් ක්‍රියාවලිය සඳහා උපදෙස් :

පහත සඳහන් විස්තරය සිසුන්ට ලබා දෙන්න.

විද්‍යාලයේ වාණිජ දිනය සැමරීම සඳහා ප්‍රධාන ශාලාව 500ක් දෙනෙකුගේ උපරිම ධාරිතාවෙන් ප්‍රයෝජනයට ගත හැකි ය. මේ සඳහා පහත වියදම් භාණ්ඩාගාරික විසින් ඇස්තමේන්තු කර තිබේ.

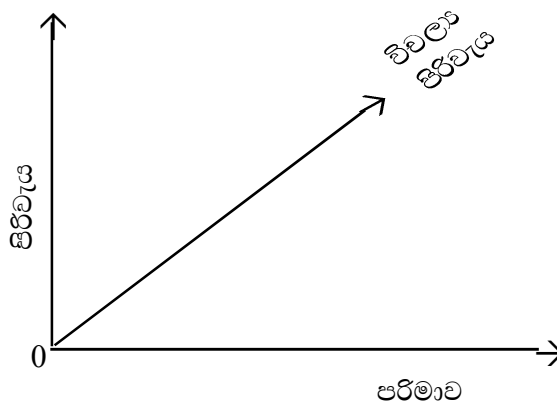
- එක් සිසුවකුට ලිපි ගොනු සඳහා රු. 15/-
- එක් සිසුවකුට තේ පැන් සඳහා රු. 50/-
- ආලෝකකරණය සඳහා රු. 30,000/-
- ශබ්දවාහිනී කටයුතු සඳහා රු. 20,000/-

ඉහත විස්තර අනුව පහත තොරතුරු ලබාගන්න.

- ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාව අනුව වෙනස්වන පිරිවැය හඳුනාගන්න.
- ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාව අනුව වෙනස් නොවන පිරිවැය හඳුනාගන්න.
- සහභාගි වන සංඛ්‍යාව අනුව වෙනස් වන පිරිවැය විචල්‍ය පිරිවැය බවත්, සහභාගි වන සංඛ්‍යාව අනුව වෙනස් නොවන පිරිවැය ස්ථාවර පිරිවැය බවත් පහදා දෙන්න.
- පිරිවැය ලාභ පරිමා විශ්ලේෂණයේ දී පිරිවැය ස්ථාවර හා විචල්‍ය යනුවෙන් පමණක් වර්ග කරන බව පහදා දෙන්න.
- පිරිවැය / ආදායම පරිමාව සමග රේඛීය ශ්‍රීතයක් ලෙස හැසිරෙන බව පෙන්වා දෙන්න.

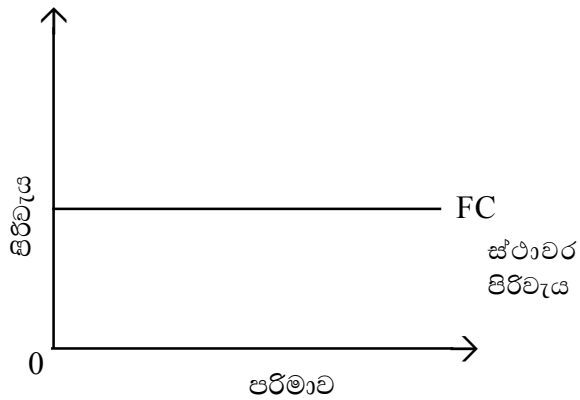
● විචල්‍ය පිරිවැය -

පරිමාව වෙනස් වීමට සමානුපාතිකව වෙනස් වන ඕනෑම පිරිවැය අයිතමයක් විචල්‍ය පිරිවැය වේ. මෙය ආන්තික පිරිවැය ලෙස ද හඳුන්වයි. සෘජු ද්‍රව්‍ය, සෘජු ශ්‍රම පිරිවැය, විකුණුම් මත කොමිස් විචල්‍ය පිරිවැයට නිදසුන් වේ.

ස්ථාවර පිරිවැය -

පරිමාව කොතෙකුත් වෙනස් වුවද පිරිවැය වෙනස් නොවේ. නම් එම පිරිවැය ස්ථාවර පිරිවැයයි. ගෙවල්කුලී, රක්ෂණය, වරිපනම්, ස්ථාවර පිරිවැයට නිදසුන් ය.

- කෙටි කාලීන තීරණ ගැනීම සඳහා ස්ථාවර හා විචල්‍ය වශයෙන් පිරිවැය වර්ග කරයි.
- තක්සේරුව හා ඇගයීම් නිර්ණායක :
  - ස්ථාවර හා විචල්‍ය පිරිවැය අතර වෙනස දැක්වීම
  - පහත පිරිවැය අයිතම ස්ථාවර හා විචල්‍ය වශයෙන් වෙන් කර දැක් වීම
    - වාර්ෂික ගෙවල්කුලී රු. 120,000
    - ඒකක 10000ක ද්‍රව්‍ය පිරිවැය 200,000 /-
    - ඒකකයකට දෙන විකුණුම් කොමිස් රු. 10/-
    - කාර්ය මණ්ඩල වේතන රු. 60,000/-
    - බස් රථය සඳහා දහනය වූ ඉන්ධන රු. 20,000/-
  - පරිමාව ඒකක 2000 බැගින් ඒකක 10000 දක්වා වෙනස් වන විට,
    - මුළු විචල්‍ය පිරිවැය වක්‍රය
    - මුළු ස්ථාවර පිරිවැය වක්‍රය, වෙන වෙන ම නිර්මාණය කරන්න.

නිපුණතාව 15.0 : පිරිවැය හැසිරීම හා පිරිවැය පරිමා, ලාභ විශ්ලේෂණය මඟින් කළමනාකරණ තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලියට දායක වෙයි.

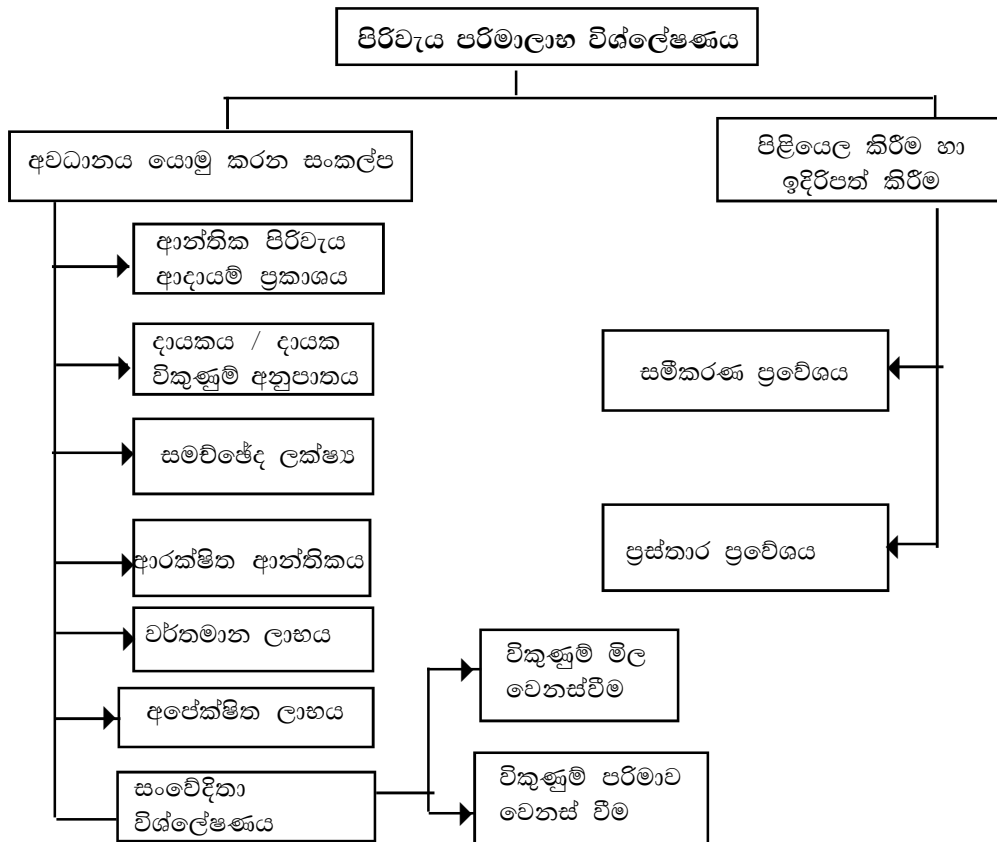
නිපුණතා මට්ටම 15.2 : පිරිවැය, පරිමා, ලාභ, විශ්ලේෂණය යොදා ගෙන තීරණ ගැනීමට දායක වෙයි.

කාලච්ඡේද සංඛ්‍යාව : 18

ඉගෙනුම් පල :

- ඒකක දායකය ගණනය කරයි
- මුළු දායකය ගණනය කරයි.
- දායක විකුණුම් අනුපාතය ගණනය කර තීරණ ගනියි.
- සමච්ඡේදන ලක්ෂ්‍යයේ ඒකක ප්‍රමාණය හා වටිනාකම ගණනය කරයි.
- ආරක්ෂණ ආන්තිකය ගණනය කරයි.
- පිරිවැය, පරිමා, ලාභ විශ්ලේෂණය සමීකරණ ප්‍රවේශයෙන් හා ප්‍රස්තාරික ප්‍රවේශයෙන් ඉදිරිපත් කරයි.
- පිරිවැය පරිමාලාභ විශ්ලේෂණය මත තීරණ ගනියි.
- විකුණුම් මිල හා විකුණුම් පරිමාව වෙනස්වන විට සංවේදීතාව දක්වන අයිතම පෙන්වයි.

සංකල්ප සිතියම

අවධානය යොමු කළ යුතු විෂය කරුණු :

- විවලය පිරිවැය, පිරිවැය ඒකකයකට අය කෙරෙන කාලච්ඡේදයේ ස්ථාවර පිරිවැය කාලච්ඡේදයේ දායකයෙන් කපාහරින ශිල්ප ක්‍රමය ආන්තික පිරිවැයකරණයයි.
- ආන්තික පිරිවැය ආදායම් ප්‍රකාශනය
- එක් භාණ්ඩයක් හෝ සේවාවක් සඳහා අවධානය යොමු කොට සමස්ත ලාභය ගණනය කිරීමට ආදායම් ප්‍රකාශනය සකස් කරයි. මේ ආන්තික පිරිවැය ආදායම් ප්‍රකාශය මෙසේය.

ආදායම	X
- විවලය පිරිවැය	(X)
දායකය	X
- ස්ථාවර පිරිවැය	(X)
ලාභය	X

- ආදායම හා විවලය පිරිවැය අතර වෙනස සහභාගය හෙවත් දායකය වේ. මෙය ඒකකයක දායකය ලෙසට ද මුළු දායකය ලෙසට ද ගණනය කළ හැකි ය.

ඒකක දායකය	මුළු දායකය	
ඒකකයක විකුණුම් මිල X	මුළු ආදායම	X
ඒකකයක විවලය පිරිවැය(X)	මුළු විවලය පිරිවැය	(X)
දායකය	මුළු දායකය	<u>XX</u>

- දායකය විකුණුම් මිලේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම දායක විකුණුම් අනුපාතය වේ. මෙය ලාභ පරිමා අනුපාතය ලෙස ද හැඳින්වේ.

$$\text{දායක විකුණුම් අනුපාතය} = \frac{\text{දායකය}}{\text{විකුණුම්}} \times 100$$

නිදසුන :

- ඒකකයක විකුණුම් මිල රු.200/-ක් වන භාණ්ඩයක වර්තමාන විකුණුම් ඒකක සංඛ්‍යාව 10 000කි. ඒකක 2000ක් නිපදවීමේ දී මුළු පිරිවැය 400 000කි. ඒකක 3000 ක දී මුළු පිරිවැය රු. 550 000කි.
- ඒකකයක විවලය පිරිවැය ගණනය කරන්න.
- ඒකකයක දායකය ගණනය කරන්න.
- දායක විකුණුම් අනුපාතය ගණනය කරන්න.

ප්‍රමාණය (ඒකක)	මුළු පිරිවැය (රු.)
2000	400 000
3000	550 000

$$\text{ඒකකයක විචල්‍ය පිරිවැය} = \frac{\text{මුළු පිරිවැයේ වෙනස}}{\text{ප්‍රමාණයේ වෙනස}}$$

$$= \frac{150,000}{1000} = \underline{\underline{150}}$$

- $$\begin{aligned} \text{ඒකකයක දායකය} &= \text{ඒකකයක විකුණුම් මිල} - \text{ඒකකයක විචල්‍ය පිරිවැය} \\ &= (200 - 150) \\ &= \underline{\underline{50}} \end{aligned}$$

- $$\text{දායක විකුණුම් අනුපාතය} = \frac{\text{ඒකක දායකය}}{\text{ඒකකයක විකුණුම් මිල}} \times 100$$

$$= \frac{50}{200} \times 100$$

$$= \underline{\underline{25\%}}$$

- යම් භාණ්ඩයකින් හෝ සේවාවකින් හෝ මෙහෙයවීමකින් ලාභයක් හෝ අලාභයක් නොලබා කර්මාන්තයේ රැඳී සිටීමට අවශ්‍ය මට්ටම සමච්ඡේදන ලක්ෂ්‍යයයි.
- ස්ථාවර පිරිවැය දායකයෙන් බෙදීමෙන් සමච්ඡේද ඒකක සංඛ්‍යාව ගණන ගණනය කර ගත හැකි වේ.
- සමච්ඡේදන ලක්ෂ්‍ය වටිනාකම ලෙස හා ඒකකවලින් ඉදිරිපත් කළ හැකි ය.
- වර්තමාන ධාරිතා මට්ටමක් සමච්ඡේදන ලක්ෂ්‍යයන් අතර පරාසය හෙවත් සමච්ඡේදන ලක්ෂ්‍ය ඉක්මවා ඇති විකුණුම්, ආරක්ෂිත ආන්තිකය වේ.
- ව්‍යාපාරයේ ලාභය දායක විකුණුම් අනුපාතයෙන් බෙදීමෙන් ද ආරක්ෂක ආන්තිකය ගණනය කර ගත හැකි ය.
- ආයතනයේ මුළු දායකයෙන් ස්ථාවර පිරිවැය අඩු කළ පසු ලැබෙන වටිනාකම ලාභයයි.
- ස්ථාවර පිරිවැයට ලාභය එකතු කර මුළු දායකය ලබා ගැනීමට ද හැකි වේ.

පහත සඳහන් ගැටලුව කෙරෙහි සිසු අවධානය නැවත යොමු කරවන්න.

වර්තමාන ධාරිතාව / අලෙවිය ඒකක 5000
 ඒකකයක විකුණුම් මිල රු. 200
 ලාභ පරිමා අනුපාතය 40%
 ස්ථාවර පිරිවැය රු. 240,000

- ඒකක දායකය ගණනය කිරීම
- සමවිච්ඡේදන ලක්ෂ්‍ය රුපියල්වලින් හා ඒකකවලින්
- ලාභය ගණනය කිරීම

$$\text{දායකය} = 200 \times \frac{40}{100} = \underline{\underline{80}}$$

- සමවිච්ඡේදන ලක්ෂ්‍ය (ඒකක) = $\frac{\text{ස්ථාවර පිරිවැය}}{\text{ඒකක දායකය}} = \frac{240,000}{80} = \underline{\underline{3000 \text{ ඒකක}}}$

$$\text{සමවිච්ඡේදන ලක්ෂ්‍ය (රු.)} = (3000 \times 200/-) = \underline{\underline{රු. 600,000}}$$

$$\begin{array}{r} \text{හෝ} \\ \frac{\text{ස්ථාවර පිරිවැය}}{\text{දායක විකුණුම් අනුපාතය}} \\ \frac{240,000}{40} \times 100 \\ \underline{\underline{රු. 600,000/-}} \end{array}$$

- ආරක්ෂිත ආන්තිකය (ඒකක) = වර්තමාන ධාරිතාවය ඒකක - සමවිච්ඡේදන ඒකක
 = 5000 - 3000
 ඒකක 2000

- ආරක්ෂිත ආන්තිකය රුපියල් = ආරක්ෂිත ආන්තික ඒකක x ඒකක විකුණුම් මිල
 = 2000 x 200
 රු. 400,000

- ලාභය ගණනය කිරීම = මුළු දායකය - ස්ථාවර පිරිවැය
 = 400,000 - 240,000
 = 160,000 හෝ

$$\begin{aligned} \text{මුළු දායකය} &= \frac{\text{ලාභය}}{\text{දායක විකුණුම් අනුපාතය}} = \frac{160,000}{40} \times 100 \\ &= \underline{\underline{රු. 400,000}} \end{aligned}$$

හෝ

ආරක්ෂක ආන්තික විකුණුම් වටිනාකම X දායක විකුණුම් අනුපාතය

$$= \left(400,000 \times \frac{40}{100} \right)$$

ලාභය රු. = 160,000

- යම් අපේක්ෂිත ලාභයක් ළඟා කර ගැනීමට ව්‍යාපාරයක් බලාපොරොත්තු වේ නම්, නිපදවිය යුතු/ විකිණිය යුතු ඒකක ප්‍රමාණය පහත සූත්‍රයට අනුව ගණනය කළ හැකි ය.

$$\text{නිපදවිය යුතු / විකිණිය යුතු ඒකක ප්‍රමාණය} = \frac{\text{ස්ථාවර පිරිවැය} + \text{අපේක්ෂිත ලාභය}}{\text{ඒකක දායකය}}$$

- ඉහත උදාහරණයට අනුව ව්‍යාපාරය රු. 200,000 ක ලාභයක් අපේක්ෂා කරන්නේ නම් නිපදවිය යුතු ඒකක ගණන

$$\frac{240,000 + 200,000}{80} = \frac{440,000}{80} = \underline{\underline{\text{ඒකක 5500}}}$$

- ලාභය කෙරෙහි බලපෑමක් ඇති කරනු ලබන විවිධ විචල්‍යයන්ගේ වෙනස් වීමක් මගින් කරනු ලබන විශ්ලේෂණය සංවේදීතා විශ්ලේෂණයයි.
- විකුණුම් වටිනාකම හා විකුණුම් මිල වෙනස් වීමක් පමණක් මෙහි දී සලකා බලයි.
- මෙහි දී එක් විචල්‍යයක වෙනස්වීමක් පමණක් අවධානය යොමු කරන අතර, අනෙකුත් සාධක ස්ථාවර යැයි උපකල්පනය කළ යුතු වේ.

	සමස්ත දායකය	සමච්ඡේදන ලක්ෂ්‍ය	ආරක්ෂක ආන්තිකය	ලාභය
විකුණුම් මිල අඩු වීම	අඩු වේ	වැඩි වේ	අඩු වේ	අඩු වේ
විකුණුම් මිල වැඩි වීම	වැඩි වේ	අඩු වේ	වැඩි වේ	වැඩි වේ
විකුණුම් පරිමාව අඩු වීම	අඩු වේ	වෙනස් නොවේ	අඩු වේ	අඩු වේ
විකුණුම් පරිමාව වැඩි වීම	වැඩි වේ	වෙනස් නොවේ	වැඩි වේ	වැඩි වේ

- පහත වගුවෙන් සංවේදීතා විශ්ලේෂණය තවදුරටත් පැහැදිලි කර ගත හැකි ය.

පිරිවැය පරිමා ලාභ විශ්ලේෂණයේ උපකල්පන කිහිපයක් පහත දැක්වේ.

- පිරිවැය ස්ථාවර හා විචල්‍ය යනුවෙන් පමණක් වෙන් කිරීම
- ස්ථාවර පිරිවැය කෙටි කාලයක් තුළ දී වෙනස් නොවී පැවැතීම
- මුළු ආදායම හා මුළු වියදම රේඛා සරල රේඛාවක් බව
- ආයතනය නිපදවන්නේ එක් භාණ්ඩයක් බව
- තාක්ෂණය, නිෂ්පාදන ක්‍රම හා කාර්යක්ෂමතාව වෙනස් නොවී පවතින බව
- ආදායම් හා පිරිවැය වෙනස් වීමට බලපාන එක ම සාධකය පරිමාව පමණක් වන බව
- පහත දැක්වෙන නිදසුන කෙරෙහි අවධානය යොමු කරන්න.
- “නදීරා සමාගම” එක් භාණ්ඩයක් නිෂ්පාදනය කර අලෙවි කරයි. එම භාණ්ඩයට අදාළ වර්තමාන තත්ත්වයන් මෙසේ ය.

වර්තමාන ධාරිතාව (ඒකක)	8000/-
වර්තමාන ලාභය	(රු) 180,000/-
දායක විකුණුම් අනුපාතය	40%
ස්ථාවර පිරිවැය	300,000/-

මේවා ගණනය ආරක්ෂිත ආන්තිකයේ වටිනාකම

- මුළු දායකය
- සමච්ඡේද ලක්ෂ්‍යයේ වටිනාකම
- ඒකක දායකය
- සමච්ඡේද ලක්ෂ්‍ය ඒකක
- ඒකක විකුණුම් මිල
- විචල්‍ය පිරිවැය

යෝජිත විසඳුම

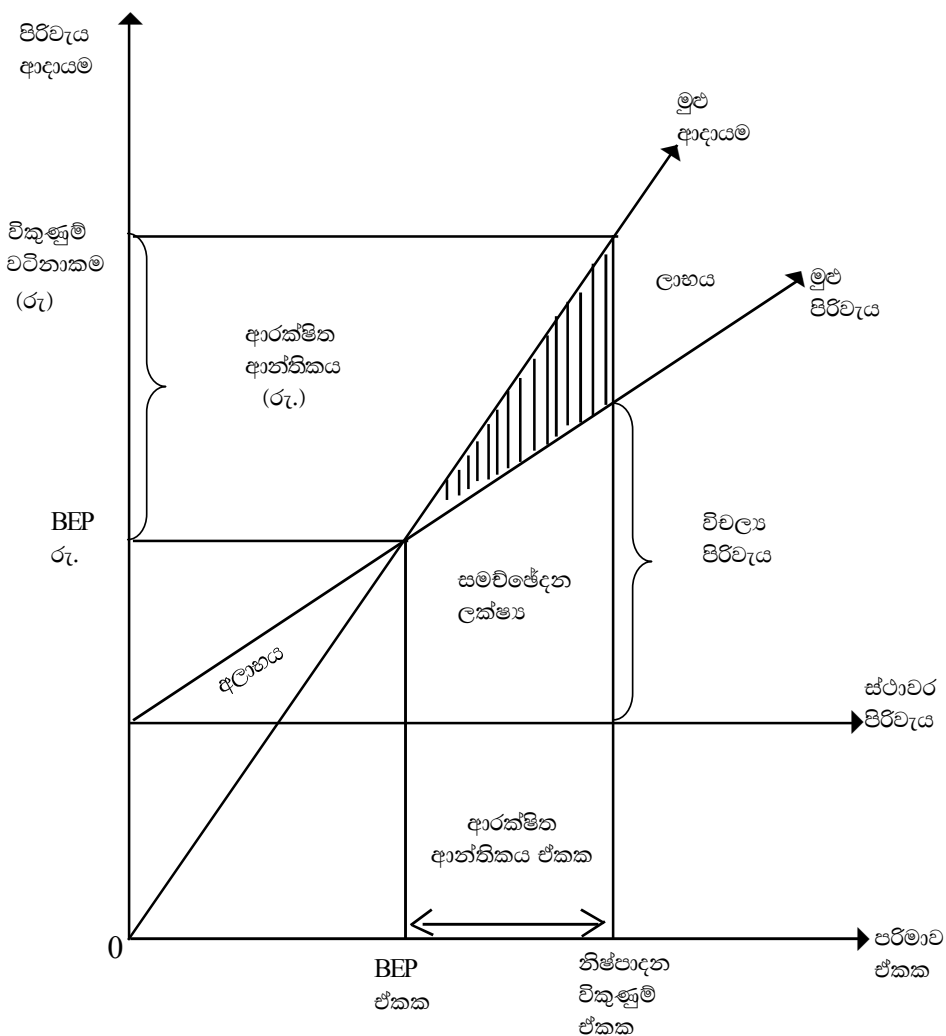
$$\begin{aligned}
 1. \quad \text{ආරක්ෂක ආන්තිකයේ වටිනාකම} &= \frac{\text{ලාභය}}{\text{ලාභ පරිමා අනුපාතය}} \\
 &= \frac{180000}{40} \times 100 \\
 &= \underline{\underline{450000}}
 \end{aligned}$$

2. මුළු දායකය = ලාභය + ස්ථාවර පිරිවැය
 $180,000 + 3,00,000$
රු. 480,000/-
3. සමච්ඡේද ලක්ෂ්‍යයේ වටිනාකම = $\frac{\text{ස්ථාවර පිරිවැය}}{\text{ලාභ පරිමා අනුපාත}}$
 $\frac{300,000}{40\%}$
රු. 750,000
4. ඒකක දායකය ගණනය කිරීම = $\frac{\text{මුළු දායකය}}{\text{ඒකක ප්‍රමාණය}}$
 $\frac{480,000}{8000}$
රු. 60
5. සමච්ඡේද ලක්ෂ්‍ය ඒකක = $\frac{\text{ස්ථාවර පිරිවැය}}{\text{ඒකක දායකය}}$
 $\frac{300,000}{60}$
රු. 5000 ඒකක
6. ඒකකයක විකුණුම් මිල = $\frac{\text{සමච්ඡේද ලක්ෂ්‍යයේ විකුණුම්}}{\text{සමච්ඡේද විකුණුම් ඒකක ගණන}}$
 $\frac{750,000}{5000}$
රු. 150
7. ඒකකයක විවලය පිරිවැය = ඒකක විකුණුම් මිල - ඒකකයක දායකය
රු. 150 - 60
රු. 90/-

- පිරිවැය පරිමා ලාභ විශ්ලේෂණ ඉහත දී සමීකරණ ප්‍රවේශයෙන් ඉදිරිපත් කළ අතර ප්‍රස්තාරික ප්‍රවේශයකින් ද සලකා බැලිය හැකි ය.
- ප්‍රස්තාර ප්‍රවේශයේ දී සිරස් අක්ෂය තුළ පිරිවැය හා ආදායම් නිරූපණය වේ. තිරස් අක්ෂයේ පරිමාව නිරූපණය කරයි.
- පහත සඳහන් ප්‍රස්තාර මගින් පිරිවැය පරිමා ලාභ විශ්ලේෂණය ඉදිරිපත් කරයි.
  - සාම්ප්‍රදායික සමවිච්ඡේදන ප්‍රස්තාරය
  - දායක සමවිච්ඡේදන ප්‍රස්තාරය
  - ලාභ පරිමා සටහන

සාම්ප්‍රදායික සමවිච්ඡේදන ප්‍රස්තාරය

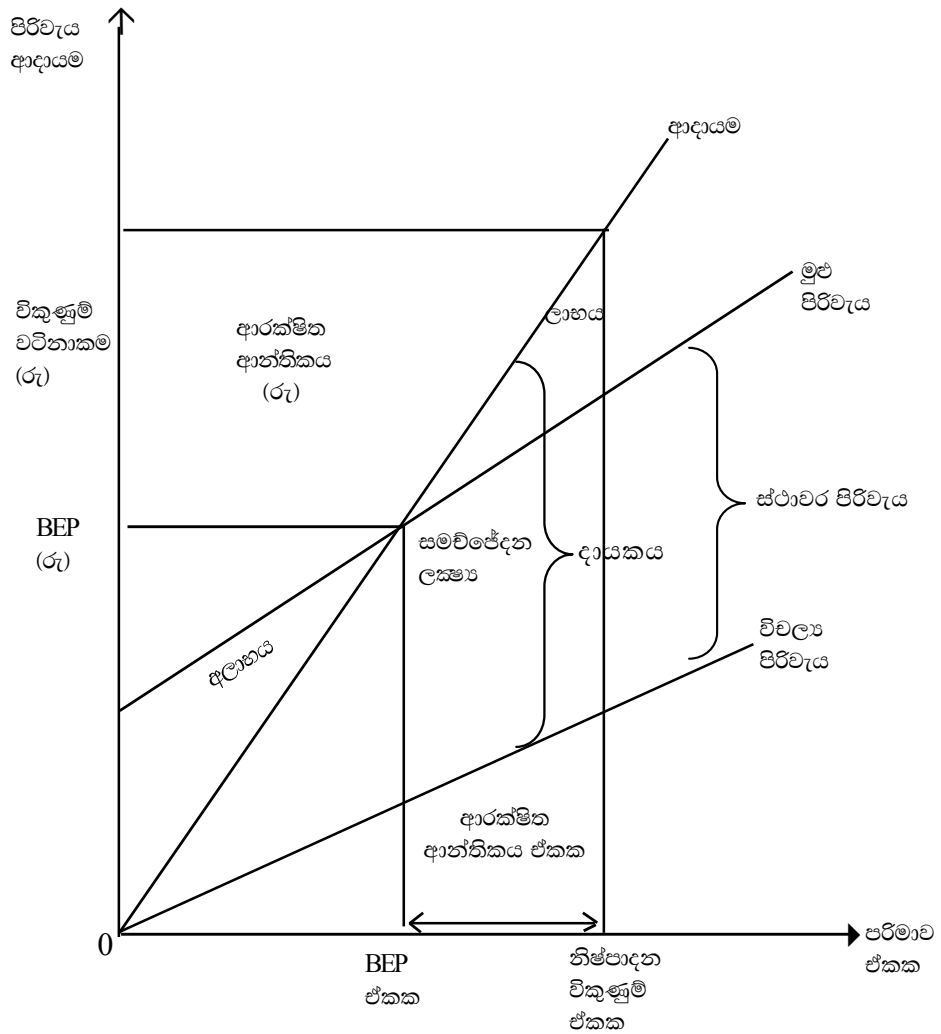
මෙම ප්‍රස්තාරය නිර්මාණය කිරීමේ දී අදාළ ප්‍රස්තාරයේ මුළු ආදායම් රේඛාව මුළු වියදම් රේඛාව හා ස්ථාවර පිරිවැය රේඛාව නිර්මාණය කළ යුතු ය.

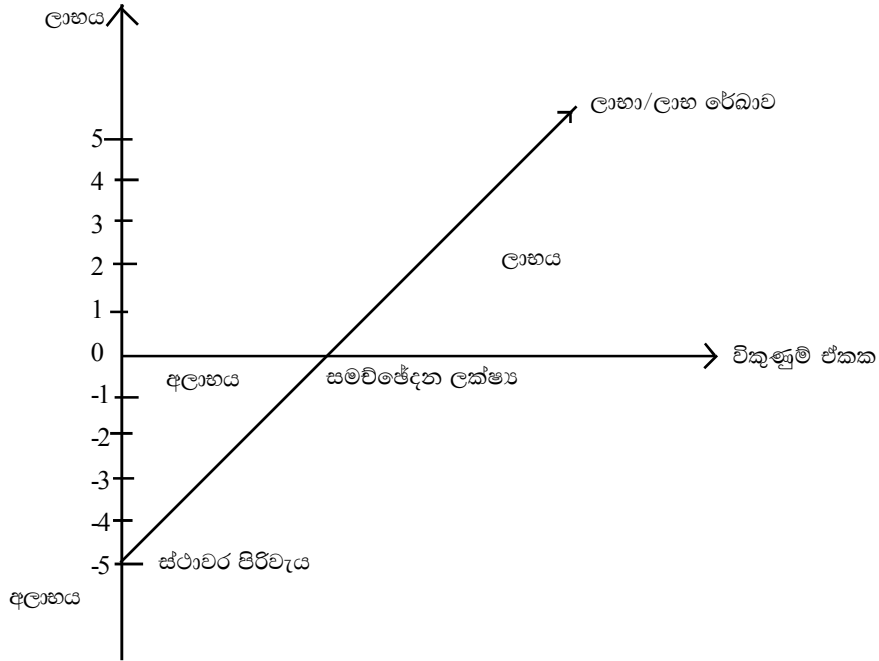
දායක සමච්ඡේද ප්‍රස්තාර සටහන

ප්‍රස්තාරය තුළ ආදායම් රේඛාව, විචල්‍ය පිරිවැය රේඛාව හා මුළු පිරිවැය රේඛාව පමණක් ඇතුළත් ය.

ලාභ පරිමා සටහන: එක්එක් විකුණුම් මට්ටමට අදාළ ලාභය පෙන්වුම් වන සේ අදිනු ලබන වකුය, ලාභ පරිමා සටහන වේ.

සමච්ඡේදන ලක්ෂ්‍යයේ ඒකක ප්‍රමාණයත්, ස්ථාවර පිරිවැයත් ප්‍රස්තාරය තුළ නිරූපණය කරයි. සිරස් රේඛාව තුළ ස්ථාවර පිරිවැය ලාභය අලාභය නිරූපණය වේ.

- “අනෝජා නිෂ්පාදන ආයතනය” නිපදවන මිශ්‍ර පලතුරු මෙහා බෝතලයක් සඳහා ඇස්තමේන්තුගත ඍජු ද්‍රව්‍ය පිරිවැය පහත පරිදි වේ.

	(රු.)
අන්තෘපි	150.00
ඇපල්	100.00
මිදි	200.00
සීනි	150.00

- මෙහා පලතුරු බෝතලයක් නිෂ්පාදනය කිරීමේ ග්‍රම පිරිවැය රු. 200කි.
- නිෂ්පාදන හා බෙදාහැරීමේ ක්‍රියාවලියේ දී පහත වියදම් දැරීමට සිදු වේ.

	(රු)
නිෂ්පාදන පොදු කාර්ය පිරිවැය	180 000
පරිපාලන පොදු කාර්ය පිරිවැය	120 000
බෙදාහැරීමේ පොදු කාර්ය පිරිවැය	100 000

- මෙහා පලතුරු බෝතල් 4000ක් නිපදවීම ඇස්තමේන්තු කරනු ලැබේ. පලතුරු බෝතලයක් රු. 1000/- බැගින් අලෙවි කරයි.

ඉහත තොරතුරු ඇසුරෙන් පහත දැක්වෙන දෑ ගණනය කරන්න.

1. මුළු විචල්‍ය පිරිවැය
2. මුළු ස්ථාවර පිරිවැය
3. මුළු පිරිවැය
4. ඒකකයක පිරිවැය
5. ඒකක දායකය
6. මුළු ලාභය
7. සමච්ඡේදන බෝතල් ගණන
8. ආරක්ෂක ආන්තිකයේ බෝතල් ප්‍රමාණය
9. ආරක්ෂිත ආන්තිකයේ වටිනාකම

- යෞවන සමාජයක් සංවිධානය කර ඇති උත්සවයක් සඳහා මෙහා බෝතල් 200ක ඇණවුමක් කළමනාකාරිත්වයට ඉදිරිපත් කර ඇත. මෙම සැපයුම කරන්නේ නම් රු. 20,000/-ක පොදු කාර්ය පිරිවැයක් අතිරේක වශයෙන් දැරීමට සිදු වේ. බෝතලයක් රු. 600/- බැගින් ඉල්ලුම් කරන අතර, එම ඇණවුම භාර ගන්නේ ද නැද්ද යන්න හේතු සහිතව තොරතුරු සපයන්න.
- ඊළඟ මාසයේ නිෂ්පාදනය හා අලෙවිය 20%කින් වැඩි කිරීමට අපේක්ෂිත ය. විචල්‍ය වියදම් නොවෙනස්ව පැවතුණ ද ස්ථාවර පොදු කාර්ය පිරිවැය රු. 50,000කින් වැඩි වේ යැයි අපේක්ෂා කරයි. සමාගම රු. 630,000/- ලාභයක් අපේක්ෂා කරයි නම් ඒකකයක් කවර මිලකට අලෙවි කළ යුතු ද?

තක්සේරුව හා ඇගයීම් නිර්ණායක :

- සමච්ඡේදන ලක්ෂ්‍ය පහත ගණනය කිරීම දැක්වීම
  - දායක විකුණුම් අනුපාතය දැක් වීම
  - සම්ප්‍රදායික සමච්ඡේදන ප්‍රස්තාරය නිර්මාණය
  - ක්‍රියාකාරී මට්ටම් ඒකක 1 000ක දී සමාගමක් රු. 30 000ක් අලාභ ලබයි. ක්‍රියාකාරී මට්ටම ඒකක 4 000 කළ විට ලාභය රු. 30 000කි. ලාභ පරිමා අනුපාතය ගණනය කිරීම දැක්වීම
  - ව්‍යාපාරයක සමච්ඡේද ඒකක ප්‍රමාණය ඒකක 12 000කි. ස්ථාවර පිරිවැය 150 000කි. ලාභ පරිමා සටහන ප්‍රස්තාරය නිර්මාණය කිරීම දැක්වීම

නිපුණතාව 16.0 : ප්‍රාග්ධන ආයෝජන තීරණ ගැනීම සඳහා සහාය වෙයි.

නිපුණතා මට්ටම 16.1 : දිගුකාලීන තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය සැලසුම් කරයි.

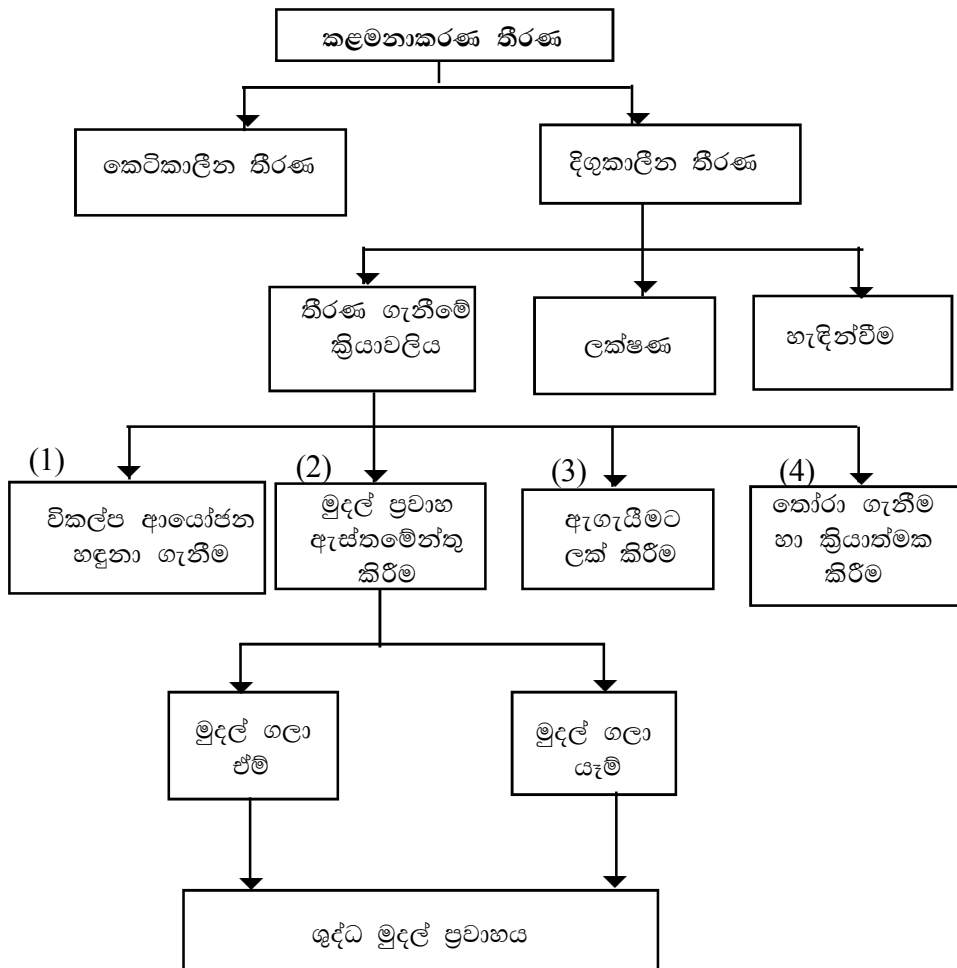
කාලච්ඡේද සංඛ්‍යාව : 04

ඉගෙනුම් පල :

- දිගුකාලීන තීරණ පැහැදිලි කරයි.
- දිගුකාලීන තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය පෙළඟස්වයි.
- දිගුකාලීන තීරණ සම්බන්ධයෙන් මුදල් ප්‍රවාහ ඇස්තමේන්තු හඳුනා ගෙන ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහය ගණනය කරයි.

මූලික පද හා සංකල්ප :

සංකල්ප සිතියම

පාඩම් සැලැස්ම සඳහා උපදෙස් :

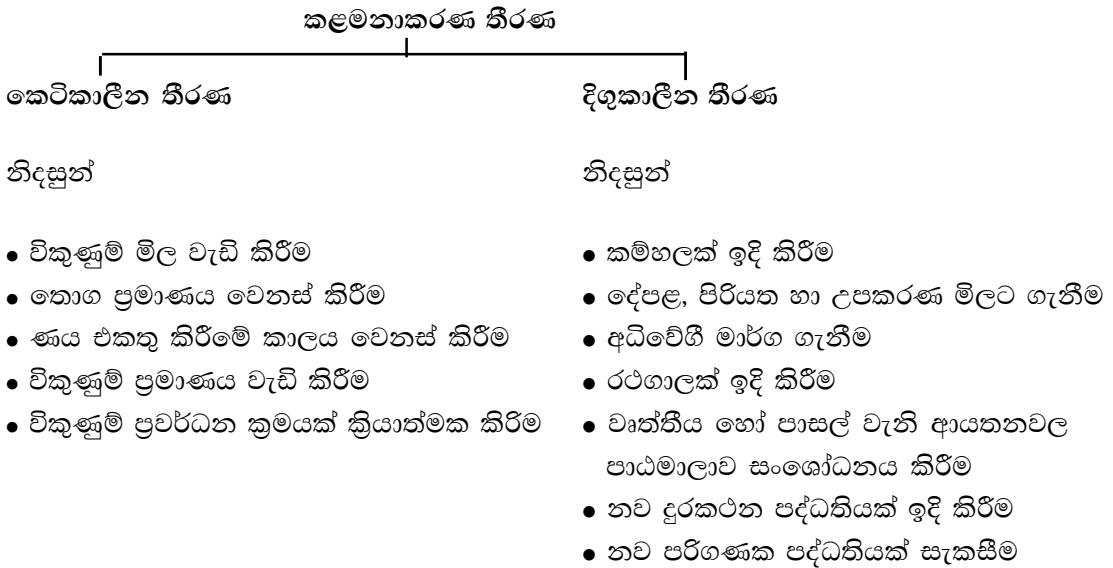
- මෙම නිපුණතා මට්ටමට ප්‍රවේශ වීමේ දී ඇමුණුම 16.1.1 හි ඇතුළත් කළමනාකරණ තීරණ පත්‍රිකාව සිසුන්ට ඉදිරිපත් කරන්න.
- එම තීරණ කෙටිකාලීන හා දිගුකාලීන ලෙස වර්ග කිරීමට යොමු කරවන්න.
- දිගුකාලීන තීරණ හඳුනා ගත් පසු එක් තීරණයක් එක් කණ්ඩායමකට ලැබෙන සේ බෙදා දෙන්න.
- එම එක් එක් තීරණය ක්‍රියාත්මක කළ හොත් ගලා එන මුදල් හා ගලා යන මුදල් සඳහා නිදසුන් ඉදිරිපත් කිරීමට උපදෙස් දෙන්න. (වටිනාකම් සහිතව)
ඒ සඳහා පහත ආකාරයේ වගුවක් භාවිත කළ හැකිය.

තීරණය	මුදල් ප්‍රවාහය	
	මුදල් ගලා ඒම් රු.	මුදල් ගලා යෑම් රු.

- ඒ ඒ කණ්ඩායම් දක්වා ඇති මුදල් ප්‍රවාහයන් පහත අවස්ථා තුනට වෙන් කර දැක්වීමට උපදෙස් දෙන්න.
  1. මූලික ආයෝජනයේ මුදල් ප්‍රවාහ
  2. වාර්ෂික මෙහෙයුම් මුදල් ප්‍රවාහ
  3. පර්යන්ත මුදල් ප්‍රවාහයන්
- ඒ ඒ කණ්ඩායම ලද තීරණය නිසා මතු වන ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහය ගණනය කිරීමට යොමු කරවන්න.
- ඒ ඒ කණ්ඩායම්වල පිළිතුරු සමස්ත පන්තියට ඉදිරිපත් කිරීමට අවස්ථාව සලසා දෙන්න.
- සිසු නිමැවුම් / පිළිතුරු ඉදිරිපත් කිරීමෙන් පසු විෂය කරුණු පිළිබඳ සමාලෝචනය කරන්න.
- දිගුකාලීන තීරණ පැහැදිලි කිරීම
- දිගුකාලීන තීරණ වෙන් කර දැක්වීම
- දිගුකාලීන තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලියේ පියවර දැක්වීම
- දිගුකාලීන තීරණ ක්‍රියාත්මක කිරීමෙන් මතු වන මුදල් ප්‍රවාහ ඇස්තමේන්තු කිරීම
- ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහ ගණනය කිරීම

විෂය කරුණු

ව්‍යාපාරයක් පවත්වාගෙන යෑමේ දී විවිධ තීරණ ගනියි. එහි වර්ග දෙකකි.

දිගුකාලීන තීරණ :

- ඉදිරි වර්ෂ කිහිපයක දී ආර්ථික ප්‍රතිලාභ අපේක්ෂාවෙන් ව්‍යාපාරයේ අරමුදල් යෙදවීම සම්බන්ධ තීරණ දිගුකාලීන තීරණ ලෙස හැඳින්වේ.

නිදසුන් :

- කම්හලක් ඉදි කිරීම නිසා අනාගත වර්ෂ ගණනාවක් තුළ
  - නිෂ්පාදනය කළ හැකි වීම
  - දිගුකාලීනව පාවිච්චි කිරීම
  - නිමැවුම් අලෙවි කර ආදායම් උපයා ගත හැකි වීම

දිගුකාලීන තීරණවල ලක්ෂණ :

- යෙදීමට අපේක්ෂිත අරමුදල විශාල වටිනාකමකින් යුක්ත වීම
- දිගුකාලීන නිසා අවදානමක් තිබීම
- දිගුකාලීනව ගන්නා තීරණය වෙනස් කළ නොහැකි වීම
(ගත් තීරණය වැරදි වුවත් එය නැවත වෙනස් කළ නොහැකි වීම)
- දිගුකාලයක් පුරා ආයෝජන මුදල රැඳී තිබීම
- තාක්ෂණික තීරණ නොගැනීම ඇගයීමක් කර තීරණය ගැනීම

දිගුකාලීන තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය

- ගන්නා තීරණය දිගු කාලයක් සඳහා බලපාන බැවින් ඒ කෙරෙහි වැඩි සැලකිල්ලක් දැක්විය යුතු ය. ඒ නිසා දිගු කාලීන තීරණ ගැනීමේ දී අනුගමනය කළ යුතු පියවර කිහිපයක් දැක්විය හැකි ය.

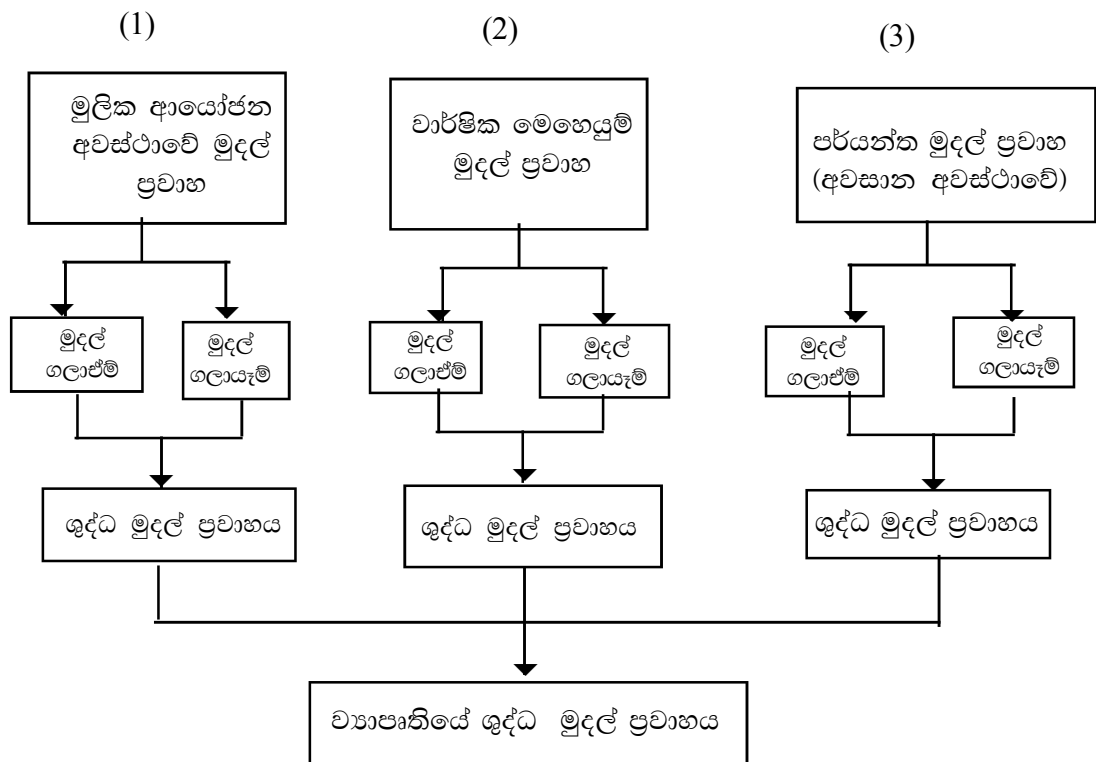
1. විකල්ප ආයෝජන හඳුනා ගැනීම
2. විකල්ප ආයෝජන සඳහා මුදල් ප්‍රවාහ ඇස්තමේන්තු කිරීම
3. විකල්ප ආයෝජන ඇගයීම
4. සුදුසු ව්‍යාපෘතිය තෝරාගැනීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීම

- මුදල් ප්‍රවාහ ඇස්තමේන්තු කිරීම හා විකල්ප ආයෝජන ඇගයීම යන පියවරය දෙක ඉතා වැදගත් වේ.

මුදල් ප්‍රවාහ ඇස්තමේන්තු කිරීම

ආයෝජනයක ආරම්භක අවස්ථාවේ සිට අවසානය දක්වා වූ මුදල් ගලා ඒම් හා මුදල් ගලා යෑම් මුදල් ප්‍රවාහ ලෙස හැඳින්වේ. මෙම මුදල් ප්‍රවාහ පුරෝකථනය කළ යුතුයි. එය මුදල් ප්‍රවාහ ඇස්තමේන්තු කිරීම ලෙස හැඳින්වේ.

මුදල් ප්‍රවාහ ඇස්තමේන්තු කිරීමේ ප්‍රධාන අවස්ථා

මුදල් ප්‍රවාහ සැලකිල්ලට ගැනීමේ දී සැලකිය යුතු කරුණු :

1. බදු පසු මුදල් ප්‍රවාහ සැලකිල්ලට ගැනීම
2. වර්ධක මුදල් ප්‍රවාහයන් පමණක් සැලකිල්ලට ගැනීම. එනම් පවතින මුදල් ප්‍රවාහ නොව ආයෝජනය නිසා වැඩි වන මුදල් ප්‍රවාහ පමණක් සැලකිල්ලට ගැනීම මෙයින් අදහස් වේ.
3. ආයෝජනයට අදාළ සියලු වකු බලපෑම් නිසා වන මුදල් ප්‍රවාහ ඇතුළත් කිරීම (නව ආයෝජනය නිසා පවතින ආයෝජනවල ආදායම වැඩිවීම හා අඩු වීම)
4. දැනටමත් දරා ඇති පිරිවැය (ගිලුණු පිරිවැය) මුදල් ප්‍රවාහයක් ලෙස නොසැලකීම
5. පොලී මුදල් ප්‍රවාහයට ඇතුළත් නොකිරීම
6. ක්ෂය වීම් හා මුදලින් වැය නොකරන නමුත් වියදම් සේ වාර්තා කර ඇති අයිතම මුදල් ප්‍රවාහයක් සේ නොසැලකීම

මූලික ආයෝජනයේ මුදල් ප්‍රවාහ

	රු.
• නව වත්කම (ආයෝජනය) මිලට ගැනුම් පිරිවැය (බදු සහිතව)	XXX
• (+) ව්‍යාපාර ස්ථානයට ගෙන ඒමේ හා සවි කිරීමේ පිරිවැය	XX
• ආරම්භක අවස්ථාවේ කාරක ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාව	XXX
	XXX
• (-) පවතින වත්කම් විකිණීමෙන් ලැබෙන මුදල්	XX
• වත්කම් විකිණීමේ දී ගෙවිය යුතු බදු	(X) (XX)
• මූලික ආයෝජනයේ ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහය	XXX

	රු.
පවතින යන්ත්‍රයේ පිරිවැය	250 000
නව යන්ත්‍රයේ ගැනුම් මිල	500 000
පැරණි යන්ත්‍රයේ අපේක්ෂිත විකුණුම් මිල	100 000
පැරණි යන්ත්‍රයේ විකුණුම් මුදල මත ගෙවිය යුතු බදු	20 000
නව කාරක ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාව	75 000
නව යන්ත්‍රය ස්ථාපිත කිරීමේ වියදම	50000

අවශ්‍ය වන්නේ :

1. මූලික ආයෝජනයේ මුදල් ගලා යෑම් හා මුදල් ගලා ඒම්වලට අදාළ මුදල් ප්‍රවාහ ගණනය කිරීම
2. මූලික ආයෝජනයේ ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහය ගණනය කිරීම

විසඳුම :

1.	මුදල් ගලා ඒම් රු.	මුදල් ගලා යෑම්	රු.
	පැරණි යන්ත්‍රයේ	නව යන්ත්‍රයේ පිරිවැය	500 000
	විකුණුම් මිල 100 000	ස්ථාපිත වියදම්	50 000
	- ගෙවිය යුතු බදු (20 000)	නව කාරක ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාව	75 000
	<u>80 000</u>		<u>625 000</u>

2. මූලික ආයෝජනයේ ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහය ගලා යෑම් = රු. 54 5000
 (625 000 - 80 000) = රු. 54 5000කි.

වාර්ෂික මෙහෙයුම් මුදල් ප්‍රවාහ

ආයෝජනය ක්‍රියාත්මක කළ පසු එහි පලදායී කාලය තුළ මෙහෙයුම් කාර්යය සඳහා යොදා ගැනීමෙන් ජනිත වන මුදල් ගලා ඒම් හා මුදල් ගලා යෑම් වාර්ෂික මෙහෙයුම් මුදල් ප්‍රවාහ ලෙස හැඳින්වේ.

නිදසුන් :

- අත්පිට විකුණුම්වලින් මුදල් ලැබීම
- වෙළෙඳ ලැබිය යුතු දෑ වලින් මුදල් ලැබීම
- අත්පිට ගැනුම් සඳහා මුදල් ගෙවීම්
- වෙළෙඳ ගෙවිය යුතු දෑ සඳහා මුදල් ගෙවීම්
- මෙහෙයුම් වියදම සඳහා ගෙවීම්
- ක්ෂය වීම් හැර ස්ථාවර වත්කම් නඩත්තු වියදම් සඳහා ගෙවීම්
- බදු ගෙවීම්
- මෙහෙයුම්වලට අදාළ වෙනත් ගෙවීම්

මෙම මුදල් ගලා ඒම් හා මුදල් ගලා යෑම් අතර වෙනස මෙහෙයුම් ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහය ලෙස හැඳින්වේ.

මෙය නිදසුනකින් පැහැදිලි කර ගනිමු.

නිදසුන 02 :

ව්‍යාපාරයක යන්ත්‍රයක් මිලට ගත් පසු එහි පලදායී ජීවකාලය වූ වර්ෂ 05 තුළ මුදල් ප්‍රවාහ පහත ආකාරයට ඇස්තමේන්තු කර ඇත.

(1)	විකුණුම් ආදායම වැඩි වීම				
	වර්ෂය (1)	(2)	(3)	(4)	(5)
	රු. 500 000	550 000	600 000	700 000	800 000
(2)	වාර්ෂික ගැනුම් වියදම් ඇස්තමේන්තුව				

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
රු. 180 000	180 000	190 000	200 000	240 000

(3) පළමු වර්ෂයේ විදුලි බිල රු. 3000කින් වැඩි වන අතර, ඉන් පසු සෑම වර්ෂයකට ම රු. 1000 බැගින් වැඩි වේ.

(4) පළමු වර්ෂයේ මෙහෙයුම් වියදම රු. 4000කින් වැඩි වන අතර, ඊට පසු සෑම වර්ෂයක ම රු. 1000 බැගින් වැඩි වේ.

(5) වාර්ෂික ක්ෂය වියදම රු. 5 000කි.

(6) තුන් වන වසරේ රු. 15 000ක අලුත්වැඩියා වියදමක් දැරීමට අපේක්ෂිත ය.

(7) ලාභයෙන් 10% බද්දක් ගෙවිය යුතු ය.

වාර්ෂික ශුද්ධ මෙහෙයුම් මුදල් ප්‍රවාහය ගණනය කරන්න.

විසඳුම : පළමු ව බදු පෙර ලාභය සොයා ගත යුතු ය.

පර්යන්ත මුදල් ප්‍රවාහයන්

වර්ෂ මුදල් ප්‍රවාහ අයිතම	වර්ෂ				
	01	02	03	04	05
විකුණුම් ආදායම වැඩි වීම	500	500	600	700	800
මුළු ආදායම	500	550	600	700	800
ගැනුම් වියදම් රු.	(180)	(180)	(190)	(200)	(240)
විදුලිය වියදම් රු.	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
මෙහෙයුම් වියදම් රු.	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
ක්ෂය වියදම් රු.	(5)	(5)	(5)	(5)	(5)
අලුත්වැඩියා වියදම් රු.	-	-	(15)	-	-
මුළු වියදම්	(192)	(194)	(226)	(218)	(260)
බදු පෙර ලාභය	308	356	379	482	540
බදු 10%	(30.8)	(35.6)	(37.9)	(48.2)	(54)
වර්ෂයේ ලාභය	277.2	320.4	341.1	433.8	486
(+) ක්ෂය වීම්	5	5	5	5	5
ශුද්ධ මෙහෙයුම් මුදල් ප්‍රවාහය	282.2	325.4	346.1	438.8	591

ආයෝජනයේ ජීව කාලය අවසානයේ දී ඇති වන මුදල් ගලා ඒම් හා මුදල් ගලා යෑම් පර්යන්ත මුදල් ප්‍රවාහ ලෙස හැඳින්වේ.

නිදසුන් :

- ආයෝජනයේ සුන්බුන් විකිණීමෙන් ලැබෙන මුදල්.
- කාරක ප්‍රාග්ධනය ආපසු අය කර ගැනීම
- වෙනත් ද්‍රව්‍ය විකිණීමෙන් ලැබෙන මුදල්

ලාභය	මුදල් ප්‍රවාහය
1. මුළු ආදායම් හා මුළු වියදම් සැලකිල්ලට ගනියි.	1. මුළු මුදල් ගලා ඒම් සහ මුළු මුදල් ගලා යෑම්, සැලකිල්ලට ගනියි.
2. උපචිත පදනම යොදා ගනියි	2. මුදල් පදනම යොදා ගනියි
3. ශුද්ධ ලාභය/අලාභය ගණනය කරයි	3. ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහය ගණනය කරයි
4. මුදල් ගලා ඒම් හා යාම් යෑම් සිදු නොකෙරෙන අයිතම ද ඇතුළත් වේ.	4. මුදල් ප්‍රවාහ ඇති නොවන අයිතම ඇතුළත් නොවේ. නිදසුන් : බොල් ණය, ක්ෂය වීම්, දුන් වට්ටම්
5. ප්‍රාග්ධන ස්වරූපයේ අයිතම ඇතුළත් නො වේ.	5. ප්‍රාග්ධන ස්වරූපයේ ලැබීම් හා ගෙවීම් ඇතුළත් වේ.

තක්සේරුව හා ඇගයීම් නිර්ණායක :

- දිගු කාලීන තීරණ පැහැදිලි කිරීම
- දිගු කාලීන තීරණ වෙන් කර දැක්වීම
- දිගු කාලීන තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලියේ පියවර දැක්වීම
- දිගු කාලීන තීරණ ක්‍රියාත්මක කිරීමෙන් මතු වන මුදල් ප්‍රවාහ ඇස්තමේන්තු කිරීම
- ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහ ගණනය කිරීම
- මුදල් ප්‍රවාහයන් සඳහා නිදසුන් ඉදිරිපත් කරන්න.
- ව්‍යාපාරයක ශුද්ධ ලාභය දී ඇති අවස්ථාවක මුදල් ප්‍රවාහය යොදා ගන්නා ආකාරය නිදසුන් ඇසුරෙන් ඉදිරිපත් කරන්න.
- ව්‍යාපෘතියක මුදල් ප්‍රවාහ ඇති වන අවස්ථා නම් කරන්න.
- මුදල් ප්‍රවාහ ගණනය කිරීමේ දී සැලකිය යුතු කරුණු මොනවා ද?
- ව්‍යාපාරයකට අවශ්‍ය යන්ත්‍රයක් මිලට ගැනීම සඳහා වෙළෙඳපොළේ ඇති සන්නම් දෙක අතුරින් එක් යන්ත්‍රයක් හා සම්බන්ධ තොරතුරු මෙසේ ය.
  - නව යන්ත්‍රයේ මිල රු. 750 000
  - නව යන්ත්‍රය සවි කිරීමේ වියදම රු. 50 000

- ආරම්භක කාරක ප්‍රාග්ධනය රු. 50 000
එය පලදායී ජීවකාලය අවසානයේ දී ලබා ගත හැකි ය.
- දූනට පවතින යන්ත්‍රය රු. 20,000කට විකිණිය හැකි බව තක්සේරු කර ඇත.
- නව යන්ත්‍රයකට අදාළ අපේක්ෂිත තොරතුරු මෙසේ ය.
  - පළමු වර්ෂයේ විකුණුම් රු. 150,000 යි. එය වාර්ෂික ව 10% බැගින් වැඩි වේ.
  - පළමු වර්ෂයේ වියදම වැඩි වීම රු. 50,000 යි. 2 හා 3 වර්ෂවල 10% බැගින් වැඩි වන අතර, 4 හා 5 වර්ෂවල 10% බැගින් අඩු වේ.
  - යන්ත්‍ර ක්ෂය වාර්ෂික ව රු. 140,000 කි
  - ලාභ මත බද්ධ 40% කි.
  - යන්ත්‍රයේ ඵලදායී ජීවකාලය වූ වර්ෂ 5 අවසානයේ දී සුන්බුන් අගය රු. 50000 ක් ලබා ගත හැකි වේ.

අවශ්‍ය වන්නේ :

1. මූලික ආයෝජනයේ වටිනාකම ගණනය කිරීම
2. වාර්ෂික ශුද්ධ මෙහෙයුම් මුදල් ප්‍රවාහය ගණනය කිරීම
3. පර්යන්ත මුදල් ප්‍රවාහය ගණනය කිරීම
4. වර්ෂ 5 තුළ මුදල් ප්‍රවාහ ගණනය කිරීමේ වගුව පිළියෙල කිරීම

නිපුණතාව 16.0 : ප්‍රාග්ධන ආයෝජන තීරණ ගැනීම සඳහා සහාය වෙයි.

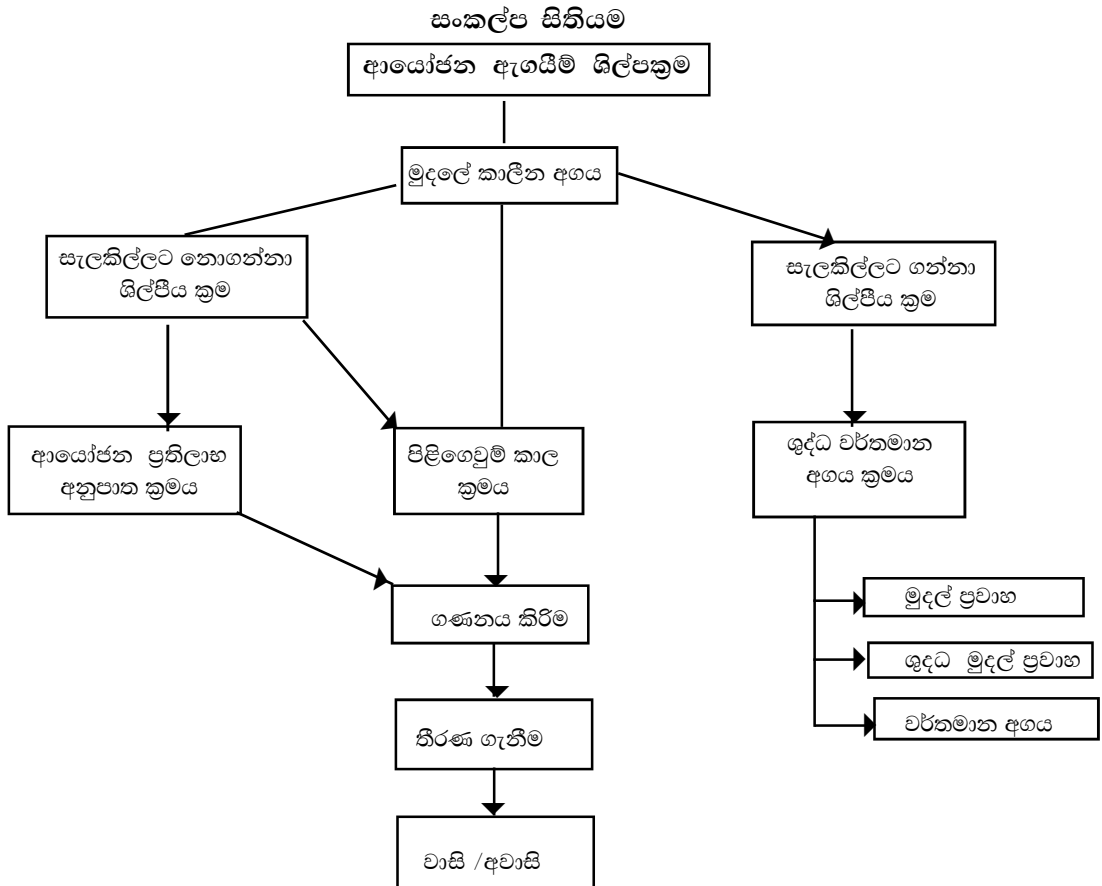
නිපුණතා මට්ටම 16.2 : විවිධ ප්‍රාග්ධන ඇගයීම් ක්‍රම භාවිත කර ආයෝජන තීරණ ගැනීමට සහාය වෙයි.

කාලච්ඡේද සංඛ්‍යාව : 16

ඉගෙනුම් පල :

- ආයෝජන ඇගයීම් විවිධ ශිල්ප ක්‍රම නම් කරයි.
- ආයෝජන ප්‍රතිලාභ අනුපාතය ගණනය කරයි. තීරණ ගනියි.
- පිළිගෙවුම් කාලය ගණනය කර තීරණ ගනියි.
- අදාළ හා අදාළ නොවන පිරිවැය පැහැදිලි කරයි.
- මුදලේ කාලීන අගය පැහැදිලි කරයි.
- ශුද්ධ වර්තමාන අගය ක්‍රමය පැහැදිලි කරයි.
- ශුද්ධ වර්තමාන අගය ගණනය කර තීරණය ගනියි.
- ආයෝජන ඇගයීම් ශිල්ප ක්‍රමවල වාසි අවාසි දක්වයි.

මූලික පද හා සංකල්ප

- විෂය කරුණු :
- උචිත ආයෝජන තෝරා ගැනීමට පෙර ආයෝජනය ඇගයීමට ලක් කළ යුතු ය. ඒ සඳහා යොදා ගන්නා විවිධ ශිල්පීය ක්‍රම ඇත. එම ශිල්පීය ක්‍රම වර්ග කිරීම සඳහා මුදලේ කාලීන අගය පදනම් කර ගෙන ඇත.
- මුදලේ කාලීන අගය :
- අනාගතයේ ලැබෙන මුදල්වල අගයට වඩා වර්තමානයේ දී ලැබෙන මුදල්වල අගය වැඩි යැයි සැලකීම මුදලේ කාල වටිනාකම හෙවත් කාලීන අගය ලෙස හැඳින්වේ. මෙම මුදලේ කාලීන අගය පොලිය නැත් නම් ප්‍රාග්ධනයේ පිරිවැය නිසා වෙනස් වේ.
- මෙම මුදලේ කාලීන අගය නොසලකා ආයෝජනය ඇගයීමට යොදා ගන්නා ප්‍රධාන ශිල්ප ක්‍රම දෙකකි.
  1. ආයෝජන ප්‍රතිලාභ අනුපාත ක්‍රමය
  2. පිළිගෙවුම් කාල ක්‍රමය

ආයෝජන ප්‍රතිලාභ අනුපාත ක්‍රමය (ගිණුම්කරණ ප්‍රතිලාභ අනුපාතය)

- යෙදූ ආයෝජනයට කොපමණ ප්‍රතිලාභයක් ලැබේ ද යන්න මෙම අනුපාතයෙන් අදහස් වේ. මෙම අනුපාතය ගණනය කිරීමේ දී මුදලේ ප්‍රවාහයන් මුදල් කාල වටිනාකම ගැන සැලකිල්ලක් නොදක්වන අතර කාලච්ඡේදයේ ලාභය (බදු පසු ලාභය) කෙරෙහි පමණක් සැලකිල්ලක් දක්වයි.

ගණනය කරන ආකාරය

$$\begin{aligned} \text{ආයෝජන ප්‍රතිලාභ අනුපාතය} &= \frac{\text{සාමාන්‍ය බදු පසු ලාභය}}{\text{සාමාන්‍ය ආයෝජනය}} \times 100 \\ \text{සාමාන්‍ය බදු පසු ලාභය} &= \frac{\text{ආයෝජනයේ ජීවිත කාලයට අදාළ බදු පසු ලාභවල එකතුව}}{\text{වර්ෂ ගණන}} \\ \text{සාමාන්‍ය ආයෝජනය} &= \frac{\text{ආරම්භක ආයෝජනයේ අගය} + \text{අවසානයේ ආයෝජනයේ අගය}}{2} \end{aligned}$$

නිදසුන් :

- ආරම්භක ආයෝජනය රු. 200 000 වර්ෂ 3 අවසානයේ මෙම ආයෝජනය රු. 80000 වේ යැයි තක්සේරු කර ඇත. මෙම වර්ෂ තුනේ කාලච්ඡේද ලාභය මෙසේ ය.

	රු.
1 -	100 000
2 -	120 000
3 -	80 000

ආයෝජන ප්‍රතිලාභ අනුපාතය ගණනය කරන්න

$$\begin{aligned} \text{සාමාන්‍ය ශුද්ධ ලාභය} &= \frac{රු.000}{3} \\ &= \frac{100 + 120 + 80}{3} \\ &= \frac{300}{3} \\ &= \underline{\underline{100}} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{සාමාන්‍ය ආයෝජනය} &= \frac{200,000 + 80,000}{2} \\ &= \frac{280,000}{2} \\ &= \underline{\underline{රු.140,000}} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ආයෝජන ප්‍රතිලාභ අනුපාතය} &= \frac{\text{බදු පසු සාමාන්‍ය ශුද්ධ ලාභය}}{\text{සාමාන්‍ය ආයෝජනය}} \times 100 \\ &= \frac{100000}{140000} \times 100 \\ &= \underline{\underline{71.4\%}} \end{aligned}$$

මෙම ආයෝජනයේ අවසානයේ වටිනාකම අගය 0 (බින්දුව) නම්

$$\begin{aligned} \text{ආයෝජන ප්‍රතිලාභ අනුපාතය} &= \frac{100000}{\frac{200000 + 0}{2}} \times 100 \\ &= \frac{100000}{100000} \times 100 \\ &= \underline{\underline{100\%}} \end{aligned}$$

ආයෝජන ප්‍රතිලාභ අනුපාතය මත තීරණ ගන්නා අයුරු

- පූර්ව නිගමනය කළ ආයෝජන ප්‍රතිලාභ අනුපාතයක් ඇති විටෙක, ඊට වඩා වැඩි ආයෝජන ප්‍රතිලාභ අනුපාත සහිත ආයෝජන පිළිගත යුතුයි (මුදල් ආයෝජනය කළ යුතු බවයි)
- ආයෝජන අවස්ථා 2ක් හෝ කිහිපයක් ඇති විටෙක වැඩි ප්‍රතිලාභ අනුපාතයක් සහිත ආයෝජන තෝරා ගත යුතු ය.

ආයෝජන ප්‍රතිලාභ ක්‍රමයේ වාසි හා අවාසි :

වාසි

1. පහසු හා සරල ක්‍රමයක් වීම
2. අඩු පිරිවැයකින් ක්‍රියාත්මක කළ හැකි වීම
3. ලාභය පදනම් කර ගන්නා බැවින් මුදල් ප්‍රවාහයන් නැවත ගණනය කිරීමට අවශ්‍ය නොවීම
4. වැඩි ප්‍රතිලාභ සහිත ආයෝජන තෝරා ගැනීම පහසු වීම

අවාසි :

1. මුදලේ කාලීන අගය සැලකිල්ලට නොගැනීම
2. මුදල් ප්‍රවාහයන් සැලකිල්ලට නොගැනීම
3. ලාභය යොදා ගන්නා නිසා එහි දී සිදු වූන දෝෂ තීරණ සඳහා බලපෑම
4. ප්‍රාග්ධන ව්‍යුහයේ වෙනස්වීම් මත මෙම අනුපාත වෙනස් විය හැකි වීම

2. පිළිගෙවුම් කාල ක්‍රමය

- මූලික ආයෝජනයේ වටිනාකම ආපසු අය කර ගැනීමට ගත වන කාලය පිළිගෙවුම් කාලය ලෙස හැඳින්වේ.
- ආයෝජනයේ වාර්ෂික ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහය පදනම් කරගෙන පිළිගෙවුම් කාලය ගණනය කරයි.
- මේ සඳහා මුදලේ කාලීන වටිනාකම සැලකිල්ලට නොගනී.
- වාර්ෂික ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහ ලැබෙන ආකාර දෙකකි.
  1. සෑම වර්ෂයක ම සමාන වූ වාර්ෂික ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහ ලැබීම
  2. වාර්ෂිකව වෙනස්වන ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහ ලැබීම

පිළිගෙවුම් කාලය ගණනය කරන අයුරු

1. සෑම වර්ෂයක ම සමාන වූ ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහ ලැබේ නම්

$$\text{පිළිගෙවුම් කාලය} = \frac{\text{මූලික ආයෝජනය}}{\text{වාර්ෂික ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහය}}$$

2. වාර්ෂික ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහ වර්ෂයෙන් වර්ෂයට වෙනස්ව ලැබේ නම්

$$\text{පිළිගෙවුම් කාලය ලෙස} = \frac{\text{සමුච්චිත මුදල් ප්‍රවාහයට ගත වූ කාලය}}{\text{ආයෝජනයට ඉතිරි වූ වටිනාකම}}$$

ගැටලුවක් විසඳා බලමු.

1. සමාගමක් රු. 250 000ක ආයෝජනයක් කර සෑම වර්ෂයක ම රු. 50000 බැගින් ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහ අපේක්ෂා කරයි.

පිළිගෙවුම් කාලය ගණනය කරන්න.

$$\begin{aligned} \text{පිළිගෙවුම් කාලය} &= \frac{\text{මූලික ආයෝජනය}}{\text{වාර්ෂික ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහය}} \\ &= \frac{250000}{50000} \\ &= \underline{\underline{\text{වර්ෂ 5}}} \end{aligned}$$

2. සමාගමක් යන්ත්‍ර දෙකක මිල සලකා බලයි. එයට අදාළ ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහ මෙසේ ය. යන්ත්‍ර දෙකෙහි ම ගැනුම් මිල රු. 300 000කි.

වර්ෂය	ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහයන් රු.	
	යන්ත්‍රය A රු.	යන්ත්‍රය B රු.
1	80 000	80 000
2	80 000	70 000
3	70 000	90 000
4	90 000	50 000
5	60 000	40 000

පිළිගෙවුම් කාලය ගණනය කර මිලට ගත යුතු යන්ත්‍රය නිර්දේශ කරන්න.

විසඳුම :

වර්ෂය	ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහය යන්ත්‍රය A රු.	සමුච්චිත ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහය යන්ත්‍රය A රු.	ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහය යන්ත්‍රය B රු.	සමුච්චිත ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහය රු.
0	-	(300 000)	-	(300 000)
1	80 000	(220 000)	80 000	(220 000)
2	80 000	(140 000)	70 000	(150 000)
3	70 000	(70 000)	90 000	(60 000)
4	90 000	20 000	50 000	(10 000)
5	60 000	80 000	40 000	30 000

$$= \frac{\text{මූලික ආයෝජනයට අඩු වූ ප්‍රමාණය}}{\text{ඊළඟ වර්ෂයේ ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහය}} \times 12$$

A යන්ත්‍රය

B යන්ත්‍රය

$$= \frac{70000}{90000} \times 12$$

$$= \frac{10000}{40000} \times 12$$

$$= \text{මාස} = \frac{28}{3}$$

$$= \text{මාස} 03$$

පිළිගෙවුම් කාලය = අවු. 03 මාස 09

අවු. 04 මාස 03

අඩු පිළිගෙවුම් කාලයක් ඇති A යන්ත්‍රය මිලට ගැනීම සුදුසු යැයි නිර්දේශ කරයි.

පිළිගෙවුම් කාල ක්‍රමයේ තීරණ නීතිය

අඩු පිළිගෙවුම් කාලයක් සහිත ආයෝජනය තෝරාගත යුතුයි.

පිළිගෙවුම් කාල ක්‍රමයේ වාසි හා අවාසි

වාසි	අවාසි
1. මුදල් ප්‍රවාහයන් සැලකිල්ලට ගැනීම	1. මුදලේ කාලීන අගය නොසැලකීම
2. ආයෝජන මුදල් ඉක්මනින් ලබා ගත හැකි වීම	2. සියලු මුදල් ප්‍රවාහ ගැන නොසැලකීම
3. ක්‍රියාත්මක කිරීමේ පිරිවැය අඩු වීම	3. පිළිගෙවුම් කාලයෙන් පසු මුදල් ප්‍රවාහ කෙරෙහි අවධානය යොමු නොකිරීම
4. ගණනය කිරීම පහසු වීම	
5. අවධානය අඩු වීම	

ශුද්ධ වර්තමාන අගය ක්‍රමය

ආයෝජන ඇගයීම සඳහා වඩාත් ම යෝග්‍ය ක්‍රමය ලෙස ශුද්ධ වර්තමාන අගය ක්‍රමය දැක්විය හැකිය.

ශුද්ධ වර්තමාන අගය සෙවීම සඳහා පියවර කිහිපයක් අනුගමනය කිරීම කළ යුතුය.

එනම් :

1. මුදල් ප්‍රවාහ ගණනය කිරීම
2. ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහ ගණනය කිරීම
3. වර්තමාන අගය සෙවීම
4. ශුද්ධ වර්තමාන අගය සෙවීම

වර්තමාන අගය

අනාගතයේ දී ලැබෙන යම් මුදල් ප්‍රමාණයක අද වටිනාකම මුදලේ වර්තමාන අගය ලෙස හැඳින්වේ.

ලැබෙන මුදල්වල වර්තමාන අගය අඩු බව මුදලේ කාලීන වටිනාකමෙන් අවබෝධ කර ගන්නා ලදී.

$$0.909 \times 40000 = 36360$$

මුදලේ වර්තමාන අගය වට්ටම් කිරීමෙන් සොයා ගනියි. වට්ටම් කිරීම යනු අගය අඩු කිරීමේ ක්‍රියාවලියයි. එය වට්ටම් වගුව ආධාරයෙන් සොයා ගත හැකි ය.

නිදසුන් :

වර්ෂය	10%ක් වට්ටම් සාධකය	ශුද්ධ මුදල් ප්‍රමාණය
0	1.000	(50 000)
1	0.909	40 000
2	0.826	30 000
3	0.751	30 000

- 0 - වර්ෂය යනු මේ මෙහෙයයි. (මේ මොහොතේ රු. (50000) වර්තමාන අගය (රු. 50 000) යි.
- සැම අවුරුද්ද අවසානයේ ලැබෙන රු. 40 000. අද වර්තමාන වටිනාකම වන්නේ $0.909 \times 40\ 000 = \text{රු.} 36\ 360$
- දෙවන අවුරුද්දේ ලැබෙන රු. 30000 වර්තමාන වටිනාකම වන්නේ $0.826 \times 30\ 000 = \text{රු.} 24\ 780$
- තුන්වන වර්ෂ අවසානයේ ලැබෙන රු. 30000, වර්තමාන වටිනාකම $0.751 \times 30000 = \text{රු.} 22530$ කි.

මේ ආකාරයෙන් සොයා ගන්නා වර්තමාන අගයක් එකතුව (සුළු කළ අගය) ශුද්ධ වර්තමාන අගය ලෙස හැඳින්වේ.

ශුද්ධ වර්තමාන අගය මත තීරණය

ශුද්ධ වර්තමාන අගය + (ධන) අගයක් ගන්නා ආයෝජන පිළිගත යුතු බවයි. / මුදල් යැවිය යුතු බවයි.

- එක් ආයෝජනයක් පමණක් නම් ධන අගයක් සහිත ව්‍යාපෘතිය තෝරා ගත යුතු ය.
- ආයෝජන කිහිපයක් ඇති විට වැඩිම ධන අගය සහිත ව්‍යාපෘතිය තෝරා ගත යුතු ය.

ශුද්ධ වර්තමාන අගය ක්‍රමයේ වාසි හා අවාසි

වාසි :

1. සියලු මුදල් ප්‍රවාහ සැලකිල්ලට ගැනීම
2. මුදලේ කාලීන වට්ටම් අනුපාතයන් තෝරාගත හැකි වීම

අවාසි :

1. මුදල් ප්‍රවාහ ගණනය කර ගැනීමට සිදුවීම
2. නිවැරදි වට්ටම් සාධකයක් තෝරා ගැනීමට අපහසු වීම

වර්තමාන අගය හා ශුද්ධ වර්තමාන අගය ගණනය කර තීරණ ගන්නා ආකාරය :

- (1) පහත සඳහන් මුදල් ප්‍රවාහයන්ගේ 10% වට්ටම් සාධකය මත වර්තමාන වටිනාකම් ගණනය කරන්න.

වර්ෂය   ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහය

රු.

1	-	10000
2	-	25000
3	-	15000
4	-	10000

10% වට්ටම් සාධකය

වර්ෂය	0	01	02	03	04
වට්ටම් අනුපාත	1.000	0.909	0.826	0.751	0.683

විසඳුම :

(රු.)

වර්ෂ	10% වට්ටම් සාධකය	ශුද්ධ මුළු ප්‍රවාහය	වර්තමාන අගය
01	0.909	10000	9090
02	0.826	25000	20650
03	0.751	15000	11265
04	0.683	10000	6830
මුළු වර්තමාන අගය			47835

11. ඉහත අභ්‍යාසයෙහි රු. 60000කට යන්ත්‍රයක් මිලට ගැනීමට අදහස් කරයි නම් ශුද්ධ වර්තමාන අගය ගණනය කර තීරණය ප්‍රකාශ කරන්න.

විසඳුම :

වර්ෂ	ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහ	වට්ටම් 10% සාධකය	වර්තමාන අගය	
0	(60000)	1.000	(60000)	(60000)
1	10 000	0.909	9090	
2	25000	0.826	20 650	
3	5000	0.726	11265	
4	10 000	0.683	6830	47835
ශුද්ධ වර්තමාන අගය (12165)				

ශුද්ධ වර්තමාන අගය (NPV) සමාන අගයක් ගන්නා බැවින් යන්ත්‍රය මිල දී ගැනීම නුසුදුසුයි.

වර්තමාන අගයන්ගේ එකතුව හා මූලික ආයෝජනයේ වර්තමාන අගය අතර වෙනස ශුද්ධ වර්තමාන අගය ලෙස හැඳින්වේ.

එනම් :

$\begin{aligned} \text{ශුද්ධ වර්තමාන අගය} &= \text{ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහවල වර්තමාන අගයන්ගේ එකතුව} - \text{මූලික ආයෝජනයේ වර්තමාන අගය} \end{aligned}$

අදාළ හා අදාළ නොවන පිරිවැය

- විකල්ප ආයෝජන සැසඳීමේ දී විකල්පයෙන් විකල්පයට වෙනස් වන වියදම් අදාළ පිරිවැය ලෙස හැඳින්වේ. එනම් විකල්ප අතර ස්ථාවර නැති පිරිවැයයි.

නිදසුන් : විදුලිය, ශ්‍රම පිරිවැය විකල්පයෙන් විකල්පයට වෙනස් වේ. ඒවා අදාළ පිරිවැය වේ.

ගෙවල් කුලී, රක්ෂණ වාරික, විකල්ප අතර සමානව පවතියි. ඒවා අදාළ නොවන පිරිවැයයි.

දැනටමත් දරා ඇති පිරිවැය (ගිලුණු පිරිවැය) අදාළ නොවන පිරිවැයයි.

ක්‍රියාකාරකම් සැලැස්ම සඳහා උපදෙස් :

- පහත සඳහන් ප්‍රශ්නය සිසුන්ට ඉදිරිපත් කරන්න.
රු. 5000ක් ඔබට දැන් දෙන්න ද? ලබන සතියේ දෙන්න ද?
- සිසුන් ලබා දෙන පිළිතුරු අතර රු. 5000 දැන් අවශ්‍ය බව කියා පිළිතුරු දුන් සිසුන්ගෙන් එයට හේතු විමසා හුණු පුවරුවේ ලියන්න.

පහත කරුණු මතු කරමින් සිසුන් සමග සාකච්ඡාවක් මෙහෙයවන්න.

- යම් මුදලක් අනාගතයේ දී ලබා ගන්නවාට වඩා එය දැන් (වර්තමානයේ) ලබා ගැනීම වඩාත් වැදගත් වන බව
- එම මුදල ආයෝජනය කිරීමෙන් පොලියක් උපයා ගත හැකි බව
- අනාගතයේ ලැබෙන මුදල් ප්‍රමාණයක අගය වර්තමානයේ ලැබෙන මුදල් ප්‍රමාණයේ අගයට වඩා අඩු බව. එය මුදලේ කාලීන වටිනාකම ලෙස හැඳින්වෙන බව අද ලැබෙන රු. 5000 අනාගතයේ ලැබෙන රු. 5000 ට වඩා වටිනා බව
- මෙම මුදල් කාල වටිනාකමට හේතුව පොලිය හෙවත් ප්‍රාග්ධන පිරිවැය බව පැහැදිලි කරන්න.
- අනාගතයේ ලැබෙන මුදල්වල වර්තමාන අගය පොලී අනුපාතයකින් වට්ටම් කර සොයා ගත යුතු බව පැහැදිලි කරන්න.
- ව්‍යාපාරයක් යන්ත්‍ර 2ක් මිලට ගැනීමට සලකා බලන අතර, එම යන්ත්‍ර දෙකට අදාළ තොරතුරු සිසු කණ්ඩායම් දෙකකට ලබා දෙන්න.

මුදල් ප්‍රවාහ (රු.)

	යන්ත්‍රය X	යන්ත්‍රය Y	10% වට්ටම් සාධකය
නව ගැනුම් මිල	300 000	300 000	1.000
පළමු වර්ෂය	90 000	80 000	0.909
දෙවන වර්ෂය	100 000	90 000	0.826
තෙවන වර්ෂය	150 000	100 000	0.751
සිව්වන වර්ෂය	150 000	90 000	0.683

- මූලික ආයෝජනයේ වර්තමාන අගය ගණනය කිරීමට උපදෙස් දෙන්න.
- 1,2,3,4 යන වර්ෂවල වර්තමාන අගයන් ගණනය කිරීමට යොමු කරන්න.
- මූලික ආයෝජනයේ වර්තමාන අගයෙන් මුළු වර්තමාන අගයන්වල එකතුව අඩු කිරීමට උපදෙස් දෙන්න.
- එහි වෙනස ශුද්ධ වර්තමාන අගය ලෙස ලිවීමට යොමු කරන්න.
- ශුද්ධ වර්තමාන අගය අනුව යන්ත්‍රය මිලට ගත යුතු ද? නැත් ද? යන්න තීරණය කිරීමට යොමු කරවන්න.
- එම තීරණය ගැනීමට හේතුව ලිවීමට උපදෙස් දෙන්න.
- අනෙක් කණ්ඩායමට ලද යන්ත්‍රයේ ශුද්ධ වර්තමාන අගය ගණනය කර, එම කණ්ඩායම ඉදිරිපත් කළ පිළිතුර නිවැරදි යැයි තහවුරු කර ගැනීමට යොමු කරන්න.
- එහි නිවැරදි බව තහවුරු කර ගත් පසු නිවැරදි විෂය කරුණු පැහැදිලිව ඉදිරිපත් කරන්න.
- එවැනි අභ්‍යාස කිහිපයක් (විවිධ ආකාරයේ) සිසුන්ට ලිවීමට පොලඹවන්න.

තක්සේරුව හා ඇගයීම් නිර්ණායක :

- ආයෝජන ඇගයීම් ශිල්ප ක්‍රම නම් කිරීම
- ආයෝජන ප්‍රතිලාභ අනුපාතය පැහැදිලි කර ගණනය කිරීම
- පිළිගෙවුම් කාලය ගණනය කර තීරණ ගැනීම
- මුදලේ කාලීන අගය පැහැදිලි කිරීම
- වර්තමාන අගය, ශුද්ධ වර්තමාන අගය ගණනය කර තීරණ ගැනීම
- ආයෝජන ඇගයීම් ශිල්ප ක්‍රමවල වාසි අවාසි දැක්වීම
- විවිධ ශිල්ප ක්‍රම අනුව ආයෝජන සම්බන්ධ තීරණ ගැනීම

අභ්‍යාස :

01. මිලට ගැනීමට අපේක්ෂිත ආයෝජන දෙකක එම යෙදවූ මුදල් නැවත ලබා ගැනීමට ගත වන කාලයත් පහත දැක්වේ.

ආයෝජන 1 - අවු: 4 මාස 3

ආයෝජන 2 - අවු: 4 මාස.1

මුදල් ගෙවිය යුතු ආයෝජන හා හේතුව සඳහන් කිරීම

අභ්‍යාසය :

(01) ව්‍යාපාරයක් සතු අරමුදල් යෙදවීමට උචිත ආයෝජනයක් තෝරා ගැනීම සඳහා විකල්ප දෙකක් ඇත. ඒ සම්බන්ධ තොරතුරු පහත දැක්වේ.

	පළමු ආයෝජනය (රු.)	දෙවන ආයෝජනය (රු.)
ආයෝජනයේ පිරිවැය ලාභය	500 000	500 000
1 වර්ෂය	90 000	80 000
2 වර්ෂය	100 000	100 000
3 වර්ෂය	150 000	150 000
4 වර්ෂය	120 000	170 000

(02) ආයෝජන දෙකේ ම කාලය අවසානයේ වටිනාකම පිළිවෙළින් 100 000ක් හා රු. 200 000ක් වේ.

අවශ්‍ය වන්නේ :

1. එක් එක් ආයෝජනයේ ආයෝජන ප්‍රතිලාභ අනුපාත ගණනය කිරීම
2. තෝරා ගත යුතු ආයෝජනය කුමක් ද? යන්න හේතු සහිතව ඉදිරිපත් කිරීම

02. රු.300,000 බැගින් යන්ත්‍ර දෙකක් මිලට ගැනීමට අදහස් කරන ව්‍යාපාරයක් ඒ පිළිබඳ ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහ ඔබට ඉදිරිපත් කරයි.

ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහ (රු.)

වර්ෂය	යන්ත්‍ර X	යන්ත්‍ර Y
1 වර්ෂය	60 000	100 000
2 වර්ෂය	80 000	175 000
3 වර්ෂය	100 000	100 000
4 වර්ෂය	150 000	80 000

1. එක් එක් යන්ත්‍රයේ පිළිගෙවුම් කාලය ගණනය කරන්න.
2. මිලට ගත යුතු යන්ත්‍රය හේතු සහිතව ඉදිරිපත් කරන්න.

(3) (i) ඉහත x හා y යන්න දෙකට අදාළ ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහ 10% වට්ටම් සාධකය මත වට්ටම් කර, ශුද්ධ වර්තමාන අගය ගණනය කරන්න.

(i) ශුද්ධ වර්තමාන අගය මත මිලට ගත යුතු යන්ත්‍රය තීරණය කරන්න.

10% වට්ටම් සාධකය මෙසේ ය :

වර්ෂ	0	1	2	3	4
	1.000	0.909	0.826	0.751	0.683

04. ඇගලුම් කම්හලකට අවශ්‍ය ඇලුම් මැසීමේ නවීන යන්ත්‍රයක් රු. 150000කට විකිණීමට වෙළෙඳපොළේ ඇත. සැරෝමා ඇගලුම් කම්හල වෙත යන්ත්‍රය මිලට ගැනීමට සොයා බලයි. මෙම යන්ත්‍රය මිලට ගත් විට වර්ෂ 4ක් තුළ අපේක්ෂිත මුදල් ගලා ඒම් හා මුදල් ගලා යෑම් මෙසේ ය.

වර්ෂ	1	2	3	4
මුදල් ගලා ඒම් රු.	160000	180000	150000	160000
මුදල් ගලා යෑම් රු.	100000	150000	100000	90000

12% වට්ටම් අනුපාතය මත වටිනාකම් මෙසේ ය :

0	1	2	3	4
1.000	0.893	0.797	0.712	0.636

අවශ්‍ය වන්නේ :

1. මෙම යන්ත්‍රයේ පිළිගෙවුම් කාලය ගණනය කිරීම
2. මෙම යන්ත්‍රයේ ශුද්ධ වර්තමාන අගය ගණනය කිරීම
3. ශුද්ධ වර්තමාන අගය ක්‍රමය අනුව යන්ත්‍රය මිලට ගැනීමේ යෝග්‍යතාව තීරණය කිරීම
4. මෙම යන්ත්‍රය ආයතනය විසින් ගෙවීමට කැමැති උපරිම මිල සඳහන් කිරීම

05. පහත සඳහන් ව්‍යාපෘතිවල සත්‍ය හා අසත්‍ය බව සඳහන් කරන්න.

1. අනාගතයේ ලැබෙන මුදල්වල අගයට වඩා වර්තමානයේ ලැබෙන මුදල්වල අගය වැඩි යැයි සැලකීම මුදලේ කාලීන වටිනාකම නම් වේ. (.....)

2. මූලික ආයෝජනය රු. 500000 වූ පළමු වර්ෂයේ රු. 30000ක 10% වට්ටම් දායකය මත ශුද්ධ වර්තමාන අගය සෘණ අගයකි. (.....)

06. එකම කාර්යයක් කළ හැකි යන්ත්‍ර දෙකකින් අපේක්ෂිත තොරතුරු මෙසේ ය.

	යන්ත්‍රය 1	යන්ත්‍රය 2
මූලික ආයෝජනය	600 000	600 000
වාර්ෂික කුලිය	100 000	100 000
පළමු වර්ෂයේ ලාභය	250 000	400 000
දෙවන වර්ෂයේ ලාභය	560 000	600 000
තෙවන වර්ෂයේ ලාභය	600 000	800 000

අවශ්‍ය වන්නේ :

- (1) එක් එක් වර්ෂයේ මුදල් ප්‍රවාහ ගණනය කිරීම